

Yeni demokrasi

EKİM 88

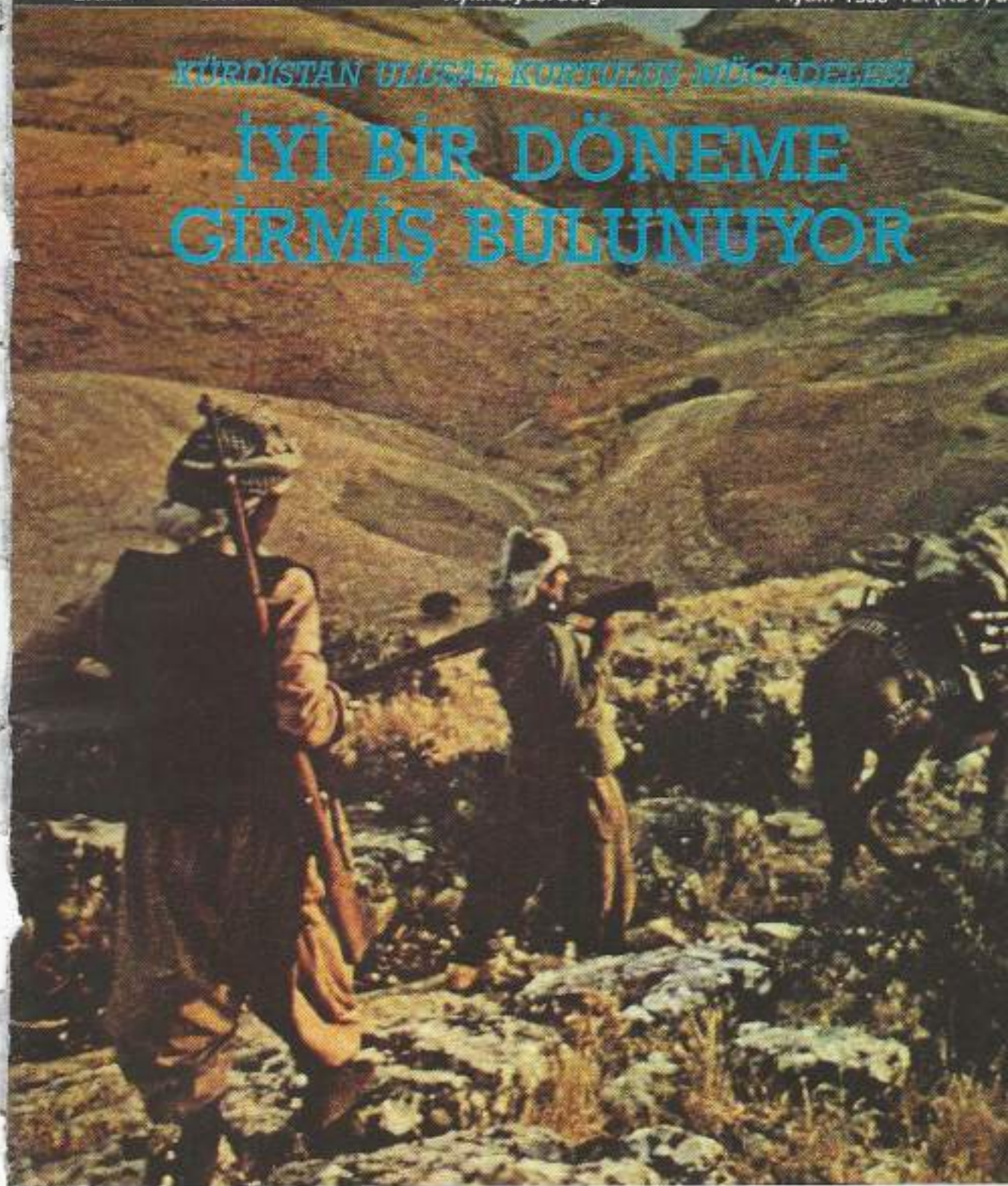
SAYI: 15 YIL: 2

Aylık siyasi dergi

Fiyatı: 1500 TL. (KDV) d

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ

İYİ BİR DÖNEME
GİRMİŞ BULUNUYOR

BASIN AÇIKLAMASI

Türk egemen sınıfları 5 vakit demokrasi yemini ediyorlar; siyasal özgürlüklerden, demokratik haklardan bahsediyorlar. Baskının, işkencenin, millî zulmün olmadığını izleyen nağmelerle haykırıyorlar. Sosyal adaletten dem vuruyorlar. Ama gerçekler ise tam tersini konuşuyor. Hâlâ siyasal düşüncelerinden dolayı binlerce insanın cezaevlerinde tutulduğunu, "Sosyalist Basının Susturulmak İstendiğini", azgın baskı ve işkencenin günlük bir uygulama olduğunu, katmerli sömürü ve talanın devlet himayesinde palazlandığını, demokrasinin kimin için demokrasi olduğunu, siyasal özgürlüklerin kimlere tanındığını bizler çok iyi biliyoruz ve halkımız da çok iyi biliyor.

Referandum atmosferi içinde anti-demokratik uygulamaların ayyuka çıktığı ülkemizde egemen sınıfların demokratik güçlere hayat hakkı tanımadığı açık bir tablodur. Aylık sosyalist dergilerin üzerindeki anti-demokratik, gerici baskıların yoğun bir şekilde gündemde tutulduğu, en basit demokratik haklara bile düzenin tahammül edemediği günümüzde, Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto ve gelişmeleri kamuoyuna duyurmak için Ankara'da 5 dergi temsilcisi (Emeğin Bayrağı, Yeni Demokrasi, Medya Güneşi, Yeni Aşama, İşçi Dünyası) bir basın toplantısı düzenliyorlar. Polis, basın toplantısı yapılacak olan yere daha önceden giderek, gelenlere de basın toplantısının yapılmayacağı ve basın toplantılarının panale dönüşmesinden dolayı da bu basın toplantısını yaptırılmayacaklarını açıklıyorlar. Sonuçta polis ortak basın açıklamasının okunabileceğini söylüyor. Basın açıklamasını okuyan arkadaşı akabide almak istiyor. Buna SHP milletvekillerinden Ahmet Türk ve Adnan Ekmen'in de müdahalesiyle arkadaşın alınması engelleniyor. Aynı gün dergi temsilcisi arkadaşlarımız Irak Kürdistan'ındaki soykırımı protesto amacıyla Irak Konsoloslugu önüne koydukları çelenk sonucu gözaltına alınıyorlar. Gözaltına alınan arkadaşlarımız; Yeni Demokrasi'den Resat Çetinbaş, Emeğin Bayrağı'ndan Hatice Onat, Yeni Aşama'dan Nadir Nadi Usta ve bir de Metin Faruk Tamer arkadaşlarımız 7 gündür yoğun işkence altında bulunmaktadır. Yeni Aşama dergisinin sahibi ve Yazışları Müdürü olan Nadir Nadi Usta'nın hem yoğun bir işkenceye maruz kaldığı ve hem de şeker hastası olduğundan hayatından da endişe duymaktayız. Akabinde bugüne kadar görülmedik bir şekilde Yeni Aşama'nın bürosu basılarak tüm abone ve belgelere el konulmuş, burayı ziyaret esnasında da Emeğin Bayrağı'ndan Hâşim Kılınc, Ali Rıza Budak ve adını belirleyemediğimiz 3 insan da alınarak, büro kapatılmıştır. Tüm bunlar göstermektedir ki, ülkemizde demokrasinin ne menem bir demokrasi olduğu, hukukun ise rafa kaldırıldığı, orman kanunlarının uygulandığı ve hiçbir demokratik kişi ve kuruluştan ses çıkmadığı açık bir gerçektir. Çok basit bir demokratik hak olan bu protesto olayı sonucu gözaltına alınan arkadaşlarımızın alınma gerekçeleri gösteri ve yürüyüşleri yasanına muhalefet olarak algılanırsa da, protestonun demokratik bir hak olduğu, nasıl ki kutlamalar için çelenk gönderiliyor veya bırakılıyorsa, protesto için de çelenk bırakılması suç olamaz. Aksi durum bize Türk devletinin orman kanunlarıyla yönetildiği ve Irak'taki Saddam rejiminin katliamlarını böylece ortak olduğunu ispatlamaktadır. Arkadaşlarımızın alınmasını, bürolara kurulan karakolları sosyalist basın üzerindeki baskıların bir parçası olarak değerlendiriyor ve protesto ediyoruz.

Yine son günlerde Emek Dünyası'nın Gaziantep'te düzenlediği referandumla ilgili panel sonrası gözaltına alınan Yalçın Küçük, Bilgesu Erenus, Sait Üner, M.Emin Sert, Yılmaz Ekşi ve adını bilemediğimiz bir bayanın gözaltına alınmasını, M.Emin Sert'in tutuklanmasını protesto ediyor ve kınıyoruz. Yine Toplumsal Kurtuluş dergisinin sorumlu Yazışları Müdürü'nün bir yazısından dolayı Ankara'da gözaltına alınmasını Sosyalist Basın Üzerindeki baskıların hangi boyutlarda olduğunu, artık burjuva anlamda da basın özgürlüğünden, düşünce özgürlüğünden, örgütlenme özgürlüğünün ve hiçbir demokratik hakkın tanınmadığının pratik bir göstergesidir. Tüm demokrat, devrimci, sosyalist, aydın, avukat, sendikacı, öğrenci ve basın mensuplarını duyarlı olmaya, sessiz kalmamaya çağırıyoruz.

YENİ DEMOKRASİ, YENİ AŞAMA, EMEĞİN BAYRAĞI, YENİ ÖNCÜ, EMEK DÜNYASI, İŞÇİ DÜNYASI, MEDYA GÜNEŞİ, TOPLUMSAL KURTULUŞ, DEMOKRAT ARKADAŞ, GÜNEŞE ÇAĞRI.

İÇİNDEKİLER

Başyazı - Rus Proletaryasını Bekleyen Görevler	4
25 Eylül Referandum Sonuçları ve Gelecek	6
Kürdistan Ulusal Kurtuluş Mücadelesi İyi Bir Döneme Girmiş Bulunuyor	
Celal Talabani ile Söyleşi ...	10
Faşist Saddam Diktatörlüğünün Katliamları Lanetlendi	15
Kürt Sorunu Karşısında Sovyet Politikası Üzerine Bir Analizin Elemanları	16
Madalyonun Ters Yüzüyle Birlikte Kuzey-İrak'taki Soykırıma 'Dur' Demek!	20
Türkiye'den Haberler	26
Yılmaz Güney'e Özgürlük Kampanyası, Anti-Faşist Kitle Gösterisine Dönüşüyor	29
"Ferman"lar, "1 Ağustos Genelgesi" ve Başkaları	30
Niçin Kafa Yoralm	
Bir Bilene Soralım	36
Kitleleşme ve Kadrolaşma Üzerine	37
Kendiliğinden Gelme İşçi Hareketleri ve Proleter Devrimci Siyasi Mücadele ...	39
Röportaj:	
Hayatın Gerçekliği	42
Yenilgi Dönemlerindeki İdeolojik Safflaşmalar Üzerine	
Oblomov ve Oblomovculuk Üzerine Notlar	50
Hindistan'ın Hassas Gerçeğini Öğreten Bir Özeleştiri	55
Yeni Çözüm'ün	
Çözumsuzluğa	59
Yalnızca Tarihsel Bir İlgî Kaynağı Olarak Troçkizm ve Stalin	60

Sınıf mücadelesinin keskinleşerek yükselmesine paralel olarak egemen sınıflarda saldınlarını daha da yoğunlaştırıyorlar. Son dönemlerde yaşadığımız olaylar bunlara en somut örneği teşkil etmektedir. Dergimiz Yeni Demokrasi'nin Ankara Büro temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu ve Reşat Çetinbaş arkadaşlarımızla birlikte Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Aşama Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara Muhabiri Metin Faruk Tamer, Irak konsolosluğu önüne Güney Kürdistan'daki soykırımı protesto amacıyla koydukları siyah çelenkleri dolayı gözaltına alınmış, 15 gün yoğun işkencelerden sonra "Kürtçülük propagandası" yaptıkları gerekçesiyle tutuklanmışlardır. Bu 15 gün boyunca işkenceci DAL ekibi tarafından sorgulanmışlar, taziyelik su, askı, askıda elektrik, sandalyede elektrik, lastik içinde elektrik, falaka, kaba dayak gibi işkencelere maruz kalarak illegal bir örgüte üye olduklarını kabul ettirmeye çalışmışlardır. Bu denli pervasız işkenceler baskın çalışanlarına yöneliktir, diğerlerinin hafif bırakılmı... Son olarak da yeni açılan Kars Büro temsilcimiz Şah İsmail Hük de, yeni açılan büromuza tanımak amacıyla Kars Mücadele Gazetesi'nde yazdığı bir yazısından dolayı gözaltına alınıp, aynı gün serbest bırakılmıştır. Yabancı olmadığı bu tür uygulamalar, artık günlük bir hal almıştır. % 35 oyla koltuk değnekleriyle ayakta duran Özal hükümeti, devrimci-demokrat muhalefeti basturmak ve ezmek için elinden geleni ardına koymamakta, hak-bukuk tanımamakta, yoğun saldırılarını sürdürmektedir. Tüm bu saldırıların kaynağı zorla ayakta tutmaya çalıştıkları düzenleridir. Bu sistemle alerterbaşlı ciddi bir şekilde dergimiz ve diğer dergiler tarafından ortaya konulduğu müddetçe, bu sistemin dışlıeri kendi alternatifine karşı amansız davranacak ve ateş hattında amansız mücadeleler yaşanacaktır. Hiç kuşku yok ki bu saldırılar arttıkça devrimci mücadele de yükselecektir. Yeni Demokrasi mücadelesi engellenemeyecek, Sosyalist Basın Susturulamayacaktır. Bu mücadeleyi yükseltme ve yaygınlaştırmada en önemli unsur geniş halk kitlelerinin ve kamuoyunun desteğini almaktır. Bugün dergimizin tirajı 11.000'lerdedir. Bu küçümsenecek bir rakam değildir elbette. Ama bu tiraj yeterli de değildir bizim için. Bunu daha da yükseltmek, herşeyden önce de varolan okuyucumuzla dergimiz arasındaki bağı güçlendirmek, pekiştirmek bir zorunluluktur. Kaldı ki, dergimizin yaşaması ve güçlenmesi okuyucularımızın aktif desteğine, katkılarına ve bağı, abone vb.'ne bağlıdır. Burada tekrara gerek yoktur ki, dergimizin okuyucusundan başka dayanabileceği hiç bir güç yoktur. Dergimiz, okuyucularının verdiği desteğe bağlı olarak gelişip güçlenecek ve saldırıları bertaraf edebilecektir. Bundan dolayıdır ki, egemenler okuyucularımıza yönelik de terapistler düzenlemekte, saldırmaktadırlar.

Bu sayımızda kapak konumuz Güney Kürdistan'daki ulusal Kurtuluş mücadelesinin bugün içinde bulunduğu durum incelenmekte, olumlu ve olumsuz yanları tahlil edilmekte, gelişiminin yönelimi tahlil edilmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de yaşanan Güney Kürdistan'daki soykırımı protesto olayları ve tutuklamaları ilgili olarak, egemenlerin demokratik güçlere yönelik top yekün saldırıları dergimiz sayfalarında dile getirilmektedir. 25 Eylül Referandum sonuçları değerlendirilerek, tespit edilen taktikler üzerinde durulmaktadır. Başyazımız, Sovyetler'deki Gorbaçov'un tasfiyelerinden önce kaleme alınmış olduğundan, tasfiye öncesine kadar olan gelişmeler incelenmekte ve devrimci bir gözle tahlil edilmektedir. Dostlukla...

Umut Yayıncılık ve Basım
San.Ltd.Şti. Adına Sahibi:
Yusuf Uygun
Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Murat Tunç
Yönetim Yeri:
Piyerloti Cad. 33-35/37
34400 Çemberlitaş - İstanbul
Tel: 528 09 33
Ankara Bürosu:
Necatibey Cad. No: 80/12
Maltepe - Ankara
Kars Bürosu:
Kazım Karabekir İş Hanı
Kat. 2 No. 217 Kars

Dizgi:
Maraton Dizgiyevi
Baskı:
Yeni Doğuş Veb Ofset
Dağıtım:
Hürriyet Holding A.Ş.

Hesap No:
Yusuf Uygun
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Hesap No: 6720-7/DHN

Yurtdışı Hesap No:
Akbank Bahçelievler İst. Şubesi
Doviz Tevdiat Hesabı No: 6764-5

İlan Koşulları:
Arka Kapak/SB : 400.000 TL.
Kapak İçleri/SB : 300.000 TL.
Tam Sayfa/SB : 240.000 TL.
1/2 Sayfa : 120.000 TL.
1/4 Sayfa : 60.000 TL.

Abone Koşulları :
6 Aylık : 9.000 TL.
1 Yıllık : 18.000 TL.

Yurtdışı Abone Koşulları:
6 Aylık 30 DM - 15 \$
1 Yıllık 60 DM - 30 \$

Rus Proletaryasını Bekleyen Görevler

Gorbaçov'un reformları, sınıfların ve milletlerin yüksek perdeden konuşmasına ve mücadelesine yol açacak diyoruz. Manzaraya iyi bakın. Proletaryanın, ezilen ulusların ve aydınların canlanışına, bahar iklimine iyi dikkat edin. İktidardaki bürokrat burjuvazinin kanatlarına, tezlerine, ilişki ve çelişkilerine, yönelimlerine, gerçek ve sahte taktiklerine tabii bir ruhla dikkat edin. Değişik tarihi ve toplumsal şartlarda ortaya çıkan değişik türde reform vardır. Reform vardır ki kitleleri uyuşturur, aldatır serap gibi, milyonların spartaküsvari hesaplaşma şevkini dumura uğrattır. Reform vardır ki, alt ve üst sınıfların maddi ve manevi hayatında hiçbir etki ve iz bırakmadan silinip gider. Reform vardır ki, milyonların istü küllenene ürkütücü öfkesini bir projektör gibi karanlığa ve eylem alanına çıkarır.

Hatırlarsınız aylarca önce Tatarlar Moskova'da yığınlar halinde meydana çıktılar. Çok doğal bir talepleri vardı. Kırk yılı aşkın bir sürgün hayatına artık son verilmesi, yurtlarına dönme özleminin bir gerçek haline getirilmesi... "Glasnost" ve "Perestrojka" Moskova meydanında derhal güvenlik kordonuna döndü. Kremlindeki kanatların kılcal damarları teyakkuza geçti. Brejnevi muhalefet, bu "kırım artıklarının küstahlığı" nı Gorbaçov kanadına karşı bir baskı ve saldırı aracı haline getirmeye çalıştı. Daha sonra bunu Ermenilerle Azerilerin Karabağ konusundaki kitlesel boy gösterileri izledi. Ermeniler de aslında normal bir talepte bulunuyorlardı. Ermenilerin Karabağ'da nüfusun çoğunluğunu oluşturduğunu, Karabağ'ın doğal olarak Ermenistan'ın bir parçası haline geldiğini ve bir parçası olması gerektiğini öne sürüyorlardı. "Glasnost" ve "Perestrojka" bu kez de Ermenistan'da sokağa dökülen ve greve giren yüzbinlerin çevresinde "güvenlik çemberi" ne, tepesinde ise helikopterlere dönüşüyordu. Gorbaçov, Kremlin'den Ermeni ulusunun güçlü kitlesel hareketine, haksız bir pozisyonda olumsuz cevap veriyordu. Geçen aylarda ise Baltık ulusların Estonya, Letonya ve Litvanya'nın hareketine tanık olduk... Litvanya'nın ikinci büyük kentli Koumas'ta 50 bin kişinin, Letonya'nın başkenti Riga'da 40 bin,

Estonya'nın başkenti Talin'de ise 8 bin kişinin gösteri yürüyüşünde, "özerklik" ya da "bağımsızlık" şiarını attığını öğrendik. Bu küçük uluslar aynı zamanda, Rus kökenli göçmen akınıyla eritilmek istendiklerini ileri sürüyorlar. Estonya'da ulusal gösterilere önderlik eden bürokrat burjuva ulusçu kadrolar, hareketi bir program çevresinde toparlamak ve örgütlü, daha kitlesel bir karaktere sokmak için, "Estonya Ulusal Bağımsızlık Partisi" kurmak için harekete geçiyorlar. Öte yandan Çekoslovakya işgali bizzat Moskova'da kitlesel gösterilerle kinanıyor. Suskunluk, bağrıdaki derin anlama, yurtlularak açığa vuruyor.

Çözülmemiş ulusal problemler kendilerini er veya geç açığa vurur, geniş yığınlara mal olur. Modern revizyonizm, geçmişten kalmış, şu ya da bu nedenden dolayı çözülmemiş küçük ulusal problemlerin ve rahatsızlıkların alanını, milli baskı ve eritime politikasıyla daha da genişletti. Büyük Rus ulusal ağalığının, küçük ulusları yönlendirme, onları, kibir zirvesinden seyretme, bilioçli bir politikayla eritime tavrı, bu ulusların dünyalarında güvensizliğe, sadece modern revizyonist iktidara karşı değil, aynı zamanda sosyalizme karşı da güvensizliğe ve soğukluğa yol açtı. Bu politika, bu küçük uluslarda, yığınları, bürokrat-burjuva ulusçu güçlerin ve ruhban tabakaların etkisine daha açık hale getirdi. Kaunas'ta 50 bin kişinin ulusal tepkilerini, ellerinde mumlarla ayın biçiminde açığa vurmalarını böyle açıklayabiliriz. Bu yığınlar tepkileri kışkırtmayla açıklayamayız. Bu hareketlerin kaynağında çözülmemiş ulusal problemler yatıyor ve burjuva ulusçu önderliğine rağmen ona haklılık karakteri kazandırıyor. Haklı ulusal hareketleri, kışkırtma mantığıyla açıklansınlar genellikle gerici gerici, egemen ulus şovenistleridir. Birakalım gerici sınıfları, sınıf bilinçli proletarya da, şu ya da bu nedenden dolayı eğer bazı ulusal problemleri tam çözümüne kavuşturmazsa, yarım kalan bu problemler bir yerde gelir kendilerini dayandırır. Proletarya ya hatasını kavrayarak onu çözmek zorunda kalır, ya da bu dayatma karşısında haksız bir konuma düşer. Glasnost'un bugünkü şampiyonları, hak-

larını haykıran yığınların karşısına yeni poli-
siye tedbirlerle çıkıyorlar. Parti Prezidyumu
güvenlik güçlerine geniş yetkiler veren bir ka-
rarnameyi kışla göz arasında çıkardı. Bu ka-
rarnameye göre, KGB emrindeki yarı askeri
milis birlikleri, arama emri ölmaksızın evle-
re ve işyerlerine girme, arabalara ve iletişim
araçlarına el koyma yetkileriyle donatılıyor.
Demokratik Birlik adı grubun liderlerinden
Yuri Mityunov, tepkisini şöyle açığa vuruyor:
"Yarı askeri birliğlere barış zamanında ola-
ğanüstü yetkiler veriliyor. Bu, yalnızca sıkı-
yönetim altındaki ülkelerde görülen bir şey.
Gorbaçov hukuk devletinden söz etmişti.
Ama Stalin zamanında bile anayasayı açıkça
çığneyen yasalar yoktu." Kitle baskısının da
etkisiyle reformlar tepeden geliyor. Tepeden
gelen bu reformlar kitle hareketinin canlanı-
şını hızlandırıyor. Bu canlanış ise egemen si-
nif arasındaki tartışmaları ve çelişkileri kriş-
tıyor.

Bugün bürokrat burjuva sınıf içinde, ciddiye
alınacak üç akım söz konusudur. Ligaçev,
Gorbaçov ve Afanesyev'de ifadesini bulan üç
akım. Ligaçev, devlet aygıtında reformlara
karşı direnen, insiyatifini ve imtiyazlarını za-
yıflatmak istemeyen bürokrat burjuvazinin
kaşarlanmış, yığınlardan tamamen kopmuş
en katı kesimini, Brejnevci kodamanları ve
aynı zamanda modern Oblomov'ları, Onegin
ve Peçerin'leri temsil ediyor. Devlet aygıtın-
da ve Partide bunlar önemli bir güç oluşturu-
yorlar. Perestrojka dönemine damgasını
vuran ve yıldız parlayan ekonomistlerden Ot-
to Latsis, "Yenilikler en başta onyeddi milyon
kişilik kocaman bir bürokratlar ordusunun
direnişiyi karşı karşıya" diye konuşuyor.
Kuşkusuz bu abartılı bir değerlendirmedir.
Asıl direniş, merkezi büyük bürokratlardan
geliyor. Bu bürokrat burjuvalar batıl aydın-
ların devimiyle, "fabrikalarını, köylerini, tarı-
msal kolektiflerini kişisel çiftlikleri olarak
görmüyorlar." Mahalli bürokratların, teknok-
ratların insiyatifinin artmasına, merkez kaç
eğilimlerinin güçlenmesine karşı çıkıyorlar.
Her şeyin kendi mutlak egemenlikleri altın-
da olmasını istiyorlar. Mahalli bürokrat bur-
juvalar, merkezi bürokrat burjuvaların mut-
lak insiyatifi altında el-pençe divan duran bir
bende gibi çalışmalıdırlar. Fakat mevcut ekono-
minin bürokratik kösteklerden kurtularak
özgürleşmesi eğilimi, Brejnevci modern bur-
juvazinin bu arzusunu saya düşürüyor. Ve
bizzat merkezi büyük bürokrat burjuvazinin
içinden Gorbaçov kanadını çıkarıyor. Klasik
kapitalizmde olduğu gibi modern devlet ka-
pitalizminde de, sermayenin sürekli büyüme-
si, onun korunmasının temel koşuludur. Ya-
tırılmış bulunan sermaye, değerini kendisini
genişletmesi ise teknolojiyi geliştiriyor. Batı
karşısında yoğun ve kaçınılmaz bir rekabete
giren Rus ekonomisi teknolojiye atılım yapı-
rak ona ulaşmıyor. İster isemez dikkatini
ekonominin bağrındaki problemlere yönelti-
yor. Kuşkusuz bu problemler sadece tekno-
lojik gerilikten kaynaklanmıyor. Sermayenin

güçlü özgürleşme arzusu, bürokratik köstek-
lerle karşılaşılıyor. Sosyalist yolun yok oldu-
ğu bir yerde, meydan tek bir büyüme alter-
natifine kalıyor: Sermayenin düzensiz, özgür
ve cesur atılımına... İşte Gorbaçov'u, bu öz-
gürleşme ve atılım arzusu çıkarıyor tarih sah-
nesine.

Körpe kurt ruhuna, hırsı ve iştahı, şevki ve
canlılığı temsil eden modern Stoltz'lar ordusundan oluşuyor Gorbaçov'un tabanı. Bu ta-
banın bir bölümünün sözcülüğünü Afanas-
yev'ler yapıyor ve ayrı bir kanat gibi hareket
ediyorlar. Bunlar, reformların en geniş ve
korkusuz bir tarzda uygulanmasını savunuyor-
yorlar. Bunlara göre Sovyet tarihi, hayatta ça-
tışan ve esaslı kötü olan bir tarihtir. Bunlara
göre, Stalin'in yolu, Gorbaçov'un iddia etti-
ği gibi -diş koşulların zorlamasından dolayı,
Lenin'in ekonomik ilkelerinin uygulanmadığı-
zorunlu bir yol değildi, karşı-devrimci bir yol-
du. O, NEP'lerden kaldırmakla suç işle-
miş, partiye, Beria, Yagoda ve Yezhov gibi
cellatılardan oluşan bir ortaçağ şövalye tari-
katına çevirmiştir. Yine bunlara göre Stalin,
kollektifleştirme hareketiyle köyütlüğü inkâr
etmiş, proletaryanın bu sınıfla ittifakını dina-
mitlemiştir. Bundan dolayı Stalin dönemi,
bardağın yarısı bal, yarısı katran olan bir dö-
nemdi. Bu dönemin kışla sosyalizmi inkâr
edilmeli, bunun yerine demokratik bir sosya-
lizm savunulmalıdır.

Afanesyev'lerin kanadı, hem sosyalizmi
hem de kan devlet kapitalizmine karşı çıkı-
yor. NEP mirasına dört elle sarılan bu kanat,
modern devlet kapitalizminin, kapitalist batı
ekonomisinin faziletleriyle, özellikle teşebbüs
ruhunu canlandıran, prensipleriyle tepeden
tırnağa yenilenmesini istiyor. Cerbaçov gibi
temkinli değil, cesur ve daha cesur olmayı sa-
vunuyor. Batının kararı sözcülüğünü, ondan
biraz daha modern olan düşünce kavgasını
yapan bir kanattır bu.

Bu durum karşısında devrimci proletarya-
nın tutumu ne olacaktır. Proletarya her şey-
den önce Rusya'da sınıf mücadelesinin geniş-
leyip derinleşmesine hizmet edecek adımlara
karşı çıkmamalıdır. Bu adımların niteliğini,
amaçlarını ve hangi sınıfa ait olduğunu da kır-
lelere açıklamalıdır. Devrimci proletarya, bü-
rokrat burjuvazinin sıkı kontrolü altında bu-
lunan sarı devlet sendikalarına karşı özgür si-
nif sendikacılığını ve grev hakkını savunma-
lıdır. Devrimci proletarya, tüm halka, çeşitli
sınıf ve katmanlara düşünce ve örgütlenme
özgürlüğünün tanınmasını savunmalıdır.
Devrimci proletarya, ulusal baskı ve ezilme
politikasına, büyük ulus şovenizmine karşı
çıkmalı, bu baskılara karşı yönelen ulusal ha-
reketleri -bu hareketlerin bağrındaki gerici
ögelere işaret etmek kaydıyla- desteklemeli-
dir. Devrimci proletarya, bürokrat burjuva-
zinin oligarşik ya da sosyal-faşist diktatörlü-
ğüne karşı harekete geçen büyük muhalefetin
bir kesimine özgürlük, diğer kesimine ise

Devamı 25. sayfada

25 EYLÜL REFERANDUM SONUÇLARI VE GELECEK

12 Eylül döneminde, merkezci kliğin diğer egemen sınıf kliklerinin siyasal hakları da dahil, tüm haklarında budamaya gitmesi ve zayıflatmaya çalışmasından beri, sömürücü klikler arasındaki çatışma 1983 genel seçimlerinden bu yana hızını korumakta ve giderek de üst boyutlara çıkmaktadır.

Ali Ekber Selim

Hakim sınıfların giderek derinleşen aralarındaki çelişkinin önemli raundlarından biri durumunda olan 25 Eylül referandumunu sonuçlandı. 12 Eylül döneminde, merkezci kliğin diğer egemen sınıf kliklerinin siyasal hakları da dahil tüm haklarında budamaya gitmesi ve zayıflatmaya çalışmasından beri, sömürücü klikler arasındaki çatışma 1983 genel seçimlerinden bu yana hızını korumakta ve giderek de üst boyutlara çıkmaktadır. Bu kıyasaya süren çıkar dalaşına ezilenler de alet edilmektedir. 25 Eylül referandumu da bu çatışmaların köşe taşlarından birisidir. Meydanlarda ellerindeki tüm kozları kullanarak, birbirlerinin kirlî çamaşırlarını ortaya döken egemen sınıf temsilcileri, referandum sonuçlarını da kendi açılarından değerlendirmektedirler. Sözüm ona hepsi memnun. Memnun olmayan görüldüğü kadarıyla hakim sınıflar arasında yok. Lakin ezilenler sömürülenler içerisinde aldatılmamın, kandırılmamın sonuçlarını gördükçe kendiliğinden bir uyanış yaşamaktadır. Düzene muhalefet, dev-

rimci alternatif arayışları giderek artmaktadır. 25 Eylül referandumundan memnun olmayan kesimler ise emekçi halk kitleleridir. Burjuva boyalı basında bile verdikleri oyları alay konusu olması, sanki bir değer taşıyormuş gibi ülkemizde sıkça yaşadığımız askeri faşist diktatörlüklerle zaten malumumuz-% 35 çıkan 'evet'lerden % 35 soygun, % 65 çıkan 'hayır'lardan da % 65 soygun mizahları gazete sütunlarını doldurmaktadır.

Hakim sınıf partilerinin referandum meydanlarında halkı kandırmak için döktükleri ter ve harcadıkları paralar, yaptıkları reklamlarla birbirlerine fark atmaya çalışmaları, sonuçta kitleleri siyaset sahnesine daha yoğun olarak çıkarmaktadır. Herşeyden önce de birbirlerinin kirlî çamaşırlarını devrimcilerden daha iyi ortaya dökmeleri seçim ortamının bütçe en olumlu yanını teşkil etmektedir. Elbette danyışık dövdükleri de bir gerçektir. Fazio ileri gitmedikleri, tüm kirlî çamaşırları açıklamadıkları da bir gerçektir. Örneğin; burjuva feodal muhalefet Özal'ın biraderlerine ve çevresine sağladığı usulsüz krediler, Malat-

ya'lı işadamları için özel olarak çıkardığı "terlik ihracatı" kararname ve bundan elde edilen milyarlarca vurgun, halyali ihracatçıları bizzat Özal'ın "muha-

İfelerin yalanı" diyerek koruması, altın kaçakçılığında bizzat payının olduğunu açığa çıkması bunlardan bazıları...

25 Eylül referandumu kan emici egemen sınıf kliklerinin hesaplaşma arenası olurken, halkı ezmenin ve bir kere daha aldatmanın da bir aracı olmuştur. Zaten egemen sınıflar açısından sorun, hiçbir zaman halkın refah düzeyini yükseltme, demokratik hak ve özgürlükleri savunma olmamıştır.

25 Eylül referandumu kan emici sınıf kliklerinin hesaplaşma arenası olurken, halkı ezmenin ve bir kere daha aldatmanın da bir aracı olmuştur. Zaten egemen sınıflar açısından sorun, hiç bir zaman halkın refah düzeyini yükseltme, demokratik hak ve özgürlükleri savunma olmamıştır. Onlar için önemli olan hangi kılığın iktidara gelmesidir. Böylece iktidara gelen klik sömürden daha fazla pay alacaktır. Demirel ve İnönü'nün Özal kılığına bu denli ateş püskürmesi, berberlerini 'hain' ilan etmelerinin altında, kendi kılığının sömürden daha az pay alması ve devletin olanaklarından Özal kılığı kadar yararlanamamalarıdır. Çünkü hükümeti eline geçiren klik her zaman yağurdun kaynağını yemiştir. Diğer sömürücü kliklere daha az kaymak yedirirler. İşte bunların "demokrasi" aşklarının esas nedeni budur.

Referandum sonuçları Özal için bir yenilgidir. Ama demagoji yaparak yenilgi almadığını söylemektedir. Oysa halkın % 65'i Özal'a karşıdır. Özal genel seçimde aldığı % 36'lık oya göre sorunu değerlendiriyor. Halkın çoğunluğu Özal'ı reddetmesine rağmen, güven oyu aldığını söylemesi, burjuva sahtekarlığından başka bir şey değildir. Faşizmin olduğu bir ülkede Özal'ın böyle davranması çok normal. Çünkü faşizm burjuva demokrasisine bile tahammül edemez. Özal'ın yaptığı da budur. Egemen sınıfların 'demokrasiden' bol bol dem vurmalarının halkı kandırmaktan başka bir şey olmadığı bir kere daha ortaya çıktı. Çünkü onların kabul ettiği demokrasi, kendileri için demokrasidir. Halk için ise sömür ve zulümdür. Burjuva-feodal muhalefetin bugün feryadı figan eylemesi iktidarda olmadığı içindir. Yana iktidara geldiklerinde kendileri de Özal'ın aldığı tavı aynen alacaklardır. Bundan hiç kimsenin şüphesi yoktur.

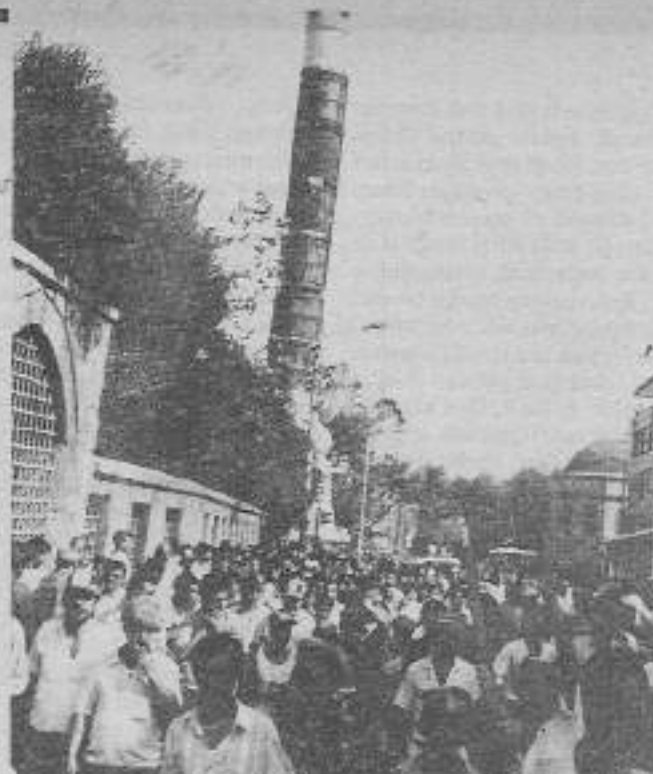
Özal'ı hükümette tutan esas olgu seçim yasasıdır. Egemen sınıflar, öyle bir

seçim sistemi getirdiler ki, % 32 oy alan bir parti tek başına hükümet olabiliyor. 12 Eylül faşizminin bir amacı da seçim sistemini değiştirmek ve genel oyların 3/1'ini alan bir egemen sınıf partisinin hükümet olmasını sağlamaktır. Nitekim merkezi kılığın desteğini de alan Özal, bu yasayı gerçekleştirdi. Avrupa ülkelerinde bile böyle bir seçim sistemi yoktur. Halkın üçte bir oyunu alan bir partinin tek başına hükümet olması (parlamentar çoğunluğu sağlaması) mümkün değildir. Bu ancak faşizmin olduğu ülkelerde olabilir. Şili, Türkiye, Polonya, Mısır, Irak vb. gibi ülkelerde bu tür şeyler egemen sınıfların halkın gözünün içine baka baka uygulaya geldiği yöntemlerdir. Çünkü baskı politikası her zaman ön plandadır.

Özal ve ANAP'ın 1987 Kasım genel seçimlerinde aldığı oy oranı % 36 idi. Bu

Devletin tüm olanaklarını ve TRT'yi tamamiyle kendi çıkarları için kullanarak, kendisi giderse 12 Eylül öncesine dönüleceği ve yeniden askeri darbenin olacağına propaganda yapması ve en son güven oyu alamazsa istifa edeceği, istifa ettiği takdirde de yeni bir krizin başlayacağı demagojisiyle halkın geri kesimlerinde önemli bir etki yarattı.

referandumda bir puan eksikliği ile % 35 aldı. Hayat pahalılığının, işsizliğin, dış borçların artması ve tüm anti-demokratik uygulamalara karşı ANAP'ın bir puan kayıpla işi kurtarmasının bir çok nedenleri var. Devletin tüm olanakları-

nu ve TRT'yi tamamıyla kendi çıkarları için kullanarak, kendisi giderse 12 Eylül öncesine dönlüleceği ve yeniden askeri darbenin olacağını propagandasını yapması ve en sonu güven oyu alamazsa istifa edeceği, istifa ettiği takdirde de yeni bir kriz başlayacağı demagojisiyle halkın geri kesimlerinde önemli bir etki yarattı. Ayrıca şehirlerdeki orta büyüklükteki esnafın yanı sıra kırsal kesimdeki küçük eşraf tabakasını yeniden Özal'ın yanına itti. SHP ve DYP, Özal karşısında ciddi bir alternatif izlenimini ANAP'ın tabanına veremediler. Bunların yanında Özal'ı ABD, Avrupa'daki emperyalistler ve Rus sosyal emperyalistleri de açıkta desteklediler. Çünkü Özal'ın hükümette kalmasını kendi çıkarlarına uygun görüyorlardı. Bugün hâlâ diğer burjuva partilerini güvenilir balmıyorlar. Ancak Özal yıprandığında onu kirli bir mendil gibi çöplüğe fırlatmaktan da çekinmezler. Çünkü Özal şu anda emperyalistlerin en iyi uşağıdır. IMF ve ABD'nin sözünden çıkmıyor. RSE'nin desteklemesinin nedeni ise, en iyi ekonomik ve siyasi ilişkiyi Özal döneminde kurdular. SHP ve DYP ise RSE'ine bu güveneyi verebilmiş değiller. RSE kendi uşakları (sosyal faşist TBKP'nin) daha uzun zaman iktidara gelemeyeceklerini bildikleri için açık çeklerini şimdilik Özal yönetimine vermeyi kendi çıkarlarına uygun gördüler.

ML'lerin ve bazı devrimci-demokrat güçlerin, referandumu boykot etmesi, boykotun çeşitli biçimlerini uygulamaya koymasına rağmen oranın bu denli yüksek olmasının bunun dışında da çeşitli nedenleri var.

Özal, sosyalistlerin, devrimci ve demokratların etkilediği kitlelerden oy alamadığı gibi, teşhir olmuşluğu "oy vermezseniz çekilirim" tehdidiyle bu kesimde pekiştirmiştir. Emekçi halkın çoğunluğu "çekil de senden de kurtulalım" diye tepkilerini dile getirmişlerdir. Ancak, sosyalist, devrimci ve demokratlara uygulanan yoğun baskılar nedeniyle, onların daha geniş kitleleri etkilemesi de fiili olarak engellenmektedir. Sosyalistlerin propagandaları yasak olduğu gibi, yapılan propagandalar da karakollarda bitiyordu. O nedenle devrimci, Marksist-Leninist propaganda çok zayıf kaldı. Bu durum referandumu katılma oranının yüksek olmasında da etkili oldu.

Referandumu katılım oranı % 88. Bu oran aşağı yukarı '1982 Anayasası' oylamasından beri kendini korumaktadır. ML'lerin ve bazı devrimci-demokrat

güçlerin, referandumu boykot etmesi, boykotun çeşitli biçimlerini uygulamaya koymasına rağmen oranın bu denli yüksek olmasının bunun dışında da çeşitli nedenleri var. Birincisi, sandık başına gitmeyenlere 12.500 TL. gibi bir para cezasının konmasıdır. Bu miktar günümüzde pek yüksek bir meblağ olmakla birlikte, dar gelirli yoksul insanları sarsmaktadır. 12 Eylül'den sonra getirilen bu ceza, halkı zorla sandık başına götürmenin bir biçimidir. Bunda başarılı olduklarını da söyleyebiliriz. Bunun yanında ML'lerin ve devrimcilerin 12 Eylül faşizminin yoğun saldırıları karşısında ağır bir yenilgi almaları sonucu hâlâ zayıf ve toparlanamamış olmaları, geniş kesimleri etkileyememelezi nedeniyle, geniş yığınların reformizmin ve sosyal demokrat görünümli burjuva-feodal muhalefetin etkisinde olmasındandır. Ancak 1982 yılından bu yana yapılan referandum ve seçimlere katılmama oranı hep aynı düzeyde kalmıştır. Bu referandumda beşyüzbin kadar artmıştır. Bu da ML'lerin ve devrimcilerin başarı hanesine yazılmalıdır. Bu oran daha fazla olabilirdi. Ancak referandumu katılmamayı savunan kesimlerin bu konuda ortak eylembirliği yapmamasının da etkisi olmuştur. Oysa bu konuda eylembirliğinin koşulları vardı. Ye orak propaganda halk üzerinde daha olumlu etki yaratabilirdi. Bu konuda aynı tavır içinde olan ML'ler ve devrimci-demokrat kesim daha güçlü propaganda ve toplantılarla, bildiri ve çeşitli yayınlarla etkinliklerini arttırabilirlerdi. Bu konuda ML'lerin hatası vardır. Diğer devrimci kesimle ortak eylembirliğini zorlamalıydılar. Diğer devrimci grupların bazılarında ise hâlâ grupçuluk hakimdir. Devrimciler arasındaki eylembirliğinin devrime getireceği kazanımları kavramış değillerdir. Bundan sonra bu konuya eğilmek ve önemini kavramak şarttır. Önümüzde yerel seçimler vardır. Ortak adaylar ve bazı devrimci demokratların desteklenmesi gündeme getirilebilir. (Bu konudaki görüşlerimizi esas olarak gelecek sayılarımızda açıklayacağız.)

Boykot taktiği, katılımın fazla olmasına rağmen doğru bir taktikti. Ayrıca ML'ler para cezası ve zorla sandık başına götürülme, gitmeyenlere işkence ve tehditlerde bulunulması, dahası Özal'a hayır diyen köylülerin meydan dayığına çekilmesi sonucu seçime katılanlara boş oy verme çağrısı da kısmen olumlu sonuç vermiştir.

1982 Anayasası oylamasından bu yana görüldü ki, ML'lerin ve devrimci demokratların etkilediği seçmen sayısı 3-4 milyon arasındadır. Para cezasına ve her türlü baskıya rağmen 3-4 milyon arası seçmen seçimlere katılmamaktadır. Bu olumlu bir gelişmedir.

Referandumda reformistler ve modern revizyonistler ise her zaman olduğu gibi yine burjuva muhalefetin kucağına takıldılar. Kitleleri burjuva muhalefetin peşine takmaya çalıştılar. Çünkü onlar için önemli olan kendilerinin de parlamento sıralarında bir yerlerinin olmasıdır. Modern revizyonistlerin efen dileri RSE, Özal'ı desteklerken kendileri Özal'a karşı muhalefetin safında yer alırlar. RSE Türkiye'deki uşakları olduğu gibi zor durumda bırakmış oldu. Tabii ki bu uşaklar RSE'nin bu tavrını tabanlarına, "devletler arası politika" diye yutturmaya çalışacaklardır.

Boykot taktiği, katılımın fazla olmasına rağmen doğru bir taktikti. Ayrıca ML'ler para cezası ve zorla sandık başına götürülme, gitmeyenlere işkence ve tehditlerde bulunulması, dahası Özal'a hayır diyen köylülerin meydan dayığına çekilmesi sonucu seçime katılanlara boş oy verme çağrısı da kısmen olumlu sonuç vermiştir. Bir milyona yakın seçmen boş oy vermiştir. Boykot taktiğinin, geniş bir kesim tarafından olumlu karşılanmaması, bu taktiğin yanlışlığını göstermez. Aksi takdirde kitle kuyrukçuluğuna dönüşmüş olacağı gibi devrimci taktikle tesbiti en geniş yığınların durumuna göre tesbit edilmiş olur. Bu da ML hareketi en geri kitlelerin düzeyine indirgeyeceği gibi, burjuvazinin belli bir kanadının yedeği durumuna sokar. Modern revizyonizmin ve reformizmin bu referandumda doğru duruşu tam da budur. Birinci Dünya Savaşı'nda, Bolşevikler "savaş karşı" propaganda yaparlarken, kitleler tarafından linç ediliyorlardı. Ancak, savaş uzay kitleler Bolşevikler'in doğru söylediklerini görünce, Bolşevikler'in peşinden girmeye başladılar. Bolşevikler taktiklerini, geniş kitleler karşı çıkar diye değil halkın yararına olan bir taktik teşkil ederek, Çarı ve savaş yanlılarını teşhir yöneldiler. Bugün bizim taktiğimizin bunun gibidir.

Referandum halkın yararına bir şey getirmeyecekti ve getirilmemiştir de. Ancak referandum ortamı düzeni teşhir, tecrit etmede kısmen de olsa işe yarar. "Hayır'da hayır var diyen" revizyonistlerin aksine, egemen sınıf kliklerini birbirlerinin kirli çamaşırlarını ortadan kendilerinin bizzat dokmesi, halk için kazanç olmuştur.

Egemen sınıflar arasındaki çelişmeler bundan sonra daha da keskinleşecektir.

Çünkü muhalefet % 35'lik bir oyla Özal'ın hükümette kalmasını hazmedemeyecektir. Bunun anti-demokratik olduğunu kitlelere anlatmaya çalışarak kamuoyunu kendi peşlerine takmaya çalışacaklardır. Bu nedenle referandum sonuçlarının çelişkiliği kısmen zayıflatacağını söylemek objektif olmaz. Muhalefet kanatları erken genel seçim sorunuyla sürekli gündemde tutacaktır. Ayrıca Özal hükümetinin uyguladığı ekonomik politikası sonucu da halkın durumunun her geçen gün kötüleşmesi, ekonomik ve siyasi bunalımın artmasını burjuva muhalefet kendi hanesine bir kazanç sayarak oy potansiyellerini arttırmaya çalışacaklardır.

İşverenler, Özal'a referandumu gündeme getirdiği için kızgınlar. Çünkü zamlar uygulanamaz oldu. Ama bundan sonra büyük zamların uygulanması kaçınılmazdır.

Özal'ın bundan sonra da politikasında bir değişiklik olmayacaktır. Yerel seçimlere birkaç ay kalana kadar zam fırsatına aynen devam edecektir. Ernek zorundadır da. Çünkü ekonomi tıkanma aşamasına gelmiştir. İşverenler, Özal'a referandumu gündeme getirdiği için kızgınlar. Çünkü zamlar uygulanamaz oldu. Ama bundan sonra büyük zamların uygulanması kaçınılmazdır.

Bunun yanında enflasyonist politika devam edecektir. Emisyon hacmi daha da genişleyecektir. Son banka faizlerinin artışı bankalardaki mevduatların yükselmesine yöneliktir. Aksi takdirde daha fazla para basımı gündeme gelecektir. Bu da enflasyonun yükselmesine neden olacaktır. Demokratik hak ve özgürlüklerin daha da kısıtlanması ve baskılar aynen sürecektir. Bunlara bağlı olarak, devrimci durumdaki yükselme ivme kazanmaya devam edecektir. İşçi grevleri artacak ve önümüzdeki günlerde öğrenci hareketleri daha da gelişecektir. Yani toplumsal muhalefetteki gelişmeler artarak devam edecektir.

Referandum sonuçları, ML'lere çalışmalarını ve örgütlenmelerini daha da hızlandırmayı emretmektedir. Ajitasyon ve propagandayı daha geniş yığınlara ulaştırmanın yöntemleri üzerine kafa yorulmalıdır. Esas ve önemli olan da, esas mücadele biçimi bir bölgede değil bir kaç bölgeye yaymanın ve geliştirilmenin yoğun çabasına girmelidirler.

Erken genel seçimlerin ciddi şekilde gündeme gelmesi, ancak yerel seçimler sonundaki egemen sınıfların alacakları oy oranı belirleyecektir. Bu nedenle bütün egemen sınıf partileri yerel seçimle-

re hazırlanmaya hız vereceklerdir. Özal'ın yerel seçimler için seçim yatırımları, egemen sınıfların ekonomisini daha kötü bir duruma sokacaktır.

Referandum sonuçları, ML'lere çalışmalarını ve örgütlenmelerini daha da hızlandırmayı emretmektedir. Ajitasyon ve propagandayı daha geniş yığınlara ulaştırmanın yöntemleri üzerine kafa yorulmalıdır. Esas ve önemli olan da, esas mücadele biçimini bir bölgede değil, birkaç bölgeye yaymanın ve geliştirilmenin yoğun çabasına girmelidirler. Çünkü yakın gelecek güzel şeylere gebe değildir. Kitle hareketlerindeki yükselme daha üst boyutlara sürmeyecektir. Uygulanan ekonomi-politika bunun işaretidir. Kırsal alanlardaki mücadelenin daha fazla geliştirilmesi ve birden fazla bölgeye yayılması, kitlelerin devrimci potansiyelini geliştirecektir. ML'ler bu potansiyelini iyi değerlendirmek zorundadırlar. Bunun yanında kitle örgütlerindeki örgütlenme ve çalışmaya özel bir önem vermelidirler. Milyonların güçlü kolları havaya kalkmadıkça, egemen sınıfları tarihin çöplüğüne atmak mümkün değildir. Bu nedenle kitleleri örgütlemek için kırsal alanlardaki ısrarlı mücadelenin yanında demokratik hak ve özgürlüklerin kazanımları doğrultusundaki mücadeleyle de bugün geliştirmeliyiz. Kitlelerin bu taleplerini devrimin genel siyasal çıkarları doğrultusunda kullanarak mücadeleyi geniş yığınlara malretmesini bilmeliyiz. ■

RUHİ SU ANILDI!

Ruhi Su ölümünün 3. yılında dostları ve geniş bir halk kitlesinin katılımıyla mezarı başında anıldı. Ruhî Su'nun mezarı bile korku veriyordu gençlere. Sağlığında ellerinden geleni atfanna kaymayanlar, sözüklerini mezarını kundaklamak ve

kurşunlamakla bir daha gösterdiler. Ama neyi değiştirebilirler ki. Ruhî Su'yu öldüremezler, yok edemezler, halkın beyninden söküp alamazlar. Her ölüm yitirimünde yüzlerce insan tarafından mezarı başında anılmakta Ruhî Su, Anna

törüne konuşmacı olarak katılan Timur Selçuk, Ruhî Su'nun Anıt mezarına yönelik saldırının 1988 Türkiye'sindeki durumun bir sonucu olduğunu ve anıtın kurşun izlerinin 1988 Türkiye'sini yansıması açısından olduğu gibi korunması gerektiğini söyledi.

Adalat Ağaoglu ise yaptığı konuşmada, Ruhî Su'nun ulusal müzimizizin oluşturulması yolundaki çabalarına değindi. Anadolu Kültür Derneği ile Anadolu Kültür Araştırma ve Yayınlaştırma Derneği tarafından yapılan ortak çağrıda ise, özellikle kültür alanındaki demokratik kitle örgütlerine, demokratik kültürü oluşturmaya çalışan devrimci, demokrat sanatçılara sahip olmaya ve üzerlerindeki her türlü baskı ve yasağı kaldırmaya yönelik ortak çalışma yapma çağrısında bulunuldu. Anna Töreni Dostlar Korusu'nun söylediği Ruhî Su türküleriyse son buldu.

KÜRDİSTAN ULUSAL KURTULUŞ MÜCADELESİ

İYİ BİR DÖNEME GİRMİŞ BULUNUYOR

Kürt'lerin hem manevi, hem de maddi güç bakımından en çok kayıp verdiği dönemler, dış güçlere bel bağlayarak savaştığı dönemler olmuştur.

Haydar Ali Dozmez

Geçtiğimiz aylarda dünya, Kürt'lerin dramını konuştu ve hâlâ da konuşuyor. Görünüşte Kürt'lerin durumu fecaat arz ediyor. Saddam ordularıyla Irak Kürdistan'ını işgal ediyor, kimyasal silahlarla Kürt'leri kitleler halinde kuruyor, köylerinden gece zorluyor ve canını kurtaranlar Türkiye Kürdistan'ına sığınıyor. Görünüşte Kürt'lerin durumu umutsuzdur. Biz çok önceleri İran-İrak savaşının Kürt direnişi aleyhine okluğunu belirtmiştik. Bu savaşın ikinci yarısında,

şah onları halkların gözünde, yabancı bir istilacının destekçileri konumuna düşürülüyordu. Kürt direniş tarihi, Kürt'lerin hiçbir güce dayanmadan savaştığına ve bu savaşlarla büyük başarılar kazandığına defalarca işaret ediyor. Daha bu yüzyılda Şeyh Mahmud'un İngiliz emperyalizmine karşı direnişi, Türkiye Kürt'lerinin Türk'lerle birlikte İngiliz, Fransız emperyalizmine ve işbirlikçilerine karşı direnişi, Molli Mustafa Barzani'nin altmış yıllardaki öfke direnişleri vs. Kürt tarihinin parlak sayfalarıdır. Kürt'lerin hem manevi, hem de maddi güç bakımından en çok kayıp ver-

giderek kısmen yitirdi. İlişki ile bel bağlaması, yani bir yabancı güce dayanmayı birbirinden ayırmalıyız.

Biz İran-İrak savaşı Kürt'lerin aleyhindedir dedimizde, birçok insan karşı çıkıyordu. Burjuva önderlik bu gibi durumlardan son derece pragmatik, kısa vadeli, ilkesiz ve kaba bir anlayışla yararlanmaya, kolaycı bir ruhla kısa zamanda her şeye rağmen parsa toplama ya öncelik verdiği için direnişin uzun vadeli çıkarlarını tehlikeye sokuyor. Kolay kazandığın mevzileri kolay kaybedersin. İran tanklarının ve topçusunun yoğun ateşi altında ilerlemek nisbeten kolaydır.

yani İran'ın, Irak'ı işgal etmeye başladığı dönemde Kürt'ler, Irak Arap halkının ve diğer Arap halklarının gözünde, işgalci bir devletin işbirlikçileri konumuna düşmüşlerdi. Kuşkusuz Kürtler nakli bir zeminde savaşıyorlardı. Ama güç ilişkileri, pozisyonlar ve mevcut sa-

diği dönemler, dış güçlere bel bağlayarak savaştığı dönemler olmuştur. Barzani altmış yıllarda kendi güçlerine dayanarak savaşıyor, hem manevi, hem de maddi bakımdan önemli kazanımlarla ilerliyordu. Ama Şah'a bel bağladığı anda bu kazanımlarını tehlikeye soktu ve

ama en sağlıklı ve dayanıklı yol, Kürt tüfeğiyle, esas olarak kendi güçlerine dayanarak ilerlediği yoldur. Kürt'lerin çökülince yıkılacakları, yani dayanacakları bir payandaya ihtiyaçları yoktur. Burjuva önderlik böyle bir payandaya sürekli ihtiyaç duyuyor. Ve böyle bir pa-

yandıran ucunu görür görmez hemen-
cek sarılıyor ona. Bu onun en zayıf ya-
nıdır.

İran-İrak savaşı süresince Kürtler ken-
di milli hakları uğruna, büyük fedakar-
lıklara katlandı, onulmaz acıları ve kı-
rınları tattı. Bu savaşta Kürt'lerin izle-
yebilecekleri taktik hat ne olabilirdi. İkili
bir taktik izlenebilirdi. İran istilasına
karşı çıkmak, İran'ı Kürdistan toprak-
larına girmeme konusunda uyararak,
girmesi halinde ise onu direnişiyi kar-
şılamak. Bunun yanında, İran-İrak sa-
vayında yani bu gerici savaşta herhangi
bir tarafın destekçisi durumuna düşme-
den Kürdistan'da fırsat kollama ve güç
toplama politikasını izlemek. Bu politi-
kayı izlerken İran'ın Irak istilasını doğ-
rudan, ya da dolaylı kolaylaştırarak
davranışlarından kaçınmak. Saddam bu-
gun Kürdistan'a saldırırken Irak Arap
halkını, "hainlere, işgalcilerin işbirlik-
çilerine karşı savaşıyorum" demagojisi-
yle pasifize ediyor. Uzun süreli bir Kür-
distan savaşında, Irak cuntalarının,
Arap kitlelerinin psikolojisini, homur-
tusunu ordu içindeki münferatmaları cıd-
diye aldıklarını biliyoruz. Saddam'ın bu-
günkü pervasızlığı, önemli ölçüde, isti-
layı kırmanın verdiği avantajdan ve
Kürtler hakkındaki ağır suçlamanın ve
demagojinin kitlelerin ruhunda anlam
kazanmasından kaynaklanıyor.

Birlikim ve kazanımlar,
onüç yıl öncesine naza-
ran daha ileridir. Kürt or-
dusunun, Kürt halkı ve
dağlarıyla kaynaşması
daha ileridir. Kürtler bu
savaş boyunca dış ilişki-
lerini geliştirmeye önem
verdiler. Gerek bölgede
artan Kürt etkinliği, ge-
rekse Kürt diplomasisi-
nin dar kabuklarını kır-
maya başlayarak açılım
politikasına daha çok sa-
vılmasından dolayı bir-
çok ülke Kürt direnişini
ciddiye almaya ve ağız
değiştirmeye başladı.

Bugünkü onderliğin savaş boyunca
böyle bir hat izlemesi şaşırıcı değildir.
Proletaryanın geniş ufku, uzun vadeli
hesapları, hayatın ve kaçınılmaz akışın
meramını anlamadaki ustalığı nerede?
Ama böyle bir taktik yukarıda belirli-

CELAL TALABANI İLE SÖYLEŞİ

ALİ HAYDAR DÖNMEZ: Bugün
dünyada durum nedir? Devrimin, ba-
ğımsızlık savaşlarının durumu nedir? Sa-
vas tehlikesi açısından durum nedir? Önc-
ce öz olarak bu konudaki görüşlerinizi
öğrenmek istiyorum.

CELAL TALABANI: Bugün... dünya-
da bir durgunluk var. Gerileme deme-
yeyim ama bir durgunluk söz konusudur.
Devrim ve bağımsızlık savaşları
geçtiçe nazaran gerileme değil ama bir
durgunluk içindedir. Eski sömürgecili-
ğin ortadan kaldırılması durgunlukta
payı olan bir unsurdur. Vaşşi bir bas-
kiya karşı güçlü bir direniş söz konusuy-
du. Bu durgunluğu ben normal karşı-
lıyorum. Hiçbir şey hep yükselerek, dü-
müz, pürtesiz gelmez. Toplumsal iler-
levi, devrim zikzaklı, inişli-çıkışlı yani
dengesiz gelir. 1848 ile Paris Komünü
arasında bir durgunluk vardı. Bu dur-
gunluğu Paris Komünü ve onun etkile-
ri izledi. Ayrıca büyük devletler arasın-
da bir yarışma da vardır. Bunu gör-
meliyiz.

A.HAYDAR DÖNMEZ: Sizde han-
gi çelişme önedir ve belirleyici bir rol
oynuyor?

TALABANI: Tarihte belirleyici rol
oynayan temel çelişmedir. Bugün de be-
lirleyici rol oynayan temel çelişmedir.
Bugün, şu, önemle kendisini hissettiriyor.
Devrim kendisinde yeni taktikler bulma-
lıdır. Devrim kendisini ilerletecek yeni-
likleri keşfetmelidir.

A.H.DÖNMEZ: Dünyadaki duruma
ilişkin sohbeti fazla derinleştirmemize
bilmem gerek var mı? Bu açıklama ge-
nel bir fikir veriyor. Dünyanın önemli,
kritik bir bölgesine, körfeze, İran-İrak
Savaşı'na ve Kürdistan'a gelelim. Sava-
şın sona ermesini Kürt direnişi açısından
nasıl değerlendiriyorsunuz? İyi mi oldu,
kötü mü?

TALABANI: Savaşın sona ermesi
Kürtlerin güçlüklerini artırmıştır. Savaş
sırasında Irak ordusunun bir bölümü
üzerimize geliyordu. Şimdi tümünü se-
ferber edecek. İki cepheye savaşıyordu,
şimdi tek cepheye savaşıyor. Biz barışa
karşı değiliz. Bu iki ülke arasında barış
anlaşmasına da karşı değiliz. Ama biz
bölgede gerçek bir barıştan yanayız. Bu
iki ülke arasında imzalanacak bir barış
anlaşması, savaş bölgede sona erdirmeye-
yecek. Çünkü Kürtler'i dışlayan bir
anlaşmadır bu. Kürtler savaşa devam
edecek. Kürtlerle de barış anlaşması yap-
ılmalıdır. Milli haklarımız için yıllar-
dır doğuşan bir milletiz. Bizim bir eli-
mizde Kalaşnikof, diğer elimizde ise zey-
tin dalı vardır. Milli haklarımızı almaya
kadar doğuşacağız. Bugün FKÖ bi-
zimle Irak arasında arabuluculuk yapmak ist-
iyor. Irak'ın tavrı ne olacak? Biz milli
haklarımızdan taviz vermeksizin bölge-
de gerçek bir barışın kurulmasından yan-
ayız ve bu perspektifle hareket edece-
ğiz.

A.H.DÖNMEZ: Devletlerin çatışması
şeklinde cereyan eden bölge savaşları ba-
ğımsızlık savaşlarının aleyhine oluyor
çoğunlukla. İran-İrak savaşı, dikkatte-
ri Kürt direnişinden bu savaşa kaydır-
mıştır. Savaş, savaşan ülkelerdeki Kürt-
ler'in, daha doğrusu bu iki ülkede bu-
lunan Kürtler'in birliğini daha da zede-
lemiş, Kürdistan'ın değişik bölümlerinde
uygulanan değişik siyasetlerin çatış-
masını da getirmiştir. Kürtlere, savaşan
ülkelerden herhangi birinin uzantısı, ya
da vurucu gücü görünümünü vermişler-
dir. Herhangi bir devlete dayanmadan
savaşmak çok önemlidir. Kürtler'in en
güçlü olduğu dönemler, atılmış yıllar-
da olduğu gibi kendi güçlerine dayanarak
savaştığı dönemler olmuştur. Molla Mustafa Barzani, kendi güçlerine da-
yanarak doğuştuğunda güçlüydü. Ne zaman ki Şah'a dayanmaya kalkıştı, işte

gimiz gibi bir taktik izleme yeteneğinden tamamen mi yoksundur bugünkü önderlik? Nice burjuva önderliklerin ince ya da şaheser taktiklerle döğüştüğüne tank olmuyor muyuz?

Görünüşte Kürt'lerin durumu umutsuz ve kotüdür. Gerçekte ise Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Saldam ana yollardan geçerek sınıra dayandı. Bazı önemli noktalara bayrak ve karakol dikti. Ama bu kof bir kuvvet gösterisinden başka bir şey değildir. Çünkü dağlara, köylere ve stratejik geçitlere egemen olan Kürt'lerdir. Kürt'ler düzenli ve yarı-düzenli birliklerden yeniden gerilla birliklerine geçtiler. Evet, şimdi Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Görünüşe aldanmamalıyız. Kürt'lerin durumu iyidir. Dünya eskiden İran-İrak savaşını konuşuyordu. Şimdi artık Kürt direnişi ön plana çıkacak. Bu durumu, büyük Barzani'nin 75'deki yenilgisine benzetenler fena halde yanlışyorlar. Mustafa Barzani'nin yenilgisinde Peşmerge birlikleri, komutanları kendilerini vuracak derecede moral ve fiziki ytkıma maruz kalarak etkinliğini yitirdi. Şimdi ise içte, sekiz yıllık çetin savaş şartlarından pişmiş zinde güçler var. Zayıf da olsa bir cephe var; ve bu cephenin birlikleri, kendilerini hızla yeni savaş şartlarına ve taktiklerine göre uyarlıyorlar. Birikim ve kazanımlar, onüç yıl öncesine nazaran daha ileridir. Kürt ordusunun, Kürt halkı ve dağlarıyla kaynaşması daha ileridir. Kürt'ler bu savaş boyunca dış ilişkilerini geliştirmeye önem verdiler. Gerek bölgede artan Kürt etkinliği, gerekse Kürt diplomasisinin sar kabuklarını kırmaya başlayarak açılan

o zaman kaybetti. Şah'ın bir döüşü denin damına uğradı.

TALABANI: Bu anlayış, son Irak-İran savaşı açısından düşünürsek siyasi bakımdan doğrudur. Ben soruma askeri açıdan ele aldım. Irak eskiden gücünün yüzde kırkıyla bize saldırıyordu, şimdi yüzde yüzüyle saldıracak. Bu aleyhte bir durumdur. Biz kendi güçlerimize dayanıyoruz. Bu bir ittifak sorunudur. Savaşın bu iki devletin anlaşma durumunda, İran'da ve Irak'ta Kürtler'e yüklenacaklarının de bilincinde hareket ettik her zaman. Her yenilgide belirleyici olan iç çelişkidir. 75 yenilgisini yaratan, önderliğin izlediği politikadır.

A.H.DÖNMEZ: Türk basını Kürtler'in sıkıştığını, peşmergelerin silahları ve aileleriyle birlikte Türkiye'ye sığınmış, sığınanların onbeşbini aştığını yazıyor. Yekiti'nin egemen olduğu bölgelerde son durum nedir?

TALABANI: Türk basını durumu abartıyor. Cephe ve Peşmerge, Kürdistan'da kahramanca direniyor. Peşmerge Türkiye'ye kaçmayı değil, mevzilerinde inatla direnmeyi tercih ediyor. Bildiğim kadarıyla Türkiye'ye sığınan 150 ailedir. Daşman kimyasal silah kullanıyor, tüm gücüyle saldırıyor. Ama biz halkımıza dayanıyoruz. Bu bizzat halkın direnişidir ve haklıdır. İşte bizim gücümüz, yenilmezliğimiz bordadır. Güçlükler içinde olduğumuz doğrudur. Ama bu normaldir, şartları değildir. Kürtler güçlüklerle ilk kez tanışıyorlar.

TALABANI: Biz ulusların kendi kaderini tayin hakkı diyoruz. Bu temel kenin kavırsız şartsız tanınması uğru savıyoruz. Bu ilke tanıdıktan sonra buna saygı gösterdikten sonra, bun biçiminin ne olacağına biz karar veririz, başkaları değil. Bağımsızlık mı olmalı, özerklik mi olur, yoksa daha değişik biçim mi olur, buna Kürt milleti karar verecektir. Biz şimdi temel ilkenin, o değişik mücadele biçimleriyle tanınmasını sağlamaya çalışıyoruz.

A.H.DÖNMEZ: Siz ABD'ye giderek oradaki hükümet çevreleriyle ilişkiye geçmeniz, görüşmeler yapmanız, gerek Türk, gerekse Kürt solumun bazı simlerinde kuşku yarattı, hatta yer yer eleştirilere neden oldu. Bu konuda düşünüyorsunuz?

TALABANI: Benim ABD yetkilileriyle görüşmemin en büyük tepkiyi Te hükümeti gösterdi. ABD'nin bizi ciddiye alması, bizimle diplomasi kurallarına uygun ilişkiler içine girmesi Türk hükümetini çileden çıkardı. Bizi her devlet ciddiye alıyor ve almak zorunda. En çok ciddiye alan devletlerden biri de Türk devletidir. Çünkü direnişi zayıf bir milletiz, silahlı bir milletiz. Kimsemin işlerine karışmıyoruz. Diplomasi Türk hükümetinin tekelindedir. Bizim kiminle, hangi devletle, tür ilişkilere gireceğimize başkaları karar verecek! Türk devletinin çeşitli devletlerle diplomatik ilişkilerine biz katılmıyor muyuz? En tabii hakkımıza a

A.H.DÖNMEZ: Yekiti bildiğim kadarıyla savaş döneminde bağımsızlık şiarıyla döüşüyordu. Bu yeni dönemde de ayrı şiarla mı hareket edecek?

paskürtüyorlar. Savaş içindeyiz, her savaşın bir diplomasisi vardır. Ama diplomaside sakalımızı kımseye kapamayacağız. Bağımsızlığımızdan, ulu

politikasına daha çok sarılmasıyla dolayı birçok ülke, Kürt direnişini ciddiye almaya ve ağız değiştirmeye başladı. Bugünkü şartlarda İran'ın Kürt direnişiyi ilişkilerini tamamen keseceğini söyleyemeyiz. İran-İrak arasındaki düşmanlık derindir. Ve halihazırda mollalar, yenededikleri düşmanın, Kürt direnişiyi uzun bir dönemde yıpratmasını çıkarlarına daha uygun görüyorlar. Ve bir dönem el altından Kürt'lere destek vereceklerdir. Ama buna rağmen Kürt'ler, İran istilasının destekçileri görünümünden, savaşın sona ermesinden dolayı kurtulmuşlardır; ve şimdi daha iyi konumdadırlar.

Saddam İran istilasını kırmamanın verdiği büyük avantajla, kaçınılmaz olarak, Kürt'lere yüklenecekti. Kürt'lerin düzenli ordularını dağıtmak, onları güçlükler içine düşürmek, sonra da onları tümüyle değil, bir bölümüyle, -onları, özellikle içte birbirine düşürmek amacıyla- uzlaşma masasına oturtmak... Taktik budur. Bu taktik uzun vadede sökmeyecektir. Saddam, Kürt'lerin geçmişten daha güçlü olduğunu ve İran'ın el altından bunları desteklemeye devam edeceğini çok iyi biliyor. Saddam, uzun süreli bir cephe savaşından sonra, Irak ordusunu, Irak Kürdistan'ında sürüncemeli bir gerilla savaşıyla cebelleşmeye sokmanın getireceği kâlfetleri ve riskleri çok iyi biliyor. Öte yandan, Irak Arap kitlelerinin, uzun bir cephe savaşından sonra, Kürdistan'daki bir savaş boş karılamayacağına da iyi biliyor. Dünya kamuoyunun dikkatinin bu bölgede Kürt direnişi üzerinde şimdi daha çok yoğunlaşacağını da farkındadır o. Evet, birçok bakımdan açmazlar içindedir. Öte yandan, istilayı kırmamanın avantajlarından dolayı tüm Kürt cephesiyle hemen uzlaşma masasına oturmayı da uygun görmemektedir. İşte size iki ucu belalı bir değnek. Zaman düzenli ordudan değil, gerilladan yanadır.

Kitleysel kıyımlara sevenler ve bunu kolaylaştırmaya soyunanlar, bir anda ortalığı "kardeşlik", "misafirperverlik", "insancılık" demeçleriyle festivale çevirdiler. ANAP hükümeti bu durumu, yaklaşan referandum için puan toplamanın bir fırsatı olarak değerlendirdi.

gururumuzdan taviz vermeksizin yürüyeceğiz diplomasiyle. Kimsele korkmuyoruz. Kendimize güvenimiz tamdır ve herkesle görüşmeye açığız. Bir zamanlar Saddam Hüseyin görüşme teklifinde bulundu, gittim görüştüm. Dün Amerika'yla görüştüm, yarın Sovyetler'le görüşeceğim. Önümüzdeki aylarda Moskova'ya gideceğim. Kimbilir, Türkiye'de belki o zaman da Doğu Perinçek Sovyet işbirlikçiliğiyle suçlayacak beni.

A.H.DÖNMEZ: Durum eskisi gibi değil, suçlayacağımı sanmıyorum.

TALABANI: Bildiğimiz yolda yürümeye kararlıyız. Yolamuzu bazı sol kesimlerin eleştiri ve suçlamalarına göre tayin edemeyiz. Ben Özal'a da görüşmeye açığım, müsaade etseler Ankara'ya da uçarım. Mao'yu iyi kavramışsan bilirsin. Dostlarınla dostluk ilişkilerini daha da pekiştireceksin, sallantılı müttfiklerinin güvenini kazanacaksın, tarafsızların tarafsızlığını kendi lehine bozmaya çalışacaksın. Düşmanlarının bir bölümünü ise tarafsızlaştırmanın yollarını arayacaksın. Bu işte devrimsel siyaset sanatıdır.

A.H.DÖNMEZ: Bravo bu noktada Mao'yu iyi kavramışsan. (Gülüyor. Yardımcılarından birini göstererek konuşuyor.)

TALABANI: Bu gördüğün eski Mao'culardandı. Benim eskiden İran'da çok çok Mao'cu arkadaşım vardı.

A.H.DÖNMEZ: Ben de dahil olmak üzere bazıları sizi, izlediğiniz harekeli, esnek politikaya bakarak Kürtlerin Arafat'ı olarak değerlendiriyor. Bu konuda ne diyorsunuz?

TALABANI: Arafat yakın dostumdur, hakkında pek konuşmak istemiyorum. Ancak bu görüşe katılmıyorum. Arafat'ı ve beni doğuran şartlar farklıdır. Biz kendi topraklarımız üzerinde ordulaşmışız. Kuruluşumuz farklıdır. Savaş sanatında dost ile düşmanı iyi ayırtmak gerekiyor. Bunlar birbirine karıştırılmamalıdır. Strateji, taktik gibi ele alınmamalıdır. Taktik stratejinin parçasıdır, ona hizmet etmelidir. Bu hususta bunları söyleyebilirim.

A.H.DÖNMEZ: Siz, sosyalist olarak sıldandığımız ülkelerle kapitalist ülkelere diplomasiyi aynı kriterleriyle mi yapıyorsunuz? Genel yaklaşım ve niyet aynı mıdır?

TALABANI: Normal diplomatik kriterleri uyguluyoruz. Ama belirli farklılıklar da vardır. Çünkü bizimle onlar arasındaki ilişkide dostluk ögesi daha faz-

ladır. Geçmişte bize karşı işledikleri hataların da farkındayız. Biliyorum, siz onları sosyalist olarak görmüyorsunuz. Ben sizin gibi düşünmüyorum. Alt yapıları sosyalisttir. Sosyalizmde sapmalar olur. Kötü sosyalizm de olabilir. Sapma içinde olan bir sosyalizm de olabilir. Mao Sovyetler'e 69'a kadar Sosyalist dedi, bugün Çin'de sosyalisttir. Ama Mao dönemiyle şimdiki Çin arasındaki farkı da görüyoruz. Bana göre Teng, Mitterand kadar sosyalisttir. Sosyalizmi petrol ve dolarla değiştirmek gerekiyor. Biz ayırım gözetmeksizin hepsiyle ilişkiden yanayız. Bağunsızlık davasının çıkarlarına uygun ilişkilerdir bunlar da. Müsaadenizle birkaç soru da ben sormak istiyorum. PKK ile bir anlaşma imzaladığınızı biliyorsunuz. Bildiğim kadarıyla bu anlaşmadan sonra PKK kimseye saldırmadı. Bu anlaşmadan sonra, PKK'nın Türkiye'de Türk soluna herhangi bir saldırısı oldu mu?

A.H.DÖNMEZ: Hatırlamıyorum, sanırım olmadı.

TALABANI: Peki PKK ile Türk sol arasında bir yakınlaşma yok mu?

A.H.DÖNMEZ: Doğu Perinçek'in Mao'cu olduğuna katılmıyorum. Bugün Türkiye'de bir tek Mao'cu hareket var, o da TKP-ML'dir. Kürdistan'da zaten biliyorsunuz varlık gösteren iki silahlı güç söz konusudur bugün, PKK ve TKP-ML. Doğu Perinçek bugün propaganda alanında etkindir, etkin dergillere sahiptir.

TALABANI: Derginin tirajı ne kadardır?

A.H.DÖNMEZ: İyi bilemiyorum ama sanırım yirmi ya da otuzbinden aşağı değil.

TALABANI: Türkiye çok çok önemli bir ülke. Perinçek'in Kürdistan sorununa karşı tavrı nedir?

A.H.DÖNMEZ: Baskıya karşıdır. Özerklikten yanadır.

Talabani sorularını burada keserek, yanındaki arkadaşlarıyla Kürtçe konuşmaya başladı. Güldü, sonra dönerek:

TALABANI: Benim soruların bu kadardır, siz buyrun sorularınıza devam edebilirsiniz.

A.H.DÖNMEZ: Benim de sorularım bitti. Bu söyleşi için çok teşekkür ederim, son olarak bir diyeceğiniz var mı?

TALABANI: Bu sohbet için çok memnun oldum. Türk devrimcilerine selamlarımı ve başarı dilekçelerimi derginin aracılığıyla iletirseniz sevinirim. □

Gelelim Kürt'lerin yığınlar halinde Türkiye'ye sığınması karşısında Türk egemenlerinin tavrına: Türk Kararı'ları, sözde Kürt yenilgisi karşısında büyük sevinç duydular. Egemenlerin tavrını en iyi, onların baş kalemişörlü olan Coşkun Kırca açığa vurdu. Amerikancı, merkezi kliğin bu hamalı, Kürt'ler henüz yığınlar halinde sığınmadan, Türk ordusunun sınırda sıkı güvenlik tedbirleri alarak, kimyasal silahlardan kaçan "Sergerdeler" in hiçbirini içeri sokmaması gerektiğini yazdı. "Sergerdeler" in kadın ve çocuklarıyla birlikte zehirli gazlar içinde kıvrılarak gebermeleri Kürt çapud hareketinin yok oluşunu kolaylaştırıcaktı. Bu tamamen vüce çıkarılara uygundu. Nitekim Milli Güvenlik Kurulu'nun ilk toplantısında çıkan karar, hiç kimseyi içeri almama idi. Fakat durum, Türk egemenlerinin istediği gibi olmadı. Kürtler büyük kitleler halinde, kimyasal silahların yarattığı can havliyle sınırları zorlayarak içeri girince onları zorla geri atmanın risklerini göze alamadılar. Birincisi dünya kamuoyunun gözünde

güç duruma düşeceklerdi. İkincisi, çeşitli milliyetlerden Türkiye halkına ve diğer milliyetlerden halkların tepkisini üzerlerine çekeceklerdi. Üçüncüsü, burjuva muhalefet bu durumu, merkezi kliğe ve ANAP'a karşı bir sadık aracı haline getirecek ve ayrıca parlamentodaki Kürt milletvekilleri olayı gündeme getirecek, bu vesileyle, yeni bir Kürt sorunu tartışmasına yol açacaklardı. Bu durum karşısında kumanda merkezi ve ANAP hükümeti hemencecik çark etti ve sığınmacıların kabulü olayını, dünya ve Türkiye kamuoyu nezdinde bir propaganda malzemesi olarak kullanmaya başladı. Kitlesele karımlara sevinenler ve bunu kolaylaştırmaya soyunanlar, bir anda ortaları "kardeşlik", "misafirperverlik", "insancılık" demeleriyle festivale çevirdiler. ANAP hükümeti bu duruma, yaklaşan referandum için puan toplamanın bir fırsatı olarak değerlendirdi.

Coşkun Kırca, devletin dili olarak, gelen Kürt'ler hakkında ne yapılması gerektiğini de açıklıyor. Ona göre, İran'

la konuşularak bu "sergerdeler" İran'a teslim edilmelidir. İran kabul etmezse, bunlar sınırın bir kesitinden zorla İran'a sokulmalıdır. Sömürgecilerin ruhunu, milli zulmün gizli dünyasını ne güzel yansıtıyor bu görüşler. Orta Doğu'da her devlet gericiğin amansız bir kalesidir. Ama bunların içinde de iki tanesi ön plana çıkıyor. Birisi İsrail'dir, diğeri ise söylemeye hiç gerek yok. Nil kıyısında oturan sağırın şahsıdan da bu biliyor onu.

Batılı emperyalistler, Kürt direnişine şimdi çok daha ilgiyle yaklaşıyor. Direnişin radikalleşmesini, ya da muhtemel bir Rus çemsiyesi altına girmesini önlemek için, Türk, Irak ve İran devletlerine çeşitli tavsiye ve önerilerde bulunuyorlar. Onlar bu tip ulusal sorunlara uzun çıkarları açısından yaklaşıyorlar. Hemen hiçbir emperyalist, Kürt tüfeğinin adını kavramazlıktan gelmiyor. Bunun, eninde sonunda ulusal hakları vahasına varacağını biliyor. Bunun için bu direnişe karşı cepheden tavrı takınmıyor. Emperyalistler tarihten öğrenerek ve taktiklerini yenileyerek ilerliyorlar. Amerikan Kongresi'nin, Avrupa Parlamentosu'nun raporlarına bakın. Bu raporlar, Kürt'ler üzerindeki baskıların kaldırılmasına, onların aynı devlet sınırları içinde kalmak şartıyla- bazı millî hakların tanınmasına ilişkin görüş ve önerilerle doludur. Kürt tüfeği ısrar ettikçe raporlar hem sayfa olarak artıyor hem de gündemi zorluyor.

Önümüzdeki dönemde Irak Kürdistan'ında özellikle iki şey üzerinde yoğunlaşacak dikkatimiz. Gerilla savaşı ve Saddam'ın Kürt'leri içerden bölme çabaları. Saddam iki büyük Kürt örgütünden özellikle Talabani'nin KYB'sini uzlaşma masasına çekmek için çaba sarfedecek. Talabani ile uzlaşabilecek mi? Bakalım bunu zaman gösterecek. Egeye uzlaşabilirse, gerilla etkinliğini Irak Kürdistan'ının kuzeyine hapsedmiş ve cepheyi içten bölmüş olabilecek bir dönem için. Bununla birlikte şartlar Saddam'a tüm Kürt cephesiyle uzlaşma masasına oturmayı gün geçtikçe daha çok dayatıyor. Gerilla savaşı ne kadar yaygınlaşsın ve ateş yoğunluğu artarsa Saddam tüm Kürt'lerle uzlaşmaya ya da hiç değilse geçici bir soluklanma dönemine kadar çok ihtiyaç duyacak. Ama her halükarda Kürt'ler iyi bir döneme girmiş bulunuyorlar. Ve bunu en iyi kavrayan da Irak devletiyle Türk devletidir.

Çatırta iyidir. Kürt cephesinde henüz proletaryanın çatırta duyulmuyor. Mevcut durum, bir dönem daha duyulmayacağını gösteriyor. Kimbilir en güzel Medya şafağına belki de bir ön şafaktan geçerek gireceğiz. ■

FAŞİST SADDAM DİKTATÖRLÜĞÜNÜN KATLIAMLARI LANETLENDİ!

İran-İrak savaşının aldığı yeni boyutla birlikte, Irak askeri gücünün tümünü Güney Kürdistan'da yığmaya başladı. Akabinde ise, kimyasal silahlarla, har dal, siyanür ve gaz bombalarıyla kitlesel bir kuruma girişti. Amaç, Irak Kürdistan'ındaki KDP, KYB ve diğer güçlerin yürüttüğü Ulusal Kurtuluş Mücadelesini bastırma ve yok etmekti. Bu mücadelenin bastırılabilmesi içinse her yol mübah. Bu durum karşısında duyarlı sosyalist, devrimci, demokrat kişi ve kuruluşlar harekete geçti, olayı lanetlemeye, protesto etmeye başladılar. Devrimci, demokrat ve sosyalist olmanın en temel koşullarından olan, yani varlık koşulunun bir gereği olarak dergimiz Yeni Demokrasi de dahil olmak üzere bir dizi aylık yayın organı da bu durum karşısında sessiz kalamayacağını bilinciyle harekete geçti. İlk elden İstanbul'da harekete geçen Yeni Demokrasi, Emegün Bayrağı, Yeni Çözüm, Medya Güneşi, Yeni Öncü, Gençlik Dünyası, Emek Dünyası, Çağdaş Yol, Yeni Açımlar vb. dergiler İstanbul Irak Başkonsolosluğu önüne birer siyah çelenk bırakarak protestolarını dile getirdiler. Daha önceleri Yeşil Parti, DEMKAD, İstanbul SHP İl Başkanlığı gibi benzeri kuruluşlar da aynı şekilde siyah çelenk bırakarak protestolarını dile getirmişlerdi. Ve tüm bu siyah çelenk bırakan kuruluşlar polislin aynı aynı tavryla yüz yüze geldiler. Tüm bırakmalarda gözaltı, tartaklama, işkence yaşandı.

Akabinde dergiler BİLSAK'ta ortak bir BASIN TOPLANTISI düzenleyerek olayın boyutları ve gelişimi hakkında tek tek görüşlerini dile getirdiler. Basın toplantısı hem basın mensuplarıca ve hem de kitlelerce yoğun ilgi gördü. Bu basın toplantısının akabinde korsan bir gösteri yaşıyordu aynı gün. Korsan gösteride Saddam faşistinin fotoğrafı yakılıyor, sloganlar atılarak, el ilanları dağıtılıyordu. Korsan gösteri: "Kahr olsun faşist Saddam Diktatörlüğü", "Kürdara Azadi", "Güney Kürdistan'daki Katliama Son" sloganları ile bitiyordu. Bu durum, soykırımın en geniş kitlelerce de

lanetlendiğinin bir göstergesiydi.

Ankara'da ise, gelişmeler daha farklı yaşıyordu. Polis protesto etkinliklerine başından müdahale ediyordu. Dergimiz Yeni Demokrasi'nin de içinde yer aldığı Emegün Bayrağı, Medya Güneşi, Yeni Açımlar ve İşçi Dünyası dergi ve gazeteleriyle birlikte Saddam diktatörlüğünün yürüttüğü soykırımı lanetlemek ve protesto seslerini kamuoyuna duyurmak amacıyla düzenledikleri basın toplantısı engelleniyordu. Okunan ortak basın açıklamasının akabinde, polis okuyan insanı almak için olmadık yollara baş vuruyordu. Basın toplantısının akabinde 4 dergi temsilcisinin Ankara Irak Başkonsolosluğu önüne bırakıldığı çelenkle birlikte dergimiz Ankara Muhabiri Reşat Çetinbaş, Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Açımlar Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara Muhabiri Metin Faruk Tamir gözaltına alınıyorlardı.

Sosyalist, devrimci, demokrat basın üzerindeki baskıların hangi boyutlarda olduğunun da somut bir göstergesi olan bu olay sonrası gelişmeler, Yeni Açımlar Bürosu'nun basılarak 30'un üzerinde insanın büroda sorgulanmasına, burayı ziyaret etmesinde Emegün Bayrağı Genel Yayın Yönetmeni Haşim Kılıç ve Ali Rıza Budak, Kemal Baş isimli iki insanın da gözaltına alınmasına neden oluyordu. Bununla da yetinilmemiş, Yeni Açımlar bürosundaki tüm abone, yazı, arşiv ne varsa el konularak bir kamyonla emniyete götürülmüş, giderken de kapıyı mühürlemeyi unutmamışlardı. Gözaltına alınan bu üç arkadaş 3 gün sonra serbest bırakılıyordu. Hâlâ ilk alınan 4 arkadaşın akıbeti ne öğrenilebilmiş, ne de serbest bırakılmışlardı. Aradan bir hafta geçmiş olmasına rağmen, dergimiz Ankara temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu'nun da evi basılarak gözaltına alınıyordu. Bu arkadaşımızın alınma gerekçesi ise -tam olarak bilinmemekle birlikte- evinde çelenk hazırlanmış olmasından dolayı imiş.

Ankara'da olaylar bitmek bilmiyor-

du. Polis öğrencilere yönelik de ciddi bir operasyon başlatmış, bunu dergilerle de birleştirmeye çalışılmıştı. Bu operasyonlarda Yeni Çözüm Ankara muhabirleri de gözaltına alınıyorlardı. Onlarca insan sözüm ona "şüpheli" ile alınıp günlerce işkenceye tutulduktan sonra serbest bırakılıyorlardı.

Akabinde gözaltına alınan Dergimiz Yeni Demokrasi Ankara Temsilcisi Mehmet Ali Çakıroğlu, Ankara Muhabiri Reşat Çetinbaş, Emegün Bayrağı Ankara Muhabiri Hatice Onat, Yeni Açımlar Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü Nadir Nadi Usta, İşçi Dünyası Ankara muhabirlerinden Metin Faruk Tamir çıkarıldıkları Ankara DGM başkanlığınca "Kürtçülük" propagandası yahşi gerekçesiyle tutuklanarak Ankara Kapalı Cezaevine gönderiliyorlardı. Hani ülkemizde siyasi suçlu yoktu, hani ülkemizde işkence yoktu, hani ülkemizde baskı yoktu... Hani basın özgürlüğünden, demokrasiden, insan hak ve hürriyetlerinden bahseden iktidarın, muhalefetin biçümüyle büyüklerin tutukları nerede kaldı... Tüm bunlar, sosyalist basına yönelik gerici saldırıların bir devamı ve yeni bir halkasını teşkil etmektedir.

Henüz bunlar yeterli değil... Artık biz de onları saymaktan, takip etmekten yorulduk... Ama onlar yorulmadı, yorulmazlar da... Toplumsal Kurtuluş'un Yazı İşleri Müdürü Telemuz Ak Ankara'da gözaltına alınıyordu. Daha önceleri Emek Dünyası'ndan M. Emin Sert Gaziantep'te tutuklanıyor, yöneticileri ise sorgudan geçiriliyordu. Medya Güneşi'nin İstanbul merkez bürosu basılıyor, 6 çalışan gözaltına alınarak doğrudan Gayrettepe 1. Şubenin izbe hücrelerine götürülüyorlardı. Yeni Çözüm'ün İzmir Bürosu basılıyor, büro temsilcisi ve 5 insan daha gözaltına alınıyordu.

Yine bitmedi daha... İstanbul Şişli Kültür Merkezi basılıyor, saatlerce insanlar dernekte alkonuyor ve 16 ayda insan gözaltına alınıyordu. Akabinde Şişli Kültür Merkezi Derneği de kapatılıyor. TAYAD'ın bürosu ateşe verilerek kundaklanıyor, yapılan girişimler bile engelleniyordu.

Gelişmeler şunu göstermektedir: Devrimci, demokratik mücadele güçlendikçe ve yükseldikçe düzenin jopu, dipçığı, işkencesi, hücresi, zindanı, DGM'si, savcısı, polisi herşeyi ama herşeyi devreye girecek, mücadele engellenmek istenecek, bastırılmaya, yıldırılmaya, pasifiye edilmeye çalışılacaktır. Ama nerede zorla, baskıyla, işkenceyle özgürlük, demokrasi ve sosyalizm mücadelesi bastırılmıştır, yok edilmiştir. Gösterilebilir mi... Hayır! Gösterilemez... Ta ki güneşi fethetmek için fethi gerçekleşinceye kadar... bu sürecek... ■

KÜRT SORUNU KARŞISINDA SOVYET POLİTİKASI ÜZERİNE BİR ANALİZİN ELEMENLARI

Bu sayımızda, Irak Kürdistan'ı aydınlarından S.Othman'ın bir inceleme yazısına yer veriyoruz. Yazı, "STUDIA KURDICA"dan alınmıştır.

Siyamend Othman

Her şeyden önce şunu hatırlatmak gerekir ki, Rus'ların Kürt'lerle ilgilenmesi ve Kürt'ler arasındaki kıpırdanmalar Bolşevik Devrimi ile başlamaz. 1917'den önce, bir yüzyıl boyunca, Rus Çarları Kürt'lerle ilgili politikalarını -pek iyi tanımamış da olsa- ciddiye almışlardır. Kürt'lerle ilk temaslarının 19. yüzyılın başlarına kadar uzandığı söylenebilir. Sonraları Rusya'nın Türkiye'ye karşı ardarda girdiği savaşlarda yürüttüğü stratejisinde daima Kürt'lere (ektanaxe) bir col verilmiştir.

Osmanlı Kürt'lerinin çoğunluğunun Sultan'ın yanında yer almasına rağmen, Rus Ordusu 1829'da bir Kürt alayı çıkarmış, bundan bir süre sonra, Kırım Savaşı'nda, benzer başka olaylar oluşturmıştır.⁽¹⁾ 1877-1878 Rus-Türk savaşı sırasında ise kimi Kürt aşiretlerinin gerek Sultan'a duydukları öfkeden, gerekse de Rus altınlarının cazibesinden Rus Çarının hizmetine girdikleri görülmektedir.⁽²⁾

Azın sonlarına doğru, Kürt'lerin sempatisini kazanma yolundaki Çarlık girişimleri giderek daha da yoğunlaşmıştır. Örneğin 1889'da aralarında Cafar Ağa, Şikaklar, Bediehan sülalesinden Abdül Rezzak ve Hakkari'den Seyit Taha bulunmak üzere birçok Kürt aşiret reisi Rus Çarı 2. Nikola tarafından Rusya'ya ziyaret etmeye davet edildiler. Doğaldır ki Rus çarlarının Kürt'lere gösterdiği bu ilginin özgeçitlikle (altimiste) bir

ilgisi yoktu. Çarlar yayılmacı amaçlarına ulaşmada Kürt'leri muhtemel bir araç olarak görüyorlardı.

Ancak 20. yüzyıl başlarında Rus Çarlarının Kürt'lerle ilgili tavırlarında bir değişiklik görüldü. Birinci Dünya Savaşı'nda Ruslarla müttefikleri arasında sürdürülen gizli pazarlıklar, bu dönemde Rusya'nın topraklarını genişletme emeline ulaşmak için uluslararası anlaşmalara güvendiğini ve dolayısıyla da Kürt'lerle iyi ilişkiler kurma arzusunda ekisine göre bir azalma olduğunu ileri süren görüşe belirli bir geçerlilik kazandırmaktadır. Birinci Dünya Savaşı sırasında, Rusların Kürt'lere karşı tutumu da bunu doğrular niteliktedir: 1916 Ağustos'unda, Rusların Laigon'da Türklere karşı kazandıkları zaferden sonra Rus birlikleri (ki azımsanmayacak ölçüde Ermenilerden oluşuyordu) Güney Kürdistan'ı zapt ederek Revanduz şehrinde yaş ve cinsiyet farkı gözetmeksizin 5000 civarında Kürt'ü katletmişlerdir.⁽³⁾

Güney ve Kuzey Kürdistan'dan nihayet geri çekilirken de tüm çekilme hattı boyunca "yakılmış toprak" politikası uygulayarak arkalarında yıkıntı halinde ıssız ve bomboş bir Revanduz kenti bırakmışlardır.

1917'de Rusya'da Çar'ın devrilmesi ve aynı yılın Ekim'inde iktidarı Bolşeviklerce ele geçirilmesi, sözü geçen politikayı sekteye uğratmış ve bu ülkenin Kürt'lere karşı tutumunun tarihinde farklı bir dönem başlatmıştır.

Bugün Ortadoğu, süper güçlerin aktif olarak çalıştığı bölgelerden biridir. Bölgenin jeopolitik yapısında önemli öğelerden birini oluşturan Kürdistan ve halkı şu ya da bu şekilde stratejik bir ilgi uyandırmaktadır. Dolayısıyla bugün Sovyetler'in Kürt'lere karşı tutumunu

süper güçler arası yumuşama (detant) veya çelişki optiği içinde ve aynı zamanda da Ortadoğu'daki Sovyet politikasının bir yönü (aspect) olarak incelemek gerekir.

Ortadoğu'daki Sovyet stratejisini derinliğine tartışmak burada kısaca açıklamak istediğimiz konunun kapsamına girmiyorsa da sorununuz olan Sovyetler'in, Kürdistan'ı paylaşmış çeşitli devletlerle olan ilişkilerini kavrayabilmek için yine de değinmek gerekir.

1963 Şubat'ından Kasım'ına kadar, BAAS rejimi altındaki Irak Kürt'lerine karşı girişilen hinhara kıyımları sürekli olarak ifşa ettikten ve hatta Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'ne Irak devletinin Kürt politikasını mahkum eden bir önerge verecek kadar ileri gittikten sonra Sovyetler Birliği aniden yön değiştirmiş, 1964 Şubat'ında Nikita Kruşçev, Başkan Arif'in Barzani ile yaptığı anlaşmaları "Irak Cumhuriyeti'nin dünya önünde itibarını güçlendirecek"⁽⁴⁾ cinsten bir ileri adım olarak selamlamıştır (ki bu anlaşmalar Kürt'lerin haklarının pek azını garanti altına almıyordu)⁽⁵⁾. Bu tavır değişikliğini Sovyetler'in bir barış arzusu ya da kan dökülmesine duydukları bir tepki olarak nitelermek, siyasi eğilimi ne olursa olsun bir gözlemler için çok güçtür. Aslında bu olayın arkasında Sovyet-İrak ilişkilerinin de o süre içinde ortaya çıkan yeni gelişmeler yatar: 1963'te (Şubat-Kasım arasında) BAAS rejimi Sovyetler Birliği'ne karşı açıkça düşmanca bir tavır içindeydi. Aynı yılın özellikle Şubat, Mart ve Nisan ayları boyunca Irak'ın komünistlere karşı bir terör kampanyası yürüttüğü⁽⁶⁾. Ote yandan 1963 Kasım'ında askeri bir darbe ile Irak'ta iktidarı ele geçiren, Nasirçiliğiyle taanan Abdüsselam Arif aresli bir anti-komünist olmasına rağmen Sovyetler nezdinde daha iyi bir

durumdadır. Arif'in başkanlığı döneminde özellikle de Nasır'ın düzenlediği Mısır'daki Arif-Kruşçev karşılaşmasından sonra Irak-Sovyet ilişkilerinde düzeline görülür. Bir önceki iktidar döneminde kesilmiş olan, Irak'a Sovyet silahlarının satışı yeniden başlar. Hatta Sovyetler'ce "anti-kapitalist gelişene" yolunda bir rejim olarak nitelendirilen Arif iktidarı, böylece, Sovyetler'in ideolojik desteğini dahi alır. Sovyetler'in Irak karşısındaki bu tutumunu, Irak Komünist Partisi içinde Partinin siyasi devlet örgütü içinde erimesini öneren (Mısır ve Cezayir'de olduğu gibi) ve "Ağustos 1964 çizgisi" olarak nitelendirilen çizginin (hizibin) ortaya çıkmasından bağımsız değildir.

Burada yine, 1963 BAAS ve daha sonra 1968'de iktidara gelen rejim sırasında Sovyetler'in Irak karşısında değişik tutumları büyük ölçüde bu hükümetlerin her biriyle aralarındaki ilişkiye bağlı olarak açıklanabilir. Birinci BAAS hükümeti, Sovyetler'e karşı belirli bir düşmanlık sürdürürken, ikincisi özellikle 1970'den sonra, Amerikan copunun gölgesindeki Şah'ın tehdidi karşısında gözünü bir biçimde Sovyetler'e yöneltmiştir. Örneğin 1917 Nisan'ında bir fosfat madeni, bir kimyevi gübre fabrikası, bir boru hattı, bir petrol rafinerisi ve iki hidro-elektrik santralini finanse etmek üzere Sovyetler Birliği Irak'a % 2,5 faizli kredi vermiştir⁽⁷⁾. Aynı yılın Haziran ayında, yıllık üretimi 18 milyon ton brüt petrole ulaşan Kuzey Rumeli bölgesindeki petrol çıkarma işlemlerinin geliştirilmesi projesine Sovyet yardımını öngören teknik anlaşma imzalanmıştır⁽⁸⁾. İktisadi işbirliğini siyasi anlaşmalar izler: 1972 Nisan'ında Alexi N.Koşigin Başkan El Bekir ile sonra uzatılabilecek nitelikte 15 yıllık dostluk anlaşması imzalar⁽⁹⁾. Bunun yanında Sovyet yanlısı Irak Komünist Partisi'nin iki üyesi Ömer Abdullah ve Mükerrrem Talabani BAAS kabinesine girerler. Nihayet 1973 Temmuz'unda Sovyetçi Irak Komünist Partisi ve BAAS partisinin imzasıyla "Ulusal İleri Cephe" oluşur. Kürt'lere karşı 1974-75'de girilen ve en itibarlı tahminlere göre binlerce Kürt'ün öldüğü savaştan, ne Sovyetler Birliği'nin, ne de Irak Komünist Partisi'nin parmaklarını dahi kıpırdatmadıklarını belirtmek gerekir.

Bugün Irak'taki BAAS rejimi, Saudi Arabistan ve Ürdün'ü hemen bir adam araya izlemekte ve onlarla birlikte Amerikan borsasını çalmaktadır. Dolayısıyla bugün Sovyetler Birliği'nin yeniden Kürt'lerle ilgilenmeye başlamasında ve Irak Komünist Partisi'nin Kürt dağlarına, "Irak'a Demokrasi ve Kürt'lere

Özerklik" için savaşmaya silahlı müfrezeler göndermesinde şaşılacak bir taraf yoktur⁽¹⁰⁾.

Buraya kadar Sovyetler Birliği'nin, Kürt politikasını, genel siyasetinin bütünüyle kesin bir uyum içinde yürüttüğünü ve amacının avantajlarını artırıp dezavantajlarını en aza indirmek olduğunu vurgulamaya çalıştık. Bu siyaset genel olarak iki amaç taşır: Kürdistan'ı paylaşmış ülkelerde batı etkisini azaltmak, ya da yok etmek, böylece kendi etkisini kurmak.

Daha ilerlemeden önce önemli bir noktaya parmak basmak gerekir. Sovyetler'in Kürt politikasının tüm diğer politikaları gibi Sovyet yönetiminin kendisinin geçirdiği siyasi ve ideolojik değişikliklerden doğrudan etkilendiği konusunda hiç şüphe yoktur. Sovyetler Birliği'nin karmaşık tarihsel sürecinin, geniş yorumunun, bizim ne ilgi alanımız, ne de imkanımız içinde olmadığımız, söylemeye gerek yoktur. Ancak, "Sovyet revizyonizmi" üzerinde halen devam eden tartışmalarda bir taraf tutmaksızın, Sovyetler Birliği'nin dış politikasının özellikle 2. Dünya Savaşı sonrasında açıkça hegemonyacı bir nitelik taşıdığını gözlemek mümkündür. 2. Dünya Savaşı sırasında ve sonrasında oluşan ve yakın zamanda açığa çıkan kendi gücüne ve itibarına güveni, Ekim Devrimi'ni izleyen tarihsel dönem, son dönemden ayıran, tarihsel ve siyasal açurumun iyi bir göstergesidir. Her şeyden önce aşağıdaki açıklamaların genel ve varsayımsal olduğunu, Sovyetler Birliği'nin Kürt politikası üzerine bir tez geliştirmenin, daha derin araştırmalar ve olaylar ve aralarındaki ilişkilerin daha tam bir analizini öngördüğünü uygulamak gerekir.

Pratikte Sovyetler Birliği üç seçenekte karşı karşıyaydı⁽¹¹⁾.

1- Kürt'lerle ilgilenmemek ve Kürt'lerin özelemlerine ya kayıtsız kalmak, ya da Kürt'lerin hoşnutsuzluğunu Kürdistan'ı paylaşmış ülkelerin bir acı sorunu olarak kabul etmek.

Öyle görülmektedir ki, belirli ölçüde Ekim devrimini izleyen ilk on yılda kabul gören bu ilk seçenektir. Sovyetler Birliği 1920'de Doğuda ulusal sorunu tartışmak için toplanan Bakü konferansında Kürt'lere hiç değinmez.

Bu dönemde bağımsız bir Kürt devletin kuruluşunun savaş sonrası anlaşmalarının bir parçası olarak görüldüğü hatırlanırsa (1920 Sevri Anlaşması) bu tarzı şarttır gelir. Üstelik Bolşevik hükümetin müslüman halklarla ilgili "Doğunun Müslüman İşçilerine Çağrı" adını taşıyan bildirisi 12 kadar milhyete sesleniyorsa da Kürt'lerden hiç söz etme-

mektedir. Müslüman olmayan fakat Kürt'lerle eş durumda olan Ermeniler ise bir paragrafta değinilmektedir.

Bolşevikler'in Kürt'lerle ilgili izlenimi gereken çizgi konusunda kararsız oldukları görülmektedir. Kürt hareketi de görülen, birlik yoksunluğu onları eylemlendirmektedir. Hemen savaş son-

rasında Kürt'ler arasında otantik bir ulusal hareketin gelişmesine şans tanınmaktadır. 1940'ların başında Stalin'in "Marksizm ve Milli Mesele" adlı kitabında saptadığı ölçülere göre, Kürt'lerin bir millet oluşturup oluşturmadiıkları tartışmasının, Irak komünistleri arasında hâlâ devam ettiğini gözlemek ilginçtir.

Bolşevikler'in, Kürt'lerin özelemlerine karşısındaki kayıtsızlığını 1921'e kadar şüphe ve karışıklıkla açıklamak mümkün ise de Sovyet devletinin ilk on yıllık iktidarını getiren kalan altı yıla kadar başka etkenlere bağlıdır.

Azerbeycan ve Ermenistan'ın bir bölümünün ve Gürcistan'ın Sovyetler Birliği'ne katılması sayesinde güney sınırındaki karşı devrimci tehdidi bertaraf eden Bolşevikler, Türkiye ve Batı İran ile sınırlarını yeniden saptadılar.

Trans-Kafkasya yönündeki genişlemlerini sürdürerek 1921'in başında Kürdistan'ın kuzey uzantısında denetimlerini sağlamışlardı. Ancak müttefiklerin devam eden müdahaleleri karşısında Sovyet devletinin güvenliği, güney sınırında dönemin en güçlü devleti Büyük Britanya imparatorluğunun nüfuzunu engelleyebilmesine bağlıydı. Bu nedenle Türk ve İran devletleriyle uzlaşma yolları aranarak 1921'de ikisiyle de ayrı ayrı dostluk anlaşmaları imzalandı. 1921'de önce Sovyet devleti Kürt'lere desteği ilan edebilecek durumda iken Türkiye ve İran ile imzalanan anlaşmalardan sonra bu seçenek politika dışı kaldı. (Ki zaten böyle bir destek görülmedi.) Bir başka etken de Bolşevikler'in takındığı tavır önemli ölçüde belirlemiştir. Öyle görülmektedir ki, o dönemde Sovyetler Birliği'nde, Kürt yöneticileri konusunda bunların sadece karşı devrimci olmayıp aynı zamanda İngiliz politikasının bilinli maşaları oldukları konusunda resmî bir inanç vardı. Fischer bu konuda Sovyet düşüncesini şöyle özetler: "Moskova o dönemde Büyük Britanya'nın siyasetinin bağımsız ya da yarı bağımsız bir Kürt devleti kurulmasına yöneldiğini, ya da İngilizler'in her halükarda Kürt'leri Ortadoğu'daki kendi emelle doğrultusunda ve Türkiye-İran devle arasına uyumsuzluk tohumları ekme için kullandıklarını düşünüyordu. Dahil genel olarak Moskova, İngiliz ajanlar

nın tüm Ortadoğu ülkelerinde, hükümetleri üzerinde baskı yapılabilmek için isyankar aşiretleri kullandıkları ve Londra siyasetinin bu yolla amacına ulaştığına inanmıştı.¹⁰²

Önde gelen Sovyet uzmanlarından M.L. Velmán (M.Palovick) Sovyet Ermenistanının değerlerini açıklarken şu görüşü ileri sürer: "Ermenistan'da bir Sovyet devrimi... İngilizler'in bize karşı kullanmak üzere oluşturmayı planladıkları tampon Kürt devleti planlarına son verecektir."¹⁰³

Sovyet yönetiminin Kürt'lerin özelemlerini desteklemek niyetinde olmadığına inanmak için bir neden daha var. Türkiye'deki Kemalist rejimle ilişkileri sürresince Sovyet yönetimi, sürekli diplomatik ilişkilerinin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin açık seçik tanımlanmış, bir yanda Türkiye, öte yanda İran ve Ermenistan arasındaki adil olarak belirlenmiş, açık ve net olarak tanımlanmış sınırlar saptanmasını sağlayacağı umudunu ifade etmiştir¹⁰⁴.

Bağımsız bir Kürt devletinin varlığı o sıradaki karşılıklı durumları nedeniyle Türkiye, İran ve Ermenistan arasında bir sınır çizgisinin oluşmasını olanaklı kılar. Her halükarda İran hükümeti gibi Türk hükümeti de Kürt ayrılıkçılığını reddediyordu. Bolşevikler, 1920 anlaşmasını imzalamakla Kürt milliyetçi hareketine her türlü desteği kendilerine yasaklamışlardı. Ancak 1920'lerin sonunda Sovyet-Türk, Sovyet-İran ilişkilerinde, diğer yanda da İngiliz-Kürt ilişkilerinde ortaya çıkan değişiklikler Sovyetler'i Kürt'lere karşı tavırlarını düzeltmeye iter. Heride bu noktayı daha yakından inceleyeceğiz.

Bolşevik yönetimin ilk on yılında bu birinci seçeneği olanaklı kılan koşulların hiçbir zaman yeniden oluşmayacağı çok şüphelidir.

2- Sovyetler Birliği, Kürt'leri yok sayacağına, bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasına aktif desteği verebilirdi. Kısmi de olsa bu yola başvurduğu bir dönem vardır: 1946'da İran'da kurulan Mahabat Kürt Cumhuriyeti; bu olaydaki, Sovyet desteğini olanaklı kılan koşulları incelemek yararlıdır.

1941'de, İran'daki İngiliz-Rus savaşı, aşiretlerin yaşadığı bölgelerde, aşiretler üzerindeki Fars otoritesini yitmişti. Kürt bölgesindeki bu savaşın en ciddi sonuçlarından biri de Rus ilerlemesi karşısında geri kaçan İran ordularının bıraktığı silah ve cephaneyi Kürt'lerin ele geçirmesi idi¹⁰⁵. Bu durumun hükümetle Kürdistan aşiretleri arasındaki güç ilişkisini önemli ölçüde değiştirdiğini söylemeye bile gerek yoktur.

Rıza Şah'a ciddi kızgınlıkları olan İran'lı Kürt'lerin birden bire kendilerini silahlarla donatılmış ve merkezi iktidardan kurtulmuş olarak buluvermelerini bu ülke milliyetçileri için imkanlarla dolu bir durum yaratmıştı. İran'ın mütefekkir tarafından isgalinin bir diğer sonucu da Kürt topraklarının üç ayrı bölgeye ayrılması idi. Bir Rus bölgesi, bir İngiliz bölgesi, bir de Kürt'lerin kendilerinin yönettiği iki diğer bölge arasında kalan alan. Her üç bölgede de Kürt'lerin Farslarla ilişkilerini koparmaya yöneltilerini görülmüştü. Rus'lar, Kuzeydoğu İran'a gelmez, Kürt'ler onlara yakınlık göstermede hiç zaman kaybetmemişlerdi¹⁰⁶. Büyük Britanya ve Rusya özellikle İran'da ve (Barzani'lerin hükümete karşı isyan halinde olduğu) Irak Kürdistanı'nda var olan Kürt sorununun aynı ölçüde farkındaydılar.

Türkiye'nin Kürt sorunu karşısında duyarlılığı herkesçe malumdur. Alman ajanlarının İran, Irak ve Suriye'de Kürtler arasındaki hoşnutsuz unsurları kıskırttığı anlatılmaktadır¹⁰⁷. Dolayısıyla durum çok nazikti. Savaşın başında, çok kritik yıllarda, Almanlar Kuzey Kafkasya'yı ele geçirmeyi başardıklarında, İngiltere ve Rusya, Türkiye'nin ve Almanya'nın yanında savaşa girmesine yol açacak hiçbir şey yapmamaya çaba gösteriyorlardı. Bu iki gücün savaşın ilk yıllarında Kürt'lerden uzak kalmalarının nedeni budur. Savaşın sonra, Sovyetler'in Kürt politikası, belki tarihinde en önemlisi olacak anlamlı bir dönüşüm geçirir. Üç etken bu dönüşümü olanaklı kılmıştır:

I- Savaşa girdiğinde ikinci derecede önemli bir güç olan Sovyetler Birliği savastan büyük güç statüsüyle ve müttefer müttefik topluluğunun saygı değer bir üyesi olarak çıkar. Aynı anda İngiltere ise Sovyetler'in şiddetli yükselişine karşı koymak için gerekli kaynak ve nüfusunu kaybetmiştir.

II- Sovyetler Birliği, Türkiye ve İran arasındaki ilişkiler açıkça bozulmuştur. (Sovyetler Birliği'nin artık Irak'ta ilişkileri yoktur). Bu durumda, Kürt'lere karşı izlediği politikada artık özgür görülmüştü.

III- Son olarak, Kürt ulusal hareketi, kendisini Sovyetler'e karşı politikasında çok iyi bir duruma getirecek önemli değişimler geçiriyordu. Savaş esnasında Sovyetler Birliği, Kürt'ler arasında geleneksel seçkinlerin tutuculuğundan kopmuş yeni bir milliyetçi kuşağın ortaya çıkmasını gözden kaçırmadı.

Böylece 22 Haziran 1946'da genç Kürt Demokrat Partisi'nin başkanı Qazi Muhammed, Mahabad'ın merkezindeki

Çarçira meydanında hatırı sayılır kalabalık bir topluluk önünde, özerk Kürt Cumhuriyetinin kurulduğunu ilan ettiğinde Sovyetler Birliği bunu desteklemekte tereddüt etmedi. Sovyetler daha da ileri gittiler. 1945 baharında Sovyet birliklerinin, İran'daki hareketleri Sovyet hükümetinin yeni alanları ele geçirmeye hazırlandığı yönündeki varsayımları güçlendirir. 19 Mayıs 1945'te Sovyet hükümeti, Türkiye ile 1925'te yapılan anlaşmadan artık memnun olmadığını bildirdi. Aynı ay içerisinde, bir müddet sonra Türkiye'nin kuzey ve doğu sınırları boyunca birliklerini yerleştirerek diğerlerine oranla Kürdistan'ın en büyük porsiyonunu almış, Türkiye'ye bir dizi notalar verdi. Sovyetler'in kendi hesaplarında Kürt'leri etkilemek istedikleri açıktır. Sovyetler daha da ileri gittiler: İran Kürt'lerine Türkiye ve Irak Kürt'lerinin de onlara katılmakta gecikmeyecekleri konusunda verdikleri müteaddit güvenceleri boş vaad olarak telakki edemeyiz. Bunların sık sık tekrarlanması, en azından Sovyet siyasetini saptayanların büyük bir Kürdistan kurma olanağını gözönünde bulundurduklarını gösterir. İkinci Dünya Savaşı'nı izleyen ilk yıllarda, Sovyetler'in Ortadoğu'daki toprak iddiaları da bu yeni tutumunu açıklamaya katkıda bulunabilir. Yine Sovyet ordularının 1945 ilkbaharında İran'daki hareketlerini de Sovyet hükümetinin yeni topraklar zaptmeye hazırlandığı hipotezini güçlendirmektedir. 19 Mart 1945'te Sovyet hükümeti Türkiye'yle 1925'te imzaladığı anlaşmayla yetinmeyeceğini ilan etti. Aynı ayın ortalarında Sovyetler Birliği ordularını Türkiye'nin kuzey ve doğu sınırlarına yayıp Türk hükümetine bir dizi nota verdi, özellikle Kürdistan'ın önemli bir bölümünü talep etti. Sovyetler'in Kürt'leri hesaplarına kattıkları aşkırdır.

Fakat olaylar Sovyet tasarılarının seyriyi değiştirmekte gecikmedi. Bu bölge de Büyük Britanya'nın yerini almak olan ABD'nin aktif olarak desteklediği Türkiye, Sovyet baskılarına direndi ve batılı güçlerin koalisyonunun İran üzerindeki baskıları da giderek arttı. Tamamen açıktır ki, Sovyetler Birliği Batı ile bir silahlı çatışmaya kadar gitmeyi arz etmiyordu. Bu nedenle Sovyet yardımıyla kurulmuş olan Kürt ve Azerbeyca Cumhuriyetleri bir "baskı aracı olarak kullanıp İran hükümetlerini petrol alanında bazı çözümleri kabul etmeye mecbur etmek"¹⁰⁸ alternatifine sarıld. Sovyet hükümetleri uzun bir zamanda beri Kuzey İran petrollerini işletmeye il duyduğunu ifade ediyordu. Ama savaş yılları boyunca bu umutlarından vazgeçmek zorunda kalmıştı. Fakat 1946'da

Sovyet nüfuzuna dayalı bir İran hükümeti bu tasarıları tekrar gündeme getirdi. 4 Nisan 1946'da imzalanan bir anlaşmayla Kuzey İran petrol kaynaklarını işletmek için bir İran-Sovyet karma şirketi kuruldu. Aynı yılın Mayıs ayında Sovyet orduları İran'dan çekildiler, bir kaç ay sonra, Mahabad Cumhuriyeti yıkılıyordu ve yöneticisi Qazi Muhammed Fars otoriteleri tarafından idam ediliyordu. Bugün Ortadoğu hükümetlerinin onayıyla bir Kürt devletin kurulmasını beklemek imkansızdır ve Kürt'ler Batılı güçlerin sempetisinden de yararlanamaz, çünkü bu güçlerin müttefikleri Türkiye'yi zayıflatıp, NATO'nun savunma sisteminde bir gedik açacak ayrılıkçı bir harekete iyi bir gözle bakmaları beklenemez. Sovyetler'de, Kırımler lehinde bir kararı ancak "böylesi bir siyasetin SSCB'nin bölgedeki hedeflerinin gerçekleşmesine karşın, alternatif diğer çözümlere göre avantaj ve mahzarlarının derin bir tahlilden sonra"⁽¹⁹⁾ alabilirler.

"Yeni bir Yaşa", yani Ortadoğu'nun jeopolitik haritasının yeniden düzenleneceği şayiaları her ne kadar Kürt milliyetçilerinin umutlarını teşvik edip "onların Sovyetler Birliği'ne yaklaşmasına"⁽²⁰⁾ neden olduysa da mevcut şartlarda ve öngörülmeven durumların bağ göstermesi dışında Sovyetler Birliği'nin böylesi bir siyasetin doğuracağı risklere katılması çok az muhtemeldir.

3- En çok muhtemel görünen seçenek 1927'den günümüze kadar (işaret ettiğimiz kısa dönemin dışında) izlenen siyasettir. Bu aslında daha önceki iki seçenek arasında bir uzlaşmadır. Uygulanmasına 1927'de başlanmıştır.

O yıl SSCB'nin Kürt hareketi karşısında hangi tavrı almasının daha uygun olabileceği konusunda önemli bir tartışma oldu. Üç yıl sonra önemli bir Sovyet görevlisinin, Batıya geçişi bu yeni Sovyet siyasetinin perde arkasında neler olduğunu dışardan gözlemeyi sağladı. SSCB'nin doğu stratejisine ilişkin raporunda Gepeu (sonradan KGB adını alıyor) Doğu işleri bölümü'nün eski şefi George Agabekov şunları yazıyor: "Kürt aşiretleri, Irak ile Kafkasya arasındaki bölgelerde yaygındırlar. Büyük Britanya-Rusya arasında olması muhtemel savaş halinde bu aşiretlerin tavri başlıca taraflar için hayati önem arzeder... Bu bakımdan Sovyetler Birliği daha 1927'de Kürdistan'ın Sovyetler'de bulunan küçük bir parçasında özgür bir devlet oluşturmayı önerdi. Fakat Dışişleri komiserliği İran ve Türkiye ile gerilim yaratma niteliği olan bu önerilere inhafal olduğunu bildirdi. Bu durumda şu plan kabul edildi: Önce çok dik-

katli bir şekilde aşiret adamlarını inceleyecek ve reislerinin sempetisini kazanacaktık. Sonra yöreye bir ajan şebekesi yerleşirecektik. Bu hazırlayıcı çalışma beceriyiz, özenle yapılacağı ve Kürt'leri bizimle düşmanlarımızı karşı bize yardım edeceklerini taahhüt eden gizli bir anlaşma imzalamaya ikna etmek mümkün olabilecekti."⁽²¹⁾

O zamana kadar gerek Azerbeycan, gerekse de Ermenistan'da devlet otoritelerince ihmal edilen Sovyetler Birliği Kürt'leri yeni bir önem kazandı. Bir Sovyet kaynağı geçmişte işlenen hataları kabul edip Kafkasya Cumhuriyetlerinin Kürt'lere uygun bir maddi ve kültürel refah sağlamayı başaramadıkları gibi, için düğüm noktası "Kürt'lerin Sovyetler'in Ortadoğu'daki uzun vadeli siyasetleri çerçevesindeki önemini de kavrayamadıklarını"⁽²²⁾ bildirdi. Sovyetler Birliği'nde Kürt'ler arasında güçlü bir edebi ve kültürel hareket yaratmak için alınan tedbirler bu yeni tavrı ifade etmektedirler. Yeni bir modern latince alfabe oluşturuldu, (sonradan onun yerine Kirilik alfabe kullanılacak) ve 1934 Temmuz'unda Erivan'da Kürdoloji kongresi toplandı.

Bu yeni politika çoğu kez oldukça incedir. Sovyetler'in Ortadoğu'daki çıkarlarını ilerletmeye olanak sağlamak ve bunun Kürt halkını yöneten hükümetlerle ilişkilerini zedelemeyen, Amerika Birleşik Devletleri ve müttefikleri ile de ciddi bir çatışma riskini göze almaktan yapabilmektedir. Bu siyasetin pahası son derece düşük, potansiyel kârları da önemlidir. Resmîyette Sovyet hükümeti her ne kadar bazen Kürt'lerin uğradıkları adaletsizlikleri "tasvip etmediğini" ve haklarına, Kürdistan'ı aralarında bölüşen devletlerce saygı gösterilmesi "umudunu" ifade ediyorsa da, bağımsız bir Kürt devletine taraftar değildir. SSCB'nin Kürt'lerle ilgili resmi bildirileri "insanlık" adına yapılmakta, siyasal sorunlara değinmekten kaçınmaktadırlar. Gerektiğinde böylesi beyanlarda bulunup Kürt milliyetçilerine davalarında güçlü bir koruyucu bulmuş oldukları umudunu vermek mümkündür. Bu arada, Sovyet hükümetinin, Ortadoğu hükümetleriyle dostluk ilişkilerini de sürdürülebilmesi mümkündür.

Şimdiye dek, bu siyaset iyi işlenmiş görünüyor. Sovyetler Birliği'nin bu seçmekte devam edecekleri görünüyor. Bu şekilde, o, bir kenara itilgi seçeneklerin başlıca yararlarını koruyacağını ummaktadır: İran, Irak, Türkiye ve Suriye hükümetlerinin düşmanlıklarına meydan vermeden kaçınmak ve aynı zamanda en ucuz bir pahaıyla Kürt sorununu istismar etmenin verebileceği avantajları dermek. □

(*) Iraklı Kürt, Paris, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales'da, "Contributions à l'étude de l'histoire de Parti Démocratique du Kurdistan d'Irak, 1946-1970" adlı doktora tezini hazırladı. Yayınladığımız makale, daha önce "Critique Socialiste" dergisinde Fransızca olarak yayınlamıştır.

(1) Rus-Türk savaşlarında Kürt'lerin rolüne yapılan bütünlüklü bir çalışma için bakınız: G.Averianov, Kurds V.Volha Rossi, Tiflis, 1900.

(2) Karşılaştırınız: "Kurds", Bolshia Sovietskaya Ensiklopediya, 1937, s.531-35; ve yine F.V. Greene, The Russian Army and its campaigns in Turkey in 1877-78, New-York s.384-85.

(3) Major Kenneth Mason, "Central Kurdistan", The Geographical Journal, 4, London s.331.

(4) Bu anlaşma konusunda, Kürt milli hareketi içerisindeki anlaşmazlıklar, muhalefet eden Talabani eğilimi ile tarihsel bölünmeyi ortaya çıkardı.

(5) An-Nida (Lübnan Komünist Partisi yayını organı), 16 Şubat 1964.

(6) Irak komünistlerine karşı bu dönemdeki BAAS kıyımının detaylı bir dokümanı için bkz. Hanna Batatu, The Old Social Classes and the Revolutionary Movement of Iraq, New-Jersey, Princeton University Press 1978, s.974-94.

(7) An Nahar, Beyrut, 9 Nisan 1971.

(8) A.g.e. 25 Haziran 1971.

(9) Bu anlaşma konusunda daha detaylı bilgi için bkz. Hanna Batatu, a.g.e., s.1108.

(10) Irak Komünist Partisi'nin resmi sloganı.

(11) Sovyetler'in Kürt'lerle ilgili tutumları üzerine zengin bilgi veren bir çalışma için bkz. Wilson N.Howell, The Soviet Union and the Kurds, A study of National Minority Problems in Soviet Policy, Doktora tezi, Virginia Üniversitesi 1965. Bu makaleninkini çağrıştıran bazı konular tamamıyla değişik bir bakışla Howell tarafından incelenmiştir. Bkz. "Soviet Policy Alternatives in Kurdistan", s.277-85.

(12) Fischer, The Soviet Union in World Affairs, a history of relations between the Soviet Union and the rest of the World. Cilt 2, London, Ed.J. Cape 1930, P.612.

(13) N.L. Weltman (M.Pavlovick), "Sovjetskaya Rossiya i anglo Fransuzskie intigrula Vostoke", Kommunisticheskii International, no. 14, 6 Kasım 1920.

(14) Elphinston, "The Kurdish Question", International Affairs 22, Ocak 1947, s.97.

(15) Elphinston, a.g.e.

(16) Wadie Jawadilh, The Kurdish National Movement, its origin and development, Doktora tezi Syracuse Üniversitesi, 1960, s.714.

(17) "Axis Propaganda in Turkey... Incitement of Kurds, The Times, London, 29 Nisan 1942, s.3.

(18) George Lenkowsky, "Evolution of Soviet Policy Toward the Middle East", Journal Of Politics, Şubat 1958, s.172.

(19) Wilson N.Howell, a.g.e., s.238.

(20) Adının açıklanması istemeyen bir Kürt, politik şahsiyetiyle yapılan özel görüşmeden.

(21) George Agabekov, OGPU: The Russian Secret Terror, Translated into English by Henry W.Bunn Brantano's 1931, s.101-102.

(22) Karşılaştırınız: Wadie Jawadilh, a.g.e.

Madalyon'un Ters Yüzüyle Birlikte Kuzey - Irak'taki Soykırıma 'Dur' demek!

Temel Demirer/Paris

NEREDEN başlamalıyım?... önümdeki bir alay döküman ve bir mektup olduğu gibi durukken; yazılabileceklerin olanağına ilişkin olarak, beynimde hala bu soru var...

Nereden başlamalıyım?... En iyisi, diyorum; önümdek mektuptan aktaracağım bir bölümle başlamak.

(...)

Geçenlerde dokuz yaşında bir Filistinli kızın -daha nice yüzlerce gibi- başına kurşun sıkıldı. Gözünün aki mevimi yüzlerce Kürt kızının serilip toprağa birer düşüşü gibi, öylece kalıvermişti orada. Donakaldım da, fotoğrafın altındaki yazıyı okuyamadım.

Anımsıyorum, geçenlerde İzmir'de emekli bir işçi, geçim sıkıntısıyla cinnet getirmişte, 9 ila 13 yaşındaki iki kızının katil olmuştu.

L'Humanite'nin ortaya çıkardığı üzere; Amerika'lı çocuk tüccarı, Latin Amerika ülkelerinden 250 dolara satın aldığı ya da sokakta cınarken zorla kaçırdığı çocukları, Amerika'da milyarderlere servis yapan özel kliniklerde öldürüp, parça parça satıyorlarmış. Bir çift göz ise, 15 bin dolar ediyormuş. Finans diktatörlüklerinin 'parça satış karı' açısından, 15 bin dolar hiçte 'ahış' bir fiyat bulunmuyormuş!

Ve Amerikan beslemesi kontralar Nikaragua sınırında 9 çocuğu kurşuna dizdikten sonra; ABD'de bu 'özgürlük savaşçı'larının başarılı operasyonları şerefine Cumhuriyetçi Parti kongresinde balonlar uçurmuş; bu balon dahi uçuramamış çocuklar katledilirken...

Vede al işte sana kimyasal bombardımanlarla kasıp kavranan Kuzey Irak ve Kürt bebeleri...

(...)

Bunları yazıyor D.E 25.08.1988 tarihli mektubunda; 'ya sosyalizm ya barbarlık' ikilemine sosyalizmin yanıtının verilememesinden ötürü yaşadığımız trajediyi ifade ederken...

İster istemez, Kuzey Irak'taki bomba-i kimya saldırılarındaki insanları anımsıyorum. Gözüm bir gazete haberine takılıp kalıyor: "Serve kadın koruyabildiği tek çocuğuna sarılmış. Irak askerlerinin saldırı sırasında kaybettiği dört çocuğunu anıyor. Serve kadın ömediklerine inanıyor. Çeşme başında oynuyordum Bomba-i kimya haykırıları ile birlikte kalan toz toprakta yitirmiş onları. Kocasının nerede olduğunu sorunca Serve kadının başı dikleşiyor ve cevaplıyor: O savaşıyor." (Cumhuriyet, 01.09.1988) (1) Ve Serve kadını birlikte Kuzey Irak'lı Kürtler, sınır boyunca yaşadıkları trajediye rağmen hala haykırıyorlar: "Kahrolsun Irak, Kahrolsun BAAS taşızmil", "Kahrolsun Saddam, yaşasın yaşam!", "Yaşasın başkan Barzani!", "Yaşasın peşmerge!". Ellerinde Barzani'nin resimlerini taşıyorlar. Vede bir TC zaptiyesinin bu durum karşısındaki tavrı ise; onları sertçe uyararak, şu oluyor: "Burası Türkiye! Bunlar karşıda kaldı..." (Hürriyet), 04.09.1988

(...)

Bir trajediyi yaşıyoruz. Olmaz olası olan bir soykırıma bir kez daha tanık oluyoruz. taraf kilinıyoruz! Dünya barışı ve insan hakları üzerine ağzlarından salyalar saçarak söyleyen çekenler, (onları çok iyi tanımlayan) bir sessizliği yaşıyorlar. Batı "uygar"lığı ve basın yayın organları TC'yi övüp göklere çıkartırken, bir yandan da uyarıyorlar. (2)

Bu bah'da acil konumuz, bir bütünün güney parçasına denk düşen Kuzey Irak ve oradaki sömürgeci BAAS ırkçılığının bar-

barlığına karşı; en doğal ve demokratik istemleriyle ulusal kurtuluş savaşını veren Kürt insanları...

(...)

1967'de Kuzey Irak'tan döndükten sonra çunları yazmıştım: "Güney'deki UKH'nin amacı; her ne pahasına ya da hangi yol ve yöntemlerle olursa olsun, özgürlüğünü kazanmaktır. (...) Güney'deki UKH'i dünya ilerici kamuoyunun ve kimi sosyalist ülkelerin dokusu pekte sıkı olmayan hayırhah ilgileriyle karşı karşıyadır. Hareketin elbette istemediği bu durum; onu ke-di açısından 'sat kendine güvenmek zorunda bırakıp, yerelci ve etarşik eğilimlerle başkalarına pek güvenmemeye noktasına immiştir. Oysaki, coğrafi ve stratejik açılarından kıli bir öneme sahip olan bu alan ve devasa potansiyeli, kendisini çok daha farklı eksenlerde ifade edebilecek devrimci bir savaşım odağıdır. (...) Gelenekçi hiyerarşik bir etkinlik sözkonusu olduğu Güney'deki hareketin; gerilleyen bir aristokrasî, küçük burjuvazi ve geniş köylü yığınları gibi temelli üç sosyal kategoride oluştuğundan da söz etmemiz gerekmektedir. (...) Tabandaki yaygın bir siyasal ilgi ve katılımın, yurtsever bir duyarlılık ve özveriyle taçlandırıldığı Güney'deki hareketin netleşmemi, heterojen dokusu (olumsuzunda olumsuzuna değin) her türlü etki ve etkilenime açık olduğu gibi; kendin yenileyerek aşmacı dinamiklere de açıktır. (...) Kanımca Güney'deki yaşayan gerçek, yerleşik ve geleneksel bir alay önyargıyı tekzip eden devrimci bir potansiyeldir. Bu potansiyel anlaşılmalıdır. Bir alay tarihi coğrafi ve sosyolojik etmenlerden vade yüzyıllardır yaşanmış bir parçalanmışlıktan (sömürgeleştirilmişlikten) ötürü (batı'dan elbette çeşitli farklılıkları olan) doğu'dak

özgürlükçü Marsayez'ini söyleyen bu geçkimli hareket, nesnel olarak el yordamı ile yolunu açarken; büyük işler yapmaktadır. Yapılan iş'in Orta-doğu'daki önemi ise, gerçekten de büyüktür.

Şu açık, Güney'de yığınlar kendi öz ve somut talepleriyle savaş sancakları altında dövüşerek geleceklere yönelmektedirler. Verilen kavga ulusal ve uluslararası dengelerin gidipgitmesine bağlıdır. (...) Güney'de yığınlar, "toprak ve özgürlük" isteğiyle ekmek, barış ve özgürlük için savaşıyorlar. Bu savaş emperyalizme ve ırkçı/irasyyonel barbar BAAS'ın temsil ettiği komprador bürokratik burjuvaziye karşı verilen ihtilalcı bir demokrasi kavgasıdır. Her yığın atılımı gibi, benzer örnekleriyle Çin'deki köylü birlikleri ya da Kuba'daki asi ordu benzeri yığın atılım organlarını yaratan bu devrimci ulusal başkaldırı desteklenmelidir." (Temel Demirel, Yeni Öncü, Mart-88, s.30-31)

Hep dedim. Bir kez daha yineliyorum: "Orta-doğu'nun kaderini etkileyebilecek gücekteki, objektif bir devrimci merkez niteliği taşıyan Kürt sorunu, yapısı itibarıyla ulusal eksenlerde irdeelenmesi gereken bir sömürgele sorunudur. (...) "Var mı yok mu?" tartışmasına Abdülhamit'in bile girmediği ve bir zamanlar Lozan'da kabul edilir gibi olan bir gerçeklik, böyle boyunca ortadadır. Bu gerçeklik ve onun ittifaklar arayışı iyice kavranmalıdır. Buna uygun politika ve tavırlar somutta üretilmelidir. Hayır, bu devası devrimci demokratik potansiyel; ABD ikilyüzlülüğünün hayırhah reel politikalarına 'entegre olabilecek' bir çıkış noktasına ihtimamlidir. Artık bir dize, bayat, anlamsız ve kaşarlanmış sosyal-göven önyargılar ve yaklaşımlarla; daha da fazla yalnızlığa terk edilmemelidir. Bu noktada ezen ulus devrimcilerinin sorumluluğu büyüktür. (...) Bu alandaki gelişmeler "birçok şeye labedir." (Temel Demirel, Sorun, No: 18, s.34-37) Lakin ulmadı, bölgedeki ezen ulus devrimcileri sorunu gereginde kavrayıp sorumluluklarını yerine getiremediler. (3)

Bu satırları yazdıktan bugüne hiç te çok zaman geçmedi. Ama Irak/Iran ateşkesi'nden sonra bir çok şey değişti. Kuzey Irak'taki ulusal başkaldırı yalnızlığa terk edildi. İhtilalcı demokrasi kavgası, tüm dayanışma ve desteklerinden yoksun bırakılarak yetmezliğini yaşayacağı ö lanet olası noktaya itildi. Ve Orta-doğu'daki yerli statüko yanlısı politik-

aların İran ve Irak'ı barıştırma operasyonlarına paralel olarak, devreye sokulan değişim süreci içinde ise, BAAS sömürgeçliği Kuzey Irak'ın üzerine bir karabasan gibi göktü.

İzgaçıda —detaylandırmaya çalışacağım BAAS zulmünün icraatı meydana gelir. Maliyeti ise elbette çok yüksektir ama; 1987 yaz'ında Mesut Barzani ile yaptığım roportajda da Mesut Barzani'nin ifade ettiği gibi: "Saddam rejiminin Kürtlere yapmadığı zulüm ve kötülük, inanin sadece onun elinden gelmeyendir. BAAS rejimi Irak Kürdistan'daki elinden gelen zulümü, her türlü vahşi yöntemlerle Kürtlerden esirgemez. BAAS rejimi Irak Kürdistan'ında taş üstünde taş bırakmama kararı ile, direnişe ve savunmasız sivil halka karşı, azgınca saldırarak ağır bir insanlık suç'u işlemektedir. Şundan şüphemiz yok: Saddam gerektiği anda elinde olsa, atom bombasını kullanmaktada bir an daha duraksamaz. Son kimyasal gaz bomba kullanımını dünya ilercisi kamuoyuna duyurduk. Son saldırılarda can ve mal hasarı büyüktür. Ama Saddam'ın bu azgınlığı da hiç bir şeyi değiştiremeyecektir. (...) Kürt ulusunun kendi kaderini tayin hakkı ve onun gerçek çözümünün bölgede hangi aşamalardan geçerek gerçekleşeceğini mücadele süreci belirleyecektir. Lakin yeri gelmişken şunu da önemle belirtiyim, Bölgedeki Kürt sorunu soykırımlarla, zorla ve zulümle çözülemez! Ortadoğu'daki gerçeği herkes görmeli ve anlamalıdır. Kürt sorunu adil, demokratik ve gerçekçi bir biçimde çözülemediği sürece, Orta-doğu'da huzur, istikrar ve demokratik bir barış asla gerçekleşemez. Öte yandan Kürt ulusal Kurtuluş hareketi, yapısı ve yönelimleri gereği emperyalizme ve onun bölgedeki çıkarlarına ve ayrıca da, zora dayalı gerici statükosuna karşı olan bir harekettir. (...) TC Kürt sorununun varlığını bile kabul etmemektedir. Bu elbette çok yanlış ve gerçeklere karşı tutumdur. (...) Rejimler gelgeçtir. Asıl olan halkların kardaşlığı ve dayanışmasıdır. Biz halkları birbirine kurdutan, halklar arasındaki sorun ve savaşlara karşıyız. Sorunları kardeşçe ve karşılıklı saygı, eşitlik temelindeki demokratik çözümünden yanayız." (Temel Demirel, Mesut Barzani ile röportajı, Yeni Güdem, Yıl:4, No:82, s.13-14)

Kemal Bal'ın deyimi ile, "Doğu Dramı"⁽⁴⁾ ortadadır. Mesut Barzani'nin dedikleri del.. Mesut Barzani'nin bir

alay görüşü ve politikasına katrılması da, bab-i ali kalemgönderinin 'iddia'lar üzere bir "çeteci", bir "terörist" değeri (5); bir ulusal kurtuluş hareketinin önderidir. Kuzey Irak'taki hareket ise, tastamına bir ulusal kurtuluş hareketidir.

Vade bugün bu ulusal kurtuluş hareketi vahşi ve barbar bir düşman azgın saldırıları karşısında, dünyanın tank olduğu en büyük soykırımlarda birisini yaşamaktadır. Bu soykırımlarda öbürü, (bu ülke insanlarının ifadelerini rağmen, yıllarca önce çekilen ta örgülerin bir yüzünden diğer yüzünü geçmek zorunda bırakılan) Kürt insanlarının durumu, bir yarıya ciddi bir insanlık trajedisiyse de; belirleyici olan bu insanların, verdikleri ulusal kurtuluş mücadelelerinin politik niteliğinden kaynaklanan konumları ve sorunlarıdır.

Bu konum ve sorunlar elbette Turгут Ozel'in (fırsatı ganimet bileni) "hümanist hamasileriyle" ele alınmaz! Özel "Bize sığınan insanlara yardım etmek, tabii bir insanlık borcudur. Kesin iskan konusunda birşey söyleyemem. Şu anda biz geçici yerleştirme imkanları arıyoruz" diyor. Ardından da Devlet Bakanı Mehmet Yazar, "Türkiye herşeyden önce insani olan bu konuya ilik yaklaştığı"ni deklare ediyor. Konunun bir insan yönü var, bir siyasi tarafı var. Bütün bunlar en iyi şekilde dengelenecektir." (Türkiye Gazetesi, 03.09.1988) diye ekleyiveriyor.

Ve da bunun ardından bir haber daha var: "İltica izni yok" (Cumhuriyet, 01.09.1988) Evet, Ergun Göze'nin de ifade ettiği gibi, "şu anda bulunan formül" iltica değil, sığınmadır. "Zira iltica hukuki bir statüdür. Sığınma ise fiili bir durum." (Tercüman, 04.09.1988) (7)

Söylen "hümanist" kılıfı samimi etsizliğiyle çok açıktır. Çünkü, TC'nin Irak ile 1984 yılında imzaladığı ve diplomatik dilde "agreed minute" denilen "belge"ye göre; Kürtlere karşı bir sınır güvenliği ve teknik yardımlaşma anlaşması vardır. (8)

Bu satırların kaleme alındığı Eylül-88'in ilk haftasında, sırf Hakkari ve yörelerindeki Kuzey Irak'lı Kürt mülteci sayısı 120 bin civarındadır. (8) Mültecilere yapılan yardım ise, bu rakama göre komik denilecek kadar çok azdır. Örneğin resmi ağzımlara zikredildiğine göre, Kürtlere şu ana değin 60 ton un, 2 ton şeker, 1 ton çay ve yağ gönderdiği 'iddia' ediliyor. Ayrıca yeri gelmişken, burada şunu da belirtiyim: Mültecilerin bu-

İndüğü bölgede eskiden 14 bin liradan satılan bir torba un, 40 bin liraya tırmanmıştır. Ne olup bittiği konusunda varın gerisini siz düşünün! (9)

Kuzey Irak'taki çarpışmalar tüm şiddetle devam ederken, sivil halk kimyasal bombardımanlardan ötürü bölgeyi boşaltmaktadır. KDP'ne bağlı 'İttihat-ü Ülema' örgütü üyelerinden Mala Ahmet'in deyişle: "Saddam bir taşist, Saddam bir diktatör. Biz 1976'dan bu yana, Irak Kürdistan'ında BAAS partisinin haksızlıklarına karşı koyduk ve savaştık. Ama İran-İrak savaşı sona erince ve ateşkes ilan edilince, bu sefer bizi yokalmaya, imha etme yoluna gittiler. Bütün güçleriyle, mîlis güçleriyle, uçak, helikopter ve tanklarıyla bize saldırdılar. Biz gene direndik. Ama bu sefer, kimyasal silah kullandılar. Acımasızca, kadın-çocuk demeden öldürmeye başladılar." (Hürriyet, 03.09.1988) Yine Ağıt, Ali ve Reşgar'ın naklettiklerine göre: "İrak son olarak Kare mevkiinde, kimyasal bombardımanlarla 200 kişiyi öldürdü. Ölmek için cesetlerimizin üzerine basarak kaçtı." Ayrıca Mesut Barzani aynı konuda 29 Ağustos 1988 tarihindeki çağrısında şunları diyordu: "Sivil halktan onbinlerce insan, Hakkari ilinin Çukurca ilçesi sınırı civarında toplanmış bulunmaktadır. (...) Türk devletinin yöneticileri, bu insanların isteklerini yerine getirmazlerse, biz Türkiye'yi halkımıza karşı kimyevi silahlarla cinayet işleyen Irak rejiminin suç ortağı ve yardımcı sayacağız." (Hürriyet, 02.09.1988) "Akibetimiz bir Filistin olayıdır. Yurtsuz yuvasız bırakılan Kürt soyu, Irak ve onun işbirlikçilerinin tehdidi altındadır. (...) Irak askerlerinin öldürdüğü çocuklarımızın kanını alınız, yurtta ve çevresinde bulunan Kürtler gelin bizimle birleşin." (Cumhuriyet, 02.09.1988)

Ve de bu barbar kimyasal vahşet karşısında örneğin Çayırli köyü muhtarları Hasan Çiftçi'nin ifade ettikleri olayın kapsamlı vahametini iyice sergilemektedir: "İrak jetlerinin yağdırdığı bomba, köyümüzün buraya çok yakın olması nedeniyle büyük korku yarattı. Daha önceleri de bombalama olayları oluyordu. Ancak bu kez, köylülerin tamamına yakın kesimlerde rahatsızlık başgöstermeye başladı. Kadınlarımızda, çocuklarımızda, hepimizde başağrısı, mide bulantısı, göz yaşarması gibi rahatsızlıklar devam ediyor." (Hürriyet, 29.08.1988)

...

IRNA ajansının verdiği bilgilere göre; Eylül ayının ik iki gününde, 900

Kürt Piranşer yoluyla İran'a geçmişlerdir. Çarpışmalarda Irak'ın askeri gücü (kendilerinde ifade ettiği gibi) bölgeye yolladıkları 169 bin kişilik ordulardır. Kürtlerin kontrol ettiği 10.300 kilometrekarelik alanda devam eden çarpışmaların yoğunlaştığı alan Mergesor, Zive, Merve, Çeresipi, Kentipi, Bandru, Semirge, Turas, Bitelma, Alaski, Bileysin, Çamsaydır. Kürtlerin kontrol ettiği Boze, Nezor, Gelipisala ve Sıdikan bölgeleridir. Sıdikan bölgesinde peşmerge güçleri 66, Irak Özel Görev Tuğay'ına büyük kayıplar verdirmektedir. Ayrıca KDP'nin etkinliğinde olan Behdinan'da, bu yoğun çarpışmalar devam ederken; KYB'nin etkinliğindeki Soran bölgesinde de çarpışmalar aynı şiddetle devam etmektedir. Soran bölgesine Irak 5. ordusu saldırmıştır. Çarpışmalar tüm şiddetle Mergesor, Hewler, Erbil, Gilana ve diğer bölgelerde devam etmektedir. Ve de KDP sorumlularından Hoşar Zebani'nin açıklamasına göre; "İrak'ın bu uygulamaları sürdüğü sürece, görüşme masasına oturulmaz." (Milliyet, 02.09.1988) Vede kaçınılmaz olarak Mesut Barzani'nin ifade ettiği gibi: "Kuzey Irak'ta bulunan Kürt peşmergeleri İran'ın ve onun rejiminin oyununa gelerek Saddam'ın kucağına itildi. Eli silah tutan tüm peşmergeler, yaşam mücadelemiz için peşmergelerin kaplılarına katılınız" (Cumhuriyet, 01.09.1988) "Bir soykırımla karşı karşıya bulunmaktayız. Kaybedecek birşeyimiz kalmamıştır. Kürdistan dağlarındaki son peşmergemiz kalana dek bizi hiç kimse durduramaz." (Milliyet, 01.09.1988) diyen bir karar yaşanılıyordu. (10)

Çarpışmalar tüm şiddetle devam ederken, peşmerge gücünün askeri açıdan pek iyi bir durumda olduğu iddia edilemez. Iraklılar 20 bin civarındaki peşmerge gücüne karşı 169 bin kişilik orduları dışında, Mısır ve Ürdün'de paralı askerleriyle döşüşmektedirler. Peşmerge güç durumdadır. Vede geçen sürede peşmerge 1977 yılından beri kontrolü altında tuttuğu Yekmal, Bosele, Selanis, Tibe, Kösköke, Sinaht, Haftan, Gernaske, Berzüt yörelerindeki kontrolünü yitirmiştir. Bu bölgelerde peşmergenin askeri kaybı 2.000 civarındadır. Vede BAAS vahşeti şu ana değin Behdinan bölgesinde 3.000, Soran bölgesinde de 2.000'e yakın Kürt yerleşim birimini yerle bir etmiştir. Örneğin en başıyla Iraklılar Zaha bölgesinde Peşmergelere yardımcı olduğu iddiasıyla tastamam 400 köylüyü kurşuna dizmişlerdir.

Kaldı ki, İngiltere de yayımlanan 'Independent' gazetesinin bildirdiğine göre, surlu geçen aylarda BAAS zümre 150.000 civarında Kürt zorla Güney Irak çöllerindeki konsantrasyon kamplarına yollanmıştır. Vede Körfez savaşının başladığından bu yana 25.000 Kürt köyü zorla boşaltılıp, buralarda yaşayan 800.000 civarındaki Kürt ise Diwaniye çöllerine yollanmıştır. (Cumhuriyet, 26.08.1988) Ayrıca da 'Amnesty International'ın raporunun açıkladığına göre savunmasız 3.000 Kürt köylüsü BAAS'ca kurşuna dizilmiştir.

...

Tam bu noktada ise dünya kamuoyu suskundur. Birleşmiş Milletler "İrak kimyasal silah kullanmıyor" (Hürriyet, 03.09.1988) diyebilmektedir. Her ne kadar İran başbakanı Mir Hüseyin Musevi Irak'ı Kürtler karşısında barbarlıkla suçlamakta ya da İran Meclis başkanı Haşim Rafsancani "ellerinden hiç bir şey gelmediği" vurgusuyla, Irak'ın soykırımını durdurmak için Türkiye'den Irak'ın petrol boru hattını kapatmasını istese de; Tahran radyosunun 31.08.1988 tarihli yayınında "İrak ateşkesi sonra Kürdistan'ın tamamen yokedilmesi için ülkenin Kuzeyinde geniş çaplı bir vahşet kaldıracağı içindedir" yollu bir lafazanlığa soyunsa da... İran'ın Kuzey Irak'taki ulusal harekete karşı ilgisiz vede hayırhah bir tutum içinde olduğu sır değildir. (11)

...

Ben bu yazımı noktalarken; kavga devam etmekte ve de peşmerge'nin mağlup edilebilmesi olası olmayan direnişi devam etmektedir. Tüm acılara ve zulme rağmen, Ayşe kadın Ferihan bebeyi umutla doğurmuştur. (Cumhuriyet, 31.08.1988) Sitar gelin ile Kek Abdullah evlenmişlerdir. (Hürriyet, 05.09.1988) Hem de topraklarına çekilen bir tel örgünün hemen yanbaşında; diğer yüzde insanların doğuşırken, hayatın engellenmesi akışını vurgularcasına ve de düşmana mal!

NOTLAR

1) Kuzey Irak'lı iliacılar konusunda 'mal bulmuş mağribiyi' anımsatan bir tı lancılıkla "bize yakışan bu" (T.Akyo Tercüman, 03.09.1988) diyorlar; doğucugunu yitiren, kocası sorulduğuna başı döküp, 'o savaşıyor' diyor Sovi kadından; başının dikliğinden korkuyorlar. "Korkuyorlar" diyorum ve sözü onlar bırakıyorum. "Türkiye'ye sığınan kâleler yıllarca Barzani ve Talabani idareli altında

yaşadıklarını düşünürsek, "başını dikleştirip", "savaşıyor" deme olayında ortaya çıkan psikolojinin yaygınlığı hakkında bir tahminde bulunabiliriz (...) Ve güvenirlik daima baş mesele olarak hiç akıldan çıkmamalı." (y.g.k.) Taha Akyol böyle diyor, Oktay Ekşi ise de şöyle: "Özal hükümetinin Irak'tan kaçan Kürt aşiretlerine sınırlarını açması yerinde bir harekettir. Ancak, hiç bir insani hareket, o hareketi yapanın yanın pişman olacağı sonuçları doğurmamalıdır. Aksi halde o hareket, "insani" niteliğini kaybedip bir "ahmaklık" örneği diye gösterilir." (Oktay Ekşi, Hümayyet, 02.09.1988)

İsmail Cem'e gelince; o önce "kuzey Irak'ta Soykırım var mı?" sorusunu sorup; ardında da şöyle devam ediyor: "Irak-Iran ateşkes uzlaşmasının ardından, Irak kuvvetleriyle Irak'taki ayrılıkçı Kürt birlikleriyle çatışıyor. Hatırlanacağı gibi, Irak İran'a savaşırken, Irak'taki ayrılıkçı güçler, İran'la beraber olmuştur. Irak ikinci bir cephe açmaya zorlanmış. Savaş bitince, bu defa Irak kendi topraklarındaki ayrılıkçı güçlere yöneldi. Son çatışmaların bu özelliği Irak'ın sorunudur. Irak ile Irak'taki ayrılıkçılar arasındaki bir hesaplaşmadır. Irak İran'la savaşırken, İran'la işbirliği yapmış silahlı güçlere karşı şimdi Irak'ın saldırısı bir bakıma doğaldır." (İ.Cem, Güneş) Doğal mı?... Doğal olan ne? Irak-Iran savaşından da önce var olan bir ulusal kurtuluş savaşının Irak'taki BAAS kudurganlığınca boğazlanmasına (kimi gerekçeler üretip) 'doğal' demek mi?... Olamaz böyle şey!..

Kuzey Irak gerçeği görülmelidir. Ve de son olaylardaki T.C'nin tavrının "hakkanîyetine ilişkin olarak, Türkiye'nin koşan koşanların cazibe merkezi bir ülke olduğu" (Ağah Oktay Güner, Tercüman, 05.09.1988) yolu spekülâtif demagojilerin karşısına dikilmelidir. Çünkü, bu olay Türkiye'deki egemen sınıf açısından kullanılacak istenilmektedir. İşte bu konuda Mümtaz Soysalın ifadeleri: "Türkiye'nin sığınma arayan Irak Kürtlerine sınır kapılarını açması önemli bir olaydır. Hükümetçe alınan bu kararın bütün muhaliflet partilerince desteklenilmesi, hatta bir insanlık ve şeref borcu olarak nitelendirilmesi, olayın önemini daha da artırır. Konunun çok büyük çapta lojistik ve güvencilik sorunları yaratacağı aşikardır. Ama Kürt sorunu denen sorun bakımından aynı olayın muhtiş bir fırsat yarattığı da aşikardır. Oyle bir fırsat ki, hem bölge halkına, hem de bütün dünyaya önemli bir mesaj vermek açısından rahatlıkla, gönül terahhülüyle kullanılabilir" (Milliyet, 04.09.1988) abçyn.

Son olay T.C'nin konuya ilişkin ki geçişine ve kendi öz gerçeğinin unutulmasına yada pordalanmasına izin vermeyecek biçimdeki bir netlikte sergilenmelidir. Sergilenmelidir ki, Ah.net Kabaklı

dahi günleri diyemez olsun: "Türkiye'de Kürtler'e zulüm yoktur, ırk ayrımı yoktur. Zaten aramızda bir fark olduğunu ne devlet, ne memurlar, ne de halk düşünür. Zulüm işlenince olmuşsa, anlayışsızlık haksızlık olmuşsa, "Kürt" denilenlerdense "Türk" diye anılan vatandaşlara daha fazlasıyla yapılmıştır. (...) Türk-Kürt, aynı milleti teşkil ediyor (...) Irak'ta zulüm görenler, işte vatan aşkçılığı ve tarih arkaşılığıyla babaovi saydıkları Türkiye'ye sığınmışlardır." (A.Kabaklı, Tercüman, 04.09.1988) Ve birde alın "sol"cu geçinen İlhan Selçuk'un dediği: "Kırım'dan kaçan insançıklara açalım kapımızı; insanlığımızı bütün dünyaya kanıtlayalım ve Türklere seykininzi zalim, işkencoci, barbar gibi göstermeye çalışan onyırcılı batılara bir ders verelim." (I.Selçuk, Cumhuriyet, 01.09.1988)

Sağından "sol"cu geçinenlerine değin oynadıkları oyun bu, ortak senaryolu bu oyun bozulmalıdır.

2) Örneğin 'Le Seir' (Fransa) "Irak Kürtleri Türkiye'ye tuzak kuruyor. Onbinlerce Kürt Türkiye'de" derken; 'The Independent' "Türkiye Kürt göçmenlere yardım ediyor," ve 'The Times' ise "Özal Türkiye'ye sığınan Kürtlere kucak açıyor" manşetlerini atıyordu.

3) Buraya yeri gelmişken kimi göndermeler yaparak, bir şeyleri animatmak istiyoruz. Stalin "Pazar-ışta genç burjuvazi için ana sorun" der ve ekler: "Genç burjuvazinin ereği", emiyasını sürmek ve bir başka milletin burjuvazisi ile rekabette zafer kazanmış olarak çıkmaktır. Kendi 'öz', 'ulusal' pazarını sağlama bağlama işleğinin nedeni budur. Pazar burjuvazisinin milliyetçiliği öğrendiği ilk okuldur. (...) Ezilen ulusun dört bir yandan sıkıştırılan burjuvazisi, elbette harekete geçer. Kendi hakkına başvurur ve kendi sorununu tüm halkın sorunuymuş gibi göstererek, avaz avaz 'vatan'ı yardıma çağırır. Yaşlar. Kendi 'yurttaşları' arasından, kendisi için () 'vatan' yaranna bir ordu toplar. Ve 'halk' çağrılara her zaman kayıtsız kalmaz, onun bayrağı yoresinde toplanır; yukarıdan gelen baskı onu da ezer ve onda da hoşnutsuzluk uyandırır. Ulusal hareket işte böyle başlar." (J.Stalin) Aslı sorulursa Kuzey Irak'taki ulusal harekette bu genel çözümlemenin kapsamı içindedir, böyle irdelemelidir. Türdeş olmayan eğilimlen elbette bağında taşıyan bu hareketin doğası iyice kavranmalıdır. Vatan değer bir deyişle ulusal hareketin doğasından kaynaklanan kimi 'olumsuzluklar' öne çıkartılarak, ulusal hareket bir bütün olarak mahkum edilmemelidir. Çünkü, "uluslararası yapılan her baskı, geniş halk yığınlarının direncini davet eder, ulusal olarak baskı altında kalan halkın direnci, her

zaman ulusal ayaklanma eğilimi gösterir. Ezilen ulus burjuvazisinin bir yandan pratikte, kendi hakından gizli olarak ve öne karşı, ezen ulus burjuvazisiyle genici antlaşmalara girerken, bir yandan da ulusa ayaklanmadan sözotmesi hiçte soyrak görülen bir şey değildir. Boylu dunımlarda devrimci Marksistler, eleştirilerini, ulusa harekete değil, ama onun alçaltılmasına, bayağılaştırılmasına, o hareketi küçük tükavge düzeyine indirgeme eğilimlerini yöneltmelidir." (V.I.Lenin, Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist Ekonomizm, s.73-74) Evet, Kuzey Irak örneğinde de olduğu gibi, eleştirilerimizi ulusal harekete ve onun yetmezliğine yöneltmekten özerle kaçınmalıyız. Bununca nedenine gelince, "eğer sosyalizm iharet etmek istemiyorsak, baş düşmanımıza, büyük devletler burjuvazisine karşı her başkaldırıyı, genici sınıfın başkaldırısını olmadıkça desteklememiz gerekir. İlhak edilen bölgelerin başkaldırısını desteklemeyi reddedorsak, nesnel olarak, ilhakçılar haline gelizir." (V.I.Lenin, Ulusal Politika ve Proletarya Enternasyonalizmi, s.38) Bunlardan kaçınmamız gerekir deyip, bu konuda tam temelli ideolojik farklılıklarımıza rağmen, İbrahim Kaypakkaya'nın şu çözümlemelerine katıldığımızın da altına özenle çizilmelidir: "Bir milletin kendi kaderini tayin hakkı, emperyalizme alet olmaları veya olabilecekleri iddiasıyla kısıtlanamaz veya ortadan kaldırılamaz, böyle bir iddiaya bir milletin 'özilmesi' veya gadre uğraması' savunulamaz." (I.Kaypakkaya, Bütün Yazılar, s.222)

Demem odur ki, Kuzey Irak'taki geleneksel önderliğe eleştiriler yöneltilecek ise; sonuna ancak böyle bir perspektifde eğilmek gerekir. Ötesi kavgasının tekeri yolda kurımağı akıl vermeye kalkışan, boş bir lafazanlıktır.

Bunları burada zikretmemin bir diğer nedeni ne?.. denirse... Geleneksel önderliğin, son olaylardan ötürü T.C'ye karşı iyimser bir jargonu öne çıkmıştır. Bu tonleştirilerek abartılı aşınlaştırılmadığı oranda, diplomatik açıdan kabul edilebilir. Ama Celal Talabani'nin şu söylemi değil "Türkiye bütün Kürtlerin kalbini kazanmıştır. Bundan böyle Türkiye'ye karşı girişilen hareketler, Irak Kürtlerini karşılarında bulacaktır. (...) Türkiye'ye 100.000 civarında vatandaşımız sığındı. Bu rakam daha fazla büyümeyecektir. Bu civarda kalacaktır. Türkiye'nin yasalarına da uyacaklarından emin olabilirsiniz. (...) Lütfen Türk hükümetine Kürdistan Cephası adına teşekkürlerimizi iletiniz. Türk hükümeti izin verdiği taktirde, kendim veya resmi bir heyet, yetkililerle görüşmeyi arzuluyoruz. Onlara yardımcı olmak için elimizden geleni yapacağız. Lütfen bu mesajımı hükümete iletin, olumlu

kargılara hemen harekete geçmek istiyoruz. (...) Bizim Apo ile imzaladığımız deklarasyonun silahlı iştirakle hiçbir ilişkimiz yoktu. PKK ile bizim gruplarımız arasında savaş çıkması ve birbirimizi vurmamızı engellemeyi amaçlıyordu. PKK bundan böyle yaklaşımını ve taktiklerini değiştirmek zorundadır." (Milliyet, 05.09.1988) abç-yn.

Aynı şekilde peşmerge sorumlusu Serbest Ləzzin "aramızda kasınlıkla Apo'cu yok. Bir tane vardı onuda teslim ettik." (Tercüman, 04.09.1988) derken; yada yine Yusuf Ali Fendi'de aynı mantıkla "devletimize sığınmışız. Bize babalık ettiniz. Bizde sizin evladınız. Hangi yoldan deseniz biz o yoldan yürümeye hazırız" (y.a.g.k.) biçiminde kendini ifade ederken; yanlış bir iş yapmaktadırlar. Bu bağlamıdır ki, Y.A.Fendi, S.Ləzzin ve de Celal Talabani'nin yaklaşımı pragmatiktir, zararlı ve sakıncalıdır! Oysa aynı konuda Mesut Barzani'nin dediği ise, daha politik, ölçülü ve dengelidir. "Irak ordusunun katliamlarından kaçan çoğu kadın, çocuk ve yaşlı bu insanlara kapısını açtığı için Türkiye'ye teşekkür ediyoruz." (Tercüman, 04.09.1988)

Konuya bağlantılı son bir nokta daha: Türk basın ve yayın organları, M.Barzani ve C.Talabani'nin Türkiye'den sığınma istediği yolu bir alay balon haber yaymıştır. M.Ali Birand'ın da "tektezip" ettiği gibi (Milliyet, 04.09.1988) bu haber asılsızdır. Kürt hareketi liderlerinin şu ana kadar ki tavır direnmekten yanadır. (Kuşkusuz bunun akside söz konusu olabilir) Kaldı ki Türkiye'deki mülteçilerden peşmerge komutanı Tahir'in de belirttiği gibi, mücadele alanlarının tüpükün boşatılması talanda söz konusu değildir. "Bizim bağlı bulunduğumuz partidir. Ancak, henüz partiden bugüne kadar bir mesaj alamadık. Silahlı kalıp kalmayacağımızı parti belirler." (Hürriyet, 05.09.1988)

4) Burada geçerken Kamal Bah' zikretmemin nedeni, (K.Bah, Sorun, No: 1, s.34-36. "Doğu dramı ve milliyetler sorunu") Kürt sorununu, hala bir 'milliyetler sorunu' düzeyinin güdüldüğünde ele almak semelli yanlışlığı yanında; yazısında şöylesine dediği bir yanlışla, bu soruna şunu diyebilen bir perspektifte eğilmesidir: "Milliyet sorunu'nun sömürölüp kısırtıldığı ülkeler, çoğunlukla uluslararası tekelci sermayenin 'Serbest Pazar' olarak görmek istediği, geri kalmış ya da kapitalizmi orta düzeyde bir 'gelişmişlik' gösteren ülkelerdir." (y.a.g.e. s.36) abç-yn.

5) Buraya Çoşkun Kırca'nın konuya ilişkin ki şu seçme saçmalarını aktarmalıyım: "Türkiye şimdi Irak sınırından sığınma istemleriyle karşı karşıyadır. Bun-

lar kimlerdir? Bunlar, Irak devletine karşı ayrı bir devlet kurmak amacıyla isyan etmiş olan silahlı çetelerin mensuplarıdır. Bu çeteleri yöneten kişilerin güttükleri amaç, T.C'nin yüksek çıkarlarına aykırıdır. Irak veya İran arazisi üzerinde bağımsız bir Kürt devletinin kurulmasının, Türkiye'de nasıl kullanılacağına bilmemek için çok saf olmak lazımdır. (...) Hiç kimse, Türkiye'den kendi yüksek milli çıkarlarını hiçe sayarak bu sergüdelere sığınma hakkı tanımamasını istemeyebilir. Irak'ın kendi bünyesinden almayı başardığı bir meseleyi, Türkiye kendi bünyesine girince edemez. (...) Herhalde, ne kadın, ne çocuk ve ihtiyarlara, ne de eli silahlı isyancılarla ve eli silah tutabilecek olanlara Türkiye'de devamlı sığınma hakkı tanınması söz konusu olabilir." (Hürriyet, 04.09.1988)

6) Son gelişmeler Irak ile Türkiye arasındaki soruları temandır. Irak'ın Ankara büyük elçisi Tarık Abdüljabbar Celvat "Türkiye'nin topraklarına kabul ettiği ve konduğu insanlar suçludur. Teröristtir. Bugün silahlarını teslim ederler, yarın yine dışardan silah bulurlar" (Milliyet, 04.09.1988) diyerek tepkilerini ifade ederken; Irak 15 Ekim'de sonra erecek olan sınır güvenliği anlaşmasına riayet ediliş, yine bu anlaşmanın uzatılmasını istemektedir.

Örneğin 02.09.1988'de Irak helikopterlerinin sınırdan T.C. yüzündeki mültecileri bombalaması sınırdaki tansiyonu yükseltmiştir. Sonra da Alptemoçin T.C'ce özel görevle Bağdat'a gönderilmiştir.

7) Irak Kürt'lerine ilcağa hayır diyen T.C, bu sorunu samimiyetsizce ve 'destek alışverişine göre' zihniyetiyle, sömürdüğü kadar sömürmeye devam etmektedir. Örneğin Özal konuya ilişkin olarak şunları diyebilmiştir: "Eskiden olsaydı bunlar silaha dışarıya atılırdı. Biz sığınan insana, aman dileyen insana yardım ederiz. İnsanoğlu Allah'ın sevgili kulludur. İnsana yardım, bir insanlık görevidir. Türkiye insan haklarına saygılı, demokratik bir hukuk devleti olduğu için onlara yardım elini uzatmıştır." (Tercüman, 04.09.1988)

8) Örneğin işte kimi muhalefet liderlerinin dedikleri: Erdal İnönü; "Olay büyük bir insanlık sorunudur. (...) Böyle bir insani yardıma yapmakla T.C'yi milletlerarası ilişkilerde üstün bir yer tuttuğunu bir defa daha göstermektedir."

Süleyman Demirel: "Bu bölgede yaşayan korkutulmuş insanlar, hudutlarımıza dayanırlarsa, ülkemize mukavemet gösterimeden geçirilmeli ve burada yaşayabilmelidirler. Bu Türkiye'nin sadece insanlık değil, aynı zamanda kardeşlik borcu sayılır."

Bülent Ecevit: "Güç durumda ve mecbur kalarak sığınmak isteyenlere, ister Irak'tan, ister İran'dan, ister Afganistan'dan olsun Türkiye mutlaka kucak açmalıdır." (Tercüman, 03.09.1988)

Burjuva muhalefetin Kürt sorunundaki (Özal var!) samimiyetsizliği ve bu sorunu referandum öncesinde bir sömürü konusu yapmaya kalkışması, hiçe bir değildir.

Lakin, SHP içinde mevziflenen kim doğu kökenli ve 'demokrat' milletvekili riyse, bu konuda daha farklı bir konumdadır. Örneğin Merkez Yürütme Kurulu Üyelerinden Sırrı Atalay, olayın hemen ardından Diyarbakır'dan Turgut Özal'a şöyle bir telgraf çekebilmektedir: "Irak sınırımızda, Hakkari-Çukurca mevkiinde, çoğunluğu çocuk, kadın, yaşlı ve hastalardan oluşan binlerce insan Irak hükümetinin gaddarca kullandığı kimyasal silahların etkisinden kaçarak ülkemiz topraklarına sığınmıştır. Türkiye resmi makamları ve yetkililerini, bu insanların gayri resmi yoldan ülke topraklarını terke zorlandıkları ifade edilmektedir. Ülkemizin, diğer dünya devletleri karşısında güç durumlarına düşmesine sebebiyet verecek bu insanlık ve hukuk dışı uygulamalardan vazgeçerek, insan hakları evrensel beyannamesinin 14.üncü maddesine uygun olarak söz konusu insanlara güvenli sığınma olanaklarının sağlanması için gerekli önlemlerin alınması gereği ve hususunu saygılarıyla hatırlar ve arzederim." (Milliyet, 01.09.1988)

Bundan başkaca, 01.09.1988 tarihinde Hakkari'de bir kahvede basın toplantısı düzenleyen Cumhuriyet Keskini, Cüneyt Carver, Mahmut Alınak, Adnan Ekmen gibi kimi SHP'li milletvekilleri, Irak hükümetinin soykırım ve katliamlarını taltin ettiler. (Hürriyet, 02.09.1988) Ayrıca da SHP grup başkan vekili Hikmet Çetin başkanlığında 13 kişilik bir parlamenter grubu (bunların 7'si doğu kökenlidir) Irak'ta Kürt'leri ziyaret etti. (Hürriyet, 05.09.1988) Ayrıca Irak başkonsolosluğu önündeki SHP'ilerin protesto gösterisi de polisçe çöplükle dağıtıldı. (Milliyet, 05.09.1988)

9) Devlet Bakanı Cemil Çiçek'in açıkladığına göre, T.C Irak'ta Kürtlere sosyal yardım ve dayanışma fon'undan 3 milyar TL ayrıldığı iddia ediyor. Ama iddia'la ancak şöylendiğiyle kalıyor. Çünkü Mahmut Alınak'ın bölgedeki gözlemlerinden sonra ifade ettiği gibi: "Bölge halkı akrabalara yardım etmek istiyor, ancak bunların verilmiyor. 4 bin kişinin bulunduğu Ortusu köyüne şimdiye kadar 14 torba un verildi. Hükümet bu insanları şüpheye zoruyor. Sınır dışı ediyor ama, ekmezsiz, ya tahsız bırakarak bölgeyi terk etmeye zorluyor." (Milliyet, 04.09.1988)

10) Aynı konuda Celal Talabani'nin de

dikleriyse şudur: "Biz bu saldırıyı bekliyor-duk. Zaten son bir yıldır sürekli batıda dolayışa yetkilileri uyardım. Dolayısıyla sürpriz olmadı. Ancak öylesine büyük bir güçle ve kimyasal silah kullanarak üzerimize geldiler ki, bugünkü durumun ortaya çıkması doğaldı. Mücadele şimdi tak-lik değiştirecek, Saddam'a karşı daha da büyüyerek sürecektir (...) Siyasi sığınma isteminde bulunmadım ve böyle birşeyi düşünmedim. bizim yerimiz Kuzey Irak ve hale orada çarpışan insanlarımızın arasındır (...) Pervari, Erbil, Sihan, Raniya bölgelerinde ateş devam ediyor. Oradaki insanlarımızın kaçabileceği yer yok. ö-limizdeki bütün güçle karşı koymaya çalışıyoruz. Açlık ve susuzluk giderek büyüyor. (...) Sihan'da halen 60.000 kişi sığınmış durumda." (Milliyet, 05.09.1988)

Celal Talebani'den başka, bir kadın peşmerge, Zohre Sindo ise şunları diyor. "Saddam denilen canavarla 1960'lı yıllardan beri süren mücadelemizde 60.000 şehit verdik. Ama onların kanı boşa akmadı. Halkımız günahkar Saddam cuntasının Kaladerze, Qilala ve Halepçe katliamlarını, şehit kızımız Leyla Kasım ve arkadaşlarının anısını unutmayacaktır. Irak'taki savaşımız sürüyor. Orada bizi destekleyen yedi örgüt var. (...) Dönacağız. Çok kısa zaman sonra Kuzey Irak'ta çarpışan arkadaşlarımızın yanında yer alıp Saddam cuntasına ders vereceğiz. Biz, davaya sahip çıkan kadın savaşçılarız. Şimdi orada kocalarımız ölüyor. Dönüp onların döşüdüğü silahlara sarılacağız, davaya sahip çıkacağız." (Milliyet, 06.09.1988)

Diya Zohra Sindo'dan başka, yine bir peşmerge komutanı olan Selim Esat ise, "Ellerimiz bağlansa da hem asker, hem de silahlı mücadeleye devam edeceğiz." deyip devam ediyor: "Kadın ve çocuklarını eminliğe alan peşmergele arabk Saddam kuvvetlerine karşı daha etkili bir karşı saldırı yapabilecekler. Türkiye üzerinden İran'a geçen peşmerge grupları ailelerini burada bırakıyorlar, daha sonra İran'ın Zive mintikasından Irak'a geçip Ari dağındaki savaşa katılıyorlar." (y.a.g.k)

Ve son bir haber de KDP'nin sesi ta-dyosundan, "Yurtdışındaki peşmergeleer cepheye döndü" (Hürriyet, 06.09.1988)

11) İran'ın bu hayırlıh tutumu, ask sorulara doet olını İran'a gereğinden faz-laca ki bir iyimserlikle uzatan, Mesut Bar-zani ve hareketi açısından, büyük bir sürpriz değildir. Bu hareket bir 1975 traja-disi yaşamıştır. 75 başkaydı diyebilecek olanlara, 88'de sadece akdörlerin farkı olduğunu anımsatmakla yetineceğim... Örneğin bu konuda Reşit Muhammed Kamuran Muhammed ve Rizgar Salih'in dediklerini konumuz açısından önemli verilerdir; denilen şu: "İran'a güvenimiz kalmadı. 1975'de de bizi yalnız bıraktılar

Hükümet (T.C.-yn.) kabul ederse Türkiye'de kalmak istiyoruz. Türk vatan-dışı olmak değil, illece ölmek istiyoruz... Saddam devriliş Irak'ta demokratik hüküme" kuruluncaya kadar." (Milliyet, 05.09.1988) KDP'li Binbaşı Nuri Hasan ise, aynı konu dâ şunları diyor: "Humeyni ve Saddam rejimleri, Kürtleri yoketmek için aralarında anlaştilar. Aralarında kanlı ve iğrenç bir ittifak kurdular. Ancak ihtilali-miz bitmemiştir. Kan kana dış dışe devam etmektedir. Humeyni savaş boyunca Kürtlerden çok destek gördü. Onun sa-flarında bir çok Kürt, Irak'a karşı omuz omuza savaştı. Ama ateşleş olunca Hu-meyni biziñi sırtından hançerledi. Kanlı katil Saddam'a Kuzey Irak'taki Kürt toplu-luğunu kadın, erkek, çoluk, çocuk demed-en yoketmesi için ruhsat çıkardı. Sınaları haince, masum sivil Kürt insanlarına ka-pattı. Bilinmek ki, Kürt halkı 18'inci yüzyılın başından beri özgürlük ve bağımsızlık mücadelesi veriyor. Bu mücadelemiz dünya varoldukça sürecektir. Tek düşünceimiz kadınlarımız, çocuklarımız, ihtiyarlarımızdır (...) Böyle bir katliamı dünya, Hitler zamanından beri görmemiştir. Kuzey Irak bir kan gölü ha-linde. Kürt yerleşim birimleri önce kimya-sal silahlarla bombardıman edilip, sonra napalm bombalarıyla yakılıyor. Her yer kadın ve çocuk cesetleriyle dolu (...) Birleşmiş Milletler, Kızılhaç gibi uluslara-rası örgütlerin bu korkunç katliamdaki suskunluğu, umursamazlığı utanç verci-dir." (Milliyet, 06.09.1988)

İran'ın bu hayırlıh tutumu, elbette Irak ile arasındaki "Ne savaş ne barış" diye ifade edebileceğimiz kesitli sallantılı ve uzlaşmacı "bokle görçülüğünden kaynaklanmaktadır. Vade tam da bundan, bu ke-sitte Kürt hareketi kurtları barış çöleninin katığı olmaktadır. Lakin tüm bunlara rağmen İran Kürt hareketiyle de tüm köprülerini almamış, tavirinin not boirleni-mini Perez de Cuellar'ı Cenevre görüşmelerinin gidışatına bağlamışır. İik görüşme de, İran tarafı Velayeti kişiliğinde, "işbirliğine hazır ve umutlu", Irak ise, Tanik Aziz kişiliğinde, çok kuşkuolu bir tavir sergileyerek şu soruyu sordu: "Acaba İran, Irak ve komşularıyla barışçıl ilişkilere mi girecek, yoksa taklik peşinde mi?" (Milliyet, 27.08.1988)

Bu nokta da, Perez de Cuellar şunları demek durumunda kalmıştır. "Zaman geçiyor. Her iki tarafa da koşturarak yeni formüller teklif ediyorum. Ama henüz bir orta yol bulamadık." (Tercüman, 03.09.1988) İki taraf arasında dağ gibi bir tarihi Şatıltırap sonucu dururken, ona yol bulabilmek hiçle kolay görülmüyor. Vade İran'daki güçlü adam Ali Hamaney barış görüşmelerinden memnuniyetsizliğini açıkca ifade ediyordu. (Cumhuriyet, 29.08.1988) Ve de Ergun Balci'inde ifade ettiği gibi: "Cenevre'deki tikanıklık İran-

Irak başına gidin yolun uzun ve engel-lerle dolu olduğunu göstermektedir." (Cumhuriyet, 01.09.1988) Tam da bu no-tada Haşim Rafsancanin'in Tahran radyo-sundaki şu sert konuşması anlamlıdır: "Y görüşmeler yoluyla barışa ulaşınz, ya d Irak'ın ateşkesi ihlal etmesi, savaşın y-niden başlamasına yol açar. Barışta umudumuzu kesmedik, ama İmam Humey-ni'nin söylediği gibi halk cava-dıduğumuzu varsaymalıdır. Eger kayıtlı olursak acı çekeriz." (y.a.g.k.)

El özet; statuko yanlılarının opera-yonlarına rağmen, onlar içinde, bir ke-daha sözkonusu olan, "ortadoğuda 8-günler'dir (İhsan Gürkan, Milliyet, 05.09.1988) ■

Baştarafı 4. sayfada

başta uygulanması gerektiğini savunanlar kitlelerin desteğini kazanamaz. Devrimci prole'aryanın, bıkıp usanmadan gen-muhalefet içindeki gerici ögelesini ötib-liğini, niyet ve amaçlarını halka açıklama gibi vazgeçilmez bir görevi vardır. Bunların muhalefet cephesi içindeki et-kinliklerinin kırılması, zayıflatılması; uf-runa vereceği bir mücadele sözkonusu-dur. Ama devrimci proletarya hiçbir za-man merkezi bürokrat biriyuvaziden, ya-ni baş düşman olan egemen sınıftan muhalefetteki gerici ögeleri ezmesini is-temez, böyle bir durumu alkışlamaz.

Rusya'da devrimci proletaryanın iş-lem kolay, hem de zordur. Kolaydır çünkü devrimi, yaklaşık kırk yıllık so-syalizm tecrübesi olan ileri bir ülkede ya-pacak. Zordur çünkü, güçlü bir merke-zî bürokratik cihaz ve bu cihazın ağır bir baskısıyla karşı karşıyadır. Güçlü ve sı-ki bir yeraltı örgütlenmesi, uzun süre bir yeraltı mücadelesi ve bu mücadele-ye tabi geniş bir legal muhalefet olmak-sızın sıradanlıktan kurtulup devrimci bir güç haline gelemes proletarya.

Mevcut durum, Rusya Ana'nın, iki bin yılının arifesinde önemli mücadele-lere sahne olacağını gösteriyor. Yirminci yüzyılın en büyük devrimini doğurdu. Arzulu ve sancılı görünüyor. Yirminbirin-ci yüzyılın en büyük devrimini doğura-bilecek mi? ■

Doğu'da halk göçe zorlanıyor!

12 Eylül askeri darbesinden bu yana uygulanan işkence, baskı ve göç politikası, son dönemlerde daha da artmış ve yeni yeni biçimler almıştır. Sadece bu yıl Tunceli'de 18 tane karakol yapılıyor. Bu karakollar güya halkın can güvenliğini sağlamak için yapılıyor. Ama işin gerçeği ise bu karakollar halka işkence, baskı ve zulüm etmek için kuruluyor. Halkı devrimcilerden koparmak için yapılıyor.

Örnek olarak; Tunceli'nin Mazgirt ilçesinin en stratejik noktasında (Ataçınar Köyünde) yapılan karakol, halka işkence edip, zorbalıkla göçe zorluyor. Karakol yapımında halk zorla çalıştırıldı, evler yıkılıp taşları karakol inşasında kullanıldı. Söğüt ve kavak ağaçları kesilerek halk yağmalandı. Yoldan geçen insanlara dahi baskı yapıp gezmelerini yasakladılar. Nazimiye'den Ata-

çınar köyüne akrabalarını ziyarete gelen Ali Doğan'ı yakalayıp 24 saat açığa bağlayıp aç, susuz bırakarak işkence yaptılar. Haziran 1988'de Celikler mezrasına gelen askerler orada konaklayıp, halkın yer içerler. Gece yarısı olduğunda ise teröristler gelmiş diye yediği içtiği evleri kurşun yağmuruna tutarlar. Tüm aileyi dışarı çıkarıp sabaha kadar bekletirler. Bunlar da yetmezmiş gibi ev sahibini Mazgirt'e çağırıp üç gün gözaltında tutarlar. Daha sonra bırakırken küfür ederek, hemen göç etmeleri gerektiğini, yoksa evlerinin bombalanacağı tehdidinde bulunurlar. Bununla da yetinmezler, ikincisi gün, halkı köy meydanına toplayarak yakası açılmadık açığılık küfürleri savurarak göç etmelerini söylerler. Mazgirt yüzbaşısı, 10 çocuk babası Rıza Yeşillepe ve 5 çocuk babası Ali Ak-

vol'u sürgün ederek, hemen köyü terk etmeleri gerektiğini belirtir. Karakol çevresindeki tapulu ormanı kesip satan bu yüzbaşı, orman sahibinin bu benim tapulu malıdır, niye kesip satıyorsunuz, diye karşı çıkmasına ise, "siktir o git, dayak mı yemek istiyorsun" diye tersler.

Tüm bu uygulamalar, Türkiye'deki orman kanunlarının nasıl izlendiğini gösteriyor. Demokrasi aşığı, Özal hükümetinin bu tür işrafları nedense televizyon ekranlarına gelmiyor. Herhangi bir "büyüğümüzün" bir demeci, bir şehirden bir başka şehre gitmesi, hatta af buyurun tuvalete gitmesi bile televizyon ekranlarını işgal ederken, bu uygulamalar ne bir haber değeri taşıyor, ne de halka duyuruluyor. Bugün işleyen orman kanunları bir gün halkın kendi kanunlarıyla ters yüz edilir. ■

1 AĞUSTOS GENELGESİNE KARŞI GÜÇLERİMİZİ BİRLEŞTİRELİM, BİRLİKTE HAREKET EDELİM!

Arkadaşlar, bilindiği gibi "1 Ağustos genelgesi" ile siyasi iktidar cezaevlerine yönelik yeni bir saldırı kampanyası başlatmış bulunuyor. Genelgenin içeriği ve amaçları bizler için sır değil. Disiplin cezalarının yaygınlaştırılması ve buna bağlı olarak infaz yakma yoluna gidilmesi gündeme gelecek uygulamaların en başında geliyor.

Başta, tek tip elbise olmak üzere, yeni "Genelge" ile dayatılmak istenen yaptırımlara ve hak gasplarına, biz tutsak devrimcilerin karşı çıkacağı açık ve kesin bir gerçektir. Nitekim çeşitli cezaevlerindeki devrimcilerin gerek barına yaptıkları açıklamalarda gerekse de gazetelerde çıkan ilanlarında bu durum çok net olarak vurgulanmış, direnme konusundaki kararları kamuoyuna açıklanmıştır.

12 Eylül sonrası cezaevlerindeki direnişler genel olarak tek tek gelişmiş,

koşulların elverişsizliği nedeniyle ortak birleşik bir direniş yaratılmamıştır. Bu durum ne ölçüde nesnel koşulların ürünü olursa olsun, genelde devrimcilerin bir eksikliği olarak kabul edilmelidir.

En son 1987 yılında belli bir zaman dilimine yayılan ve merkezi bir koordinasyona taşınmamakla birlikte birbirini bütünleyen direnişlerin etki gücü azımsanmayacak bir boyuta ulaşmış, siyasi iktidar bir süre sonra tek tip elbise konusunda geri adım atmak zorunda kalmıştır.

Bu durum tutsak devrimciler açısından önemli bir noktaya işaret ediyor. Tüm cezaevlerini ilgilendiren genel sorunlarda birleşik direniş geliştirmek için daha çok çaba göstermek gerekliliğini... Bugün koşullar kuşkusuz geçmişe oranla çok daha elverişlidir. Ve bu konuda azami çabayı göstermek gerektiğine inanıyoruz.

Siyasi iktidarı bastırdığı yeni saldırı-

nının planlı ve merkezi niteliği tüm cezaevlerindeki tutsak devrimcileri ZAMANDAŞ bir direniş geliştirme konusunda uyarıcı olmalıdır.

Biz METRİS'teki devrimci siyasi tutsaklar olarak öncelikle kamuoyunun siyasi bakımdan olgunlaştırılması ve devrimci - demokratik güçlerin güçlü bir baskı oluşturmaları gerektiği düşüncesindeyiz.

Mevcut siyasi koşulları değerlendirdiğimizde (referandum vb.) devrimci-demokratik güçlerin çabaları ve eylemleri, iktidara geri adım atabiliriz, bunun olmaması halinde bile en azından kamuoyundaki duyarlılığın artmasını sağlayacaktır.

Bizlerin çabaları bu noktada önem taşıyor. Direnme kararlılığımızın her fırsatta yinelenmesini, kamuoyuna bu yönde mesajların iletilmesini, demokrat kişi ve kuruluşları etkilemeye yönelik faaliyetleri vb. öncelikle düşünülme-

si gerekenler olarak görüyoruz. Fıllı direnişimizin ve oluşacak kamuoyu baskısının ilk etapta dayatılan "Genelge" konusunda iktidara geri adım atırmaması halinde, ülke cezaevlerinde ZAMANDAŞ bir direniş için harekete geçilmesi gerektiğini düşünüyüyoruz.

Aynı zaman dilimine denk düşecek açlık grevleri cezaevlerindeki direniş güçlerini ortak hedef doğrultusunda birleştirecek ve başarı şansını artıracaktır.

Bu ZAMANDAŞ eylemin organizasyonu için her cezaevinin azami duyarlılık içinde hareket etmesi gerektiği inancıdayız. Bunun için cezaevlerinde yürütöceğimiz fıllı tavrıların mümkün olduğunca bu program çerçevesinde yönlendirmeye çalışmalı, ilgili demekler, aileler ve çeşitli yollarla sağlanacak haberleşme ile doğal bir iletişim kurulmalıdır. Bu yapırsa güçlerin toplu seferber edilmesi hiç de zor olmayacaktır.

"1 Ağustos Genelgesi" ne karşı gücümüzü birleştirmek için çaba gösterelim!

ZAMANDAŞ BİR DİRENİŞ İÇİN DUYARLI VE HAZIRLIKI OLALIM! ■

Metris'li Devrimci Siyasi Tutuklular

(Not: Önemli olan cezaevleri arasındaki koordinasyon ve zamandaş mücadeledir. Kendi özgül konumuna göre davranan cezaevleri yalnız bırakılmamalıdır. K-KÖ)

DEMOKRAT YURTSEVER KAMUOYUNA

Hak kısıtlamalarıyla cezaevi içinde ikinci bir cezaevi/zaevi durumuna getirilen, uğrunda nice canlar verdiğimiz cezaevleri hâlâ kanyan bir yaramızdır. Hâlâ her cezaevi başka bir devletin sınırları içindeymiş gibi ayrı ayrı keyfi uygulamalar ile yönetiliyor. Hâlâ tutsakların kan, can pahasına elde ettiği kazanımlar bir diğer cezaevinde görmezlikten gelinerek yoksaılıyor.

Bizler (23 kişi) 7.9.1988 tarihinde Diyarbakır Cezaevi direnişi sonucu elde ettiğimiz diğer kazanımların yanı sıra, yargılama durumu olan tutsakların sürgün/sevk edilmeyeceği de belirtilmişti. Buna rağmen eylemin henüz içinde ve sonrasında arkadaşlarımız oraya buraya sürüldü.

Bir arkadaşımızın öldüğü 9 Şubat direnişinde elde ettiğimiz son kazanımların hiçbirini bu cezaevinde yok. Bu cezaevinde idare "döner sermaye" adı altında yapılan ticarete vurgunlar

vatırıyor. Tutsağın parasıyla işletilen kantinde, çay ocağında azgın sömürüye, bir ikincisi daha ekleniyor. Buna rağmen zorunlu olarak verilmesi gereken ihtiyaçları -ki idarenin tüzüğe göre bunları karşılaması gerekiyor- gene tutsağın parasıyla aldırılıyor.

Bu cezaevinde ayrı koşullarda bulunan iki tutsağın bırakın misafirligi, selamlaşması suç, tutuklu temsilcilik kurumu oluşturması yasak, çay, şeker ve diğer temel gıda maddelerinin aileleri vasıtasıyla dışardan alınması yasak, elektrikli cekek, istifle kullanılması yasak.

Aramaları gardiyanların yapmaları gerekirken, askerlere yaptırılıyor. TV'yi yatakhane seyretmek zorunda bırakılıyor. Üzerinde 25 bin TL'den fazla para bulundurulmasına izin verilmiyor. Bunların yanı sıra sayamayacağımız daha bir yığın trili ufaklı kısıtlamaları engel, cezaevi sakinlerini önünde demoklesin kılıcı gibi duruyor.

Sesi soluğa çıkmamı diye gecikodu

gibi, bir gecede gözlerden uzak yerlere kurulan cezaevlerine kulak verin. İçinde eli devrimci kanına bulanmış faşist gardiyanların cirit attığı Ceyhan Cezaevi'nde bulunuyoruz.

Bizler Diyarbakır'da acıyla, ölüm ve direnişle elde ettiğimiz hakların burada uygulanmasını istiyoruz. Kazanılmış haklarımızdan vazgeçmeyeceğiz. Bizler asgari düzeyde de olsa insanca yaşamak istiyoruz. İdare ve ilgililerin bu tavırdan dönüp, direnişle elde ettiğimiz hakları korumak için yeniden direnmekten çekinmeyeceğiz. Tüm ilerici-demokrat yurtsever kişi, kurum ve kuruluşların bizlere sahip çıkmasını, sorunlarımız konusunda duyarlı olmalarını ve bize destek vermelerini bekliyoruz. ■

DIYARBAKIR I NO.11
CEZAEVİ'NDEN CEYHAN
CEZAEVİ'NE SÜRGÜN/SEVK
EDİLEN SİYASİ TUTUKLULAR

Sayın Yeni Demokrasi Emekçilerine

Ülkemiz şafağında bir kardelen gibi açarak yayın hayatınıza başlamanızdan beri derginizi sürekli takip ediyoruz.

Her çıkan yeni sayınız bir öncekine göre daha iyi ve daha verimli çıkıyor.

Dünyada burjuvazi ile proletarya arasındaki sınıf cephelerinin keskinleşmesiyle birlikte ülkemizde de burjuvazinin yerli işbirlikçileri komprador patronlar ve büyük toprak ağaları devreye girmiştir. 12 Eylül rejimiyle ülkemiz halkları üzerinde katmerleşen baskı, zar ve sömürü aracından biz memurlar da fazlasıyla payımıza düşeriz artık. En ufak bir demokratik isteme karşı baskı ve zor kullanılarak cevap veren egemen güçler, emekçi yığınlar üzerinde her türlü anti-demokratik yasaları kanun koyucu zo-

ruyla yasallaştırmaya çalışıyorlar.

Birbuçuk milyon memur emekçisinin yaşadığı ülkemizde egemen güçler memurların örgütlenmesini engelleyip tek tip düşünmeyen robotlaşmış insanlar yaratmada elinden gelen tüm olanakları kullanmışlardır. Memurlar ikinci bir iş yapmaya fuhuşa ve rüşvet almaya sürüklenmişlerdir. Büyük vurgun ve talanlarını daha rahat yapmaları için küçük memurları küçük rüşvetlere zorla sürüklenmişlerdir. Burjuva basınının baş sayfalarında devlet aracılığıyla hacılara, hocalara yazılan fetvalar aracılığıyla fitre ve zekata laiyk görülmüşlerdir. Ve devlet bunu onaylamıştır. Akşamları işten çıkıp ikinci bir işte (Seyyar satıcılık, işportacılık, temizlik, bislet, simit v.s.) geçimin onikilerine kadar çalışarak ezilen

memur emekçiler elbette bu eşitsizliğin hesabını soracaklardır. Üzerimizdeki tüm keyfi uygulamalara nazaran elbette bizim de sesimizi duyuracak güçler gelecektir. Bizler üzerimizdeki her türlü baskı ve zor araçlarına nazaran yeni demokrasi mücadelesinde üzerimize düşen görevleri yerine getirmeye kararlıyız. Memurlar üzerinde uygulanan tüm keyfi yaptırımları ve idari baskıyı lanetliyoruz.

Memurlar üzerindeki anti-demokratik uygulamalara son...

Memurların örgütlenmesini engelleyen yasalar kaldırılmalıdır...

Maliyede
Bir Yeni Demokrasi
Okur

yeni
demokrasi

KOKUŞMUŞ DÜZENİN KOKUŞMUŞ ZİNDANLARI BİRER BİRER YIKILIYOR

Metris zindanındaki büyük kaçıştan sonra, 17 Eylül sabahı Kırşehir Zindanının çürümüş duvarlarını düzenin suratına çarparak 18 devrimci kaçtı. Egemen sınıflar "en güçlü kalelerimiz" dediği zindanlarda yenilgi alınmanın hırçınlığı içinde, yurt çapında baskı ve aramalarını da sıklaştırdılar. Aynı zamanda bakanlıklar birbirine girdi ve kaçışta suçlu arıyorlar. Tabii her zaman olduğu gibi nöbetçi askerleri ve gardiyanları "suçlu" ilan etmekte de gecikmediler. Gardiyanları MİT işkenceye alarak zorla "suçlu" olduklarını kabul ettirmeye çalışıyor.

Devrimci ve demokratları zindanlara tıkayarak onları çürütmeyi hesaplayan egemen sınıflar, "en güçlü" kalelerinde yenilgi alınca daha da hırçınlaşarak saldırganlaşıyorlar. Kırmızı alarm vermenin yanında, halkı yıldırma için her türlü baskıyı uygulamaktan çekinmiyorlar.

TC tarihinde en büyük kaçış olarak nitelenen Metris kaçışında da halka görülmemiş bir baskı uygulamışlardı. Çünkü "kuş uçmaz" dedikleri Metris zindanı, devrimci azim karşısında çatırdayınca uykuları kaçtı. Ve büyük bir siyasi zafer olan Metris kaçışı karşısında ne yapacaklarını şaşırarak, yurt çapında tam bir zulüm havası estirdiler. Kaçan 29 kişiden onbirini yakalamalarına rağmen bu onların başarısı değildir. Metris kaçışı egemen sınıflara siyasi olarak çok şey kayıp ettirmiştir. Birincisi, "En güçlü olduğumuz yer" dedikleri zindanda devrimcilerin güçlü olduğu bir kere daha gösterilmiştir. İkincisi, ezilen yığınlara cesaret ve coşku vermiş, devrimcilere olan güveni arttırmıştır. Üçüncüsü, cezaevlerindeki devrimci ve demokrat tutsaklara cesaret vermiştir. Kaçışın en zor koşullarda dahi başarılabileceğinin parolasını vermiştir. Bunun yanında egemen sınıflara büyük bir moral hoşluğu kazandırırken, zindanların yıkılabileceğini göstermiştir. Metris cezaevi kaçışının yarattığı siyasi hava, 12 Eylül faşizminden sonraki en olumlu ve etkili olanlarından birisidir. Bu eylemin siyasi yanını görmeyerek işi grupçuluğa döken "grupçuklar", devrimin genel çıkarlarını düşünmezler. Onlar için geçerli olan "BEN"

'dir. Ne var ki çeşitli milliyetlerden Türkiye halkının nezdinde bu tür grupçu tavırların beş para etmediği de görülmektedir. Nitekim Metris cezaevinden kaçışın yarattığı devrimci siyasi atmosferi yıkmaya çalışanlar her zaman hüsrana uğramak zorundadır. Egemen sınıflar ilk hüsrana uğrayanlardan. Çünkü Metris zindanının delişi daha unutulmadan peşinden Kırşehir zindanının delişi gündeme geldi.

Zindanlardan kaçanlardan bazılarının yakalanması bizleri üzse de, bu tür nitelikli kaçışların yanında hafif kalıyor. Önemli olan çürümüş düzenin zindan-

ların birer birer yıkılmasıdır. Devrimcilerin azimlerinin tükenmediğini, en zor koşullarda bile zindanların delinebileceğinin bilincinde olmak ve bu konuda çaba harcamaktır. Dişle, turnakla beton duvarları ve kavaları kanlarını akıtarak kazıyıp yıkanları coşkuyla karşılamak gerekir. Nitekim halkımız bunu yaptı. Zindanları delenleri bağına bastı.

Zindanları delerek özgürlüğü ve aktif mücadeleleri seçen devrimcilere bin selam.

"Ser Verip Sır Vermeyen Bir Yiğit"

ÇIKTI

HAYATIN TARIKLIGINDA

**İşkencede
ölümün
güncesi**

MEHMET BEHRAM

Bütün Kitapçılarda

"...Canımda damıtım
seni ey zulüm
sancısını
inceden
kum gibi taşıdığım
kasığımda Amerikan kemendi
bağıra bağıra geceler boyu
kaskatı kesilip
kan içtiğim..."

A. Arif

YURT
KİTAP-YAYIN

İsteme Adresi:
Sokulu Mehmet Paşa Caddesi, No: 156/C
Tel: 182 46 42 Dikmen-ANKARA

YILMAZ GÜNEY'E ÖZGÜRLÜK KAMPANYASI, ANTI-FAŞİST KİTLE GÖSTERİSİNE DÖNÜŞÜYOR

Haydar Yılmaz / Paris

1 2 Eylül'le birlikte anti-demokratik baskılar doruk noktasına ulaştı. Halka yönelik bu baskıların hedeflerinden birisi de demokrat, ilerici aydınlarımız oldu. Kitap yasaklamaları, yakma kararları kâğıt zamları, sansür birbirini izledi. Her türlü insanlık dışı uygulamalar, halka, emekçi kitlelere ve aydınlarımıza mübah görüldü.

Bu noktada özgürlük ve demokrasi mücadelesine bağlı aydınlarımız bu baskılara karşı, çeşitli biçim ve derecede direndiler. Kitlelerin ruh halindeki bozukluk ve pasifize olayı bazı aydınlar üzerinde olumsuz etki yaratarak, düzenin bu yoğun saldırıları karşısında ezici çoğunluğu sus pus olmuşlardır. Acı, ama gerçek olan da budur. Direnen aydınlarımız, direnmeyen kesim içinde azınlığı oluşturuyor. Bu vesile ile gerçek demokrat aydınlarımız, bu kesite yürütmüş oldukları mücadelede yalnız bırakıldılar.

Aydınlığa düşman tüm gerici, faşist düzenler, geleceğin dili ve tercümanı olan sanatçılara ve bilim adamlarına karşı sürekli susturma yöntemini kullanmışlardır. Yılmaz Güney şöyle der: "Tattığımız yenilginin burukluğu, içine düştüğümüz hataların kırıklığı ve çarpışmalarında, idam sehpalarında, işkenceler-

de, açlık grevlerinde kaybettiğimiz arkadaşlarımızın içimizdeki acısı büyüktür. Yenilgileri zafere dönüştürmenin temel koşulu, kendi gerçeğimizi görmektir."

Yılmaz'ın kendi deyişleriyle içinden geçtiğimiz süreci değerlendirmek, yenilginin objektif ve subjektif faktörlerini görmek, buna bağlı olarak geleceği tayin etmektir. İşte, patlayan her şafağın ruhuna işleyecek olan büyük aşk, incir çekirdekleriyle inşa ettiğim ışıklı, dev abide. Enginleri fethetme aşkı büyük sanatçılarda daha güçlüdür. Kendi yaratıklarına yönelen en ufak bir müdahaleyi ya da zoru, tahammülsüzlük ve tenkityle karşılarlar. Herkesin eleştiri hakkı vardır. Ama hiç-kimsenin bir başkasının düşünme ve yaratma özgürlüğünü denetim altına alma, yasaklama, cezalandırma hakkı olamaz. Bu anlamda yukarıda da ifade ettiğim gibi işçi sınıfının ve emekçi halkımızın sosyal ve siyasal yaşamını, her türlü engellere ve baskılara rağmen başeğmezliği ile sanat yaşamında dile getiren ve proletaryanın kültürünü, sanatını yaşatmaya çalışan Yılmaz Güney'i vatandaşlıktan alma, film ve kitaplarını yasaklama, Türk devletini kurtarmayacaktır. Lakin yığınların göstermiş olduğu militan ve coşku lu gösteri, yığınların Yılmaz'a olan saygı ve sevgisinin belirtisiydi. Özellikle sunu belirtmek isterim: Güney'in şahsında so-

motlaşan gerici, faşist saldırıların, gene olarak proleter sanat ve kültüre yönelmesi, bu geçen süreçte bir kez daha kendisini kanıtlamıştır.

Yine Yılmaz şöyle der: "Benim çıkış noktam, sınıf mücadelesi, işçi sınıfının iktidarı ele geçirme mücadelesi ve bu mücadelenin çeşitli yolları var. Siyasal mücadelemiz var. Aynı zamanda kültürel ve ideolojik mücadelemiz var. Bıyandıran sanatsal faaliyet, özellikle sinema ile ilgili faaliyet, sadece yolun bir parçası gibi." Burada da işaret ettiği gibi sanat sınıf savaşımının 3 ana silahından birini oluşturuyor.

Bütün bunlarla bağlı içinde yurt dışın da başlatılan Yılmaz Güney'e Özgürlük Kamppanyası kitlesel bir harekete dönüştü. Kitlelerin coşkulu ve militan desteğiyle kampanya hâlâ devam ediyor. Bu kampanyanın bir parçası olarak Demokratik Sanatçılar İşçiligi ve Tohum'un örgütlemiş olduğu Yılmaz Güney'in mezarının başında yapılan bir basın toplantısıyla akabinde tertiplenen kültür gecesiyle Paris halkasındaki faaliyet sonuçlandırılmaya çalışıldı. Paris Yeni Demokrasi temsilcisi olarak da aktif olarak yürütülen faaliyeti destekledik.

Yılmaz Güney'e Özgürlük!

Yılmaz'ın şahsında proleter sanata ve aydınlarla yönelen bu gerici faşist saldırıları protesto ediyor ve kınıyoruz. ■

“FERMAN”LAR, “1 AĞUSTOS GENELGESİ” VE BAŞKALARI!...

Safak Yıldız

“1 Ağustos” denince, “86 KANLI AĞUSTOS”’unu çağırıyor bizlere. 9 Kardelen, 9 can karanlığı kaldırıp aydınlığı yaymak aşkıyla yanan yüreklerini fırlatarak ortaya, savaşın ortasında, Muncur’da özgürlük türküsünü söylüyorlardı. Zulmün hükümranlılığı vardı. 1 Alev alev yanan yürekler, geleceği aydınlatmakla yükümlü ışıl ışıl parlayan beyinler karanlık hükümranlılığının ölümü demek olacaktı. Bunlar bugün yaz, yarın yüzbin olurlardı. O nedenle izin verilmezdi. Tüm ışıklar söndürülmeliydi. Ozan Hasan Hüseyin’in “Işıklarla oynamayın!” uyarısı onlar için bir şey ifade etmiyordu. Onlar tek tek de olsa yanan ışıkları söndürdüğüce koyu karanlığın egemenliğini sürdüreceklerini sanı-

yor, vahşi saldırıların azgınca sürdürüyorlardı.

Evet, 9 ateş parçası yürek, karanlığın kurgunlarıyla “1 Ağustos” da söndürüldü. Ve karanlığın karşısına yüreklerini koyanlarca bugüne “Kanlı Ağustos” yakıştırmaları yapıldı. Ama tüm ışıkları söndürmek ve karanlığı ebedi kılmak mümkün değildir. Bu, yaşamın gerçeğine tersdir. Nitekim hâlâ bugün de “1 Ağustos”lara rağmen ışıklar doruklarda yanmakta, “Ben yanmasam/sen yanmasan/biz yanmasak/nasıl çıkar/karanlıklar aydınlığa” türküsü dört bir yanda yanılmaktadır.

“1 Ağustos” bir de, geçtiğimiz günlerde Adalet Bakanı M.Topaç’ın imzasıyla şaşaalı bir şekilde kamuoyuna açıklanan ve çeşitli hileli oyunlarla yutturulmaya çalışılan cezaevlerine yönelik “1 Ağustos Genelgesi”ni ve dolayısıyla

“Kara Eylül” sonrası süreçte özgürlük tutsaklarının çektikleri onca acıları, zulümleri ve tabii yılmaz direnişlerini de çağırıyor.

Basın-yayın yoluyla kamuoyuna açıklanan “1 Ağustos Genelgesi”ne karşı haklı olarak birçok cezaevinden tepkiler yükseldi. Özgürlük mahkumları, haklarına dokundurtmayacaklarını, genelgesi uygulamayacaklarını açıklayan, gerekli olduğunda kendi aralarında aynı zaman dilimine denk düşen şekilde (zamandaş) eylemlerle birlikte tavır alarak böl-yönet politikasını boşa çıkartacaklarını belirten, bu konuda ilerici-demokrat-devrimci kamuoyunu duyarlı olmaya çağırın mesajlar yayınladılar.

Özgürlük mahkumlarına süresiz açlık grevi dahil her türden eylemleri gündemlerine aktıran ve cezaevlerinin birliği hareket ederek eş zamanlı-ortak-kam-

panyaların yürütülmesini gerekli kılan "1 Ağustos Genelgesi" üzerinde durmak istiyorum.

Öncelikle bir kaç maddesini buraya aktaralım:

Madde 1: "Tek tip elbise uygulaması(...) Tüzüğün 139.ncü maddesi hükümünün uygulanması konusunda azami hassasiyet gösterilecektir."

Madde 2: "aa: Normal ziyaretler kapalı kurumlarda 15 günde(...) 30-60 dakika arasında ve ziyaret mahallinde maddi teması önleyecek ve konuşmalar görevli personel tarafından duyulacak şekilde yapılacaktır."

Madde 3: aa: (...) "Ziyaretçiler veya posta aracılığıyla çiğ veya pişmiş gıda, yiyecek ve içecek maddelerinin sokulması, kesinlikle önleneyecek.(...) koşullarda yemek pişirilmesine müsaade edilmeyecektir."

Madde 4: a: (...) "Koşullara sıvı gaz tüpü, gaz ocağı, elektrik ocağı, ısıtıcı vb. eşya verilmeyecektir."

Madde 5: (...) "Dışarı ile telefon görüşmesi yapmalarına kesinlikle izin verilmeyecektir."

Madde 6: "Hükümlü ve tutukluların, 4 numara alabrus veya 4 numara makina ile 15 günde bir(...) saçları kestirilecek, alıyılmış hali dışında sakal ve bıyık bırakılmasına müsaade edilmeyecektir."

Madde 7: aa: "Radyo, teyp, walkmen(...) gibi yayın cihazları verilmeyecektir..."

bb: "Daktilo, bilgisayar, müzik aletleri ve kesici malzemeleri: koğu, yemekhanede kesinlikle bulundurulmayacak."

c: "Tütün, kuruyemiş, çikolata, peynir, bisküvi ve sigara gibi maddeler istisnasız bir şekilde içeri sokulmayacak..."

Madde 10: "Disiplin cezası gerektiren fiiller:"

"a- İdarenin izni olmadan havalandırma, teneffüs ve ders saatlerinde koğuşlara girmek yasak."

"b- Yatma saatlerinde yüksek sesle konuşmak yasak."

"c- Koğuş duvarlarına, yazı yazmak, resim yapmak, resim asmak (...) yatak değiştirmek, (...) diğer koğuşlara girmek yasak..."

"e- Suç veya disiplin suçu işleyenlere engel olmamak veya idareye "haber" vermemek."

"k- İdarece miktarı tayin edilenden fazla para ve kıymetli eşyayı alıkoymak yasak."

"m- Koğuşlarda yemek yemek yasak."

Tutuklu ve hükümlüler bunlara uymadığı takdirde cezai müeyyidelere tabi tutulacaklar.

Madde 13: a: "Gazete ve mecmua ve basılı eserlerde cezaevi disiplinini bozabilecek mahiyette haber yayınlaması ha-

linde, bu bölüm kesilerek çıkarıldıktan sonra hükümlü ve tutuklulara verilir."

Madde 15: "(...) İyi halilik vasfını kazanmayan hükümlüler en fazla iki, iyi halli hükümlüler ise haftada en fazla dört mektup yazabilirler. Yazılacak mektuplar bir dosya kâğıdından fazla ol-

maz(...) okunaklı olarak yazılması gerekir."

Genelgede önemli bir nokta eksik bırakılmış. Tutuklu ve hükümlülerin günde kaç defa nefes alıp verebilecekleri saptanmamış. Nefes almaları yasaklanmamış. Genelgeyi hazırlayan uzmanlar,

● 'HÜCREMDE BİR GÜN' ●

Beş kıtadan akar nehirleri yeryüzünün
akar gelir kaç ömür yoldan
kartır birbirine / göl olur okyanuslar boyu

"kimileri zaferin düşünüy bile kuramadan
yol aldılar ölüme doğru"
ayrı dillerde tutanağa dururken
halkların yazgısı

Ve sen hey BOBBY SANDYS
sen Belfast'da / ben Diyarbakır'da
onca uzak yolda hey Bobby Sandys
aynı hücreyi bölüştük seninle
aynı sevdalı hüznle
aynı zapdedilmez öfkeyle
aynı solukta türkölere durduk Bobby Sandys

Sen elinde pimi çekilmiş bir bomba tutar gibi
o bir parça tütün topağın
ve yavuklunun tılsımlı notuna
tutarken ağzında neleri hissettinse
ben bu müsavveteyle aynı rizikolarla
tutuşturacağım ellerine karımın

Sen Long Kays'da
açığı bir tüfek gibi olup koynuna
menzile yatarken zulmün burcunda
benimde ülkemde çılk bir yaraydı zindanlar
kaşvetli, metruk ve zalim

Ve senin için nasıl farksızca Miltown mezarlığı
ya da H. Blok mahzenleri
benim içinde farkatıldı Diyarbakır zindanı
veyahut Sifivrikapı Mezarlığı

Ve daha dün dört yüz ışık yüzlü insan
kurşuna dizilirken Luriganço avlusunda
hayatın en bahar çağında
Soruyorum size hey bilge insanlar
Hey aşkın ve direncin kutsanmış oğulları
bu ne muhteşem, bu ne erdemli kudrettir!
bir ucundan bir ucuna dünyanın
omuz omuza, yürek yüreğe yaşar.
acıyı, korkuyu, kaygıyı / onuru, umudu,

kaygıyı

ölümüne ve kardeşçe sevmeyi!...

Eylül-87

Ali YAGAN

buru nasıl düşünmemişler? Hayret doğrusu!!!

Yukarıda genelgeden aktardığımız maddeler, Demokrasi'den çokça sözedilen ve uluslararası insan hakları sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve Helsinki Sonuç Belgesi vb. gibi anlaşmalara imza atan 1988 Türkiye'sinde cezaevlerine yönelik hazırlanıp M. Topaç imzasıyla kamuoyuna açıklanan "1 Ağustos Genelgesi"nde geçmektedir. Bu yasakları uygulamaya çalışmak "zor"u getirecektir. Bu "zor" cezaevlerinde tutuklu ve hükümlü bulunan siyasi tutsaklar için daha birkaç yıl önce direnişlerle gerilettilen kaba fiziki ve psikolojik yan karışimli "zor"un tekrarı ve devamından başka bir şey değildir.

Türkiye tarihinde bu muhtevah genelgeler emekçi kitlelerin yaşamlarının birer parçası olmuş ve egemen sınıf düzeninin şövenist, feodal cebir karışimli kendine has faşist özelliğinden dolayı hep gündemde tutulmuştur.

Egemen sınıflar halkın öncü, ileri kesimlerine "zor"u acımasız, pervasız uygulamaya gelmiş ve uygulamaktadır. Türkiye tarihinde egemen güçler düzeni, emekçilerin ileri kesimini kitlelerden koparmak amacıyla, acımasız yöntemlere başvurmuşlardır. Bu kesimin yüklenmediği misyonu yerine getirtmemek için, bunu çıkar yol bilmektedirler. Günlük yaşamda emekçi kesimlerin, ileri kesimlerine karşı türlü baskı yöntemlerine başvurdukları gibi, cezaevlerinde bulunan kesime daha ağır, sindirme ve boyun eğdirmeye, düzenin sadık bir parçası haline getirmek amacıyla çeşitli yöntemler öne sürerek uygulamaya çalışırlar. "Kara Eylül" darbesi ile birlikte gözaltına alınan ve tutuklanıp cezaevlerine konan toplumun ileri kesimine karşı acımasız

ve zalimane uygulamalar başlamış, siyasi kimliklerine karşı yoğun bir saldırı yönetilmiş, kimliklerini inkâr etmeleri istenmiştir. Bu süreç içerisinde, kendi siyasi kimliklerine sahip çıkamayanlar olduğu gibi, esasta devrimci siyasi tutuklular ve hükümlüler, kendi siyasi kimliklerini korumuş ve savunmuşlardır. Her türlü baskı-zor yöntemlerine göğüs gerebilmişlerdir.

Kara Eylül faşizmi boyunca cezaevlerinde siyasi tutuklu ve hükümlülere karşı açıktan işkence, baskı, yasaklar ve her türlü zor uygulandı. Ama siyasi tutsaklar bu uygulamalar karşısında -onurlu, isyankâr, direnişlerde de eksiklikler olmasına karşın- boyun eğmediler. Ve saldırıları acılar pahasına da olsa geri püskürttüler. Tek tip elbise giyeceksiniz dendi -belli bir zamanda taktik olarak giyilmesine rağmen- giymeyi esasta reddettiler ve giymediler. Gerici-faşist maryalar söyleyeceksiniz dendi- söylenemediler. Saç-sakal keseceksiniz dendi; kesmediler. Yemek duası okuyacaksınız dendi; okumadılar. Sıra halinde yürüyeceksiniz dendi; yürümediler. Eğitim yapacaksınız dendi; yapmadılar. vs., vs. Emrivakî zor yöntemlerine ve depolitizasyon uygulamasına hep karşı koydular. Onurlu direnişleriyle, saldırıların önüne bedenleriyle, yürekleriyle set çektiler. Ve bu güne geldiler. Bu günde, o yaptırımlar yeniden raflardan çıkarılıyor ve "yenilenerek" gündeme sokulup, yeniden uygulanmak isteniyor, ama boğuşa...

12 Eylül dönemi boyunca açıktan yapılan bu uygulamalar, ANAP'ın hükümet olmasıyla beraber giderek "Demokrasi" aldatmacasına uygun olarak "rehabilitasyon", "topluma kazandırma", vb. gibi maskeyle gizlenmeye çalışıldı. Yani ANAP hükümeti bu aldatmacalar-

la baskı, zor yüzünü saklamaya ve "hoşgörülü" görünmeye çalışmaktadır. Ancak "Görünen Köy, Kılavuz İstemez." uygulamaların sonuçlarını gizleyebilmeniz mümkün değil.

"Topluma kazandırmak"tan söz ediyor. Gerçekte topluma "kazandırılmaya" ihtiyacı olanlar varsa onlar da devrimci tutsaklar değil, egemen sınıflar, onların sözcüleri vb. leridirler. Çünkü topluma kazandırmadan bizim anlamız; her şeyden önce insanca yaşam koşullarına sahip olunması, emekçilerin sömürülmesine karşı çıkılması, işkenceye, zorbalığa karşı mücadele edilmesi, ulusal baskıların sona ermesi, cinsler arasındaki ayrıcalığın kaldırılması, yani insanlığın gelişmesi için çalışma ve bunun önüne zorbalıkla, sahtekârlıkla engel olmak isteyenlere karşı mücadele etmektir. Toplumsal kurtuluş için savaşçı olmaktadır.

Oysa egemenlerin bundan anladıkları tam tersi şeylerdir. Sömürüye dayanan, emekçilerin alınteri ve karlıları beslenen, ulusal baskının, kadın cinsinin aşağılanması, zalmın, zorbalığın kaynağı olan düzenletinin sürdürülmesine karşı ses çıkarılması, dahası onu desteklemesidir. İyiye güzele olan sonda dan vazgeçilmesi ve insanın alçaklaşmasıdır. Onların "topluma kazandırmak"tan anladıkları budur... O nedenle gerçekte devrimci tutsakların topluma kazandırılma diye bir sorunları olmadığını tam tersine egemen sınıfların ve usakların topluma "kazandırılması" gerekliğini, insanlığın sınıfsız toplumu için bunun gerekli ve zorunlu olduğunu belirtiyoruz.

Özal hükümeti yetkililerinin kısa bir dönem önce, cezaevlerine yönelik iyileştirmelemin olacağı ve Türkiye'deki ceza

evlerinde "Avrupa'daki cezaevleri standartları ve hatta onlardan da iyi olacağı" şeklinde düzenlemelere gidileceği, "cezaevlerinde yaşam koşullarının iyileştirileceği", "telefonun bağlanacağı ve tutuklu ve hükümlülerin istediği zaman aileleriyle konuşabileceği", "ziyaret ve avukat görüşmelerinin daha iyi şartlarda sağlanacağı", "cezaevlerinin basın ve kamuya açık hale getirileceği" vs., vs. şeklinde beyanları olmuştur.

Ancak tüm bunların geçici görüntüden ve aldatmacadan ibaret olduğu açıktır. Pratikte bunu gösterdi. Amaç direnişleri ve muhalefeti pasifize etmek. Avrupa gündeminde olan Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na (AT) üyelik meselesinde şirin gözükme. Ki, en temelde de cezaevlerindeki bu uygulamalara karşı başkaldırıları ve de demokrat-devrimci kamununun başarısı idi. İşte bu nedenlerden dolayı, bu kısmi ve geçici iyileştirmeler ve aksatmalarla diğer yandan da "Demokrasi Havarisi" kesilecekti... Özal AT'ye üye olmak için, Avrupa ülkelerinin gündeminde olan Türkiye'de İnsan Haklarını çiğnediği vs. gibi ilerici-demokrat kamuoyunun tepkileri vesilesiyle "Demokrasi Havarisi" kesilmek ve yüzeysel birtakım iyileştirmelere gitmek zorundaydı.

Ama bu "...Havarilik" pek uzun sürmedi. Özal hükümetinin kabinede değişiklik yapması ve yeni Adalet Bakanı'nın atanmasıyla Bakanlık kanalıyla cezaevlerine yönelik "yeni" tedbirler paketi temelinde bir genelge hazırlanarak gündeme kondu. Adalet Bakanı, cezaevlerini yönelik gündeme getirilen bu meşhur "1 Ağustos Genelgesi"yle ilgili öyle övücü sözler söyledi ki, duyup ta inanmayanlar artık cezaevlerinde sorunların biteceğini sandılar. Ancak genelge piyasaya sürüldüğü zaman, görünen o ki, genelge pek tutulmadı. Genelgenin "yeni" bir şey olmadığı, eskisinin de gerisinde ve yüz kızartıcı olduğu anlaşıldı. Ve yine cezaevlerinde, kamuoyunda, yeniden haykırışlar başladı. Yine cezaevlerinde direniş ve direniş hazırlıkları gündeme geldi.

Bugün uluslararası alanda, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Helsinki Sonuç Belgesi ve Uluslararası İnsan Hakları Bildirgesine Türkiye Cumhuriyeti imza atmış bulunmaktadır. Ama bugüne kadar Türkiye bu anlaşmaların gereklerine uymamış ve attıkları imza formalite ve aldatmacadan öteye geçmemiştir. Bugün Özal hükümeti de bu sözleşmelere imza attıklarını söylüyor ve övünüyor da. Özellikle son dönemde imza attıkları "...işkenceye karşı sözleşme"yle övüne övüne bitirememektedirler. Ama görünen odur ki, bu sözleşmelere aydukları yok ve bu sözleşmelerin gereklerini yerine getiremeyecekler ve saklayacaklardır. Çünkü düzenleri "zor" üzerine kuruludur. Ve bununla ayakta tutuyorlar.

Gündeme gelen ve uygulanmak istenen "1 Ağustos Genelgesi" uluslararası sözleşmelere hiç de uygun değildir. Ve bizzat bu sözleşmelerin çiğnenmesi içeriğindedir. Bu genelgeyle amaçlanan, tutuklu ve hükümlülerin yaşam koşullarını kötüleştirmek, insani değerleri ayaklar altına almak ve kişilikleri depolitizasyona tabi tutmaktır. Bu genelge tamamen yasaklar ve dayatmalarla doludur. İyileştirme temelinde hiç bir yönü yoktur. Bu genelge her yönüyle sahtekarca ve yüz kızartıcı bir belgedir. Bu genelge kişilerin özgür gelişmesini engelleyen ve ileriye yönelmesine set çeken bir belgedir ve Adalet Bakanı Mehmet Topaç bu yüz kızartıcı genelgeyle amıktır.

Şöyle bir kaç noktayı ödeleyip bir ba-

140. YIL... ●

Sen ve ben
aynı yarım-küre'yi paylaşıyoruz.
Aynı güneş'in renkleriyle
büklü rüyalarımız...
aynı ay'a bakıyoruz,
aynı pencere'den.;
senin'kine demir çubuklar
dizili
benimkine kara kiprikler..
aynı yaş'ı paylaşıyoruz senle,
çeyrek yüzyıl gerilerden takip ediyorsam seni
hücelere kapatılmış usula,
sen yetmişini dolduruyorsan,
beton ve demirden örülü yetmiş mum yakılmışsa
başı ucunda..
Oysaki, sen,
özgürlük bayrağının yetmiş yıldızlı
gezegenisin;
kara boşlukları deliyor,
kara-kaderleri yırtıyor besli nefesin..
Ekim güneşi'yle çatlamış tohumum,
yedi renkli Afrika gülüm,
sen
milyonla demetsin bozarlardan dürülmüş,
kömür inatlı damarım,
elmas terlim,
inci dişlim,
yetmişim...
Sana, kucak dolusu selam getirdim
toprağı avakları altından çekilmiş,
Avustralya sehbasına gerilmiş
Aboriginal yarım'den..
Sen
içerde,
hiz,
dışarda..
Ne garip değil mi?
Sana, ölümsüzlüğün nişanını getirdim,
Tırnaklı betondan, demirden koparılmış,
Namlu'ya dizilmiş,
deli-dolu
barut yüklü
Yürek-Yürek
diyar-ı Bekir Karpuzu gibi
içli,
çekirdek-çekirdek
Kızıl tadh...
/.

kalım. "1 Ağustos Genelgesi"nin ne kadar zalimce ve rüzkarası olduğunu daha yakından görelim.

Genelgenin 8. sayfası ve 1. maddesi, "Tek Tip Elbise uygulaması..." öne sürülen amaç; "Fıratları ölemek" Madde durumu iyi olmayan tutuklu ve hükümlülere "yardım". İşte "Fıratı öleme" ve "yardım" maskesiyle esas amaç gizlenmek isteniyor. Eğer Tek Tip Elbise "yardım" mahiyetinde ise, ihtiyacı olanlar giysinler. Niçin herkese giydirilmek isteniyor? Fıratı öleyecekmiş!

Cezaevlerinde bu elbiselerle bir sürü firar olmadı mı? Otuyor da. Görünen odur ki amaç bu değil, amaç düzenin emekçilere ve tüm halk kesimlerine karşı uyguladığı depolitizasyonun gerçekleştirilmesi... Nasıl ki 12 Eylül faşizmi döneminde çeşitli toplum kesimlerinde düşünce, yaşam, kültürel, örgütlenme temelde tek-tip insan yaratmak istendiyse ve bu temelde faaliyete girildiyse, cezaevlerinde bulunan ve daha "tehlikeli" olan siyasi tutuklu ve hükümlülere de bu çerçevede tek-tipe tabi tutma politikası hayata geçirilmek istendi ve halen bugün de sürdürülmek isteniyor. Nasıl ki toplumda giyim-kuşama tek-tip uygulanmak istendiyse, okullarda tek-tip dernekler yaratılmak ve gençlik siyasetten uzak tutulmak istendiyse, siyasi tutuklu ve hükümlülerin tek-tipe tabi tutulmaması söz konusu olur mu? İçsinden, memuruna kadar, giyiminden tut, yemesine kadar tek-tip düzenlenmesin çalıştı. Ve bunlarla faşizm; politikadan uzak, yönetime uzak, hak aramadan uzak, düşümeden uzak vs. toplum yaratmak istedi. İşte cezaevlerinde de uygulanmak istenen tek-tip elbise uygulaması bunun bir biçimidir.

Genelgenin 9. sayfası ve 3. maddesi; "...Ziyaretçiler veya posta aracılığı ile çiğ veya pişmiş gıda, yiyecek ve içecek maddelerinin sokulması kesinlikle önlenicek..." Öne sürülen gerekçe "işe bedeli eskiye oranla hayli arttığı": Evet işe bedeli kişi başına 650 TL. Bu bedelle bir insan nasıl sağlıklı beslenebilir? Bir de bu işe bedelinin kullanımında çeşitli yolsuzluklar ve dolaplar döneerse kişi sağlıklı beslenmesi bir yana nasıl karın doyurabilir? Çıkan yemekler iki öğün ve bir-iki kap, üstelik te kalitesi düşük ve çeşidi az.

İşte Adalet Bakanlığı'nın işe bedeli böyle az iken ve cezaevlerindeki açlığa mahkum ederken ailelerin "yardım" etmelerine de engel olmaktadır. Demek ki esas amaç; cezaevindeki insanları da bürakırmak, perişan etmek, hastalığa ve ölüme terk etmektir.

Genelgenin 10. sayfası 4. maddesi; "...Koğuşlara sıvı gaz tüpü, gaz ocağı, elektrik ocağı, ısıtıcı ve benzeri eşya ve-

rilmeyecek..." Direkman, insanları yokluğa, sıkıntılara ve açlığa terk etmenin bir yolu. İnsanlar yemek pişirmeyecek, çay yapmayacak, banyo yapmayacak vs., vs. Sadece idarenin sınırlı verdikleriyle yetinecekler.

Genelgenin 12. sayfası, 8. maddesi; "Radyo, teyp, wolkmen gibi yayın cihazları verilmeyecek...", "Daktilo, bilgisayar, müzik aletleri, resim malzemeleri... bulundurulmayacak." Maskelenen

amaç; "İdeolojik yayın yapan yabancı radyoların dinlenilmesi..."ni önlemek. "...İçerden dışarıya, dışardan içeriye... yapılacak haberleşmenin doğurabileceği zararların önlenmesi amacıyla..." yasaklanması. İşte cesaretsizliğin ve güçsüzlüğün örneği. "Yabancı ideolojiden (Hem bu kim yabancı; sömürücülere mi, sömürülenlere mi?) niye bu kadar korkuluyor? Yapılmak istenen siyasi mahkumları depolitizasyona tabi tut-

Sana Bastil'in anahtarını getirdim-
irin-karla yağrulu.
İkiyüzbir ayaklı
bir dev getirdim
Eyfel kulesi boyunu
Sana Don kişot'un kılıcını getirdim
zorlu mu zorlu...
velhasıl sana.
Abe'l-Tutu'dan bir tonur gülbük getirdim
Nobele alay
İsa'dan çalıntı...

Kurt'la Kuzu birleşti senin için.
Ayı ile Kartal sevişti senin için.
Savaş'la Barış çiftleşti senin için
doğmadan öldürdüler senin için?
Ne garip değil mi?
Afghanistan'da
gün doğmadan batarken,
Kremlin'de yetmiş mum yakıldı senin için.
Nikaragua'da ölüm, kalımla sevişirken
Beyaz sarayda,
yetmiş kandil yakıldı senin için.
İrlanda çarmba gerilmiş, katarken,
saçlarını süpürge yaptı,
Demir-Cadır senin için.
Velhasıl dostum Mandela,
sermaye oldun
yalan'a, kap-kaç ve talana.

Dostum Nelson,
dışı ak.
kara yüzlere inad,
çeyrek asr adına,
seni tanımadan, seni görmeden, seni bilmeden
yüz kırkuncu yıla
eriyip, mum olmak isteyen
benim, senin, O'nun torunu adına
bir yetmiş yıl daha,
demir'e beton'a İNAD.

YAŞAMALISIN.

Çelikleşmelisin hücre hücre
küfe-pasa İNAD,
Yüzküncü yalım,
yüz-milyonla,
çam kokusu gibi özgür
ve hağmsız

Kilemenjero'da
KUTLAMALISIN.

V.Kemal,
17. Temmuz.1988/Sydney

zırladığı genelgenin uygulanması için ona uygun koşullar yaratmak, kamuoyu oluşturmak.

Sonuç olarak; Egemen sınıflar ve onların temsilcileri hiçbir zaman emekçi kitlelere yaşamlarına yönelik, kendi gönül rızalarıyla iyileştirmeye girmenizlerdir. Hiçbir zaman toplumun demokratikleştirilmesini kendi rızalarıyla kabul lenmezler. Bizzat onlar daha fazla kürsü için emekçi sınıfları daha da baskı altına alırlar. Eğer egemen sınıflar belirli iyileştirme temelinde düzenlemelere gidiyorlarsa, bu kitlelerin gelişen mücadelesinden korktukları içindir.

Kendi arzuları ve istekleriyle cezaevlerindeki siyasi tutuklu ve hükümlülere de hiç de taviz vermezler ve iyileştirmeye gitmezler. Ancak onlar cezaevlerinde mücadele, direniş ve haykırışlarını görünce, ailelerin haykırışlarıyla karşılaşınca ve kamuoyu oluşunca geri adım atmak zorunda kalırlar ve yaşam koşullarında iyileştirmeye giderler.

Bu nedenle; Özal hükümeti de hiçbir zaman cezaevlerinde siyasi mahkumlara karşı özellikle, gönül rızasıyla düzeltmelere girmeyecektir. Ancak AT gibi bazı alanlarda çıkarları olduğunda kısmi ve geçici tavizler verecektir. Ama esas olarak siyasi mahkumları, kendi onurlarıyla, direnişleriyle, ailelerinin desteğiyle yaşam koşullarını düzeltebilirler.

Devrimci kıpırdanışın başgösterdiği günümüzde toplumun her kesimi, kendisinin ekonomik-demokratik talepleri için mücadele etmek zorundadır. Haklarını alabilmeleri ancak mücadelenin sonucunda mümkündür. Bugün, proletaryanın sınıf bilinciyle silahlanmış kadrolarına düşen görev (temel alanlar ve kesimler dışında) kıpırdanışın olduğu her kesim içerisine girerek, gelişmeleri doğru bir yöne kanalizasyon, baskıyı daha ileri, daha ileriyeye götürmek perspektifi olmalıdır. Emekçi kesimler korkaklık, yığılılık ve teslimiyetle olan tüm gerici bağlarını koparmalı, kendi safalarını arındırmalı, atılan ve çoğukyla bağımsızlık, halk demokrasisi ve sosyalizm mücadelesinin enginliğine atılmalıdır.

Yüreği vargün yememiş, ruhunu "şeytan" a satmamış, devrimci coşku ile dopdopu unsurları saflarımızda toplama-ya. Çekinmeden onlara görevler verebilmeliyiz. "Karanlığın karşısına yüreğimi koydum." diyen ve bunda samimi olan her insanımıza, tecrübesiz de olsa, geride olsa, görevlendirmede güvenmek, onların gelişmesine özel bir önem vermek ve onlara yardımcı olmalıyız. Süreç, başkaldırının geliştireceği bir süreçtir. Her onurlu insan da, bu başkaldırının içinde, sorumluluğu, gücü oranında yerini almaktadır. ■

mak, gelişmelerden, kültürel etkinliklerden ve seramiklerden uzak tutmak, bireyin özgün gelişmesini ve verimliliğini engellemektir. Ancak, idarenin kontrolünde ve uygulamalarının denetimini altına girerek, yani boyun eğerek bütün etkinliklere girişebilirsiniz. Yani kul, köle ve onların düşünceleri temelinde şekillenirsiniz ki bu etkinliklerden de yararlanırsınız.

Genelgenin 19. sayfası 13. maddesi: "Gazete ve mecmua ve basılı eserlerde, cezai disiplinini bozabilecek mahiyette haber yayınlanması halinde, bu bölüm kesilerek çıkarıldıktan sonra hükümlü ve tutuklulara verilir." Uygulanmak istenen saçmağa bakın! Yasal olarak basılan günlük gazeteye bile yasaklar getirilmek isteniyor. Hangi mantıkla buna bütünlüştürebilirler? Amaç hep belirlenmiş aldatmacalarda depolitizasyonu saklamak, insanların gelişmesi ve şekillenmesinin önüne kendi uygulamalarını koymak ve gelişme ve şekillenmeyi kendi kontrolleri altına almak.

İşte gündemdeki genelge, baştan itibaren bu tür yasak ve yaptırımlarla dolu. Tutuklu ve hükümlülerin bu genelgeye uyması içinde cezaı tedbirler konulmuş. Bu cezaı tedbirler; infaz yakma, mektup kısıtlaması, ziyaret yasağı vs. gibi en doğal ihtiyaçlar üzerinde şekillendirilmiştir. Egemen sınıfların ve temsilcisi Özal hükümetinin buğitti uygulanmak istediği ve amaçladığı "dikensiz gül bahçesi"dir. Bu hayal dünyasını yaratmak içinde her türlü zorbalığa başvuracaklardır. "Uslanmayan" devrimcilerin infazını da yakacaklar ve daha çok cezada vereceklerdir. Ama nafiye "dikensiz gül bahçesine" hiç bir zaman kavuşmayacaklardır.

Bugün Türkiye'de uygulanmak istenen yöntemler; fasist diktatörlüklerin azgıncı uygulandığı Şili, Güney Afrika, Peru ve geçmişte Nazi Almanyası, Mussolini İtalyası, Franko İspanyası... gibi ülkelerde zindanlarda bulunan tutuklulara uygulanan yöntemlerin aynısı ve "ye-

nileymiş" şeklindedir.

Bugün Türkiye'deki cezaevlerinde; "koğuşlarda yemek yemek" yasak, "Havalandırma, teneffüs ve ders saatlerinde koğuşlara girmek" yasak, "Duvara... resim asmak, yatak değiştirmek yasak", "Suç ve disiplin sueti işleyenlere engel olmamak veya idareye haber vermemek" yani işpionculuk yapmamak yasak vs., vs., gibi uygulamalardan söz ediliyorsa bunun fasist diktatörlüklerin uygulandığı ülkelerdeki yönetimin aynısına benzetmemek pek doğru olmazsa gerek.

Özal hükümeti cezaevlerine yeni yeni zor, baskı ve yasaklarla dolu genelgeler hazırlarken buna paralel olarak (b) bünyü basın cezaevlerine yönelik cezaı provakasyon ve komplolara ortam hazırlamakta. Burjuva basın, siyasi, polis kaynaklı haberlere başvurarak cezaevlerindeki siyasi tutukluları hedeflerken, usak kalemlerinde köşelerinde patronları Özal'a yol göstererek yardımcı olmaktadır. Burjuva basınında bu yalan, demagoji ve provakasyon oyunlarına şöyle bir bakalım.

"Tüm cezaevlerinde toplu firar eylemi olacak" (Hürriyet)

"Yok olma telaşı içindeki kanlı örgütler, tahliye olan sol militanları kullanmaya başladı." (Tercüman)

"Meis cezaevindeki idari boşluğun sorumlusu kim? Kurtarılmış hapishane." (Zaman)

"Meis'teki 18 ayın fraksiyonun meydana getirdiği terör gücünün en kısa zamanda dağıtılıp, örgütler arasındaki ilişkinin bozulması için bütün komünist hükümlülerin ülke içindeki çeşitli ceza ve tutuklevlerine dağıtılması." (Tercüman)

"Bir sürü vatan haini ile uğraşıyorum." (Meis Cezaevi Müdürü Cabbar Özden - Zaman Gazetesi)

İşte bu burjuva basınının başvurduğu provakasyon oyunları... Oynanan oyun açık, Özal hükümetine yol göstermek, yardımcı olmak ve hükümetin ha-

Niçin kafa yoralım bir bilene soralım

Ali Dolunay

On yıl önce A siyaseti rehabet içinde gayet rahat konuşur, laf torbasını söyle doldürürdü: "İlahi Mao'cular, bir geriye dönüş renesansidir ki tattırmas gidiyorsunuz. Sosyalizm orada dimdik ayakta. Revizyonizmin iktidarda olduğuna bakmayın. Alt yapı sosyalist. Belirli bir bürokratik reformasyona rağmen toplum, sosyalist bir toplumdur."

On yıl önce B siyasetini kurmayı, laf foluğunu şu tip yumurtalarla dolduruyordu:

"Biz A siyasetinden daha ileri düşünmüyoruz. Sovyetler'de revizyonist diktatörlüğün olduğunu söylüyoruz. Ama sizin anti-Sovyetik çizginize de düşmüyoruz. Altyapı kesinlikle sosyalist. Sovyetler sosyalist bir toplumdur."

On yıl önce Troçkist bir siyaset, gayet mağrur bir edayla şöyle kükrerdi:

"Oradaki bürokratik yozlaşmaya teşhisini koyan ilk kişi Troçki'dir. Ama biz sizler gibi sorunu abartmıyoruz. Bürokrasinin korkunç egemenliğine rağmen, Sovyet devletinin bir işçi devleti olduğunu söylüyoruz."

Tüm bu orkestrada yer alan, aynı müziği değişik tamlarla tevemmül eden "samancı"ların kavrayamadıkları ya da kavramak istemedikleri şey, devlet teorisi. Siyasal iktidarın tayin edici rolü, Modern revizyonizmin sınıf karakteri, Proletarya diktatörlüğü altında sınıflar ve cetin sınıf mücadeleleri gerçeği konusunda küçük burjuva hülyalarının kücağındalar.

Devrimden önce Lenin, revizyonizmi devrim safalarında mevzilenen bir burjuva akını, hatta daha da ileri giderek, İmperyalist burjuvazinin işçi sınıfı içindeki kolu olarak tanımladı. Bu, revizyonizmin burjuva sınıf karakterini vurgulamak açısından öğreticiydi. Bugün revizyonizm, modern biçimleriyle birçok rüli ufaklı ülkede iktidardadır. Bu ülkelerde artık devrim safalarında değil, devrimin karşısında devlet gücü olarak, karşı-devrim olarsak yer almış bulunuyor.

İktidara kim hakim olacak, proletaryaya mı, burjuvazi mi? Hem burjuva, hem de proletarya iktidarında temel bir sorundur bu. İçi geçmiş, kaşarlaşmış bir

sosyal demokrat, yani bir liberal-burjuva merkezi bu soruya şöyle itiraz eder, "hayır!" der, "sorun böyle kesin akkara mantığıyla konulamaz. Ne burjuva, ne de proleter olmayan (siz sınıflarüstü anlayın) bir güç iktidara pekalâ gelip oturabilir. İşte çıplak örneği: Günümüzün Sosyal Demokrasisi "dikkat edin. Ülkemizin gelmiş geçmiş anıt şanlı devrimci küçük burjuva sosyalistlerinin mantığı da aynıdır. Sovyetler'de bir bürokrat burjuva diktatörlüğünün olmadığı teorisi ve mantığına dayanıyor. Orada bürokrat burjuvalar değil, ne burjuva, ne de proleter olmayan, sınıflar üstü garip yaratıklar, iki ruhlu modern satirler egemendir. Bunlar tıpkı Pan gibi ilginç bir müzikle ilkeyi büyütüyorlar. Her ne kerametse, bu yaratıkların otuz yılı aşkın bir süredir iktidarda oldukları ülkelerde sosyalizm dimdik ayakta duruyor, sosyalizm, sosyalist ülkeler çekilinde yaşıyor, egemenliğini sürdürüyor. Bu, küçük burjuvazinin karma ruhundan, ideolojik bulanıklığından kaynaklanan renkli bir çöl serabıdır."

Genel olarak sınıf diktatörlüklerini ve bu diktatörlüklerin araçlarını iyi kavramalıyız. Sosyalist devlet, sınıflar olacak bir cennet değildir. Ustaların dediği gibi burjuvasız bir burjuva devleti o. Devrimci proletaryanın hem baskı aracı, hem de baş belasıdır. Sınıf egemenliğinin ve sınıf mücadelesinin dolaysız, çıplak ve hoyrat bir ifadesi olan bu cihaz, durmadan yeni burjuva üretken doğal bir eğilime, doğurganlığı sahiptir. Proletarya diktatörlükleri altında artık öne çıkan temel sorun, özel mülkiyetin sosyalist mülkiyete dönüştürülmesi sorunu değildir. Temel sorun, sosyalist devlet mülkiyeti (Lenin'in deyişiyle modern devlet kapitalizmi) şeklinde ortaya çıkan bu yapının, durmadan yeni burjuva üretmesi ve üreten bu gruhun giderek bin başlı bir Hidre haline gelerek devrimci proletaryayı iktidardan alacağı etmesidir. Bu geçiş toplumunda proletaryanın başı beladadır. Kafa ile kol, şehir ile köy farkı; değer yasası; üretilen kolektif zenginliğin eşitsiz paylaşımı, yani bir burjuva hukuku olan "emeğe göre" ilkesi ve benzerleri, devrimci proletarya

için tehdit merkezleridir.

Bununla birlikte devrimci proletaryanın yenilmesi kader değildir. Devrimci proletaryaya, bu tehdit merkezlerini çok uzun bir tarihsel süreçte ortadan kaldıracak güçte ve yetenekte olan birçok sınıftır. Bunun için devrimci proletaryanın kendi tarihsel tecrübelerinden dersler çıkarması, hata ve zaafılarından arınması, kendisini cesurca aşması gerekiyor. Sınıf mücadelesi ve onun bir biçimi olan kültür devrimleri, ilerlemede proletaryanın vazgeçilmez temel araçlarıdır. Bu olmaksızın sevk ve idarede Sovyet ve Komün insiyarlığını kurmak, kitlesel eleştiriyi ve denetimi gerçekleştirmek, proleter demokrasisini kendi adına layık bir tarzda uygulamak mümkün değildir. Bu olmaksızın, sınıf diktatörlüğünün parti diktatörlüğüne bundan daha da kötüsü, bürokrat Burjuva diktatörlüğüne dönüşmesini engellemek mümkün değildir.

On yıl önce Modern devlet kapitalizmini Sosyalizm olarak gösterenler, geriye dönüşün en güçlü kanını olarak bizlerden özel mülkiyete dönüşü göstermemizi istiyorlardı. Bunun pek önemli olmadığını, ortada zaten modern bir devlet kapitalizminin olduğunu söylüyorlardı. Kruşçev'in başlattığı özel mülkiyete dönüş çizgisini, günümüzün Gorbaçov'u daha da derinleştiriyor. On yıl öncesi'nin kahramanlarını acaba, Gorbaçov'un burjuva reformları ve bunları onaylayan 19. Konferans kararları ikna edecek mi? İkna olacaklarını pek sanmıyorum.

19. Konferans kararları, imalat sanayinde yarı-özel kooperatiflere daha büyük önem verilmesi görüşünü vurguluyor. Artık tarımda çiftçinin toprak edinme ve tek başına işletme kurma imkânları genişletilecek. Rekabet şartları yaratılacak, fiyat kontrolleri adım adım terkilecek. Konferanstan hemen sonra yetkililer, SSCB'de tahvil piyasasının yanı sıra hisse senedi piyasasının da kurulacağını açıklıyorlar. Rus televizyonunda bürokrat burjuvazi, rubleyle hacim kardeşliğini yeniden ilan ediyor. Rus Ortodoks kilisesinin ikinci kuruluş yılı kutlamaları dolayısıyla spiker halka, di-

ni duyguların güçlü olduğu toplum katlarında moral değerlerin bozulmadığını ilan ediyor. Rus bürokrat burjuvazisi, burmanın dibinde olup bitenlerden, yani Polonya'dan ders çıkarıyor. Kiliseyle çatışmaktansa, Bizans gibi onu satın alıp bir yedek güç olarak kullanmanın daha doğru olduğuna karar veriyor. Bunun için Gorbacov Rus Ortodoks kilisesi kuruluş törenlerinde, Patrik Pimon'la yan yana halka gülümsüyor. Din işleri hükümet konseyi başkanı Karcev, kilisenin yardım çalışmalarını örgütleyebileceğini, yüzbin incilin basıldığını, yüzelli bin tanesinin de basıma hazırlandığını açıklıyor. Kovulan Marksizmin bilinçteki boşluğunu din dolduruyor. TASS ajansı, 70 milyon Sovyet yurttaşının dindar olduğunu açıklıyor.

"Beni bürokratik zincirlerden kurtar, bantlığı alırdıp sana canlılık ve daha çok kâr getireyim." Bugünkü sermayenin Gorbacov'dan istediği budur işte. Glasnost'u ve Perestroika'yı ortaya çıkaran da sermayenin bu direktifidir. 19. Konferansın büyük çoğunluğu bu direktifi ayakta alkışlarla kabul etmiştir. Gorbacov'un bu reformları henüz başlangı-

ca aşır. "Glasnost'u ve Perestroika'yı durdurursak sosyalizm ölür" diyor. Evet, dünya çapında rekabet gücüne zaafa uğratan bir klik iktidarda biraz zor durur. Emperyalizm, amansız rekabet, hegemonya ve egemenlik demektir. Bu şartın hakkını veremeyen klikler tepetakla devrülürler. Bunun için Gorbacov atıl durumda olan potansiyeli harekete geçirmek, ülkeyi tam kapasiteyle çalıştır bir duruma getirmek istiyor.

Ama kim ne derse desin, Gorbacov'un reformları objektif olarak sınıf mücadelesinin güçlenmesine, baskı altında olan ulusların kendi ayakları üzerinde dikilmesine hizmet ediyor. İktidara çöreklenen modern revizyonist oligarsinin iç çelişkilerini şiddetlendiriyor. Devlet sendikalarının merkezkaç eğilimlerini güçlendiriyor, aydınlar başta olmak üzere değişik sınıf ve tabakaların örgütlenme şevkini artırıyor. Nerede olursa olsun, güçlü bir merkezli oligarşik diktadan burjuva demokratik ufuklara doğru açılım, yığınların kendi güçlerine olan güven duygularını artırır, onların taze ve zinde moral değerlerle donanmasına yol açar. Rusya'da kitlesel suskunluk dönemi artık geride kalmıştır.

Bizim gibi yarı-sömürgelelerin devrimcilerinde "bir bilene sorma" eğilimi çok güçlüdür. Boyun direğimizin üzerinde, adına kelle denilen ve içinde beyin olan yuvarlak bir nesne taşıdığımızı çoğu kez unatıyoruz. Gözlerimiz, "Büyük Baba'nın ya da "Bir Bilen'in işaret parmağında. Mao Zedung, "Stalin'i ve komüntern'i dinleseydik Çin'de devrim yapamazdık" diyor. Mao, Lenin'in Rusya'ya önerdiklerini birebir Çin'e önerseydi, devrim yapabilir miydi? Mao'nun başında bulunduğu ÇKP, "Çin başkanı bizim başkanıdır, Çin'in yolu bizim yolumuzdur" diyen ve kendi özgüllüklerini göremeyen Çarı Mazundar grubunu ciddi bir şekilde eleştirdi.

Ülkemizin devrimcileri, "niçin kafa yoralım, bir bilene soralım" felsefesinden kendilerini kurtarmak zorundadır. Herkesin birbirini dinlemesi iyidir. Ama bir beyin değil, bütün beyinler çalışmalı ve cesur olmalıdır. Herkesin bir Roma olmaya çalışması iyidir. Altınçağ, herkesin bir Roma olduğu çağ değil midir? Aksi takdirde insanın insanı yönetmesi nasıl tarih olacak? Eşyanın yönetimi, biricik yönetim haline nasıl gelecek? ■

Kitleselleşme ve Kadrolaşma Üzerine

"Devrim kitlelerin eseri olacaktır" önermesi, Marksizm-Leninizm biliminin ve sosyal gelişiminin bir ürünüdür. Bu nedenle sınıf bilinçli proletarya kitleleri kucaklamak için tüm mücadele biçimlerini kullanır. İktidarı burjuvaziden almaya soyunan proletarya, kitleleri kendi bayrağı altında toplamadan iktidarı burjuvaziden alması sözkonusu olamaz. Proletarya kendi sınıfının ve devrimden yarar olan sınıfların önemli bir bölümünü, yani çoğunluğunu kendi etrafında toplamasadan iktidarı almaya mümkün değildir. Devrim bir avuç öncü ile yapacaklarını sanan "öncü savaşı" fokocu anlayışlar,

özünde devrimi imkansız kılıyorlar. Zaten tarih bu anlayışta olanları mahkum etti.

Devrim kitlelerin eseri olacağına, sınıf bilinçli proletarya kitleleri kucaklamalıdır. Bu nasıl olacaktır? Bu proletaryanın her türlü mücadele biçimini esas mücadele biçimine rabi kılarak usta bir şekilde kullanmasını bilmesidir. Ülkemizin sosyal yapısının dengesizliği siyasal yapısındaki dengesizliği de beraber getiriyor. Bu duruma uygun doğru bir taktik izleyerek, proletarya kitleleri uzun vadede kendi etrafında toplayabilir.

Kitleselleşme esas mücadele biçimle-

rini gözardı etme olmadığı gibi bizzat onun bir zorunluluğudur. Sınıf bilinçli proletarya geniş bir kitle örgütü değildir elbette. O, Lenin'in dediği gibi dar ama sağlam bir profesyonel devrimciler örgütüdür. Bunun böyle olması bugünkü zor koşulların bir gereğidir. Ama bu durum geniş kitleleri kucaklamak ve de sınıf bilinçli proletaryanın bir kitle partisi olmasının önünde engel değildir.

Öncü müfrezenin dar örgüt yapısı ile geniş kitleleri kucaklaması birbiriyile çelişen olgular değildir. Bunu aydınlaştıran troçkistler ve fokocu anlayışa sahip olan anti marksist-leninistlerdir. Çünkü fokocu anlayışın derdi kitleleri kucakla-

mak değildir. Her ne kadar sözde kitleleri örgütlemek için mücadele ettiklerini söyleseler de, özünde kitlelerden uzaklaşmadır.

Kitleleşmede ikinci yanlış anlayış ise, başı içinde geçiş anlayışlarından hareketle, salt barışıl mücadeleyi esas alıp diğer mücadele biçimlerinin açık veya üstü örtülü reddedilmesidir. Yani kitleleri kucaklamanın birtek aracı olarak barışıl mücadeleyi seçmiş olmalarıdır. Böyle bir kitleleşme olamayacağı gibi, olsa da kof bir kitleleşme olur. Partiyi iktidarı alma aracı değil, burjuvazinin yedeği durumuna getirir. Nitekim bu anlayışlar 12 Eylül pratiğinde ağır darbeler yiyerek mahkum oldular.

Sosyal pratik canlı bir organizma gibidir. Canlı organizmanın kendine özgü kuralları ve çelişkileri vardır. Canlı organizmanın çelişkilerini yakalamak ona göre taktikler uygulamak, sınıf bilinçli proletaryanın kaçınılmaz bir görevidir. Çelişkiler yumağının stratejik ve taktiksel çözümlerini bilmeyenlerin, burjuvaziden iktidarı alması da sözkonusu olamaz.

Sınıf bilinçli proletarya kitleleşmeyi savunurken, ve bunun için her türlü mücadele biçiminin kullanılmasının şart olduğunu söylerken kitleleri sınıf mücadelesinin gerisine çekmeye çalışan anlayışlara karşı da amaçsız bir mücadele yürütmeyi önüne koyar. Kitleleşelim adı altında kitle kuyrukçuluğu yapan anlayışlar mahkum edilmeden, kitleler gerçek fonksiyonuna ya da oynaması gereken fonksiyonu oynayamazlar.

Kitlelerin var olduğu yerlerde ML olmalıdır. Kitlelerin devrimine seferber edilmesi, ve onların en üst mücadele biçimine kanalizasyon edilmesi, onların içinde çalışarak, burjuva ve anti-ML anlayışları mahkum edecek olabilir. Kitle örgütlerinde, sendikalarda, kooperatiflerde vb. yerlerde sınıf bilinçli proletarya çalışmak zorundadır. Sınıf bilinçli proletaryanın buralarda güçlenmesi onu ciddi bir parti durumuna getireceği gibi, ciddi bir iktidar alternatifini durumuna da getirecektir. Ve en önemlisi de sınıf bilinçli proletaryanın kırsal alanlarda yürüttüğü mücadeleyi güçlendirecek ve gelişmesine neden olacaktır. Kırsal şehir diyalektiklerinin bir yanı da budur. Bunu görmezden gelmek sınıf bilinçli proletaryayı dar bir alana hapseden olur ki, bu da onun ölümlü demektir.

Kitlelerle birleşmenin yolu, kitlelerin günlük mücadelesini, genel siyasal mücadele ile birleştirmek, günlük taleplerini genel siyasal taleplerle birleştir-

mektir. Kitle mücadeleleri küçümsenmeden onlara katılıp önderlik edilmeli, ve esas mücadeleye tabi kılınmalıdır. Kitleler içinde çalışmadan, onların sorunlarına sahip çıkmadan kitlelerin örgütlenemeyeceğini kavramalıyız. Kitlelere giderken, sınıf bilinçli proletaryanın politikası somut koşullara uygulanarak, sloganvari şekillerde değil, bizzat kitlelerin somut talepleri devrimin siyasal sorunlarıyla birleştirilmelidir. Kitlelerin acil talepleri devrimin siyasal sorunlarının önüne geçürmemeye dikkat edilmelidir. Acil talepler uğruna devrimin siyasal talepleri feda edilemez. Zaten bu, kitlelerin uzun vadeli çıkarlarını ters döser. Ekonomist ve reformistlerden ML'leri ayıran kıstaslardan birisi de budur.

Geniş kitleleri kucaklamak, devrimci demokrat kesimlerle eylem birliklerini de zorunlu kılar. Yani birleşebileceğimiz tüm güçlerle birleşmek, bunu ML'lerin lehine kullanmaktır. Dar gurupçu zihniyetten kurtulmak şarttır. Bu zihniyet proletaryanın mütesfiklerini daraltır, onları devrim lehine kullanmasını engeller. Bu nedenle ittifaklar politikası proletarya açısından çok önemlidir (İttifaklar sorunu konumuz olmadığından şimdilik geçiyoruz. Bu konuya bir başka yazıda değineceğiz.) Sendikalarda diğer çeşitli kitle örgütlerinde başta burjuvaziye karşı olmak üzere her türlü karşı devrim akımlarına ve güçlerine karşı, devrimci-demokrat güçlerle eylem birliklerine gidilmeli ve onlar bu politikaya zorlanmalıdır. Eylem birlikleri doğru ele alınırsa ML'leri güçlendirir. Yanlış ele alınırsa oportünistleri güçlendirir. "Devrim lehine olan her şey benim ahlakıma uygundur" (Engels) anlayışı ile hareket edilmelidir.

Burjuva partilerinin kitleleri kendi etrafında toplama diye bir sorunları yoktur anlayışı yanlıştır. Burjuvazinin temsilcileri kitleleri kendi bayrakları altında toplamak için her türlü olanaklarını kullanırlar. Bugün ülkemizdeki burjuva, feodal partilerinin, basın yoluyla, TRT ile ve diğer araçları kullanarak halkı uyutmak ve kendi politikası etrafında toplamak için yirtınmaları boşuna değildir. Onların da kitleleri kazanmak diye bir sorunları vardır. ML'ler bunların iyüzünü en geniş şekilde teşhir etmek ve halkı uyarmak, aydınlatmak zorundadırlar. Bunun için her türlü siyasal teşhiri kullanmalıdırlar. Burjuva-feodal partilerin halkı ayırdıştırmak istediklerini kitlelere göstermelidirlere.

Sınıf bilinçli proletaryanın bugün acil sorunlarında biri de kitleleşme ve kadrolaşmadır. Sınıf bilinçli proletarya-

nın kitleleşmesi kadrolaşmasıyla paraleldir. ML'lerin siyasetini kitlelere götürmek biricik güç kadrolardır. "İyi kadrolarınız olmadan hiçbir şey olmaz" (Stalin) önermesinin doğruluğu tartışma götürmeyecek kadar açıktır. Kitleleri ML'ler etrafında toplayacak olan kadrolardır. Türkiye devrimci hareketininin 12 Eylül sürecinde aldığı ağır yenilgi sonucu büyük bir kadro kaybına uğradı. ML'ler açısından da sonuç aynı idi. Bugün önemli bir gelişme sağlamakla birlikte kadrolaşma yeterli değildir. Kadrolar durup dururken yetişmeyecektir elbet. Bizzat sınıf mücadelesinin keskin pratiği içinde yetişecek ve olgunlaşacaktır. Kitle mücadelesi ve diğer mücadeleler içinde çok iyi kadrolar yetişir. Bunları değerlendirmesini bilmek, yerleştirmesini bilmek ve tecrübeli kadroların tecrübesiz ve yeni olanlara yardım etmesi ve önderlik etmesini sağlamak şarttır. Kadrolarımızı birer çiçek gibi korumalı ve yetiştirmesini bilmek zorundayız. Yetmiş kadroları korumak, yemeleri yetiştirmek bugün açısından önemlidir. Çünkü "davanın başarısını kadrolar tayin eder" (Stalin). Bunu kavramayan bir düşünce yapısı kadrolaşmanın önemini de, kadroların korunmasını da kavrayamaz. Ve devrimi imkansız hale getirir.

Proletaryanın her alanda güçlenmesi o alanlarda yetenekli ve o işlerin uzmanı kadroları olmasına da bağlıdır. Doğru siyasetin olması tek başına yeterli değildir. Doğru siyaseti uygulayacak iyi ve yeterli kadroların olması şarttır. Siyaset tek başına onu uygulayacak kadroları olmadan tayin edici fonksiyonunu oynayamaz. Doğru siyaseti kitlelere götürecektir ve onu kitlelere mal edecek kadrolarımız olmalıdır. Kitleleri kucaklamanın yolu da budur diyebiliriz. Geniş kitlelerin içinde doğal önderler çıkacaktır. Bu doğal önderlerin yetiştirilmesi ve bunların ML'lerin saflarında toplanmasına önem verilmelidir.

Sınıf bilinçli proletarya bu iki olguyu çok iyi kavramalıdır. Kitleleşmeye ve kadrolaşmaya önem vermeli, bu konudaki yanlış anlayışlara karşı mücadele etmelidir. Kitleleri kucaklama, sadece şehirlere özgü bir olay olarak kavranmamalıdır. Kırsal alanlarda da aynı şekilde hareket edilmelidir. Kırsal alanlardaki kitle örgütlerinde (kooperatif vb.) çalışılmalıdır. Kitle örgütleri yoksa yaratılmalıdır. Geçmişten beri bu konuya önem verilmediği gözlenmektedir. Sorun tek yanlı ele alınarak, kitle örgütlerinde çalışma kütçimseniyor. Kırsal alanlarda esas mücadelenin yanında diğer mücadele yöntemlerine de önem verilmeli, birincisini geliştirici ve güçlendirici temelde ele alınmalıdır. ■

Kendiliğinden Gelme İşçi Hareketleri ve Proleter Devrimci Siyasi Mücadele

Zeki Uygun

Kendiliğinden gelme işçi hareketlerinin hızla yoğunlaştığını ve yaygınlaştığını görüyoruz. Bu durumda, kendiliğinden gelme mücadelesi ile, bilinçli siyasi mücadele ilişkilerini, kendiliğinden gelme hareketlerin sınıf mücadelesi içindeki yerini ve işçi sınıfı hareketinin nasıl bir politika ve örgütlenme ile, kendiliğinden gelmekten kurtarılıp, bilinçli siyasi mücadele haline getirilebileceğini araştırmak daha da önem kazanmaktadır. Bunun bınları bu konulardaki bilimsel sosyalist görüşü ve bilimsel olmayan yanlış görüşleri ortaya koymak, mücadelemize ışık tutacak ilkelere tesbit bakımından zorunludur.

Proletaryanın sınıf mücadelesi, yani, bilinçli siyasi mücadele, onun dünya görüşü olan bilimsel sosyalizmin emrettiği mücadeledir. Sınıfsız ve sömürsüz bir dünya yaratmayı hedef alan ve o hedefe doğru, bilinçle götürülen mücadeledir. "İşçilerin mücadelesi, ancak bunun ülkenin işçi sınıfının başta gelen temsilcilerinin tek bir sınıf olarak kendilerinin bilincine vardıkları ve tek tek patronlara değil de, tümüyle kapitalist sınıfa ve o sınıfı destekleyen hükümete karşı yönelmiş bir mücadeleye girdikleri zaman sınıf mücadelesi haline gelir." (Lenin, "Onumuzdeki Görev" Türk Solu, sayı 113) İşçilerin iş güçlerini daha elverişli şartlarla satmak için, çalışma ve hayat şartlarını iyileştirmek için patrona karşı yürüttükleri kolektif mücadele, yani, iktisadi mücadele, yine proleter devrimcilerinin mahalesi olmadan iktisadi ve demokratik haklar için hükümete karşı yürütülen mücadele, kendiliğinden gelmedir. İşçilerin bu mücadeleye girebilmek için tüm işçi sınıfının üyesi olduğunu kavra-

maları ve çıkarlarının düzenin tümü ile uzlaşmaz olduğu bilincine varmaları gerekmez. Şüphesiz kendiliğinden gelme her hareket de içinde belirli ölçüde "bilinç ışıkları" taşıyor. Lenin'in dediği gibi, "İkel isyanlar bile belirli bir ölçüde bilincin uyanışını ifade ederler". Mesela sistemli grevler daha çok "bilinç ışıkları" taşıyor; bunlarda sınıf mücadelesinin "filizlendiğine" tanık oluruz. Ama yine de bu grevler, sınıf mücadelesinin kendisi değil, onun "sadece filizlendiği" hareketlerdir. Çünkü bu grevler, sosyalizmi amaçlamaz. Sadece sendika mücadelesidir. "İşçiler çıkarlarının düzenin tümüyle uzlaşmaz çelişkinin bilincinde olmadıkları ve olama-

dıkları için, yani onların bilinci proleter devrimci bilinci olmadığı için, bu grevler isyanlara göre büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine rağmen, gene de "sınıf mücadelesi" değildiler ve olamazlar." (Lenin, Ne Yapmalı, sf: 40)

İşçi sınıfı kendi çabasıyla ancak sendikacılık bilincini geliştirebilir. İktisadi demokratik taleplerle, tek tek patronlara karşı, ya da gerekli işçi kanunlarını çıkarması için hükümete karşı mücadele etmek üzere sendikalar içinde birleşmenin gerekli olduğu bilincini geliştirebilir. "Kendi başına kalınca, kendiliğinden gelme işçi hareketi, ancak sendikacılığı doğurabilir ve kaçınılmaz olarak hep onu doğurmuştur." (age, sf: 20) Çünkü sos-

yalizm ile işçi sınıfı mücadelesi ayrı ayrı bütün şartlardan meydana gelirler. Birbirine paralel olarak gelişirler, fakat birbirini doğurmazlar. Sosyalizm, burjuva aydınları arasında, bilimin gelişmesinin bir sonucu olarak doğmuş ve zenginleşmiştir. Bu nedenle ki, bilimsel sosyalizm işçi sınıfına burjuva aydınlar tarafından dışarıdan iletilir. Proletaryaya, bilimsel sosyalizmi, kendi sınıf mücadelesine dışarıdan ihmal eder. Proleter devrimci bilincin işçi sınıfının kendiliğinden gelme mücadelesine tabi olarak doğacağını iddia etmek, bu bilimsel işçi sınıfına götürme görevini unutturmak demektir. Bu ise, işçi sınıfının ideolojik nakımdan, burjuvazi tarafından köleleştirilmesi sonucunu doğurur. "Çünkü kendiliğinden gelme işçi sınıfı hareketi, trade-unionculuktur (...) ve trade-unionculuk ise, işçilerin burjuvazi tarafından ideolojik bakımdan köleleştirilmesi derektir." (aynı eser, sf: 52) İşçi yığınları kendiliğinden gelme mücadeleleri içinde, bağımsız bir ideoloji yararamayacaklarından ya burjuva ideolojisini, ya da sosyalist ideolojiye benimsemek, bunlar arasında bir seçim yapmak zorunda kalacaklardır. "Sosyalist ideolojiyi herhangi bir biçimde küçümsemek, bu ideolojiye azıcık olsun sırt çevirmek" işçi sınıfına siyasi bilinç ileme görevini azıcık olsun ihmal etmek, burjuva ideolojisini güçlendirmeye yarayacaktır. Çünkü, burjuva ideolojiyi köken bakımından proletaryaya ideolojisine nazaran çok daha eskidir, çok daha gelişmiştir ve çok geniş ölçüde yayılmış imkanları vardır. (aynı eser, sf: 51-54) Bilerek veya bilmeyerek, isteyerek veya istemeyerek, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğmek, onu yüceltmek, bilincin rolünü küçümsemek işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisini güçlendirmeye yarayacağından, objektif olarak burjuvaziye hizmet etmek olur.

Proleter devrimcilerin görevi, işçi sınıfı hareketini proleter devrimci hareketin kanadına altına almak, onların büyük gücünü proleter devrimci hareketin emrine vermektir; kendiliğinden gelmeliğe boyun eğerek, proleter devrimci hareketin büyümesini geciktiren bütün eğilimlere karşı, hoşgörü göstermeden mücadele etmektir. Proleter devrimci politika, işçi sınıfı hareketini proleter devrimciliğinin kanadına altına alma, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketini bilimsel sosyalizmle birleştirerek, onu bilinçli siyasi mücadeleye yükseltme politikasıdır ve kendiliğinden gelmeliğin politikası, "işçi sınıfının burjuva politikası" olan trade-unioncu politikanın tam zıddıdır. Proleter devrimci politika, işçi sınıfının siyasi eğitimini, siyasi bilincini gelişmesini aktif olarak ele almayı emreder. İşçi yığınlarının bilincini gerçek bir siyasi

bilinc, gerçek bir sınıf bilinci düzeyine yükseltmeyi emreder.

İşçi yığınlarının bilinci, ne zaman gerçek siyasi bilinç, gerçek bir sınıf bilinci dir? Yine Lenin'e başvurmalı:

"Eğer işçiler, hangi sınıfların gadre uğrarsa uğrarsın, her türlü sisteminde karşı, zulmün ve zorbalığın bütün davranışlarına karşı tepki göstermeye alışmış (işçiler) ve işçiler bunlara karşı herhangi bir açıdan değil de, Sosyal-Demokrat (sosyalist) açıdan tepki göstermeye alışık (işçiler), iste o zaman ... işçi sınıfının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir). Eğer işçiler, önceki sosyal sınıfların her birini entelektüel, manevi ve siyasi hayatlarının bütün tezahürlerinde gözleyebilmek için somut ve aktüel siyasi gerçek ve olaylardan yararlanmasını (öğrenirlerse) ... eğer materyalist tahlil ve kıstasları, bütün sınıfların, kategorilerin, grupların, bütün evlami ve hayat şartlarına pratik olarak uygulamayı (öğrenirlerse, işte o zaman) ... işçi yığınlarının bilinci gerçek bir sınıf bilinci (olabilir)" (aynı eser, sf: 88-89). Proleter devrimci olabilmek için, işçi, bütün sınıf ve tabakaların "iktisadi niteliğini, sosyal ve siyasi özelliklerini", buhranların göçlü ve zayıf yanlarını bilmelidir... Marks'ın devrimiyle, "muhalazakarların parolası olan 'adil bir işgücü karşılığında adil bir ücret' yerine, bayraklarına 'sömürme düzeninin kaldırılması parolası'nı" (Karl Mar' Üzeri, Fiyat ve Kâr, Ankara, 5-öl. Yayınları, 1965, sf: 103) yazan ve bunun gerçekleştirildiği mücadeleye giren işçiler bilincini işçilerdir.

İşçi sınıfını siyasi bilince nasıl ulaştıracağız? Bunun için toplumun bütün sınıfları arasına girmeliyiz. Bütün haksızlıklara karşı zamahında ve geniş mücadele kampanyaları örgütlenmeli, canlı olayları, çevremizde olup bitenleri yığınların gözleri önüne sermeliyiz. Bütün alanlarda örgütlenen bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası, "ancak böyle bir kampanya, yığınların siyasi bilince ulaşmasını sağlayabilir ve yığınların devrimci eylemini hızlandırabilir" (Lenin, Ne Yapmalı, sf: 88) Siyasi ajitasyon görevini ye-

rine getirebilmek için, hayatın bütün alanlarını kapsayan geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası örgütlenmelidir, siyasi ajitasyonu zulmün bütün belirtilerini ele alarak yürütmek zorunludur. "Geniş bir siyasi gerçekleri açıklama kampanyası örgütlenmezse, işçilerin siyasi bilincini geliştirme görevimizi yerine getirmeyeceğimiz besbelli değildir mi?" (aynı eser, sf: 73)

Böyle bir eylem, besbellidir ki bu eylemin muhtevasıyla sıkı sıkıya bağlı bir örgüt gerektirir. Bu örgüt, birinci olarak, herşeyden önce ve başlıca mesleği devrimci eylem olan kimselerden kurulmalıdır. Üyeler arasındaki bu ortak özellik, işçilerle aydınlar arasında ve çeşitli meslek grupları arasındaki her türlü farkı kesin olarak siler. İkinci olarak, bu örgüt, bütün şartlarda ve bütün dönemlerde mücadeleyi sürdürebilecek sağlam bir yapıya sahip olmalıdır. Ancak böyle bir örgüt, bütün ülke çapında siyasi gerçekleri açıklayacak geniş, dengeli ve sürekli bir siyasi ajitasyon yürütebilir. Sağlam bir devrimci hareket ancak böyle bir örgütün varlığıyla mümkündür. Çünkü ancak böyle bir örgüt mücadelesinin geçitli ve huda değişen şartlarına uyabilir. Çünkü, ancak böyle bir örgüt, küçük grup ve birimleri harekete katılan bütün unsurları bir bütün içinde toplayabilir, geniş yığın örgütlerini kendisine bağlayabilir, denetim ve yönetimine alabilir. Ve yine, ancak böyle bir örgüte, eyleminin başlıca muhtevası toplumun bütün katları arasında yürütülen canlı siyasi ajitasyon olan bir örgüte sahip olanlar, "devrimin geldiğini önceden görememe tehlikesini en aza indirmiş" olabilirler ve "sınıf mücadelesinin kendini büyük ölçüde ortaya koyuşu sırasında" geniş örgütsüz yığınları da bir ölçüde kumanda edebilirler.

Kendiliğinden gelme yığın hareketleri ne kadar yaygınlaşır ve büyürse, böyle bir örgütün gereği o ölçüde artar. "Ancak Marksizmi anlamayanlar, işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelme yükselişinin ... devrimciler örgütünü yaratma görevinden bizi azadettiğini düşünebilir-

ler. Tam tersine bu hareket, örgüt görevini bize yüklemektedir; çünkü mücadele güçlü bir devrimciler örgütü tarafından yönetilmediği sürece, proletaryanın kendiliğinden gelme mücadelesi hiçbir zaman onun gerçek sınıf mücadelesi olmaz." (Aynı eser, sf: 167). Mao Zedung'un deyişiyle de, "devrimci prensiplere, Marksizm-Leninizm devrimci tarzına göre kurulmuş bir parti olmaksızın, işçi sınıfı ve geniş halk kitleleri emperyalizme ve uçaklarına karşı yönetilemez."

Eyleminin başlıca muhtevası, temerküz noktası, toplumun bütün katları arasında yürütülen canlı siyasi ajitasyon olan devrimciler örgütü, bu çalışmayı en iyi biçimde ancak bütün ülkeyi kapsayan ve düzenli aralıklarla yayınlanan gazete ile başarabilir. Üstelik böyle bir gazete propaganda ve ajitasyon görevinden başka, bir örgütlenme görevi de yapacaktır. "Bir gazete sadece kolektif propagandacı ve kolektif ajitör değil, aynı zamanda da kolektif örgütlenicidir de." (aynı eser, sf:89)

Buraya kadar, kendiliğinden gelmeliğin ne olduğunu ve işçi sınıfını nereye götüreceğini, kendiliğinden gelmek karşısında proleter devrimcilerin görevini, bilinçli siyasi mücadeleyi ve bu mücadelenin icabı olan örgütlenmeyi, bilimsel sosyalizmin esas kaynaklarına dayanarak özetlemiş bulunuyoruz. Şimdi de, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğen, proleter devrimci saflara sokulmuş iki siyasi akım üzerinde duralım.

KENDİLİĞİNDEN GELMELİĞE BOYUN EĞEN İKİ AKIM: EKONOMİZM VE TERÖRİZM

Ekonomizm, işçi sınıfının kendiliğinden gelme hareketini yösetilme, pultlaştırma teorisidir. Ekonomizm, siyasi mücadeleyi reddetmeyen, fakat, kendiliğinden gelme siyasi mücadelenin bilinçsizliği önünde boyun eğen, yani, proleter devrimci politikayı, trade-unioncu politika derekesine düşüren bir akımdır. Ekonomizmin benimsediği politika, işçilerin içinde buldukları şartlardan ileri gelen acıların hafifletilmesini sağlama yöneldi. Hükümetten gerekli kanunların çıkarılmasını talep ve bunun için mücadeleyi kabul eder. Ama bu politika, işçilerin sermayenin boyunduruğunda tutan şartların ortadan kaldırılmasını hedef almaz.

Ekonomizm, işçilerin sınıf bilincini geliştirmek için, iktisadi mücadeleyi biricik ya da başlıca temel sayar. Ekonomizm, iktisadi mücadelenin yığınları aktif siyasi mücadeleye çekmek için en geniş uygulama alanı ve bir araç olduğunu iddia ederek, siyasi ajitasyonun kapsamını, işçilerin siyasi bilincinin gelişme-

sini hiçbir zaman sağlayamayacak olan dar bir çerçevede sınırladılar. Bütün yönleri ile siyasi ajitasyon yerine, "aşamalı bilinçlendirme teorisi"ni koyar, önce ekonomik mücadele bilinci, sonra bu mücadele sınırları içinde kazanılan siyasi bilinç (!). "Bir grevden sonra, hiç değilse birkaç grevden sonra, hükümet polisi ve jandarmayı karşılarına çıkarınca, yığınlar kısa vadeli çıkarlarını anlamaya başlıyorlar" iddiası, ekonomistlerin, oportünizmin teorisi olan "aşamalı bilinçlendirme teorisi"nin tipik bir örneğini teşkil eder.

Ekonomizm "işçi sınıfının dikkatini, gözlem imkanlarını ve bilincini" yalnız işçi sınıfı üzerine, işçi sınıfının iktisadi mücadelesi üzerine çeker. "Salt işçi hareketi" taraftarıdır; işçi olmayan her aydına, sosyalist de olsa düşman gözüyle bakar. Böylece işçi sınıfının "cağlaştık toplumun bütün sınıfları arasında karşılıklı ilişkiler hakkında tam bir bilgi, siyasi hayatın tecrübesine dayanan bir bilgi" (aynı eser, sf: 89) sahibi olmasını önler.

Ekonomizmin, "iktisadi mücadelenin siyasi ajitasyon için en geniş ölçüde uygulanabilen araç olduğu yolundaki, bizim görevimizin bütün iktisadi mücadelenin kendisine bir siyasi nitelik kazandırma vb. olduğu yolundaki iddiaları, sadece siyasi bakımdan değil, örgüt bakımından da görevlerimizin dar sınırlı bir anlayışı yansıtır." (aynı eser, sf: 124). Devrimci politikamın yerine, kendiliğinden gelmeliğin politikası olan trade-unioncu politikayı koyan ekonomizm, devrimciler örgütünün yerine de, kendiliğinden gelişen örgüt biçimlerini koyar. "Devrimci eylemde dar kapsamda yetinmeyi, bu kadar dar eylem temeli üzerinde iyi bir devrimci örgütün kurulamayacağına anlayamamayı, nihayet (ki bu en önemlisidir) bu kadar dar kapsamlı çalışmayı hakkı göstermeyi ve onu özel bir 'teori' durumuna yükseltmeyi, yani bu mücadelede de kendiliğinden gelmeliğe boyun eğmeyi ifade eden" ilkelliği savunur. İlkelik, ekonomizmle sıkı sıkıya bağlıdır. Ekonomizmden kurtulmadıkça, ilkelikten, yani dar kapsamlı örgüt eyleminden kurtulmanın imkanı yoktur. Ekonomizm, yığın hareketine "devrimci eylemimizi güçlendiren ve ona hız veren bir şey olarak değil de, bizi devrimci eylemi yürütme zorunluluğundan azad eden bir şey" olarak bakar. (aynı eser, sf: 138) Bu nedenle de, birinci ve en acil pratik görevimizin siyasi mücadeleye gerekli enerjiyi, çetinliği ve devamlılığı sağlayabilecek olan bir devrimciler örgütü yaratılması olduğunu göremez. Örgütlenmede gevşekliği savunur. İşçilerin yığın örgütleriyle devrimciler örgütünü birbirinden ayırdedemez.

Besbelli ki, ekonomizm işçi sınıfını kurtulsa değil, onu bataklığa, burjuvazinin kuyruğuna takmaya, köleleştirme-yer götüren bir akımdır.

Terörizme geçelim:
Terörizm genel olarak, iktidarın terörle yıldırılacağı ve düzenin terörle bozulabileceği görüşüdür. Terörizmle ekonomizm arasında zorunlu bir iç bağlantı, ortak bir kök vardır. Bu bağlantı, bu ortak kök, kendiliğinden gelmeliğe boyun eğme denen şeydir. Ekonomistler, "salt işçi hareketleri" önünde boyun eğlerler; "Teröristler ise devrimci mücadele ile işçi sınıfı hareketini birbirini tamamlayan bir bütün içinde birleştirme yeteneğinden yoksun olan, ya da fırsatını bulamayan aydınların tutkulu öfkesini kendiliğinden gelmeliğe önünde boyun eğmektedirler. (aynı eser, sf: 95-96). Terörizm, en geniş siyasi ajitasyonun yerine terörü, "heycinlandırma terörü" koyar. Bütün alanları kapsayan siyasi gerçekleri açıklama kampanyasının mutlak olarak zorunlu olduğunu göremez. Siyasi mücadeleyi birtakım komplolar olarak sınırladılar. Siyasi devrimi gerçekleştirmek için sıkı ve inatçı bir mücadele ile proletaryayı eğitmek, devrimcilerin güçlü bir örgütünü yaratmak yerine, heycinlandırıcı bir terörizm ile işçi sınıfı hareketini canlandırmayı savunur.

Terörizmin örgütlenme anlayışı da, siyasi mücadele anlayışına uygun olarak, ilkelliği savunmaktadır. Lenin, ekonomizm ile terörizmi karşılaştırarak şöyle der: "Biri oportünist, öteki ihtilaleci olan bu iki eğilim, egemen bulunan ilkel metotlara boyun eğmektedirler." (aynı eser, sf: 131-132) Ve yine teröristlerin terör çağrıları ve ekonomistlerin iktisadi mücadelelerin kendisine bir siyasi nitelik kazandırma yolundaki çağrılarını "şu anda Rus devrimcilerinin omuzlarına yüklenen en acil görevden, örgütlenme ve bütün biçimleriyle siyasi ajitasyon görevinden kaçmak için iki ayrı yoldan başka bir şey değildir" der. (aynı eser, sf: 98)

Kendiliğinden gelmeliğe boyun eğen bu iki akım, bunların siyasi görev ve örgüt anlayışlarını da Lenin'den yaptığımız aktarmalarla özet olarak vermiş bulunuyoruz.

Sınıf bilinçli proletarya, bugün ülkemiz işçi hareketi içinde önemli ölçüde varlık gösteren ekonomist-reformist bakış açılarını karşı, Mİ-MZD bilimi rehberliğinde yoğun bir ideolojik-siyasi pratik mücadele yürütme görevine daha sıkı sarılmalıdır. Ülkemizde siyasal iktidarı alabilmenin odayı oluşturan kırıldaki barışçı olmayan mücadeleye güç verme ve ona hizmet etme perspektifi burun olsun unutulmamalıdır.

Röportaj:

Hayatın Gerçekliği

Yeni Demokrasi: Adınızı ve memleketten gelişinizi anlatır mısınız?

İ.Sürer: Adım İ.Sürer: Bingöl'ün Kışa kazasının bir köyünden geldim. İmkanlarımızın olmaması ve yaşam şartlarının zor olması sonucu tarihini tam hatırlayamıyorum ama 68-69 yıllarında İstanbul'a geldik. Türlü türlü işlerde çalıştım. İtildim, kakıldım.

Yeni Demokrasi: O zaman evli miydiniz ve şu an kaç çocuğunuz var?

İ.Sürer: Evet. İki tane çocuğum Bingöl'deyken doğdu. İki tanesi de İstanbul'da. 4 tane çocuğum var. Şimdiye kadar kapıcılık yaptım, çaycılık yaptım. Kapıcılık yaptığım sırada anlaşamadığımızdan bir gece eşyalarla birlikte attılar bizi. O gece eşyalarla birlikte dışarda kaldık. İkinci akşam komşunun evine gittik. Derken, kiralık bir yer tuttum. Şimdiye kadar bir çok işte çalıştım, çabaladım. Yani, itildim, kakıldım. Libya'da 5 sene Sezal Türkçe'te çalıştım. Paramızı vermediler. Orada çalıştığım beş sene zarfında tek kurşunsuz tekrar Türkiye'ye geldim.

Yeni Demokrasi: Paramızı almak için herhangi bir girişimde bulduğunuz mu?

İ.Sürer: Cürrişimde bulduk, ama başarılı olmadık. Mesela mahkemeye vermiştik. Mahkemeyi kazanmamıza rağmen, firma iflas etmiş olduğundan bir şey alamadık. Ondan sonra buraya geldim ve çeşitli işlerde tekrar çalıştım, çıktım, derken, en sonunda ikinci boğaz köprüsünde bir buçuk sene çalıştım. Burada en kaliteli ustaya en fazla 80 bin, 90 bin ya da 120 bin lira gibi az bir ücret veriyorlardı.

Yeni Demokrasi: Sigortalı mıydınız?

İ.Sürer: Evet, sigortalıydım. İşçiler verilen para azdır diye bir kaç defa yazılı olsun, sözlü olsun müracaat ettiler. Ayrıca yemekler yenmiyor, yatakhaneler berbat. Baktık çare yok. Biz bütün işçiler, bu insanlık dışı muamelelerin düzeltilmesini, düzeltilmezse çıkışımızı alacağımızı söyleyerek direnişe geçtik. Sözde varolan sendika bize sahip çıkmıyor. Bu haksız uygulamalar dışında ayrıca paralarımız da verilmiyordu. Başlatmış olduğumuz direnişi kırmak için

17. maddeden 30 arkadaşımızı işten attılar. Bunun üzerine bütün işçiler direnişe geçtiler. Az önce de belirttiğim gibi, sendika da sahip çıkmıyordu bize. İşçiler hem işverene karşı, hem de sendikaya karşı direniyordu. Sendika da bize karşıydı. Sendikamız olarak 3 gün (tabii ki bu arada polis çağırıldılar, jandarma çağırıldılar) jandarmaya koluğumuz altında oturduk, kalktık. Direnişin üçüncü günü işçi kapı dışarı edildi. Sözde tazminat verilecekti ama, tazminat diye bir şey verilmedi. Ondan sonra yine iş aramaya kalktık, bulamadık. Tabii ki Türkiye'de iş bulmak, siz de tahmin edersiniz ki çolde su bulmak kadar zor. Ama buna ancak iş arayanlar bilir. Neysel. Gittik bir torpil bulduk. Torpille işe girdik. Birbuçuk ay dayanabildik. Bir buçuk ay sonra tekrar STFA'dan dışarıya atıldık.

Ben artık Türkiye halkının kurtuluşunun ancak kendi elinde olduğuna inanıyorum. Ben kendi şahsıma göre buna inanmışım. Yani ML-MZD'nin Türkiye ve dünya üzerindeki önemi ve İbrahim Kaypakkaya yoldaşın bu ML-MZD

ışığında Türkiye'ye ilişkin sunduğu görüşler doğrultusunda başarıya ulaşacağına inanıyorum. Başka alternatif göremiyorum. Şimdiye kadar uğraştım görmek için ama göremedim.

Yeni Demokrasi: Sendika size hiç yardımcı olmadı mı?

İ.Sürer: Hayır. Sendika bize hiç sahip çıkmadı. Son olarak STFA'ya girdim. Bir buçuk ay çalıştım. Burada çok hakaret gördüm. Orada, soyadını bilemeyeceğim Oktay isiminde bir şantiye şefi var. Bu adamı işçilere olmadık küfürler ediyordu. Yıldırma için bir nevi psikolojik işkenceler yapıyordu. Yine bir tane personel şefi var. Mehmet isiminde, bunun da soyadını bilmiyorum. Bu da aynı. Bütün işçileri takip ediyor, sürekli izliyor.

Yeni Demokrasi: Peki bu baskılar karşısında işçilerin dayanışması olmadı mı?

İ.Sürer: Yok...

Yeni Demokrasi: Kaç kişi çalışıyordu son çalıştığınız STFA'da?

İ.Sürer: Yeni kurulmuş bir şantiye olduğu için 100 kişi civarında çalışan vardı. Benden sonra beş-altı kişinin daha ç-

kışını vermişler. Bu çıkışlar da diğer işçilerin gözlerini korkutmak içindir. Diğerleri de "yarın da bizim çıkışımız verilir" korkusuyla seslerini çıkaramıyorlar. Çıkarılmaları diye de bu beş-altı kişinin daha çıkışını, diğerlerinin gözünü korkutmak için vermişlerdir.

Yeni Demokrasi: Peki, son çalıştığınız işyerinde, isten atılmaları hangi gerekçeyle dayandırılıyordu fabrika yönetimi?

İ.Sürer: Bana işyerinde iş saati içinde dinleniyor olmam gerekçe gösterildi. Olay şöyle gelişmişti. Çok çalışmıştım, yorgundum. Bacaklarım ağrıyordu, ayakta duramıyordum. Bir arkadaşla beraber dinlenmek için oturmuştuk. Baktık karşımızda şantiye şefi duruyor. Ve hemen öfke diledik, ayağa fırladık. Yorgunduk. Ben bilakis vurguladım. Ve dedim ki, "Sen bana bir babalık et. Yorgundum. Eve gittim buzar yok, para sıkıntısı var, eve bir şey götürmemenin sıkıntısı var. Zaten işe yeni girdim, aylık da alamadım henüz -ki gerçek te oydu- hem de fazla işten yorulduğumdan dolayı mecburen dinlenmek ihtiyacı duydum. Dört çocuk sahibiyim." O kadar anlatmama rağmen "ben mi sana çocuk doğur dedim" diyecek adlar alçaldı ve "kesinlikle bunun çıkışını verin, s..... olun gitsin" dedi. Diğer altı işçiye benden sonra çıkış verilmis. Ben devamı almaya gittiğim zaman öğrendim, 3 kişi kaynakçılardan, 3 kişi de boyacılarından.

Yeni Demokrasi: Peki, sendikamız var mıydı? Sendika üyesi miydiniz?

İ.Sürer: Tabii. Yol-İş Sendikası üyesiyiz. Ama sendika gerçekten sahip çıkmıyordu bize. Satılmış bir sendikadır ve bunu defalarca söyledim yüzlerine. Ben bilakis kendim gittim. Hamit Aydemir diye bir sekreterleri var. Şunu özellikle vurgulayayım, bu işverenden daha fazla işçi düşmanıdır. Gittiğimizde işten atıldığımız ve işverenin atıldığımızı dair gösterdiği gerekçeleri anlattığımda, "ben hiçbir şey yapamam" dedi. "Peki, sen hiçbir şey yapamazsan, ben ne yapacağım, ne yapayım?" dedim. İki aydır orada çalışıyordum ve hemen ahdattımı kestiler. "Sizin bize yararımız ne olacak?" diye sorduğumda da, "Yasalar böyle, devletin getirdiği yasa budur. Yasaların dışına çıkamayız. Ben sana bir şey yapamam" dedi. Ve ben de ensemi kaşıyarak geriye çekildim.

Yeni Demokrasi: Peki şimdi ne yapıyorsunuz?

İ.Sürer: Şimdi boştayım, iş arıyorum. Nereye gidiyorsa iş yok. Hatta sendika beni bir yere göndermişti. Almadılar. Kaç yere kendim başvurduğum. İş yok. Belki konumuzun dışında bir şey söyle-

miş olacağım ama, konumuzla bağı yine de var kanısındayım.

Bugün Türkiye'de devrim yapacağız diyen bir sürü küçük-burjuva örgütler vardır. Tabii ki bunlar nasıl yapmışlar, etmişler, bir sürü insanı peşlerine taktmışlardır, bilemiyorum. Ama ben inanmıyorum ki, bu halk bunları bırakacaktır. İbrahim Kaypakkaya'nın Türkiye'de tahliil ettiği yolda yürüyecekler. Yani Türkiye'nin başka şans, başka kurtuluş yolu yok bence. Çünkü bakıyoruz

kimin peşine takıldıksa bizi hayal kırıklığına uğrattılar, aldattılar.

Yeni Demokrasi: Mevcut siyasi yapılanmalardan bahsediyorsunuz. ANAP, SHP, DYP gibi partiler alternatif değil mi, ya da sizce başka alternatif nedir?

İ.Sürer: Ben düzen partilerine inanmıyorum. Ben Türkiye'de kendini ML sayan küçük-burjuvalara da inanmıyorum. Yani, SHP, ANAP vb. partiler de bizim kurtuluşumuz değil. Biz kendi alternatifimizi bulmalıyız, yaratmalıyız.

18 MAYIS

18 yaşında bir genç gibi gelişmektedir karanlıkta

Kimilerine göre kötüdür ölüm

Kimilerine göre ölümü güzelleştirir ölen

Kimilerine göre ecel

Kimilerine göre 90 gün örülen direniş

Ölüm canlanan yaşamdır Kaypakkayalarda

Bir çağlayan

Ve yüreğimizin ışığı

Ve bir alev

Munzur bile söndüremez bu yangını

Diyarbakır'da bir kaya

Sanki yükselmiş aya

Diyarbakır'da bir zindan

Zindanda Kaypakkaya

Nasıl ki sevgiyle kucaklaşmışsa ölümü

Nasıl ki 90 kere 24 saat katlanmışsa acıya

Nasıl ki haykırmışsa kinini

Tükürmüşse suratlarına suskunluğunu

Bize de anmak düşer coşkuyla onu

Vurdu gövdesini karanlığın zembereğine

Ve doldu ışık yürek penceresine

Ey benim cevahirim

Ey benim dişleri kenetlim

Coşkun ırmağım

ser verenim

Sır vermeyenim

Durmadi coşkun akan ırmağın

Susmadi yoldaşlarına bıraktığın

Ve namlusuna yüreğini sakladığın

Ne o zindanlardaki sesin

Ne de nefesin

Hâlâ gitmiş değil hücre karanlığından

Her düşen düştüğün yere

Çıktı göğsünü gere gere

Bilinen o ki,

Kesilince bileklerin

Sökülünce tırnakların

Ödü koptu puşların

Her Mayıs'ta vurdular bizi

Yine de yaşattık kendimizi

Attılar bizi hasret'in koynuna

Boğmak istediler hasrete

Oysa ne kadar da güzeldir bizimle hasret sürmüş

Filiz vermiş içimizden sevdan

İbrahim'in gösterdiği yol ancak bizi kurtuluşa götürür. Başka kurtuluş yolu yok.

Yeni Demokrasi: Yine konumuza dönelim. Oturduğunuz ev kendinizin mi?

İ.Sürer: Bizim, kendimizin.

Yeni Demokrasi: Evi ne zaman yaptınız?

İ.Sürer: 1977'de devrimciler bize yardımcı oldu. Ve burada halka önderlik ettiler. Halk burada birer oda yaptı, altına girdi.

Yeni Demokrasi: Ne kadar ev yapı-

dı o zaman?

İ.Sürer: Aşağı yukarı 3-4 bin ev yapıldı.

Yeni Demokrasi: Evlerinizin ruhsatı, tapusu var mı?

İ.Sürer: Tapu sözde vereceklerdi, vermediler. Bir tahsis belgesi verdiler bize. Tapu verme işi şimdilik durdurulmuş. Verseler de zaten bizden para sızdırmak için verilir. Mesela arsaların metresi 4 bin liraydı. Şimdi metresi 8 bine çıktığı için tapu verme izi durdurulmuş. Bun-

lardan 8 bin liradan alacaklar.

Yeni Demokrasi: Ulaşım nasıl? Yolu-
nuz, otobüsünüz var mı?

İ.Sürer: Ulaşım kötü. Sadece seçimden önce bir belediye otobüsü verdiler, o da herhalde seçimden sonra kalkacak. Bu otobüsü seçimden dört gün önce verdiler. Ondan sonra bir de yol yaptılar. Ama yol, yapıldıktan sonra yıkılıp gidiyor. Öyle bir yol yaptılar ki, ameleye duvar yaptırıyorlar. Yani usta parası vermesinler diye. Geçen gün burada yolun yanında beton atıyorlardı. Ben baktım toprağın üstüne beton atıyorlar. Sor-dum, "bunların kontrolleri nerede?" dedim. "Aşağıda" dediler. Ben biraz bağırdım. Dedim, "biz de betoncu-yuz, biz de işçiyiz. Biliyoruz burada beton nasıl dökülür. Niye böyle döküyorsunuz?" Adam döndü ve dedi ki, "12 cm. beton döküyoruz." 12 cm. değil, 20 cm. de dökse o beton tutmaz. Çünkü toprağın üstüne beton öyle dökülmez. Bunun üzerine şikayet edeceğimi söylediğimde, "git nereye şikayet edersen et" dedi. Kısacası bu betonu dökmek için verilen para toprağa atılmıştır diyorum. Bu bize hizmet değil.

Yeni Demokrasi: 4 çocuğunuz olduğunu söylemiştiniz. Çocuklarınız okuyor mu?

İ.Sürer: İkiisi okuyor.

Yeni Demokrasi: Hangi okula gidiyorlar?

İ.Sürer: Aşağı okula gidiyorlar. Bir saatlik yolu her gün gidip-gelmek zorundalar.

Yeni Demokrasi: Eğitim durumu nasıl?

İ.Sürer: Yetersiz. Mesela bir yardım istiyorlar okuldan, veremiyoruz. Geçen gün toplantıya çağırdılar. Okulun perdeleri yok, silgisi yok, bilmem tahtası yok, badanası yok, şu yok, bu yok. Para vereceksin. Ev... o da bizde yok. Nereden getirip vereceksin. Yok ki. Ben değil, kimse vermedi, veremedi.

Yeni Demokrasi: Biraz da okulun hakkında sizinle sohbet edelim. Önce bize adını söyler misin?

- Nilüfer.

Yeni Demokrasi: Nilüfer sizin sınıfta kaç kişi var?

- 24 kişi.

Yeni Demokrasi: Sabahtan akşama kadar mı okuyorsunuz, yoksa sabahçı-öğlenci şeklinde mi oluyor?

- Sabahçı-öğlenci şeklinde oluyor. Ben öğlenciyim.

Yeni Demokrasi: Kaçınca sınıftasın?

- İkinci sınıftayım.

Yeni Demokrasi: Teşekkür ederiz Nilüfer. Şimdi tekrar size dönelim sayın Sürer. Burada oturanların genel durumu nasıl? Nerede çalışıyor bu insanlar? Ekonomik durumları nasıl?

Hani kurşun sıksan parçalanır gece
Hani uzatsan elini aya gölge düşer
İşte öyle güçlenecek
Kıvılcımlarla üreyen mazin
"Ve halkın koyunda bir incir gibi
Büyüyüp gelişmektedir zafer
Biz de gördük küçük adamları
Köhnemiş silahlarıyla saldıranları"
Biz de yaşadık
Acıları sevince boğan direnişleri
Elbette ki vardır bir diyeceği
Yaptığımız tarihin

Elbette unutulmaz direnişin senin

Çünkü;

"Büyüyüp gelişmektedir zafer"

Bir yangın gibi taşıyıp durduk

Zulamızda cevahirini

Sanki okyanusta damla

İşkencede denizdin

Ey günü uyandıran

Toprakla söyleşen rüzgar

Ey halkımın yaralı gülü

Sol yanımın kıvılcımı

Ey gökteki ay

Dağdaki kaya

İbrahim KAYPAKKAYA

Onlar yoruldu doksan günü saya saya

Bıkan onları

Onlar şaşırdı

"Can çektiğimiz yaşamaya"

Bulutlar yağmura

Karanlıklar aydınlığa

Bugünler yarına

Yarınlara mahkumdur.

Ve yüzleri gülmez

Vurdukları ölmez

Gökteki ay

Dağdaki Kaya

İBRAHİM KAYPAKKAYA

Devran geriye dönmez.

Sağmalcılar-2

Dev-Yol Tutuklularından

Hüsnü Çavuş

İ.Sürer: Çoğunlukla boştayız. Mesela burada erkekler iş bulamıyor, kadınlar çalışıyor. Kadınlar, genellikle evlere gidip hizmetçilik yapıyor, temizlik işlerine gidiyorlar.

Yeni Demokrasi: Peki komşular arasındaki ilişki ve dayanışma nasıl?

İ.Sürer: Pek dayanışmayı sağlayamıyorlar. Bilincsizler. Mesela birbirlerine gidip "merhaba" dahi diemiyorlar. Örneğin ben komşuya gidemiyorum. Neden gidemiyorum? Bir sürü problemden dolayı bunahma düşünüyorum. En büyük problemim ise işsiz oluşum. İş peşinde dolajıyor, iş arıyorum. Bu bunahımla komşuya dahi gidemiyorum.

Yeni Demokrasi: Siz İ.Sürer'in eşisiniz. Adınızı öğrenelim.

- Hafize...

Yeni Demokrasi: Çalışıyor musunuz?

- Yok çalışmıyorum.

Yeni Demokrasi: Evde çocuklara bakıyor, ev işleriyle ilgileniyorsunuz. Peki kocanızın durumu, yani işten atılması, işsiz kalması, çektiğiniz sıkıntılar vs. sizi nasıl etkiledi?

- Vallahi ne bileyim, ne diyeyim.

Yeni Demokrasi: Aramızda tartışmalara neden oluyor mu bunlar?

- Yok olmuyor. Bazen...

İ.Sürer: Oluyor, niye olmuyor ki, söyle işte. Geçenlerde seni niye dövdüm? Anlatsana nedenini?

Yeni Demokrasi: Görünüşe bakılırsa, eviniz pek sağlam benzemiyor. Rutubet ve aynı zamanda akma da oluyor galiba. Bu sizin için zor olmuyor mu?

İ.Sürer: Evet, ev olduğu gibi çamurdan yapılmış, harç març yok. Çünkü imkanlar bu kadar. Sadece içini hafif bir boyayla sıvadık o kadar. Pirketler de kırılmış, su olduğu gibi içeriye gidiyor. Bundan dolayı da kışın hep hastanelik oluyoruz. Hastahaneden başka nereye gidebiliriz ki? Öyle oluyor ki, hastahane de götüremiyoruz. Ayrıca kömür de alamıyoruz. Bir ay oldu. Ben bundan sonra ne zaman kömür alacağım ki? Yok ki param alayım. Birikmiş param da yok. Kömür gitilince paramız bitiyor. Ne ile kömür alacağımı düşünemiyorum. Bu kışın ne yapacağız, bunu da bilemiyorum. Ben çocuklardan bir kaç tane gözden çıkarttım. Kömür alamayınca, hastahaneye götüremeyince nasıl kalacağım bunların ardından, bilemiyorum?

Yeni Demokrasi: Bu uzun sohbetimiz için çok teşekkür ederiz.

İ.Sürer: Ben size teşekkür ederim. Sorunlarını, bizim gibi yoksul insanları savunmanızı, onların sorunlarına, derilerine ortak olmanızı, yol göstermenizi takdirle karşılıyorum, mücadelede başarılar diliyorum. ■

I

hüzün çökmüş geceye
vurmaz yüzüme ayışığı
düşmez ellerime yıldızların ışığı
varoşlardan bir tren çılgıncı
aşarak taşduvarları ve karanlığı
taşır hana
anılarla yüklü başkent gecelerini
güz yağmurlarıyla yıkanmış türkülerimizi
merhaba türkülerle gelen dost

II

hani söz vermiştik can
halay çekecektik kolkola gülkardeşimizle
menekşelerle ezgilenen özlemlerden
turnalarca sevinçlere devinecektik

III

kollarım bir daha saramaz seni
selamım yollarda kahr
dağlar gecit vermez olur
kör olur dilsizlenir
kuytularda gizlenende ölüm
dosta haber vermez olur

IV

hangi dağbaşlarında bıraktın can
dudaklarımın bezeği sıcak gülümsemeni
sen deli poyraz sen coşkun ırmak
bilirim sığmaz olunca can kafesine yürek
vardın aktın toprağıma dostluğun ve sevginin
ilk yazda seninle gülecek güneşe başak
seninle açacak sevdaya çiçek

V

hak zaman deviniyor yaşam içinde
birazdan söker şafak
Hüseyingazi'nin tepelerinde
bir karlı gününde başkentim
içtiğimiz son çay kadar
demli ve sıcak

VI

şimdi şitler ağlamaklı olur bende
türküler ağıt
ama söyleyeceğiz bir gün
utkunun coşkusunu da
o gün aramızda olacağını sende
yaşamını türkülerle bezerdin
şimdi türküleştin onurlu yaşamınla

● Yenilgi Dönemlerindeki İdeolojik Saflaşmalar Üzerine

Devrime soyunan proletarya, dünyayı değiştirme mücadelesinde daha çok yenilgiler tadacak ve bu yenilgilerden dersler çıkararak geleceği inşa ve değiştirme mücadelesinde kullanacaktır.

Kerem Yılmaz

Her yenilgi, olumlu ve olumsuzlukları da beraberinde getirir. Türkiye devrimci hareketi de 12 Eylül yenilgisinin olumlu ve olumsuzluklarını hâli üzerinde taşıyor. Buna damgasını vuran esas yanı ise olumsuzluklardır. Yenilgilerin olumlu yanı olmaz diyenler çıkacaktır. Bilinmelidir ki, dünya proletaryası yenile yenile zaferi elde etti. Büyük Ekim devriminden önce Rus proletaryası bir çok yenilgi tattı. Paris Komünü'nün yenilisi üzerine Marks ve Engels geleceğe ışık tutan dersleri çıkararak Marksizmi daha da geliştirdiler. Lenin, Stalin ve Mao da ayrıştı yapıları. Kendi ülkelerindeki devrimci mücadeleleri yenilgilerinden dersler çıkararak, teorilerini daha da zenginleştirdiler. Ve bir daha da aynı hataya düşmemeye çalıştılar. Devrime soyunan proletarya, dünyayı değiştirme mücadelesinde daha çok yenilgiler tadacak ve bu yenilgilerden dersler çıkararak geleceği inşa ve değiştirme mücadelesinde kullanacaktır.

Yenilgi dönemlerinin özelliği proletarya için bütün ülkelerde aynı olmaktadır. Her yenilgi devrimci ve sosyalist hareket üzerinde olumsuzluklar yaratmış, toplumdaki geniş bir dejenerasyona yol açmıştır. Lenin'in 1905 devriminin yenilisi üzerine Sol Komünizm adlı kitabında söylediği hatırlanırsa, ülkemizde 12 Eylül sürecinde (ve bugün) Türkiye devrimci hareketinin içinde bulunduğu durumu iyi anlar, 12 Eylül sürecinin yoğun faşizm koşullarında, bir zamanların 'keskin' devrimcilerinin nasıl sağa-sola savrulduğunu, devrimden soğuduklarını, hatta bir kısmının devletin uşağı du-

rumuna düştüğünü rahatlıkla görebiliriz. Davadan dönümler, kapitalizmi övmeler, ideolojik yozlaşma, felsefi olarak gerileşme, ahlaksal yozlaşma, Marksizm-Leninizm ve Mao Zedung Düşüncesi'ne düşmanca tavırlar içine girme, ulusal ve sosyal kurtuluş mücadeleleri ve tamamen sırt çevirmenin yanında, artık proletarya devrimine inanmama ve ülkemizde reformizme, revizyonizme, 'çökütme', modern revizyonizme kayma gibi.

12 Eylül öncesi Türkiye'de çıkan 'sosyalist' menşeli dergilere baktığımızda muazzam bir radikalizm vardı. İdeolojik yanlışlıkları bir yana, yükselen sınıf mücadelesinin gerisinde kalmamaya çalışıyorlardı. Bunun da ötesinde devrime 'inanç' yaymaya çalışıyorlar ve devrimci hareketten önemli ölçüde etkileniyorlardı. Reformizmin ve Avrupa komünizminin karşısında yer almaya çalışıyorlardı. Troçkizmin etkisi ise zayıftı. Ama modern revizyonizmin etkisi o dönemde de vardı.

Dün bir çok dergide, Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'dan övgüyle söz edilirken, bugün övgülerin yerini 'aşma' adı altında deyim yerindeyse siyasi küfürlerle bırakmış. Çünkü bu keskin devrimciler uzun yıllardır mücadele ettikleri için çok voruldular.

Bugün ise, çıkan 'sol' dergilerin çoğuna baktığımızda radikalizminden eser kalmamış. 1980 öncesi Marksizm-Leninizm'den etkilenmelerinin izlerini de sil-

mişler, ya da silmeye çalışıyorlar. Ve çoğu Marksizm'in eskidiğinden, çağımızın değiştiğinden ve Marksizm'in 'yeni çağa' uydurulması gerektiğinden utanmazca dem vurmaktan geri kalmıyor. Bir çoğu da yasalaşmanın faydalarından söz ederken, bazıları da parlamentonun cilalanmış yaldızlı kapılarının 'çekici' gelvetine kapılmışçasına devrimciliği orada arar duruma gelmişler. Yani günümüzün tasfiyeciliğinin şampiyonluğunu yapıyorlar.

Bugünkü bir çok 'sol' görünümü dergide, 'devrim' sözcüğü unutuldu ve unutturulmaya çalışılıyor. 12 Eylül faşizminin istediği de buydu. Düzene zarar vermeyecek ve de ML'i yozlaştıracak teorik tartışmaların olmasını istiyordu. Bunu kısmen başardı diyebiliriz.

Dün bir çok dergide, Marks, Engels, Lenin, Stalin ve Mao'dan övgüyle söz edilirken, bugün övgülerin yerini 'aşma' adı altında deyim yerindeyse siyasi küfürlerle bırakmış. Çünkü bu keskin devrimciler uzun yıllardır mücadele ettikleri için çok voruldular. Artık başka kapılarda kalemeşörlük görevini üstlenmeyi kendilerine sorumluluk bildiler.

12 Eylül faşizminin hedefleri arasında devrimciliği tasfiye etmek, Marksizm-Leninizm'i 'öcü' göstermek vardı. Geçmişin bazı devrimci-demokratları üzerinde bu tavır etki yarattı ve onları burjuvazinin yanına 'sol' görünümü, özünde ise burjuva ideolojisi olan teoriler ile donanmasına neden oldu.

Sınıf bilinçli proletarya, 12 Eylül sürecinde subjektif hatalarından dolayı yenilgi almasına rağmen, yaşanan ideolojik saflaşmadan esas olarak etkilenmemiş, ML/MZD özünü korumuş, niteliğinden en ufak bir taviz vermemiştir. Ül-

Türkiye Devrimci Hareketi içindeki yeni ideolojik saflaşma ve ayrışmaları sadece 12 Eylül yenilgisine bağlamak yanlıştır. Esas olarak UKH içinde yaşanan bunalım ve geriye dönüşlerin olmasıdır. İkincisi ise 12 Eylül sürecinde yaşanan baskı ve bunun sonucu alınan yenilgidir.

kemizde estirilmeye çalışılan 'sivil toplumculuk', 'Avrupa Komünizmi', 'Troçkizm' dalgasına karşı kararlı olarak karşı koymuş ve ideolojik olarak da mahkum etmiştir. Diğer oportünist ve revizyonistler ise, 12 Eylül sürecinde aldıkları yenilgiden sonra yeni arayışlara ve yeni saflaşmalara gittiler. Bugün ülkemiz, bu saflaşma ve arayışlara sahne olmaktadır.

Türkiye Devrimci Hareketi içinde yeni ideolojik saflaşma ve ayrışmaları sadece 12 Eylül yenilgisine bağlamak yanlıştır. Esas olarak UKH içinde yaşanan bunalım ve geriye dönüşlerin olmasıdır. İkincisi ise 12 Eylül sürecinde yaşanan baskı ve bunun sonucu alınan yenilgidir. Birincisi ideolojik saflaşmada esas iken, ikincisi tali ve onu hızlandıran bir rol oynamıştır.

UKH içindeki bunalımlar ve bunun ülkemize yansımaları

Bugün Türkiye devrimci hareketi içindeki ideolojik saflaşmaları daha iyi kavramak için, 1956'lara kadar uzanmak gerekiyor. Şunu da belirtmek gerekir ki, UKH içindeki her gelişme Türkiye devrimci hareketi içinde büyük yankılar uyandırmıştır. 1. paylaşım savaşı sonrasında Ekim devrimi ülkemizde Mustafa Suphi önderliğinde TKP'nin doğuşuna neden olmuştu. Ancak M. Suphi'nin ölmesiyle TKP'nin önderliğini ele geçiren Şefik Hüsnü revizyonisti, TKP'yi gerçek kimliğinden uzaklaştırarak reformcu bir çizgiye soktu. Kemalizmin yedeği durumuna getirdi. TKP, 1966'da Kruşçev modern revizyonizminin etkisi altına (uşağı demek daha doğru olur) girilmesiyle giderek sosyal-faşist bir karaktere büründü ve o günden beri aynı niteliğini koruya gelmektedir.

UKH içindeki esas ayrışım 2. enternasyonal önderlerinin birinci paylaşım savaşında, kendi emperyalistlerini destekleme tavrına girince oldu. Lenin ve

Lenin'i takip eden ML'ler ise, 2. enternasyonal önderlerinin bu tavrını proletaryaya ihanet olarak yorumladılar. Çünkü, bu revizyonistler 1. paylaşım savaşında proletaryanın safında değil, savaş yanlısı emperyalist tekellerin yanında saf tuttular. İşte ilk ciddi ayrım bu olurken, 1956'da ise, UKH büyük bir ayrışma içine girdi.

Stalin'in ölümünden sonra 1956'da SBKP(B)'i bir darbe ile ele geçiren Kruşçev ve ekibi, ML'e büyük bir darbe vurdu. Dünyanın ilk proletarya devletini artık modern revizyonistler ele geçirmiş oluyordu. Diğer ülke ML'lerinin SBKP(B)'i yandırmaz otorite olarak görmeleri, sosyalizmde sınıf mücadelesi olgusu gerçeğini kavrayamamaları, sosyalizme önderlik eden proletarya partileri içindeki iki çizgi mücadelelerini kavrayamamaları, burjuvazinin dışta değil, esas olarak partinin göbeğinde olduğunu görememeleri sonucu, Kruşçev modern revizyonizminin gerçek yüzünü görmelemini engelledi ve göremediler de. Bunların yanında önderinde bir tecrübe çıkaracakları böyle bir geriye dönüşün olmasının da etkisini hesaba katmalıyız.

Dünya emperyalist burjuvazisi için 'sosyalizm' en büyük düşmandır. Ideolojik olarak ve fiili olarak sosyalizme yönelen her saldırganı desteklemekten çekinmezler.

Kruşçev saldırısının esasını, ML nezdinde Stalin'e yöneltti. Aslında bu saldırı, büyük ML usta Stalin şahsında dünya proletaryasına, ML'ye saldırıydı. Stalin'in 'kanlı bir diktatör' olduğunu ilan etti. Ve Stalin'e karşı yoğun bir karalama kampanyasına girişti. Kruşçev'in bu saldırısı bütün emperyalist ve gerici-ler tarafından da (bugün Gorbaçov'un gördüğü gibi) büyük destek gördü. Çünkü emperyalistler kendileri için büyük bir tehlike olan dünyanın ilk sosyalist devletinin kapitalizme geri dönüşünün ilk adımlarını görüyorlardı. Dünya emperyalist burjuvazisi için 'sosyalizm' en büyük düşmandır. Ideolojik olarak ve fiili olarak sosyalizme yönelen her saldırıyı desteklemekten çekinmezler. İşte Kruşçev'e de bu nedenle destek verdiler.

Kruşçev modern revizyonizmi, ideolojik olarak da ML'e saldırdı. Artık SBKP(B)'nin halkın partisi olduğunu, devletin ise halkın devleti ve sosyalizmin tam olarak yerleştiğini; ulusal ve sosyal kurtuluş mücadelelerinin barış içinde olacağını, emperyalist bir savaşın çıkmayacağını, emperyalist ülkeler ile kardeşçe ve yarış içinde sorunların çözüleceği modern revizyonist tezlerini savundu. Ki-

sacası ML'in en önemli bilimsel özelliklerini, sınıf mücadelesi gerçeğini, proletaryanın partisinin niteliğini, proletaryaya devletin özü olan ML teorilerinin içini boşaltarak, onları burjuvazi için yarar-sız birer teori haline getirdi.

O dönemde ülkemizdeki TKP'de dahil 80'i aşkın parti, Kruşçev modern revizyonizminin safında yer tuttu. Mao Zedung önderliğindeki ÇKP başta olmak üzere, AEP ve bazı partiler Kruşçev modern revizyonizminin burjuva tezlerine karşı büyük bir mücadeleye giriştiler. Mao Zedung, Kruşçev modern revizyonizminin gerçek yüzünü açığa çıkarırken, ideolojik olarak da mahkum etti. SBKP(B)'deki bu gelişmeleri bilimsel bir şekilde tahlil etti. Sosyalizmde sınıf mücadelesinin varlığı, burjuvazinin proletaryaya partisi içinde aranması gerektiği ve buna bağlı olarak proletaryaya partisi içinde iki çizgi mücadelesi gerçeğini, SB'nin geriye dönüşü sırasında formüle etti ve geliştirdi. Kruşçev modern revizyonizmine karşı ML'i geliştirdi ve ML'e yeni katkılarda bulundu. Üretici güçler teorisinin özünü burjuva ideolojisi olduğunu ortaya koydu. Sosyalizmden altınçağa geçiş çok uzun yıllar alacağı ve sosyalizme geçmekle mücadelenin bitmediği, aksine burjuvazinin mi, proletaryanın mı kazanacağını belli olmadığını tahliili ve yol gösterici bir şekilde UKH'ne mal etti. Nitekim son 30 yıllık sınıf mücadelesi ve geriye dönüşler gerçeği Mao Zedung Düşüncesini doğruladı. Bu yeni teorileri Mao'da değil de Lenin ve Stalin'de aramak hayalci-lik olur. Çünkü onların önünde böyle bir geriye dönüş sorunu olmadığı gibi, dünyada ilk defa proletaryanın yeni bir devleti olmuştur ve sosyalizm daha yeni dünyaya adımını atmıştır. Lenin ve Stalin'de 'bunlar yok' diyerek Mao Zedung'a karşı çıkanlar ML'in gelişen bir bilim olduğunu kavramayan dogmatik revizyonistlerdir.

Sovyetler Birliği'nin geriye dönüşü UKH içinde büyük bir bunalım ve ideolojik saflaşma yaratırken, Çin ve ÇKP içinde de bu ideolojik saflaşma yaşandı. Deng-Siao-Ping, Liu-Şau-Şi ve şürekası (daha sonra Lin Biao'da katıldı), Kruşçev modern revizyonizminin görüşlerini değişik bir kılıfla Çin'de yaşatmaya çalıştılar. 1960-70 arası on yıllık bir yoğun mücadele sonucu modern revizyonist anlayışlar mahkum edildi. Ve ezilen dünya halkların ve proletaryayı ayağa kaldıran Büyük Proleter Kültür Devrimi Çin'de yaşandı. BPKD Çin'deki modern revizyonist ve troçkistlere karşı kitlelerin hüsrula ayağa kalkmasının bir ifadesi iken, ezilen dünya halklarına da örnek oldu. Onlara mücadele zevki aşıladı. Nitekim 1960 ortalarından

1975 ortalarına kadar BPKD'nin etkisi bütün ülkelerde görüldü. Dünyada görülmemiş bir devrimci durum yaşandı. Bu, emperyalizme, tüm gericiliğe ve modern revizyonizme karşı bir ayağa kalkıştı. Nitekim 1975'lerden sonra böyle bir ayağa kalkışı hâlâ dünyamız yaşamadı.

Bugün bir dizi revizyonist ve oportünist, BPKD'nin bu muazzam etkisini görmezlikten geliyor. Ve BPKD'ni devrimci içeriğinden boşaltmaya çalışıyorlar.

Bu dönemde dünya proletaryası ilk sosyalist devleti kayıp etmesine rağmen, emperyalizmi ve gericiliği gerilettiler. Latin Amerika, Asya, Avrupa ve Asya halkları ayağa kalktı. Yeni proletarya partileri kuruldu. Bu genç proletarya partilerinin çoğunluğu ML-MZD'nin ideolojisi ile donanmıştı.

Ancak SBKP(B) ile ÇKP arasında orta yolu izleyen küçük burjuva akımlar da çıktı. Özellikle Latin Amerika ülkelerinde fokocu akımlar önemli bir etkinliğe sahiptiler. ÇKP'ne de, Kruşçev'ci SBKP'ne de sahip çıkıyorlardı. Silahlı mücadele konusunda Mao Zedung'dan etkilenirken, diğer konularda Kruşçev revizyonizminden etkilenmişlerdi. Ülkemizde bunların temsilcisi THKP-C ve THKO idi.

O dönemde bir çok reformcu akımda, ÇKP'nin safında yer aldı. Bunlardan birisi de THKP (PDA) idi. Aybar takımı ise, SB'nin Çekoslovakya işgalinden sonra SB'ne karşı çıktı.

Öncü savaş teorisinin özü, silahların siyasete kumanda etmesidir. THKP-C'e hakim olan anlayış da bu idi. THKP-C'de varolan bu revizyonizm, onun ülkeye bakışını, ülkedeki devrimin yolu ve karakteri konusunda da revizyonizmin batağına sürüklemişti.

THKP-C Latin Amerika'da ortaya çıkan orta yolu, fokocu akımın etkisinde kalırken, geriye dönüş, proletarya partisi içinde iki çizgi mücadelesi, sosyalizm altında sınıf mücadelesinin sürmesi, emperyalist savaşın artık çıkmayacağı vb. gibi Kruşçev'in tezlerini savunuyordu. ÇKP'den olumlu etkilenmesi silahlı mücadeleydi. Ancak bu da salt askeri bakımdan bir ürün olarak ele alınıyordu. Öncü savaş teorisinin özü, silahların siyasete kumanda etmesidir. THKP-C'e hakim olan anlayışta bu idi. THKP-C'de varolan bu revizyonizm, onun ülkeye bakışını, ülkedeki devrimin yolu ve karakteri konusunda da revizyonizmin batağına sürüklemişti. Nitekim THKP-C'nin bugünkü takipçileri de aynı orta yolu tavrılarında ısrar ede-

rek, revizyonizmin batağından çıkmak istemiyorlar.

THKO ise, tamamiyle fokocu bir anlayışta idi. Ideolojik şekillenmelerinin esasını öncü savaş teorisyenlerinden almalarına rağmen, halk savaşı konusunda Mao'dan belli bir etkilenmeleri söz konusuydu. UKH içindeki ayrışmada orta yolu bir yöntem izliyorlardı. ML kavrayışları THKP-C'den daha da geriydi.

Bu hareketlerin (THKP-C ve THKO) bütünlükle değerlendirilmesi başlı başına bir konu. Ancak, UKH içindeki saflaşmaların ülkemize nasıl yansadığını görmek açısından kısaca değindik. Bu hareketlerin ülkemizdeki o günkü ML'i kavrayışlarının sıklığı bir ölçüde maruz görülebilir. Çünkü ülkemizin geçmişinde Mustafa Suphi TKP'sinin kısacık ömrünü saymazsak, o döneme kadar 50 yıllık bir revizyonizm hakimdir. Ama bugün bu 'maruz' karşılanamaz. Çünkü ideolojik çatışmalar daha da keskinleşmiş ve ülkemiz devrimci ve sosyalist hareketi 20 yıldır bu deneyimlerle yüz yüze ve içindedir.

50 yıllık revizyonizmin ve reformizmin etkisi, BPKD'nin ideolojik panzehiri ile bir olmuş, Kemalizmi 'devrimci' diye yutturan revizyonist ve reformistlerin bu teorileri mahkûm edilmiş. Kemalizmin komprador burjuvazi ve toprak ağalarının ideolojisinin temsilcisi olduğu ortaya tahli bir şekilde konmuştur.

Büyük Proleter Kültür Devrimi dönemi hem ülkemiz açısından, hem de dünya açısından ideolojik saflaşmanın odağı olduğunu söylersek yanılmış olmayız. Bu dönemde ülkemizde ML adına piyasaya sürülen revizyonist ve reformist görüşler ML-MZD ışığında İbrahim Kaypakkaya tarafından yerli yerli edilmiş. 50 yıllık revizyonizmin ve reformizmin etkisi, BPKD'nin ideolojik panzehiri ile yerli yerli olmuş. Kemalizmi 'devrimci' diye yutturan revizyonist ve reformistlerin bu teorileri mahkûm edilmiş. Kemalizmin komprador burjuvazi ve toprak ağalarının ideolojisinin temsilcisi olduğu ortaya tahli bir şekilde konmuştur. 1970'lerin başlarına kadar Türkiye devrimci hareketi, Kemalist ideolojiden etkilenmişti. Gençliğe Kemalizm ilercisi olarak lanse edilmişti. Ne var ki, bu tür gerici teorileri İbrahim Kaypakkaya yerli yerli etmiş ve Kemalizmin gerçek özünü koymuştur.

Türkiye Devrimci Hareketinin genel durumuna kısaca böyle özetlersek, herhalde genel bir bulgüldürmeyi sağlamış

sayılırız. Çünkü Türkiye devrimci hareketinin bir bütün tarihini incelemek, tek tek hareketlerin görüşlerini irdelemek, aralarındaki farkı koymak, pratik hatlarını tahli etmek başlı başına bir konu olduğundan geçiyoruz.

Çin ve Arnavutluk'taki geriye dönüşler sonrası UKH'nin durumu

UKH 1956'lerden 1970'lere kadar yoğun bir ideolojik mücadeleye ve saflaşmaya girenken, 1970'lerin sonlarında yeni bir bölünme ve saflaşma ile karşı karşıya kaldı ve proletaryanın büyük öğretmenlerinden Mao Zedung'un ölümünden sonra, AEP'in Mao'ya karşı revizyonist cepheden saldırıya geçmesi oldu. Mao'nun ölümünden sonra ÇKP içindeki 'Üç Dünya Teorisine' bağlı olarak 'üretici güçler' teorisini savunan modern revizyonistlerin de ÇKP'nin önderliğini ele geçirmesi, UKH içindeki ÇKP ve AEP gibi iki önemli ML partinin ML saflarından uzaklaşmasını da beraberinde getirmişti.

1978'lerde Enver Hoca'nın bugüne kadar ML ve 'usta' dediği Mao'yu 'feodal', 'küçük burjuva' olarak nitelmesi, ÇKP önderliğindeki Çin Devrimine 'Milli Burjuva' devrimi demesi, BPKD'ni klikler arası bir mücadele olarak ilan etmesi ve Mao'nun ML olan katkılarını inkar etmesiyle yeni bir saflaşma UKH içinde kaçınılmaz oldu. Enver Hoca, dün kadar Mao'nun izinden yürüdüğünü belirlerken, Mao ölümlerinden önce Kruşçev gibi, Stalin ölmeye kadar Stalin'i göklere çıkarıyordu. Stalin ölünce, ağzına gelen her küfürü Stalin'e mubah gördü. Enver Hoca'da ikinci bir Kruşçev olarak sahneye çıktı. Karalama ve revizyonist cepheden saldırıya geçmesi, onun ne kadar tutarsız olduğunu, troçkizmin ve revizyonizmin güdümüne girdiğini de gösteriyordu. Bir zamanlar ML olan Enver Hoca revizyonisti, Mao'yu 'çürümek' için Arnavutluk halkının mücadelesini inkara ve çarpıtmaya kadar götürdü.

Enver Hoca döneminin dönüklüğüne aynen karşılık veren uluslararası alanda birçok hareket çıktı.

Enver Hoca revizyonistinin Mao'ya getirdiği belli başlı eleştirileri şunlardı: "ÇKP'nin hiçbir zaman komünist olmadığı", Çin devriminin milli burjuva dev-

rimi olduğu, 'Halk Savaşı teorisinin özünü köylülerin devrimde önderlik etmesinin' teorisi olduğu, 'KP içinde iki çizgi mücadelesi olmayacağı', 'sosyalizmde sınıfların' olmayacağı. Ayrıca Mao'nun sosyalizmin dinamiği, halk savaşı, Marksist felsefeye katkılarını bütünü ile reddediyordu. Kısacası Enver Hoca revizyonisti kendini inkar ediyordu.

Enver Hoca döneminin dönemliğine aynen karşılık veren uluslararası alanda bir çok hareket çıktı. Ülkemizde Halkın Kurtuluşu, DHB, Devrimci Proletarya, Devrimci Halkın Yolu gibi gruplar, hemen Enver Hoca döneminin safında yer aldı. Aynı revizyonist gruplar, bir kaç gün önce ise 'Mao'ya sahip çıkma' konusunda birbiri ile yarış ediyorlar ve 'Mao'yu çarpıtılmakla' birbirlerini suçuyorlardı. Bukalemin'un bile düşmanı karşısında bu denli hızlı bir renk değiştirme kabiliyeti yoktur. Ama revizyonizm ve oportünizm, yılan kıvraklığından daha hızlı bel büyümekte olan dansözlere adeta taş çıkardılar. Çünkü oportünizmi bel kemiksizdir. Dün savunduklarını, bugün reddetmeye hazırdirler. Bu revizyonistler Mao konusunda örnek ustaları Enver Hoca'yı bile dönemlikte geride bıraktılar. Bu kez de birbirlerini 'Mao'nun etkisinde' olmakla suçlamaya giriştiler.

Bütün bunlar oportünist ve revizyonistlerin ML konusunda çok sık olduklarını, oportünizmin batağı içinde oldukları için, kolayca inkarcı bir konuşma düşebildiler. Ayrıca, ayakları yere basmıyordu. Belli yerlerdeki işaretlerle hareket (ideolojik anlamda) ediyorlardı. Sıfır karakterleri gereği, karpak oldukları için, o an için 'güçlü' görünmenin kolayca safında yer alırlar. Sözü ettiğimiz revizyonistlerin yaptıkları da bundan başka bir şey değildi.

Mao'nun ölümünden sonra ÇKP'nin modern revizyonistlerin eline geçmesiyle, uluslararası alanda da 'ÜDT' (Üç Dünya Teorisi) savunan bir çok grup çıktı. Ülkemizde PDA bunların başında geliyordu. (PDA bugün sözde de olsa bu teorisi reddediyor.) Bazı küçük gruplar da (ülkemizde) bu teorinin peşindeydi. Ne var ki, Avrupa'daki üç dünyacılar genellikle yeşilci oldu. Bir çoğu 80'in başı ve ortalarında kendilerini fesh ettiler. Çünkü siyasi hayat hakkı bulamadılar. Kendileri gibi karşı-devrimci gruplar vardı.

Ülkemizdeki orta yolcu akımlar bu ayrışmada da 'ne şis yansın ne kebab yansın' anlayışı ile hareket ettiler. Çin'e de, Arnavutluk'a da 'sosyalist' demeye devam ettiler. Çünkü onların sınıfsal karakteri bunu gerektiriyordu. 1956'daki ayrışım tavırlarını aynen korudular. Böylece UKH içindeki ideolojik ayrış-

malardaki sessizliklerini korumayı sürdürdüler.

Ancak ülkemizde esas ayrışım, 1980 12 Eylül sonrasında oldu diyebiliriz. Özellikle orta yolcu kesimlerde ve Enver Hoca'cı akımlar içinde Çin ve Arnavutluk'ta geriye dönüşlerin olması, Avrupa ve diğer kıtalarda büyük çalkantılar yarattı. Kapitalizm güçlendi, sosyalizm zayıfladı. Bu ML'in ağır bir darbe yemesiydi. Bunun olumsuz meyvelerinin de bütün ülkelerde yaşanmaması söz konusu olamazdı. İşte Türkiye devrimci hareketi 12 Eylül 1980 yenilisiyle olumsuz meyvelerini vermeye başladı. Marksizm-Leninizm'e karşı güvensizlik yayıldı. Avrupa Komünizmi ve Troçkizm önemli bir etkinlik kazandı. Dev-Yol, TDKP ve Kurtuluş bundan en çok etkilenen akımlardı. 'Tek ülkede sosyalizm kurulamaz' troçkist yaftasının yanı sıra, Yugoslav örneği 'öz yönetim', 'sivil toplumculuk' vb. gibi Avrupa komünizmi etiketli bir çok anlayışlar boy vermeye başladı.

'Sivil toplumculuğun', 'reformizmin', 'troçkizmin', 'modern revizyonizmin' 12 Eylül sürecinde daha çok taban bulmasının esas nedeni, geriye dönüşler sorunudur. Son yıllarda RSE'de olan olaylarda orta yolcuları ve bir zamanlar bunlara bel bağlayanları sarstı. Bir zaman RSE uşağı olan bazı grupları bu çizgi-den ayırırken (TKP(B) ve TKP'ın Sesi (İngiltere kanadı)), bazı orta yolcular da belli arayışlar içine girdi. Kurtuluş, Avrupa komünizmi ağırlıklı bir çizgiye kayarken, troçkizmi de büyük ölçüde içinde barındıran bir yapıya kayd. TDKP ve Dev-Yol içinde 'Avrupa Komünizmi' etiketli bir çok grup ortaya çıktı.

Ayrıca, burjuva demokratik nitelikteki aydınlar arasında 'sivil toplumculuk' önemli bir etkinlik kazandı. Troçkizm ise, SB, Çin ve Arnavutluk'un geriye dönüşünü kullanarak, 'tek ülkede sosyalizm kurulamaz' anti-ML anlayışı belli bir zemin bulduğu için daha fazla sahneye çıktı. Uluslararası alanda da ülkemizde de eskiye oranla belli bir güç kazandı.

Reformizm ülkemizde 'sosyalizm' kavrafı altında varlığını korumaya çalışırken, geriye dönüşleri kendine bir kazanç saymakta ve 'çoğulcu sosyalizm' adı altında 'yeni' teoriler ortaya sürmeye çalışarak güç toplamaya çalışmaktadır.

Modern revizyonizmin eskisi kadar güçlü olduğunu (dünyada) söylemek yanlıştır. RSE dünya halkları önünde teşhir olmadığı bir ortamda güçlüydü. Ancak 1980'den sonra giderek zayıfladı. Afganistan işgali, Filistin ve Kürt ulusunun mücadelesine yaklaşımı, esas olarak da Rusya ve Rusya'nın güdü-

mündeki Doğu Avrupa ülkelerindeki gelişmeler, modern revizyonizme sempati ile bakmaları ürktülmeye başladı. Özellikle Gorbaçov'un 'Glasnost' ve 'Perestroika' gibi politikaları, orta yolcu akımları modern revizyonizme karşı daha itiyah davranmaya itti. Nikaragua ve El Salvador'daki devrimci hareketlerin RSE tarafından yalnız bırakılması, orta yolcuları modern revizyonizme karşı belli bir uyanışa götürmüşse benziyor. Bu örnekler çoğaltılabilir.

RSE'nin genel olarak güç yitirmesi, ülkemize de yansyacaktı. Modern revizyonizmin gerçek yüzünün daha iyi açığa çıkmasına hizmet ediyor ve edecektir. Bu ML-MZD açısından önemli bir gelişmedir. Modern revizyonizmin ipliğini daha iyi açığı çıkarmaları açısından bulunmaz bir fırsattır. Nitekim modern revizyonist ele başlarından TBKP liderlerinden Haydar Kutlu'nun savunması, 'yeni' politikaları, geniş devrimci yığınları kazanma açısından iyi bir seyir aracıdır.

Dünyada olduğu gibi, ülkemizde de bu gelişmeler yeni blokların doğmasına neden olmaktadır. Örneğin bugün, modern revizyonizm, troçkizm, sivil toplumcu ve Avrupa komünizmi etiketli ve reformist akımlar ortaklaşa (bir çok konuda) hareket ediyorlar. Diğer blok ise, ML'de içinde bulunduğu devrimci-demokrat blok. Reformistlerin bu blok içine çekilmesi ve diğer bloğun zayıflamasını getirecektir. Bu da devrimci-demokrat bloğun yararına olacaktır. Ancak reformist akımlar her iki dalda da oynamaya çalışacaklardır.

Sonuç olarak, 12 Eylül 1980 sürecinde Türkiye Devrimci Hareketinin kısa bir görünümünü sunmaya çalıştık. UKH'nin zayıflığı ve ülkemizde de ML'lerin zayıflığı, her türlü anti-ML akımların daha fazla kafa karıştırmalarına neden olmaktadır. Bunun yanında 12 Eylül sürecinde alınan yenilgi, devrim ve nihai zafere olan güvensizliği geliştirmiştir. Türkiye Devrimci Hareketinin zayıflığı ele alınırken bütün bunlar bir bütün olarak ele alınmalıdır. Ülkemizdeki ideolojik saflaşmaları UKH içindeki saflaşmalardan da ayrı ele alınmalıdır.

Marksizm-Leninizm, önce SB, sonra Çin ve Arnavutluk'un geriye dönüşü ile, emperyalizm karşısında bir yenilgi almıştır. Ancak, alınacağı kadar inışlı-çıkışlı ve yoğun sınıf mücadeleleriyle sürececek olan bu yenilgi geçicidir. Bu yenilgiler ML-MZD yanlılığın değil, onun bir yenilgi aldığı gösterir. Son yıllarda gelişmekte olan sosyal kurtuluş mücadeleleri, geleceğin ML-MZD yolunda yürüten dünya proletaryasının ve halklarının olacağını göstermektedir. ■

OBLOMOV ve OBLOMOVLUK ÜZERİNE NOTLAR

de korkunç boyutlardadır." (Öner Yağcı)

Oblomovluğu, salt feodal toplumsal yapının ürünü olarak gören (ileride eleştireceğimiz) Hasan Yalçın'da; "Oblomovluk, içinde yaşadığımız yarı-kapitalist toplumsal yapının üstünde yükselen yeni toplumsal değerlere örtülü olarak hiç kuşkusuz yaşamaya devam ediyor. Sözde modern ilişkilerin yerleri tabakası kaldırılınca, drajenin altından oblomovluk boy gösteriyor. Ortaçağ tortuları, bir yarı-oblomovluğa kaynaklık etmeyi sürdürüyor. Sadece kırık alanlarda, sadece kırsal kökenli aydınları içinde değil, en tepelere tımanmış aydınlarımız arasında ve içinde bile, tembellik, hayalcilik; vurduduyamazlık; b. yerlilik; koyvericilik, kayıtarıcılık, mazeretçilik, topluma ve toplumsal sorunlara karşı duyarsızlık, ertelemecilik, ilk zorlukta yan çizme, 'daha daha nasılsın' sohbetçiliği, plansızlık, zaman öldürmecilik, vb. oblomovluğumuzun belirtileri ve unsurları oluyor.

Ivan Gonçarov'un "bir sanat ürünü olarak modası asla geçmeyecek sahnesini, toplumsal eleştiri anlamında da hâlâ güncel kalan, işte bu durumdur" diyerek, bir takım doğruları dile getirmektedir. (a.b.ç.) Lenin'in "Ekim Devriminden sonra bile, Rusya üç devrim geçirdi, ama gene Oblomovlar kaldı; çünkü oblomovlar yalnız derebeyler, köylülük aydınları arasında değil, işçiler komünistler arasında da vardır. Toplantılarda, komisyonlarda nasıl çalıştırmıza bakarsanız, eski oblomov'un içimizde olduğunu görürüz. Onu adam etmek için daha çok zaman yıkamak, temizlemek, sarmsak, dövmek gerekecektir." saptaması, oblomovluğun güncelliği açısından dikkat çekicidir.

Oblomovluk günümüzde de insanın insanlaşması sürecinde önemli bir engeldir. Nasil ki, herhangi bir nesne ya da durumu değiştirmek için tanımak gerekli ise, oblomovluğu tanımakta, aşılması için zorunludur.

Gonçarov'da İlye İlyiç oblomov tipinde, oblomovluğu sergilerken, Dobrolyubov'un sandığı gibi salt gerçeği betimle-

mekle yetinmiyor (Dobrolyubov, kendi yazın anlayışı, estirel gerçekçiliği vurgulamaktadır Gonçarov'da) Şoltz tipini idealize ederek, kendi dünya görüşü doğrultusunda toplumsal yaşam biçimlendirmeye çalışıyordu. (Dobrolyubov Gonçarov'un ideal tipi Şoltz'u sorgularken de bu durumu gözden geçiriyor) Bu arada vurgulamalı, H. Yalçın'ın da Şoltz'u ideal tip olarak görmesi ilginçtir ve Cemal Hekimoğlu'nun karşı çıkışını hak ediyor. Dobrolyubov Şoltz'u çözümler ve ideal olmayan tip olarak Şoltz'u da özünde "oblomovluk" hastası görürken önemli bir doğruya saptamaktadır.

Ba saptamayı, romandan alıntı ile birlikte aktaralım:

"—Peki ne yapmalı?— diye sordu Olga - kendimizi koyverceğiz ve üzülüp duracak mıyız?"

—Hiç de değil, dedi Şoltz kararlı ve sakin olacağız. - Sonra Olga'yı kucaklayarak: -Biz olağanüstü güçleri olan bir dev değiliz - diye sürdürdü. -bu bakımdan da başkaldırması sorunlara karşı mantredler, Faustlar gibi kaba bir savaşa girişecek değiliz, bu sorunların savaş çağrısını kabul etmeyeceğiz, başımızı eğip zor anı sessiz bir biçimde savuşturacağız, sonra hayat yeniden gülümseyerek, yeniden mutluluk ve...

—Ya bu zor anı sessiz bir biçimde savuşturamazsak, ya bu sorunlar yakamızı bırakmazsa?... Bitmez tükenmez bir keder gitgide daha çok kemirmeyecek mi içimizi?"

—Ne gelir elden? O zaman bunu hayatın başımıza yolladığı yeni bir felaket olarak kabul edeceğiz?..."

Görülüyor: Şoltz, yaşamda zorlu anlar geldiğinde, direnmek yerine, boyun eğmeyi, yazgıyı kabullenmeyi savunuyor. Oblomovluk değil mi karşımızdaki?

Hasan Yalçın'ın bu yanlısı "burjuvazinin ilericiğini mutlakaştırma"dan kaynaklanmaktadır. Oysa "burjuvazinin ilericiliği goredir, başından beri karşını da içerisinde taşımaktadır. Dünyadaki "burjuvazi devrimleri"nin

Bir fıkra vardır: "Anadolu'da Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde miskinler tekkesi bulunmuş. Bu tekkelerdeki dervişler, iyiliksever insanların yardımları ile yetinerek hiçbir iş yapmadan otururlarmış. Bu tekkelerin birisinde, birgün bir yangın çıkmış, Miskin dervişler yine de yerlerinden kıpırdamamışlar. Yangın iyice büyüyüp, her yana alevler yayılmaya başlayınca, mürid dervişlerden birisi, "arık kalksak, neredeyse biz de tutuşacağız" deyip kalkmaya yetenince, dervişlerin şeyhi müdahale etmiş: "Durun şu iki tahta da yansın, öyle kalkarız, acele etmeyin!.."

Gonçarov'un romanının baş kişisi, İlye İlyiç Oblomov, eğer bu dönemlerde Anadolu'da yaşasaydı, herhalde bu miskinler tekkelerinin "Pir'i olurdu.

İlye İlyiç'in bir kişi değil, bir kişilik olduğu, bugün tartışma gerektirmeyen bir gerçek. Gonçarov, bir insanı değil, çağının Rus toplumunun ürünü olarak Rus insanların genelinde bulunan özellikleri "İlye İlyiç Oblomov" tipinde, çarpıcı bir şekilde sunmaktadır. Bu nedenle bu kitapta, "önemli olan Oblomov değil, oblomovluktur" (Dobrolyubov). İnsanların varlıklarını belirleyen bilinçleri değil, bilinçlerini belirleyen toplumsal varlıkları olduğuna göre, Oblomov'u toplumsal varlığı, koşulları içerisinde açıklayabiliriz.

Bugün, "19. yy. Rus insanını" tartışmak gereksiz, diye düşünülebilir. Tarih, bugün ve gelecek için bir anlam taşıyorsa tartışmaya ve incelemeye değerdir. Bugün, dünyanın bir ürünü ise, yarına yön vermekte bugünü kavramakla olanaklıysa, tarih "antikalar müzesi" olarak görülemez. Kaldı ki ileride açıklamaya çalışacağımız üzere, oblomovluk, günümüzün de sorunudur. "Maddi koşulların yaratığı ve insanın kendini gerçekleştirilmeyerek köleleşmesi demek olan (Oblomovluk); duyarsız, tembel, sergisiz, bencil, amaçsız, zavallı, anlamsız bir yaşam biçimi olarak bugün

tarihi bilimsel olarak değerlendirildiğinde görülebilir. Hatta burjuvazinin, en liberal olduğu, Fransız Burjuva Demokrasi Devriminde bile, burjuvazi emekçi kitlelerin devrimci coşkısından korkuya kapılınca, feodal unsurlarla uzlaşma ve emekçi kitleleri sindirme çabasına girmiştir. Diğer ülkelerin burjuva devrimlerinde daha açık görülebilir. Feodalizm temsilcisi Oblomov'a karşı, burjuvazinin temsilcisi Şoltz'u alternatif, ideal tip olarak görmek; kapitalizmin, feodalizmin daha iler bir sistem olduğu, burjuvazinin, feodalizmi tasfiye edeceği, bu nedenle ilerici olduğu" gibi basit ve tarihsel materyalizmin özünü boşaltan bir saptamadan hareketle olanaklıdır ancak; ya da burjuva kuyrukçuluğudur...

Dobrolyubov, Gonçarov'un romanında, ideal tip olarak Olga'yı görmektedir. Roman sınırları içerisinde katıyorum. Ancak eklemek istiyorum: Olga, romanda, olgunlaşmamış bir kişiliktir; gelişmeye açıktır ve süreç içerisinde zehirlenmektedir kendisini. Gelişiminin geri aşamasında Oblomov'u seven Olga'ya, gelişimi içerisinde haçınılmaz olarak Oblomov yetmeyecek ve Şoltz'a yönelecektir. Oblomov'un Olga. Ama Şoltz'da ölümlü yatan Oblomovluktan dolayı, bir süre sonra yetmeyecektir Olga'ya. Olga'da gelişimi içerisinde, insanlığı görüyorum...

Gonçarov, romanında, feodalizm ile birlikte Oblomov'da bulunduğu varsaydığı iyilik, dürüstlük, sağlık, duygululuk gibi özelliklerin yok olduğunu düşünür ve yeni düzene-kapitalizme-eleştirelmini de Oblomov'un ağızından dile getirir. Uyuşaklıktan kurtulan toplumda paranın egemenliği altına girmesi, "aç gözlük, rekabet, dedikodu"nun insan ilişkilerine egemen olması vb. Hatta ideal tip Şoltz'un amnesinin Rus aristokrat kökenli olması ve Rus kültürünü Şoltz'a vermesi de Gonçarov'un düşüncesini yansıtır.

Eski düzene karşı köktenci bir tavır içerisinde değildir. Gonçarov, olumlu gördüğü kimi özelliklerin savunur bir yandan, yeni düzene eleştiriler getirir. Ama, bu dünya görüşü, toplumsal gerçekliği sergilemesine engel olmaz, nasıl ki bir Gogol, bir Balzac gibi aristokrasi yanlı yazarların toplumsal gerçekliği sergilemeleri gibi. Burada Cemal Hekimoğlu'nun "Oblomov'a Şükran Borcu"na değinmek gerekiyor. Hekimoğlu da Gonçarov ve H.Yalçın gibi Oblomov'un "erdemli" olduğuna inanıyor. Dobrolyubov gibi ben de Oblomov'un erdemine inanmıyorum.

"Akıldan çok daha değerli bir şey ondaki dürüstlük, vefalı bir yürek! Onun doğuştan getirdiği saf altına, benzer değerler bunlar (...) ufak bir sah-

tekârlığa bile yer vermedi hayatında, ufak bile bir çamur buluşturmadı kendisine. En gözde yalanlar bile onu baştan çıkaramaz, hiçbir şey o'nu sahteliğin yoluna sürükleyemez. Çevresini baştan başa pislik, kötülük okyanusu sarsa da tüm dünya müthiş bir zehirin etkisinde kalsa dünyanın altı üstüne gelse de, Oblomov hiçbir zaman yalan ve sahteliğin putuna tapmaz, her zaman temiz, dürüst, parıl parıl kalır (...) O'nun yüreğini hiç kimse hiçbir şeyle satın alamaz, o'na her zaman güvenilebilir...

Dobrolyubov, Gonçarov'un Oblomov'a ilişkin bu anıtlıklarına her okurun gerçeğe alabildiğine aykırı şeyler bulabileceğini öngörür. Yanlır, Oblomov'un "erdemlerini" keşfedemez (!). "Hakkıkate Oblomov'da iyi olan tek şey vardır: başkalarını kazaklamak için hiçbir çaba göstermemesi..."

Bunun da nedeni, hazretin doğuştan tembel olmasıdır. Ona her zaman güvenilebilirmiş!.. İnsaf edin, ne zaman güvenilebilir O'na! Hiçbir şey yapmamak gerektiği zaman mı? Gerçekten de, hiçbir şey yapmamak konusunda, hiç kimsenin olamayacağı kadar başarılıdır ustad (...) Sahteliğin putuna tapmazmış! Tapmaz tabii, puta tapmak için de olsa insanın önce yatığı yerden kalkması gerekir. Sürüyüp kaldırım o'nu divandan ve putun önüne dizüstü bırakın: doğrulup kalkamayacaktır. Kendisini hiç kimse hiçbir şeyle satın alamazmış! Ne bu satın alan için zor bir iş olacaktır. Ya kendisine hiçbir çamur buluşturmasına ne demeli? Bu soruya da ben yanıt veririm: Çamur bulması için de divandan kalkması ve sokağa çıkması gerekir, Oblomov'un, yani yaşama karşıması... Romanı okuyan herkes, kendinde bulunan Oblomovluğa karşı dürüst olan herkes, bunun Oblomov'a aykırılığını görecekler. Bu nasıl erdemdir ki; yaşamı, ümitsiz kölesinin sırtından sürdürür, istediğinde, Zahar'a yaptığı gibi, burnuna tekmesi indirebilir ve bundan son derece haklıymış gibi hiçbir iç rahatsızlık duymaz ve erdemli Oblomovumuzda (!), insanları küçük görmeye üstüne yoktur...

Oblomov, Şoltz'da somutlanan burjuva yaşam biçimini benimsemiş ve eleştiriyor. Bunun karşısında, geçmiş düzene tutunuyor, "Oblomov'un (riyası) O'nun nasıl bir yaşam biçimi arzuladığını, Hekimoğlu'nun "Oblomov'da aristokrat yaşam biçimi ve felsefesi yoktur" düşüncesinin tersine kanıtıyor. Oblomov'u rahatsız eden yalnızca "değişen dünya"dır. Oblomov, "değişen dünya" karşısında, arzularının bir hayal olarak kalacağını bilincindedir ve bu nedenle yaşama amacını yitirerek "boşlukta ve dengesiz" kalmıştır. Bu

"boşlukta ve dengesiz kalmış", bir arayış doğurması anlamında "Rusya'da bir kuşak sonra beliren ve 'gemileri yakan aydın tipine'" bir şey devrettiği söylenebilir. Ancak, burjuva toplumunda da, toplumsal yabancılaşmanın benzer biçiminde "boşlukta ve dengesiz kalmış" doğurduğu ve benzer bir arayış içerisinde, benzer bir sonuca yolaçabileceği gözden kaçırılmamalıdır. Ayrıca bu küçük ölumlu mirasta fazla abartılmamalıdır. Çünkü, ilkin, olumsuz miras daha da ağırdır. İkincisi, devrimcilerin, "boşlukta ve dengesiz kalmış" sonucu devrimci oldukları gibi; Ahmet Altan, Latife Tekin vb. yazarlara haklı oldukları izlenimi vereceği için...

İlyâ İlyîç Oblomov'da her insan gibi olumlu ve olumsuz yanları içerir kişiliğinde. Bu karşıt güçler, birlikte ve çatışma içerisinde süreci oluşturlar, yaşamı belirlerler. Oblomov'da bu çatışmayı görürüz, özellikle Olga ile olan ilişkisinde kıvrılır. Oblomov da gençliğinde "hazır gücü varken çalışmak istiyordu, çünkü bitmez tükenmez kaynakların işlenmesi için Rusya'nın yetişmiş ellere ve kafalara ihtiyacı vardı."

Aslında şu anda da; "Kafasında yüce düşünceler yaşatmanın hazzını tatmıştı; tüm insanlık için ortak olan acıların yabancıyı sayılmıyordu. Zaman zaman yüreğinde derin bir sızıyla insanlığından çektiği acıları düşünür, nedenini bilemediği, adını koyamadığı bir keder çöreklenirdi içine, sonra uzak bir alemin, belki de Şoltz'un bir zamanlar kendisini sürüklediği alemin özlemine duyar ve tatlı, tatlı ağlardı. Kimi zaman da, insanların rezilliklerine, yalana, iftiraya, dünyayı tika basa dödüren kötülüğe karşı bir nefretle dolar, insanların yararlarının nerede olduğunu gösterme arzusuyla yanardı; böyle anlarda kafasında birden bire doğuveren düşünceler, denizin dalgaları gibi birbirini kovarlar, niyet halini alırdı; kanı kaynamaya başlar, damarları şişer, kasları yer yer gerilir ve niyetler isteğe dönüşürdü: İçinden yükselen bir güçle durmadan yerini değiştirir, gözleri parlayarak yatağından doğrulur, elini uzatıp müthiş bir ilhamla, beyecanla gözlerini çevresinde gezdirirdi... Birazcık çaba daha gösterse istekler gerçekleşecek ve kahramanlık bayağı gönderilecekti... İşte o zaman... O zaman... Ah tanrım! Gösterilen bu yüce çaba, bu coşkun atılış, ne mucizeler gerçekleştirebilir, ne hayırlı sonuçlar yaratabilirdi!... Ama bir de bakarsanız, sabah çoktan geçmiş gün bitmeye yüz tutmuştur... Güne birlikte, Oblomov'un iyice yorulmuş bulunan zihinsel güçleri de sessizliğe, dinginliğe doğru eğilmeye başlardı. Ruhundaki fırtınalar dinir, kafası düşüncelerden arınır, kanınin aki-

şı yavaşlardı. Oblomov sessiz, düşünceli yatağına sırtüstü uzanır, kederli bakışlarını pencereden göğe dikip, dört kâth bir evin ardında görkenle batmakta olan güleçşi hüznüyle seyredirdi. Kaç kez, kaç kez böyle olmuştğu bu!"

Gonçarov'un bu ekikli psikolojik çözümlemesi, bize Oblomov'da insancıl yağı ile bu insancılığı aktarmasına engel olan toplumsal koşullar tarafından oluşturulan "Oblomovluk" ileti arasındaki çatışmayı sergiliyor. Bu çatışma sınırdışı, ağır basan yan hep "Oblomovluk" olmuştur ve İlya içerisinde "yaşamın sönmüş gidişini" hep duyumsamaktadır... Ama bu her insanda, kaçınılmaz olarak şu ya da bu düzeyde yaşanacaktır. Bu çatışma; Oblomov'a özgü değildir ve bu olumlu yanlarından dolayı, Oblomov'a özel bir şükran borcu doğmaz, sanıyordum.

Oblomov zengin bir iç dünyaya sahiptir. Kendi dışındaki yaşama katılmadığı için, yaşamsal güçleri kendisiyle yönelmiştir: Hayaller kurar... Gerçekten eşsiz bir hayal gücü var, hayalçiliği ve hayalleri kendisine kalnak üzere hayal gücünü alabiliriz. İnsanı hayvandan ayıran en önemli özelliklerden birisi, yapacağı işi önceden tasarlayabilmesindedir. Hayal gücü, hayaller tasarımı dönüştürülebildiğinde, insanın yaratıcılığının önemli bir etkeni olur. Oblomov'da hayaller, tasarımı dönüştürmez. Şükran borcu bu kadardır ve asıl sorun gündeme gelir: "Oblomovluk'la hesaplaşmak..."

İlya İlyiç Oblomov'un belirleyici özellikleri, yaşamsal olup biten her şeye karşı ilgisizlik ve duyumsamazlıktan gelen tam bir tembellektir. Öyle ki, üzerinde meşhur hırkası, eskimüş kanapesinde ya da yatağında bütün gün hayal kurup, yorulduğunda uyuyarak zaman geçirmektedir. Hatta Olga'ya sevilmesi bile Oblomov'da bir kâpırdanlığın dışında bir devinime yol açmaz. Oblomov o güne kadar "sıcak, öğle vakti gibi hareketsiz" bir aşk hayatı özelemiştir. Oysa şimdi görmektedir ki sevgide de rahat yok. O da değişiyor, durmadan değişiyor... Bütün hayat gibi, Romanda bu dönemin dışında, Oblomov'u nerdeyse hiç ayakta göremeyiz. Duyarsızlığı, "kısmen nesnel konumunca doğrudan, kısmen de akli ve ahlaki gelişim" den" (ki, biyolojik etken ile birlikte yine nesnel koşulların dolaylı bir yansımasıdır) kaynaklanmaktadır.

"Oblomov'un nesnel konumuna, toprak sahibi bir efendi olması belirler": Onun tembelleğinin nedeni, gereksinim duyduğu bütün şeyleri karşılayacak insanların olmasıdır. Gerekli geliri, mülkiyetine sahip bulunduğu, miras kalan Oblomovka'da çalışan 300 köleden sağlanmaktadır. Yemeğini yapan, çorapla-

rını giydiren, hatta saçını bile tarayan ve... hizmetçisi Zahar'dır. Oblomov gibi, bir insanın yetiştirilmesinde ve sonraki yaşamında tüm gereksinimlerinin başka insanlar tarafından karşılanması, o insanın hiçbir iş yapmasını gerektirmez ve böylece iş yapmayaya alışırın.

Böylesi bir çocuk yetiştirilmenin, aynı biçimde olmasa bile, günümüz toplumunda da varolduğu bir gerçektir. Toplumumuzun, geleneksel aile ilişkilerinde, çocuk yetiştirilmesinde erkek çocuk çoğunlukla ev iç işlerinde (çamaşır, bulasık, yemek vb.) uzak tutulur. Eğer var-sal değil de hizmetçileri yoksa, bu işler evin kadınları, kızları tarafından yapılır. Kız çocuk, bu işleri yapmak biçiminde yetiştirilir, ev dışındaki yaşama uzak tutulur: Çocuklar iyi bir anne ve baba olmak üzere eğitilir ki aile işbölümünde kadın ev işleri ve çocuk bakımı, erkekte ailenin geçimi yükümlülüğünü yerine getirebilsin. Kapitalizm ile birlikte, kadının çalışma yaşamına girmesi, burjuva toplumunun ataerkil yapısından dolayı geleneksel aile işbölümünü değiştirir. Bu durum, çağdaş Oblomovlar üretiminde önemli bir etkindir. Ancak belirleyici değildir. Çünkü, bu aile işbölümünde toplumsal ilişkiler tarafından biçimlendirilmiştir.

İnsanı insan yapan üretkenliğidir. İnsan, yaşamını sürdürmek için duyduğu gereksinimlerini karşılamak için doğayı dönüştürme etkinliği, üretim, içerisinde kendi doğasını da değiştirmiş, geliştirmiş, insanlaştırmıştır. Toplumsal-tarihsel süreç içerisinde, üretici güçlerin gelişmesi ile gereksinimlerinden çok ürünü üretebildiğinde, üretim süreci içerisinde, iş bölümünün nesnel koşulları doğmuş, keza bu işbölümü emeğin üretkenliğini daha da artırarak üretimde toplumsal-artıyı çoğaltmış ve bu temelde, insanların üretken etkinlikleri içerisinde kurdıkları ilişkilerden doğan toplumsal ilişkilerde de işbölümünü doğurmuştur. İkel komunal toplumun, üretim araçları üzerindeki ortak mülkiyet ilişkisi, üretim güçlerinin önünde bir engel durumuna geldiğinde, üretim güçlerinin gelişme düzeyine denk düşen özel mülkiyetin ortaya çıkışı ve üretim araçlarının özel mülkiyetinin dağılımının eşitsiz gelişimi bir kısım insanı üretimden koparmıştır.

Üretim araçlarının özel mülkiyetine sahiplik, bu bir kısım insanı üretime katılmadan, üretimden pay alabilmesini sağlamıştır. Bu, bir kısım insanın, üretken etkinlikten uzaklaşması, aynı zamanda insanın özdoğasından da uzaklaşması olarak "yabancılaşma"dır. Kendi özdoğasına yabancılaşan insan kaçınılmaz olarak, diğer insanlara da yabancılaşacaktır. Bununla birlikte, doğrudan

üretkenlik içerisinde bulunan insanlar da üretimi başkası, üretim araçlarının sahibi için yaptıklarını anlamakta, üretme karşı ilgisizleşmekte ve bu bağlamda "yabancılaşma"ya uğramaktadırlar.

İlya İlyiç'in çocukluğunu yaşadığı Oblomovka'da durum böyledir. Gonçarov'un çarpıcı sergilemesinden, anlıyoruz. Bir cümle ile aktarırsak: "Oblomovka'da her şeye durgunluk ve uyuşukluk egemendir." İlya İlyiç böyle bir ortamda yetişmiş ve bu ortam kişiliğini biçimlendiren en büyük etkenlerden birisi olmuştur. İlya İlyiç'in çocukluğundan beri üretken etkinlikten uzak kâşısı, onun kendisini bir insan olarak geliştirememesi ve gerçekleştirilememesi olarak "yabancılaşmış"lığını belirlemektedir. Bu yabancılaşmışlıktır ki, İlya İlyiç'i başta kendisi sorulan olmak üzere, yaşamın tüm sorunlarına karşı ilgisiz ve duyarsızlaştırmakta, tam bir atalet ve uyuşukluk içerisinde düşürmektedir. Bir örnek aktaralım, Petersburg'da yaşayan İlya İlyiç'in geçimini sağladığı Oblomovka çiftliğini, bir kahya yönetmekte, kahya İlya İlyiç'in ilgisizliğinden yararlanarak çiftliğin gelirinden gönderdiği parayı sürekli olarak azaltmaktadır. Geliri azaldığı için, çiftlik işlerine müdahale etmek isteyen İlya İlyiç, hayal kurmanın ötesinde hiçbir şey yapmaz ve İvan Matveyiç'e vekalet vererek, yine başkasının sırtından durumunu düzeltmeye çalışır. Ama İvan Matveyiç'te yine İlya İlyiç'in ilgisizliğinden yararlanarak çiftliği ele geçirmeye çalışır. Bu kez de İlya İlyiç'i kurtaran Stoltz olur.

Oblomov'un bu durumunun, üretim ilişkileri içerisindeki konumunca belirlenen, yabancılaşmışlığı olduğunu belirttik. Oblomovluğu doğuran toplumsal yabancılaşma, nesnel koşulları çağdaş toplumlarda da varlığını sürdürdüğünden, Oblomovluk çağımızın da kronik hastalığıdır. Üstelik, bu sorun çağımızda daha da derinleşmiş ve bu ölçüde de çözümünün koşullarını olgunlaştırarak, "Çünkü yakından bakıldığında her zaman görülecektir ki, sorunun kendisi, ancak onu çözüme bağlayacak olan maddi koşulların mevcut olduğu ya da gelişmekte bulunduğu yerde ortaya çıkar." (Marx)

Yukarıda H. Yalçın'ın Oblomovluğu, yalnızca feodalizmin bir ürünü olarak gördüğünü ve bu düşüncüyü yanlış bulduğumu belirtmişim. Feodalizmde Oblomovluğu doğuran nesnel koşullar, kapitalizmde de varlığını sürdürmektedir. Üstelik, daha da yoğunlaşarak, farklı bir görünüm kazansa da. Bir burjuva kişiliği simgeleyen Stoltz'un da gerçekte bir Oblomov olduğunu, Dobralyubov'un çözümlemelerinden anlıyoruz.

Oblomovluğun nesnel koşulları, ka-

pitalizmde de varlığını sürdürmektedir. Bu nesnel koşul, bir daha yinelersek, üretim ilişkilerinden kaynaklanan "yabancılaşma"dır

Kapitalizm ise, "yabancılaşma"nın doruğuna ulaştığı koşulları içerir. Kapa-

talist üretim tarzında; doğrudan üretici (işçi)'nin üretim araçlarının mülkiyetinden bütünüyle yoksun oluşu, ürettiği ürünün ve bu üründe içerilmiş (maddileşmiş) kendi emeğinin de denetimine sahip olamaması, kapitalizmin meta ekono-

nomisi özelliğinden dolayı, kendi emeğinin pazarda kendisine yabancı ve egemenliği altına alan bir güç olarak çıkması; işçiyi kendi emeğine ve böylece kendi özüne yabancılaştırmaktadır. Ayrıca, kapitalist üretim tarzında, giderek gelişen işbölümü (ve atomasyonu), işçinin bir bütün olarak üretim sürecinin denetimini ve bilgisini elinde tutamamasına (kapitalistin tekelindedir) ve bu anlamda, üretim sürecinin bütününe ilgisiz kalmasına, makinelerin egemenliği altında kalmasına ve yabancılaşmasına neden olmaktadır; böylece emekçi, üretken etkinliği içerisinde yeteneğini, yaratıcılığını, bilgisini, yeni bir insan olarak kendisini geliştirmesini ve gerçekleştirmesini engellemektedir. Diğer yandan kapitalist burjuvazi ve memurlar vb. gibi, doğrudan üretken etkinlik içerisinde yer almayan sınıf ve tabakaların bireyleri de insanın özdeğışına yabancılaşmayı yoğun olarak yaşamak durumunda. Bunlarla birlikte, kapitalizmin meta ekonomisi özelliğinin, insan ilişkilerinin üzerine meta ilişkileri perdesini çekmesinin doğurduğu metafizişizmi ve meta değışiminin para aracılığı ile gerçekleşmesinden kaynaklanan para fetişizmi de, insanlararası yabancılaşmanın kaynağı olmaktadır. Üretim araçlarının özel mülkiyeti biçiminde oluşan üretim ilişkilerinin bir ürünü olan ve kapitalist üretim tarzında doruğuna ulaşan yabancılaşma, yalnızca iktisadi bir olgu olarak kalmaz, toplumsal yapıyı ve ilişkilerinin niteliklerini de belirler; kuşkusuz toplumsal yapı ve ilişkilerin özelliği içerisinde... Örnek olarak, toplumsal üstyapı kurumlarından, en önemli unsurlarından biri olan devleti ele alırsak; en gelişmiş demokrasilere sahip burjuva toplumlarına baktığımızda bile, yönetin ile üretim arasında derin bir işbölümünün bulunduğu, üretimin yönetimine katılmasının çok sınırlı olduğunu görebiliriz.

Toplumsal yabancılaşmanın çağdaş burjuva toplumlarında ulaştığı boyutlar tüm çarpıcılığı ile ortadadır. İnsan ilişkilerine egemen olan bencillik, sevgisizlik, ikiyüzlülük, çıkarıcılık, çürümüş / kokuşmuşluk, insanların içerisine düşükleri yalmelik, umutsuzluk, karamsarlık, toplumsal sorunlara karşı ilgisizlik ve duyarsızlık korkunçtur.

Bir toplumun üretim tarzının toplumsal ilişkileri ve toplumsal üstyapı kurumlarını belirlediğini; ancak toplumsal üstyapı kurumlarının üretim tarzının yalnızca edilgen bir ürünü olmadığı, etkin bir biçimde, ürünü olduğu üretim ilişkilerinin varlığını korumak ve sürdürmek işlevini taşıdığı, tarihsel materyalizmin temel kavramlarından bir tanesidir. Şimdi burada, toplumun üst yapısal bir

BELDE-İŞ SENDİKASI

KASIM '88 PANELLERİ

Tel: 521 68 87

- % 10 İŞKOLU BARAJINA HAYIR - 6 KASIM
- İDARİ VE MALİ DENETİME SON - 13 KASIM
- SEÇME ve SEÇİLME ÖNÜNDEKİ ENGELLERİ
KALDIRALIM - 20 KASIM
- DEMOKRASİDE SENDİKALARIN YERİ
- 27 KASIM

*Sarı Sendika Zincirini Kırılm
Örgütlenme Önündeki Engelleri Kaldıralım*

YER : İstanbul Tabip Odası Konferans Salonu
Saat : 13 - 20

CİHAN ÇELEBİ

1950-1980

*Eli kanlı sivil faşistlerce katledildi.
Anısı Önünde Saygıyla Eglitiriz.*

Hüseyin Çelebi, Ailesi ve Arkadaşları

kurumu olarak eğitimi ele alıp, İlyı İlyıç'ın eğitimine göz atarak, günümüz eğitim sistemi ile taşıdığı ortak özelliklere dikkat çekmek istiyorum.

Eğitimi iki yönden inceleyebiliriz. Birincisi: Mevcut üretim ilişkileri içerisinde, üretimin gerektirdiği nitelikte işgücünü sağlamaktır.

Baska bir deyişle, üretim araçlarını harekete geçirerek emekçiye, üretim bilgisi vermesidir. Üretimi, daha geniş anlamda, bir bütün olarak toplumun kendini yeniden üretmesi olarak alırsak, eğitim, dar anlamda maddi üretimin ötesinde nitelikli işgücü yetiştirmek içindir: Memurları, bürokratları vs...

Eğitimin ikinci yönü "toplumsal-laştırma" aracı olmasıdır. "Toplumsallaştırma"yı var olan toplumsal değer yargılarının (ahlak, felsefe, din, vs...) bireye içerilmesi olarak tanımlayabiliriz. Bu, toplumsal bilinç öğeleri ilişkilerinin bir ürünüdür ve üretim ilişkilerinin korunması ve sürdürmesi işlevini taşırlar. Eğitim de bu işlevi yerine getirmenin aracıdır. Bu anlamda eğitim, toplumdaki "egemen ideoloji"ye hizmet eder. Egemen ideoloji üretim ilişkileri içerisinde üretim araçlarının mülkiyetini elinde bulandıran sınıfın ideolojisidir. Egemen sınıf, elindeki diğer üstyapı kurumları aracılığı ile kendi ideolojisini, üretim ilişkilerini sürdürmek için, diğer sınıf ve tabakalara içermeye çalışır; bu yolla toplumsal ilişkileri biçimlendirmeye çalışır.

Eğitim de kendi içerisinde birçok unsuru içerir. Bunlardan en önemlileri "aile ve okul"dur, denebilir. İlyı İlyıç'ın aile eğitiminin yukarıda değinmiştik, burada okul eğitimine değinmek istiyorum. İlyı İlyıç, aile dışında ilk eğitimi, Oblomovka'dan biraz uzakta oturan bir Alman (Baba Şoltz)'dan alır. Ancak eğitim gerek İlyı İlyıç'ın önceki yaşam biçiminden kaynaklanan tembelliği, gerek ailesinin aşırı ilgisi ("hava soğuk", "hasta görünüyorsun", "birkaç gün sonra bilmen ne bayramı" vs... nedenlerle okula göndermemesi) gerekse de Alman öğretmenin oğlu (Andrey Şoltz)'nın yardımları (kopya vermesi, ödevlerini onun yerine yapması gibi), daha doğrusu tembelliğini sürdürmesini kolaylık sağlaması nedeniyle bölük pörçektür.

Yatılı okuldaki eğitiminde de; öğretmenin anlattıklarını uslu uslu dinler (Çünkü yapacağı başka bir şey yok); derslerini ter dokerekle toflaya puflaya güç bela öğrenir; öğretmenin işaretlediği yerden fazlasını öğrenmek, bir şeyler soymak akıldan bile geçmez; sınıfta tuttuğu notları şöyle bir okur, anladığını anlar, anlamadığı yerleri geçer; istatistik, tarih, İktisat kitaplarından bazı böl-

ümleri ezberlemekten zevk alır; derslerin dışında kitap okumak O'nun doğasına ters düşerdi. Andrey Şoltz'un bütün çabaları, O'nu tembelliğinden çıkartmaya yetmezdi. Öğrenimini bitirdiğinde, dimağı, birçok tozlu dosyaların, rakamların, eski dillerin ve bilimlerin birbirini tutmayan bir yığın belgenin toplandığı bir ambar durumuna gelmişti. Kafası bir kitaplıktı, ama ayrı ayrı ve hiçbirini tamam olmayan, cihlerle dolu bir kitaplık! Öğrenim hayatı İlyı İlyıç'ı garip bir düşünüşe götürmüştü; önce hayatla bilgi arasında bir uçurum vardı, bu uçurumu kapamaya girişmek bile istemiyordu; kafasında hayat ayrı, bilgi ayrı bir şeydi.

Baska bir deyişle; İlyı İlyıç, bilginin gerçeklikten doğduğunu, gerçekliğin ifadesi olduğunu kavrayamamıştır. Bu nedenle, edindiği bilgilerin gerçek yaşamda ne işe yarayacağını anlayamamıştır. Yani: Oblomov amaç/araç ilişkisini kuramamıştır. Hayallerini bir amaca dönüştüremez, çünkü nasıl ve hangi araçlarla gerçekleştireceğini bilemez ve böylece yaşama amacını yitirir...

Oblomov'un öğrenim yaşamının özgül olduğu, öznel yapısından kaynaklandığı ileri sürülebilir. Ama sorun bu değil; toplumumuzda günümüz eğitim sistemi, nesnel olarak Oblomovvari bir nitelik taşımaktadır: Ezbercilğe dayanan, yüzeysel, tek yanlı, üretimden kopuk... 16.11.1987 günü "Öğrenil sorunları" konulu bir panelde, Gazi U.I.I.B.F. Dekan yardımcısı Doç. Dr. Ergin İğrek'in yaptığı ankette, fakülte son sınıf öğrencilerinin "aldıkları bilgileri, gerçek çalışma yaşamında, nasıl kullanacaklarını bilmedikleri"; yanıtı sanırım sorunu özlü bir biçimde dile getirmektedir.

İlyı İlyıç'ın entelektüel yaşamına ilgi duyanlar için şu özelliklerine dikkat çekmekte yarar vardır: "İyi bir kitaptan söz edildiğini duydu mu, onu edinmek, okumak ister, soyar soruşturur, arar, eğer çabucak bulup getirirlerse hemen okumaya girer! Kitabın komusu üzerine hafiften bir fikir edinmek üzeredir; bir adım daha atsa, konuyu tümüyle kavrayacaktır, ama bir de bakarsınız ki divanına uzanmış, gözleri duyumsamazca tavana dikili... Kitapsa okunup, bitirilmemiş, anlaşılmamış, öylece yarıbağında duruyor... Bir şeyden soğumak, bir şeye gönül verip kapılmaktan daha hızlı gelişen bir durumdur O'nda... yarım bıraktığı kitaba da bir daha hiç dönmez..."

Oblomovluk Gonçarov'un roman kahramanı İlyı İlyıç Oblomov'la aynı biçimde görünmesebilir. Dobrolyubov, değişik görünüşler altında çıkan Oblomovluğu, Rusya'nın çeşitli yapıtlarının kahramanlarını ele alarak, ustaca ço-

zümlemektedir. Dobrolyubov'un bu çözümlerinde Oblomovluğu bütün yönleriyle bulmak olanaklı, bir "sevgi" konusundan "dostluğa", "insana bakış açısından", "idealler"e kadar hemen hemen yaşamın tüm önemli alanlarında Oblomovluğu çeşitli görünüşleri içerisinde irdeliyor, sergiliyor... yinelenmek gereksiz. Ancak, Dobrolyubov'un şu söyledikleri, sanıyorum, bugün bizim toplumumuz içinde geçerlidir: "Her birimizde Oblomov'dan önemli birparça var ve yurdumuzda Oblomovluğun mezar taşını dikmek için çok erken..." Çünkü Oblomovluk, yazıda açıklamaya çalıştığımız üzere, toplumsal yaşamın nesnel koşullarının bir ürünüdür. Bu nesnel koşullar dönüştürülemedikçe, toplumsal yapı ve ilişkilerce, bireyler birer Oblomov olarak yetiştirilecektir. Üstelik nesnel koşullar değiştirildikten sonra bile uzun bir süre Oblomovluk varlığını sürdürecektir.

Çünkü, yeni nesnel koşullar, nasıl ki bugünkü nesnel koşulların bağrında, gelişimin bir yanı olarak bulunmaktaysa, geçiş sürecinde, bugünkü nesnel koşullarda, yarının toplumunda gelişkinin diğer yanı olarak varlığını sürdürmektedir, Oblomovluğu ıtretecektir. Yeni nesnel koşullarda; çalışma, bir zorunluluk olmaktan çıkarak, (üretici güçlerin muazzam gelişimi bunu olanaklı kılar), bir zevke dönüştüğünde, Oblomovluk son nefesini verecektir...

Bu durumdaki nesnel koşullar dönüştürülene kadar, toplumdaki ve içimizdeki Oblomovluğu aşmak için hiçbir şey yapılamaz mı, ya da neler yapılabilir? Öncelikle saptanması gereken, nesnel koşulların dönüştürülmesi, toplumun özünde devingen güçlerinin Oblomovluğu aşma uğraşısına bağlıdır. Oblomovluğun aşılması da, Oblomovluğun nesnel koşullarını dönüştürme savaşımı içerisinde gerçekleştirilir. Doğayı dönüştürme savaşımı içerisinde kendi doğasını da dönüştüren (özdoğasını oluşturan) insan, Oblomovluğu aşma savaşımı içerisinde kendi insansal doğasını geliştirebilecektir ve bu savaşımın yaşamın tüm alanlarında, politikadan, edebiyata, en sıradan insan ilişkilerinden sevi ilişkisine kadar her yerde verilmesi gereklidir.

KAYNAKLAR

1. Gonçarov "Oblomov", Çev: S. Eyüboğlu, E. Güneş Sosyal Yay. 4. Basım 1986 İstanbul
2. Dobrolyubov: "Oblomovluk nedir? Çev: M. Beyhan Yön Yay. 1987 İstanbul
3. Hekimoğlu: "Bir Gelenek Nasıl Doğar? Oblomov's Şokran Borcumuz?" Gelenek Kitap dizisi 2. Kitap Ar. 1986
4. Yalçın: "Oblomov ve Oblomovluğumuz" Sapak, Ağustos 1987 s. 31.

HİNDİSTAN'IN HASSAS GERÇEĞİNİ ÖĞRETEN BİR ÖZELEŞTİRİ

**PARTİMİZ
ÖNDERLİĞİNDE
YÜRÜTÜLEN
DEVİRİMCİ KÖYLÜ
MÜCADELESİ
TECRÜBELERİNDEN
ÖĞRENEREK
İLERLEYELİM!**

Ön Açıklama;

Yenilgiler, başarı ve zaferlerden daha öğreticidir. Partiler, sadece kendi yenilgilerinden değil, başka partilerin, proletaryanın partilerinden faşist partilere kadar değişik dünyaların partilerinin yenilgilerinden de öğrenmelidir.

Günümüzün Hindistan'ında HKP (M-L) toparlanmakta olan, hem pratikte hem de teoride cesur ve canlı bir partidir. Bu partinin geçmişini ve ağır yenilgilerinin nedenini, yenilgiden bir müddet sonra, yetmişli yılların ilk yarısında yaptığı ünlü özeleştiriden öğrenmek yararlı olacaktır. Söz konusu özeleştir, aynı zamanda partinin Hindistan'a ve dünyaya nasıl baktığını öğrenmek açısından da önem kazanıyor.

HKP (M-L), Merkezi Örgütlenme Komitesi, genel sekreterinin kaleme aldığı özeleştiriyi yayımlarken, özellikle Hindistan tecrübesini bilmeyen genç okuyucularımızın özeleştiriyi ilgiyle okuyacaklarını umuyoruz.

Naxalbari'de 1967'de başlayan devrimci köylü mücadelesi Hindistan devrim tarihinde büyük bir dönüm noktasıdır. Revizyonist liderliğin Telengana'da silahlı köylü devrimine ihanetinden sonra, Marksizm-Leninizm Mao zedung Düşüncesi önderliğinde belli bir gaye için başlamış ve bilinçli olarak süren köylü devriminde ilk başlangıç noktası Naxalbari'dir. 1948-1951 tarihlerinde Punapra, Telengana, Vagalur ve Tebhaga'da verilen kahraman silahlı mücadelelerin mirasçısı ve takipçileri olarak bugünkü silahlı köylü mücadelesini başlatmak ve devam ettirmek HKP-ML için gurur vericidir.

Marksizm-Leninizm — Mao Zedung düşüncesi önderliğinde başlayan devrimci köylü mücadelesi, kanser gibi yayılmış olan revizyonizme karşı ilk darbe idi. Bu revizyonistleri, sarsacak kadar sert bir darbeydi. Bunun içindir ki; bir yandan revizyonistler ve modern revizyonistler, öte yandansa büyük burjuvazi ve feodal güçleri temsil eden Kongre Hükümeti bütün güçleriyle silahlı köylü mücadelesini kanla boğanak ve mücadelelerin liderleri proleter devrimcileri tecrit etmek ve onlara son darbeyi indirmek için sahneye çıktılar.

Naxalbari'deki köylü devrimi bütün ülkede ezilen halkı coşturduğu kadar sömürücü sınıfları da korkuttu. Naxalbari

ri çizgisinin kuruluş için tek yol olduğu zamanla ezilen köylülük arasında yayıldı. Son derece artan işsizlik ve sonuçlanmayan ekonomik krizler, şaşkına dönen şehir orta sınıflarına Hindistan devrimini boyunca görülmeeyen coşkuyu getirdi. Naxalbari kıvılcımı bozkır yangını gibi kısa zamanda ülkenin çeşitli köşelerine yayıldı. Srikakulam, Mushahari, Debra, Gopi, Ballabpur, Lakhimpur-Kheri ve Birbhumi'deki devrimci köylü savaşları titreterek yüreklerine korku saldı. Bu mücadeleler, işçiler, kırık bölgelerdeki köylüler ve şehir ve kır orta sınıfları arasında emsali görülmemiş bir coşkunluk ve sempati yarattı.

Revizyonizme başkaldıran proleter devrimciler şanlı Naxalbari mücadelesinin liderliğini yüklendiler. Yoldaş Charu Mazumdar'ın önderliği ve bizzat mücadelelerin kahramanlarının desteğiyle Bütün-Hindistan-Komünist-Devrimciler-Koordinasyon-Komitesi kuruldu ve devrimci köylü mücadelesi Komitenin desteği ile memleketin çeşitli yerlerine yayıldı. HKP-ML (Lenin'in doğum günü) 22 Nisan 1969'da Hindistan Komünist devrimcilerinin güvenine sahip yoldaş Charu Mazumdar'ın liderliği altında, aktif mücadeleyi başlatan proleter devrimcilerle kuruldu. Bütün-Hindistan-Komünist-Devrimciler-Koordinasyon-Komitesi liderliği altında olanların hemen bepsi HKP-ML içinde birleşti. Bu nedenle Hindistan köylü devriminin 1967'den beri HKP-ML'in liderliği altında ilerlediğini iddia etmek hiç de mübahale olmuyacaktır.

Naxalbari'den sonra dalga dalga ilerleyen devrimci köylü mücadelesi 1971'de gerileme gösterdi. Partimizin önderliği altında ilerleyen köylü devriminde çok büyük başarılar kazandık. Birçok kayıplarımız ve yenilgilerimiz oldu. Mücadele yolunda yüzlerce en iyi Parti örgütleyicimiz ve kahraman gençlerimiz canlarını verdiler. Bunun neticesi olarak da

her seviyeden liderlik kadrolarından çok sayıda kayıplarımız oldu. Binlerce Parti üyesi ve semparızamı bugüne kadar hapşlerde tutulmaktadır. Şurası gerçektir ki, Hindistan köylü mücadelesi bugün memleket çapında gerileme ile yüzüzedir. Kasaca, bizim şimdiki durumumuz yüce bir gaye için amansız bir savaş sonu, yenilip geri çekilmiş fakat yenilgiyi zafere ulaştırmak için bundan gerekli dersleri çıkartarak yeni bir savaş için hazırlanan bir orduya benzer.

Devrim sırasındaki kayıpların büyük ölçüde ideolojik karışıklığa yol açması, Parti çizgisi ve mücadele taktikleri üzerinde çığlıklar uyandırmış devrimci partilerin tarihinde yeni bir olay değildir. Partimiz de bugün aynı böyle bir olayla yüzüzedir. Bu kayıplara ek olarak Parti üyelerinin ve halkın büyük ölçüde itimadını kazanmış olan liderliğin büyük ölçüde verdiği kayıpların yarattığı karışıklık da Partinin gelişmesi ve devrimin ilerlemesi yolunda büyük bir engel teşkil etmiştir. Bu durumdan kurtulmak için Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında altı yıllık devrim boyunca açığa çıkan pratikteki ve kavramdaki doğru ve yanlış yön-temlerimizi baştan sona kadar tartışıp doğru kararlara varmamız gerekmektedir. Partimizin geçen altı yıl boyunca yürüttüğü mücadele büyük bir mücadeledir. Bu büyük mücadeleye yön veren Partimiz gerek ya, gerekse tecrübe olarak gençtir. Demokratik devrimde yer alacak olan sınıfları işçi sınıfı önderliğinde birleştirecek, devrimi ilerletmede kararlılık ve Mao Zedung düşüncesine sarsılmaz inanç ve köylülüğü hareke-geçirerek silahlı mücadeleyi devam ettirecek pratik tecrübe çok azdır. Bu durumdaki herhangi bir partinin hata yapması imkânsız veya az görülmüş bir şey değildir. Buna rağmen Partimiz bütün mücadele alanlarında en iyileri, devrimi gerçekten arzu edenleri safalarına çekebildi. Partimiz bu tip üyelerden meydana geldiği için şanlı fedakârlık örnekleri verebildi. Hükümetin vahşi kıyımına karşı durabildi. Partimizin üstünlüğü işte burada yatar. Eğer yaptığımız hataların, buna sebep olan anlayış eksikliklerinin ve bunların sınıf temelinin Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında tam ve samimi olarak özeleştirisini yaptıktan sonra acık dersler çıkaracak olursak, en erken zamanda devrimin ilerlemesine engel olan bugünkü ideolojik karışıklığından çıkmayı başaracak ve aynı zamanda devrimimizi dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak ilerletebileceğiz. Bütün bunlar mümkün olan en ciddi şekilde ve sahte gösterişe yol açmadan yapılmalıdır. Böylece Dünya Sosyalist Devrimi-

nin bir parçası olan Hindistan devrimini nihai zaferine kadar ilerletebiliriz. Bu önemli görevi yerine getirebilecek tek güç Partimizdir. İşlediğimiz bazı hatalarımıza rağmen, Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi ışığı altında Hindistan köylü devrimini başlatma ve kahramanca devam ettirmek ve yoldaş Çharu Mazumdar'ın liderliğinde paha biçilmez fedakârlık örnekleri vermekle devrim için gerekli vasıflara sadece Partimiz sahipti.

Altı senelik silahlı mücadelenin iyi ve kötü yanlarını özeleştirisine başlamadan önce büyük lider Lenin'in şu sözlerini akılda tutmak gerekir: "Üzan ve zahmetli ve belki de çok büyük kayıplarla dolu bir mücadele vermeden yapılmış bir devrim varolmamıştır ve de olamaz." (Peking Review, sayı: 13, s.27)

Başkan Mao'nun şu sözlerini hatırlayalım: "Zor durumlarda başarısızlığımızı gövdem kayırmamamız, parlak geleceği görmemiz ve cesaretimizi toplamamız gerekir."

Sadece hatalarımızı görüp kayıplarımız büyütürken, başarılarımızı ve bunların neticesi olarak demokratik devrimin ilerleyişini görmezsek tecrübelerden yanlış dersler çıkaracağız ve gelecekte devrimimize zararlı olacağız demektir. Ne yazık ki bugün Parti içinde iki akım hakimdir. Birinci akım son altı senedeki hatalarımızı büyütmekte ve başarılarımızın tesirini görmemekle asgariye indirmeye çalışmaktadır. Diğer akım ise bir tek hatayı dahi kabul etmeyi reddediyor. Bu akımların ikisi de tehlikelidir. İkisine karşı da mücadele edilmelidir. Bununla beraber birincisi çok daha tehlikelidir. Revizyonizmin dünya çapında esas tehlikeyi teşkil ettiği günümüzde birinci eğilim bizi sadece revizyonizmin bataklığına götürür ve pratikte silahlı mücadele yolunda engeller yaratmaya hizmet eder. Birincinin etkisi altında kalmadan ikinciyi, yani sol maseracı akıma karşı mücadele için de her türlü tedbir alınmalıdır. Bunlardan başka bir kimsenin yenilgiden doğan panik içinde olmadığı halde, bir şeyi hatalı görmesi olağandır. Hükümet baskılarına karşı koymada kendi hataları yüzünden çeşitli derecelerde zayıflık gösterenler bu anlayışın arkasına sığınarak sadece, Partinin yanlış yolu takip ettiğinden, böyle yapmaya mecbur olduklarını söylüyorlar. Bunlar bir yandan kendi zayıflıklarını gizlerlerken, mücadele içinde kararlı hareket edenleri de, Partinin kayba uğramasından ve kendilerinin soysuzlaşmasından sorumlu tutuyorlar. Hâlâ mücadele içinde olan yoldaşlarımızın iki yüzü davranışlarından nefret ediyorlar. Bunlar birazcık özeleştiri yaptıkları takdirde, sağcı oportünistlerin bunu bir

avantaj olarak kullanacaklarını ve Partinin tekrardan revizyonist bataklığına batacacağından doğal olarak korkuyorlar. Bu görüş tamamen yersiz değildir. Bunların benzeri bir grup Telengana silahlı mücadelesinde, savaşta sağlam bir tavır almıyarak, ihanet edip de liderlikten uzaklaşmış ama, bugün maceracılıkla mücadelesine adına Parti örgütlerinin çeşitli kademelerinde yönetime gelmişlerdir. Bunlar, mücadele seyri içinde sıfırdan başlayıp, gelişen devrimci kadroların bilerek cesaretlerini kırma ve morallerini bozmayı başardılar. Bütün bunlar revizyonist liderliğin beliri bir plana göre düzenlediği bir soikasttı. Bu tecrübe tarihimizde henüz önemini kaybetmemiştir.

Altı senelik silahlı mücadele boyunca yapılan hataların düzeltilmesini isteyenler arasında bugün Partimize bağlı birçok samimi unsur vardır. Ama aynı zamanda Parti içinde ayrılık teşvik edenler, kariyeristler ve sağlam görüşlere sahip olmadıkları için parti kuruluşlarını parçalama da bunlara yardımcı ve suç ortağı olanlar da vardır. Bunlardan başka mücadele boyunca çeşitli derecelerde zayıflık gösterenler de vardır. Aslında bu durumda olanların büyük bir kısmını da sıralayıp yakınlıkla "her şey mahvolmuştur. Çharu Mazumdar yüzünden Parti halktan kopmuştur" diyorlar. Bundan dolayı, bu durumda hâlâ mücadele içinde olup kendilerini devrimci militanlığı muhafaza etmeye ve Kızıl Bayrağın şerefini korumaya adanmış kişilerin bu çeşit korkulara kapılması tuhaf değildir. Fakat son altı senenin hatalarını görmeden ve bu hataların kökünde yatan yanlış anlayış düzeltilmeden bu yoldaşlar devrimi ilerleterek Partiyi, kendilerinin de istemedikleri, bu hale düşürmekten kurtarabilirler mi? Bu hayati öneme sahip olan bir sorudur. Dünya devrim tarihi bize bunun imkânsız olduğunu öğretiyor. Bundan dolayıdır ki, mücadelede kararlılıkta, devrimci militanlığının muhafazada ve Kızıl Bayrağın şerefini korumada birer örnek olan yoldaşların en başta gelen görevi hiçbir şüphe, korku ve hatalı gurur anlayışına kapılmadan Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde özeleştiri yapmak ve devrimi zafere götürmek için gerekli dersleri çıkartmaktır. Sadece bu görevi başarılı olarak gerçekleştirdiğimiz takdirde Partiyi ideolojik karışıklıktan kurtarabilir, Leninist örgütlenme prensibine uygun olarak güçlü bir parti inşa edebilir ve halk ordumuzla devrim zafere doğru ilerleyebiliriz.

Özeleştiri bir günde tamamlanabilecek bir şey değildir. Özeleştiri parti içinde baştan aşağı yürütülmesi gereken bir harekettir. Özeleştiri parti üyelerinin teo-

ri ve pratiklerinde kafalarına yerleşen yanlış anlayışı düzelterek ve Marksizm-Leninizm-Mao Zedong Düşüncesi ışığında doğru siyaseti formüle ederek devrimin ilerleyişini hazırlamak için yürütülen büyük bir eğitim kampanyasıdır. Bundan dolayı özeleştirici Partimiz iç mücadelesi olup dıştaki sınıf mücadelesinin parti içinde yansımaları olan bir mücadeledir. Birinin bir dalışta bütün Ganj Nehri'ni temizleyemeyeceği gibi biz de geçmişteki hatalarımıza tövbe etmekle parti içinde yerleşmiş yanlış anlayışı aydınlatamayız. Bir kişinin kendi hatasını görmesi daha kolaydır. Bunun yerine her durumda ne yapacağını bilmesi ise daha zordur. Bir kişinin eski hatalı davranışları yerine, onları farkettiği halde, ne yapacağını bilmemesi hiç de şartıcı değildir. Bu gibi şeyler gerçek devrimci pratik içinde halktan öğrenilecektir. Halk bizim öğretmenlerimiz için yeterli sabrı göstermeli ve alçakgönüllü olmalıyız. Aksi takdirde subjektivizme yem olur, her şeyi bildiğimizi zannederek gerçekleri, ezberlediğimiz formüllere uydurmaya çalışarak, eski hatalarımızı düzeltmek yerine kötü sonuçlara yol açan yanlış pratiğin kurbanları oluruz. Bunun için dünya devriminin öncüsü olan Çinli yoldaşlar kendi iç mücadelelerinin 10'unu gözden geçirirken bir yanlış akımı diğer bir yanlış akımı örter ve bir yanlış akımı düzeltmek için verilen her mücadelede başka bir yanlış akımın tohumlarını taşır, diyorlar. Bu nedenle Çin'li yoldaşlar dünya devrimcilerini birinci hatalı akımı düzeltmeye çalışırken, pratikte hatalı başka bir akıma düşmemeleri için ikaz ediyorlar. Çünkü zamanında tedbir alınmadığı takdirde bu tohumlar gizlenir ve büyür. Özellikle, ülkedeki devrimci durumun ve devrimi yürütmek için gerekli yetenek ve tecrübenin gerisinde kalmış olduğumuz gerçeğini göz önünde tutarak bu ikazı görmemezlikten gelemeyiz.

Bunların yanında parti üyelerinin, sempatisyanların, kahraman gerilla müfrezeleri üyelerinin eski hatalarımızın derecesini ve dolayısı ile sebeplerini görebilmesi için çok sabır isteyen bir mücadele yürütmemiz gerekmektedir. Bu sistemli bir yöntem olmadan olanaksızdır. Böyle sabır isteyen bir mücadele, parti üyelerinin ve kahraman gerilla birliklerinin savaşı ruhunu, kendilerine olan güvenlerini ve devrimci gayretlerini kaybetmemeleri ve cesaretlerinin kırılmaması için her ne pahasına olursa olsun gerekli dikkatin gösterilmesi gerekmektedir. Aksi takdirde Partimiz, yenilgiden telaşa kapılarak kendi saflarında panik ve dağılıklık yayan bir general gibi korkacaktır. Oyleyse yukarıda bahsettiğimiz dünya devrimi tecrübelerinden çıkaraca-

ğımız dersleri de göz önünde tutarak, daha fazla beklemeden özeleştirimizi yapalım.

Aşağıdakiler özeleştirimizin ana noktalarıdır:

1) Eski görüş ve pratiğimizdeki iyi noktalar.

2) Pratikte ortaya çıkan başlıca hatalarımız ve bunların arkasında yatan yanlış görüşler.

3) Halen öğrenmemiz gereken dersler ve yerine getirmemiz gereken görevler. Şimdi bunları daha geniş incelemek için teker teker ele alacağız.

Naxalbari'de başlayıp son altı yıldır devam eden köylü mücadelesinde görüş ve pratiğimiz Marksizm-Leninizm-Mao Zedong düşüncesi ile uyum içinde olan çok sayıda doğru noktaları vardır. Birçok başarılar elde edebilmemiz nedeni budur. Bunların neticesi olarak ülkemiz demokratik devriminde yeni bir dönem başlamıştır. Marksizm-Leninizm-Mao Zedong düşüncesine göre pratik ve görüşlerimizdeki esas noktalar şunlardır:

a) Hindistan yarı-sömürge ve yarı-feodal karakterde bir toplum yapısına sahiptir.

b) Aşağıdaki dört çelişme bugün memleketimizde çatışma durumundadır; çelişkiler:

1. Bir yanda Sovyet Sosyal Emperyalizm ve ABD emperyalizmi ile öte yanda geniş halk kitleleri arasında.

2. Geniş halk kitleleri ile feodalizm arasında.

3. İşçi sınıfı ile kapitalizm arasında.

4. Hakim sınıflar ve bunların politik grupları arasında.

Bunlardan baş çelişme feodalizmle geniş halk kitleleri arasında olan çelişmedir.

c) Sosyal devrimimiz Sovyet ve ABD emperyalist güçlerine, Hindistan komprador-bürokratik burjuvazisine ve feodalizme karşı yönelmektedir. Ülkemizdeki demokratik devrimin zaferi sadece bu güçlerin yenilgisine bağlıdır.

d) Halkımızın yüzde seksenini meydana getiren işçi ve köylüler devrimimizin ana gücünü teşkil ederler. İşçi sınıfı devrimin önderidir. İşçi sınıfı işçi-köylü ittifakı temelinde bütün anti-emperyalist ve anti feodal güçlerin geniş birleşik cephesini kurar. İşçi sınıfı devrimin zaferi için böyle bir birleşik cephe kurarken tam manasıyla topraksız yoksul köylüye dayanır, sıkı bir şekilde orta köylülükle birleşir ve samimi bir şekilde zengin köylüleri devrime kazanmaya, kazanacak durumda olmayanları en azından tarafsızlaştırmaya çalışır. Şehir orta sınıfları ile sıkı bir şekilde birleşir ve milli burjuvaziyi kazanmaya çalışır.

Ülkemizde süren devrim, demokratik

halk devrimidir. Bu devrim toplulumuzun gelişmesine engel olan dört büyük dağı kökünden sökecektir. Bunlar Sovyet sosyal emperyalizmi, ABD emperyalizmi, Hindistan komprador burjuvazisi ve feodalizmdir. Devrimin önderi sadece işçi sınıfı olabilir. Bu devrim proletarya hegemonyası altında, işçi-köylü ittifakı esasına dayanan bütün anti-emperyalist ve anti-feodal sınıfların dikta türülüğünü kuracaktır. Bu devrimin nihai hedefi insanın insan tarafından sömürülmesinin imkansız kılındığı altın çağdır.

e) Marksizmin büyük öğretmeni Lenin'in koyduğu gibi devrimde temel mesele hangi sınıf/sınıfların, hangi sınıftan/sınıflardan iktidarı aldığıdır. Devrimdeki diğer bir temel mesele de gerçek dost ve düşmanlarımızın kimler olduğudur. Bu soru tartışma götürmeyecek bir şekilde halledilmelidir. Partimiz Marksizm-Leninizm-Mao Zedong düşüncesi temelinde bu soruları doğru olarak çözmüştür. Bu temel soruların, hareketin tarihi boyunca açıkça ve tartışma götürmez bir şekilde ilk defa çözüldüğünü iddia etmek hiç de mübalağa değildir.

(2) Devrimin yolunu doğru olarak ortaya koyarak onun dost ve düşmanlarını tayin ettikten sonraki en önemli sorun devrimde izlenecek yol hakkında karar verme sorunudur. Bu sorunda Marksizm-Leninizm-Mao Zedong düşüncesi temelinde Partimiz tarafından doğru olarak yerine oturtulmuştur. Partimiz parlamenter yolu kesin olarak reddetmiştir. Partimiz kurtuluş için tek yolun devrim olduğunu kabul etmiştir. Partimiz lafta silahlı mücadeleyi göklere çıkartan, gerçekte ise çeşitli bahane ve sebeplerle devrimci güçleri parlamenter yöntemlerle saptırmaya çalışan sah devrimcilerin bütün planlarını yıktı. Partimiz şu kesin doğrunun üzerinde ısrarla durur: "İktidar namlunun ucundadır" ve "Halkın ordusu yoksa hiçbir şeyi yoktur." Partimiz Hindistan'da köylü devriminin, aralarında bazı zaman ve yerel farklar olmasına rağmen Çin Devrimi'nin yolunu takip edeceğini açıklıkla ortaya koymuştur. Partimiz başka bir devrimle önce köylerin kurtarılacağını, daha sonra da iktidarın güçlü merkezleri şehirlerin sarılıp kurtarılacağını, mümkün olan yerlerde kurtarılmış bölgeler kurulacağını ve giderek bütün memleketin kurtarılacağını açıklıkla belirtmiştir. Bu amaç sadece uzun süreli halk savaşı yöntemi ile gerçekleştirilecektir. Hindistan Komünist Partisi tarafı boyunca bazı defa defa Marksizm-Leninizm-Mao Zedong düşüncesi temelinde; hiç şüphesiz var biriktirecek kadar

berrek kararlara varılması mümkün olmuştur.

(3) Hindistan Komünist Partisi için de onlarca senedir kök salmış olan revizyonizme ölümcül darbeyi vurmaya başladık. Bunların Sovyet Sosyal Emperyalizminin idaresinde, politik ve ideolojik olarak büyük burjuvazinin sandık uçakları olduklarını bütün çıplaklığı ile ortaya koyduk. Gerek parti içinde, gerekse parti dışında revizyonizmin tezahürlerine karşı amansız bir mücadele yürüttük.

(4) Sovyet Sosyal emperyalizmini teşhir ettik. Sosyalizm ve komünizm maskesi altında dünya devrimi davasına ihanetlerini açığa çıkarttık. Sovyetler'in dünya hakimiyeti emellerini gerçekleştirmek için Sovyet-Hindistan dostluğu adına, Hindistan'ı anti-Çin entrika-larında alet olarak kullanma, Asya kollektif savunma hattı kurarak Çin'i kuşatıp tecrit etme ve yenilgiye uğratma gibi sinsi Sovyet planlarının varlığını halkımızın görebilmesini sağladık. Sovyet Sosyal Emperyalistlerin halkımızın güçlüklerle kazanılmış zenginliklerini "yardım", "borç", "ticaret anlaşmaları" vs. adına yağma etme yöntemlerini çekinmeden teşhir ettik. Gittikçe artan bir şekilde dünya devriminin kökünü kazımak ve kendi dünya hegemonyasını kurmak için dünya emperyalizminin varucu gücü olarak ilerleyen Sovyet Sosyal Emperyalizminin yüzünden maskesini yırtıp aldık.

(5) Hiçbir çok uluslu ülkede bütün farklı milliyetler arasındaki farklılıklar demokratik olarak çözümlenip, birlik sağlanmadan demokratik devrim başarıya ulaşamayacaktır. Demokratik devrimlerin büyük dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak yer aldığı günümüzde çok uluslu ülkelerde, onları emperyalizme ve feodalizme karşı birleştirmek için, kendi geleceğini bağımsız bir şekilde seçebilmelerini sağlayabilmek için gerekli şartları yaratmanın tek yolu çeşitli milletlerin kendi kaderini tayin hakkını tanımadır. Dünya sosyalist devriminin başlangıcından beri gerçekleşen bütün demokratik devrimler, milletler arasında emperyalizm ve feodalizme karşı sağlanan bir birliği kurmaya, sadece Lenin'in milletlerin kendi kaderini tayin ilkesinin makedir olduğunu göstermiştir. Partimiz ülkemizde yaşayan çeşitli milliyetlerin birliğini sağlamak için bu ilkeyi benimsemiştir. Bunun yanı sıra Partimiz Naga'ların, Mizos'ların kendi kaderlerini tayin hakkını kazanmak için verdikleri silahlı mücadeleyi kayıtsız şartsız desteklemiş ve kendi kaderlerini tayin mücadelesinde Keşmir'lilere destek olmuştur.

(6) Anti-Çin zehiri salmak için birleşen revizyonistler, modern revizyonistler ve hakim sınıfların sinsi kampanyasına karşı direttik. Hindistan hakim sınıflarının Sovyet Sosyal Emperyalistlerine verdiği cesaretle Pakistan'ın içişlerine silahlı müdahalesine ve kolunun haksız olarak kesilmesine amansızca karşı durduk. Bengal'de yardım gitme vesilesi altında Pakistan'la savaşan Hindistan büyük burjuvazisinin yayılma emellerini teşhir ettik. Hakim sınıfların ülkemizi Sovyet Sosyal Emperyalizminin dünya hegemonyası siyasetinin bir parçası olan anti-Çin entrikalarına bir merkez olarak kullanılmasını teklif ettikleri gerçeğini halkımıza anlattık ve bunun Hindistan demokratik Devrimi için ne kadar büyük bir tehlike olduğunu gösterdik. Hakim sınıfların kendi menfaatlerini kolaylaştırma görüşü ile hakimiyetlerini Pakistan'dan öte daha küçük komşuları Nepal ve Sikkim'a zorla kabul ettirmek için uyguladıkları yayılma yöntemlerini kesin olarak mahkûm ettik. Burjuva şovenizmine ve dar milliyetçiliğe karşı koyarak proleter enternasyonalizminin bayrağını yüksek tuttuk.

(7) Kendini sırf kararlar almaya hapsedemeyerek silahlı mücadeleyi pratikte gerçekten başlatması Partimiz için gurur vericidir. Birçok eksiklikleri gözmezlikten gelmememize rağmen Partimizin ülkenin birçok bölgesinde silahlı mücadeleyi başlattığını söyleyebiliriz. Kahraman Telengana ve Panapra-Vayalur'un şanlı köylü mücadelesinin mirasçısı olarak ve demokratik devrimi başarıya ulaştırmayı amaç edinerek silahlı devrimi memleketin birçok köşesine yuyduk ve şanlı mücadele ve fedakârlık örnekleri verdik.

(8) Naxalbari, Sirikakulam, Mushahari ve Birbhun'da silahlı köylü mücadelesini bir üst düzeye çıkarttık. Tecrübesizliğimiz yüzünden bazı hatalarımız olmakla beraber buraları gerilla alanları haline getirdik. Hareket bazı başka bölgelerde de böyle bir düzeye erişti. Silahlı ele geçirmek için Bengal'de büyük bir kampanya yürütüldü. Elde edilen 300 tüfekle her ne kadar düşük düzeyde de olsa Kızıl Orda için bir üs kurabildik. Naxalbari, Sirikakulam, Mushahari ve Birbhun bölgelerindeki ezilen halk kendi güçlerini görme fırsatını buldular. Bu Hindistan Devrimi'nde çok büyük öneme sahip bir olaydır.

(9) Naxalbari mücadelesi başladıktan sonra gençlik ve öğrenciler arasında büyük bir uyanış görüldü. Bunları örgütlemek ve bu kesimleri topraksız ve yoksul köylülükle birleştirmek için büyük çaba sarfettik. Bunlar Partimizin bay-

rağı altına gelecek topraksız ve yoksul köylülere seferber etmede ve silahlı mücadelesinin yürütülmesine destek olmada kararlılıkla çalıştılar. Silahlı müfrezelemize mümkün olduğunca çok toprak-sız ve yoksul köylülükten militanın katılması ve müfrezelerin liderliğinin bunlardan oluşması için çaba sarfettik. Bu arada siyasi komiser olup orta sınıflardan gelenler de onların askeri müfrezede gerçek liderliği oluşturmaları için çalıştılar. Böylece bu müfrezelerde sınıf kiminin keskinliği ve kendine güvenin artırılması sağlanmış oldu. Eger Hindistan sosyalist hareketi boyunca bu sınıflarla kaynaşmak ve büyük ölçüde onların içine girmek gayesi ile toplumun temel sınıflarından bir liderlik kurulması için (hem parti hem de müfrezeler içinde) ilk defa olarak bilinçli bir çaba sarfedildiğini iddia ederseniz bu kimseyi şarptmamalıdır.

(10) HKP (M-L)'i, parti örgütlenmesinin Leninist ilkelerine göre, revizyonizme karşı başkaldıran devrimcilerin önderliği altında ve bunların çabalarının sonucu olarak büyük bir dalga gibi yükselen silahlı mücadelede çelikleşen üyelerle örgütledik. Partiyi sınamış ve denemiş, özellikle silahlı mücadelede savaşmış unsurlarla inşa etmemiz, ülkemizde geçen otuz yıllık Parti örgütlenmesi yöntemlerindeki nitelik değişmeyi ifade eder. Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesi temelinde demokratik halk devrimini zafere ulaştırmak için uzun köylü silahlı mücadelesini yürütmeye yetenekli HKP (M-L)'in tüm Hindistan çapında kurulmasını ülkemiz demokratik devriminde bir dönüm noktası olduğunu iddia edebiliriz.

(11) Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesinin düşüncelerimizin teorik temelini oluşturduğunu açıkça ifade ettik. Bu dönemde Hindistan'da Mao Zedung düşüncesini yayma kampanyası başlatıldı. Çabalarımızın sonucunda, Mao Zedung düşüncesi bütün ülkede öğrenci ve gençler üzerinde esi görülmemiş bir biçimde etki bırakmayı başardı. Bugün silahlı mücadele bölgelerinde ezilen kitleler Çin'i dünya devriminin yol göstericisi ve Hindistan devrimini de Çin'in liderliği altındaki dünya sosyalist devriminin bir parçası olarak görmektedir.

Bütün bunlar altı senelik uzun mücadelemizdeki görüş ve pratiğimizin iyi taraflarıdır. Bunlar Hindistan Demokratik Devrimini genel değerlendirmemizin doğru ve Marksizm-Leninizm-Mao Zedung düşüncesiyle uyum içinde olduğunu ispat ediyor. Demokratik Devrimin yeni bir safhaya girmesi ve kayda değer bir ilerleme göstermesinin nedeni budur. ■

YENİ ÇÖZÜM'ÜN ÇÖZÜMSÜZLÜĞÜ

Ali Yağan

“Yüz çiçek açsın, yılmaz fikir yarışsın”, bu sosyal düşüncecin evrimidir. Halk içindeki gelişmelerin devindirici gücü kolektif yaratımın candamarıdır. Bu, 'birlik-eleştiri-birlik' normunun zemini, izdüşümü, sentezidir.

“Uzlaşmaz karşıtlık ile çelişme asla aynı şey değildir”. Keza, “çelişme nesnel olarak var olan şeylerdeki ve öznel düşüncedeki bütün süreçlerde vardır, bu çelişmenin evrenselliği ve mutlaklığıdır.”

Bilinen ifadeyle “uzlaşır çelişmeler uzlaşır yöntemlerle çözülür”. Uzlaşır yöntemi yakalayabilmek, nesnelligi, bilimsel kuşkuyu, sorunsal bililic ve uzama gerektirir. Yanlış yöntemler uzlaşır gelişmeleri uzlaşmaz karşılara götürabiliyor. Dostu düşmanı ayırmada ve halk arasındaki çelişkilerde kır kırk yaran bir duyarlılık gerektir. Bu sorunluluk bilincidir. Halk içi çelişmelerin çözümüne paralel gelişecek olan kolektif yaşam biçimidir. Sürecin verimliliği, bilimsel düzeyi teorik derinliğiyle ilintilidir. Ancak bu da yetmiyor. Savunulan düşüncecin sosyal-yaşamsal gerçekliğini yaratması ve bu çizgide tutarlılık yakalayabilmektir asıl olan.

Halk içi demokrasi tartışma, dönüşürne, kavistmayı artı, öğretirken öğrenmeyi gerektirir. Öznelciliğin, tek boyutluluğun benseviciliğin, tahammülsüzlüğün ve bütün bu illetlerin var edeni felsefi idealizmin, sorunların çözümüne getireceği hiçbir şey olmaz. O, esasta çözümsüzlük, yöntemde, savunulan değerlerin inkarıdır.

Sürecin ittifaklar sorunu olacağına, yarının birleşik halk cephesinin olmazsa olmaz koşulunun, dostların gücüne inanmak, düşüncedeki devindirici gücü hesaba katmaktan geçeceğini biliriz. Bu tartışmayı yadsınmaz. Tartışmak zenginliktir, kolektif üretkenlik ve etkinlikler. Yeni ufukların, geniş açılımların yoludur. Ancak, tartışmaların yararlılığı ya da yararlılığı, tartışmaların yolu, yöntemi, araçları, düzeyi-düzeysizliği belirler. Tartışılan konuların süreçteki yeri-

ni, özünü ve muhtevasını, önemi veya önemsizliğini -beyaz ve siyah arasındaki tonları da hesap ederek- çözümlenmesindeki yararı-yararsızlığı- da görmek gerekir.

Yararsız tartışmalara bir örnek “YENİ ÇÖZÜM” yöntemidir. Bu yöntemin, geçmişteki şekillerine daha doğrusu şekilsizliğine çokça tamlık olduk. Geçmişteki bu olumsuz örneklerin diyeti Eytül sürecinde ağır bedellerle ödenmişken bugün onun bir adım gerisinde YENİ ÇÖZÜM’ün tartışma zemininin, halk içi çelişmelere getirdiği boyut, sıklık ve kangrenleşmedir, (cerrahide kangrenleşen uzvu keserler, ya değilse organizmanın tümünden işlevsizleşmesi, telef olması içten bile değildir. Düşman baya! Bunu kim ister?

Y.C.’nin yöntemi, altını aydınlatmayan lamba gibi kendisiyle çelişiktir. Yani başkalarına “doğru”yu vaiz ederken kendi halet-i ruhuyesini görememenin açmazını yaşamaktadır.

“Her ne dersin / o berbat o ayarsız sesim/öyle bir dokunuyor ki içime, yitirim parçalıyor”. Öyle ya herkesin sesi kendine hoş gelir. Ama o “tatlı yılan dilimiz”in bir orkestrada imarla aykırı nota basan akortsuz bir enstrümantal olabileceğimize de farkında mıyız acaba?!.. Türkünüz, kör hücrelerde, kör duvarlara okumak için değil de, geniş bozkırlara, varoşlara, işliklere karışmayı öngörüyorsa gerçekte güzel olmalıdır. Ters durumda sesin “herbatlığı” kişinin kendine! Bunda toplumu rahatsız eden bir yan olmaz. Onun sosyal pratiğe yansıyan yönü, yani hataların “sosyal karakteri”dir bizi ilgilendiren. Çalınıp söylenen öznel doyumlardan ötesinde bir misyona soyunacaksa milyonların hançeresindeki sese-soluğa ulanacaksa sözlerle, ezigisiyle ve ıcrasıyla bütünü güzel olmalıdır...

Bütün bunlar Y.C. için görüldüğü ki bilinen şeylerdir. Değil midir ki, her “ıcratı sanatı” aynı gönül alıcı-acıcı sözler okuruz Y.C.’den. Tatlı-yılan dilimizin ağısını düşmana... Ama gerçek böylü mü? Özüne kabahatinden büyük Y.C.’nin sayfalarını açın bakın, dost

kindir düşman kindir muamma! Yanılmak istersiniz, “mutlak sarç-i lisan” olmağ dersiniz fakat heyhat! Her sayıdan sayfalar dolusu sarç-u lisan ki bu artık YENİ ÇÖZÜM’ün çözümsüzlüğünün hal tarzı olmuştur. İlkokul çocuklarının karnelerinde öğretmenin bir lütfü olarak en toleranslı not: “hal ve gidış” üzerinedir. Y.C. için yazık ki bu alıcınaplığı gösteremiyoruz. Ortada Polyanna’nın yetemediği kötücül bir tablo sergilenmektedir. İyimserlik kifayetsiz!

“Bana bir kelime söyle, sana kim olduğuna söyleyeyim”. Bir siyasal hattı tanımlamak onca kolay olmazsa da örneğimizde bu sözün gerçekliğini görebiliyorum. Yayın hayatını T.T.Meiris, Ö.O. gibi dar zeminlerde sürdüren gelen Y.C.’nin bugün kısır polemiklere, eğreti çelişkilere yastanması anlaşılır bir olaydır. Ciddi sorun. alıklarda politika üretmemenin, yaklendiğini düşündüğü misyonlara yetememenin açmazıdır. Bu, verimsizliğin, kör döğüşçülüğün aymazlığıdır, pek radikal önermelerini cilasını kazandığımızda Y.Çözüm’ün çözümsüzlüğünü görürsünüz.

Bilinir, Eytül Özeni kimileri için tam bir bütünsel hayat oldu. Kalp sektesinin ardından ölümün yoksa çoğunustak aralar bırakır. “Ol mihvilde sirkatin söyleyerek seccat arz eden Merd-i kiptiniya” sosyo-psikolojik tanımlanması vardır. Ama, bazen susmak, pek çok şey söylemekten daha anlamlıdır. Y.Çözüm’ün müzmin çözümsüzlüğünden itina etmek, onun zemininden kaçınmak da bir cevaptır. Çünkü onun hayat bulduğu ortam budur.

Y.Çözüm’ün diline pelesenk olmak kötü! Muhabatının kendi payına bunu düşünmesi gerekir. (Altını çizerek geçiyorum).

Sakız çiğnemenin bir hazımsızlık işareti olduğunu düşünüyorum. Y.Çözüm’ün çiğnemekte olduğu “sakız” çiğnemenin çenesini yoracaktır.

Dönüp sahibini yaralayan bumerang’i düşünün!..

Buğdaysız dönen değirmen taşının kendini öğütmesini, düşünün!..

19.9.1988

YALNIZCA TARİHSEL BİR İLGİ KAYNAĞI OLARAK TROÇKİZM VE STALİN

Troçkizm olarak adlandırılan bu karşı-devrimci ideolojik akım çoktan yargılandı; hak ettiği yere, tarihin harabeleri arasına çoktan kondu. Nedir ki, dünya ölçeğinde ve ülkemiz özgülündeki sağa savrulmuş bu akımı yeniden sütunlara manşet yaptı.

Erdal Gönen

GİRİŞ YERİNE:

Diyalektikğin şaşmaz çarkları arasında çoktan yargılandı; tarih hakkında hükmünü vereli yıllar oldu. İlerleyen tarihsel sürecin aleyhine tanıklığını sürdürdüğünü görmeyen kalmadı. Ne iktidar olabildi ve ne de çoğunluğun iktidarını benimsedi. Tek ülkede sosyalizmin zaferi olanağını imkânsız gördü. Devrimin hazırlanışında, devrimde ve devrimden sonra "saf"lığa ateşli bir tutkuyla bağlandı hep. "Katıksız" işçi devrimi menziline mevzilendi. Köylülüğü devrimin yedeği olarak görmedi; ona sırtını döndü. Dolayısıyla bu durum onu köleleştirilmiş sömürge ve bağımlı dünyadaki fırtına merkezlerine karşı ilgisiz, edilgen, güvensiz hatta mihtedi.

Onikinci SBKP (B) Kongresi tarafından küçük burjuva sapması olarak nitelendi. Daha sonra MK içinde muhalif bir grup ve hizip olarak ortaya çıktı. Zamanla bölücü bir yeraltı örgütüne

dönüşerek Leninizme ve onun bayraktarı Stalin'e karşı hile ve entrikalara başvurdu. 1930'lara daha varmadan tüm proletarya diktatörlüğüne düşman tüm unsurları içine toplayarak kendine özgü niteliğini tüm çıplaklığıyla ortaya koydu.

Troçkizm olarak adlandırılan bu karşı-devrimci ideolojik akım çoktan yargılandı, hak ettiği yere, tarihin harabeleri arasına çoktan kondu. Nedir ki, dünya ölçeğinde ve ülkemiz özgülündeki sağa savrulmuş bu akımı yeniden sütunlara manşet yaptı. Kimileri bu akımı göklere çıkarırken, kimileri de "bir muhalif olarak değerli" diyerek eskiden tutundukları hatırı gerisine düştüler.

Bu yazıda amacımız, Leninizm ve onun bayraktarı, döneminin Uluslararası Komünist Hareketin önderi, enternasyonal proletarya ve ezilen dünyanın büyük öğretmeni Stalin'e düşman Troçkizmin eleştirisi, Stalin'in bu sınıf düşmanımız ideolojik akım karşısındaki Leninist konumunun bir kez daha teslim edilmesidir.

KÖYLÜLÜĞÜN ROL VE ÖNEMİNE SIRTINI DÖNME:

Köylülüğün devrimci bir güç, proletaryanın bir bağlaştığı, en yakın komşusu olarak rol ve öneminin inkâr Troçkizmin başlıca özelliklerindedir. Onun "sürekli" devrimi, köylülüğü devrimci bir kuvvet olarak dikkate almaz, onunla öncü arasına nifak tohumları eker. Devrimin müttefiklerini, en yakın yedeklerini proletaryadan ayırarak, devrimin perspektifleri, karakteri ve itici güçleri sorununda tam bir açmazı mahkûm olur. Eğer Lenin, daha 1905 devrimi dönemlerinde Troçkizme karşı savaşım yürütmüşse, bu her şeyden önce, özellikle bundan dolayıdır. Troçkizmin teonisi için "Troçki'nin özgün teorisi, proletaryanın kararı devrimci mücadelesine ve politik iktidarı proletarya ile ele geçirilmesi çağrısını bolşeviklerden, ama köylü sınıfının rolünün 'yadsınmasını' da menşeviklerden alıp kabul ediyor." "...gerçekte Troçki, Rusya'da köylü sınıfının rolünün 'yadsınmasını' niyet eksikliği sanan, köylüleri devrime kişkırtan liberal işçi politikacılarına yardım ediyor!" der.

Lenin, kapitalist ülke proletaryasıyla, köleleştirilmiş sömürgelerin ezilen yığınlarının devrimci bloku olmadan, dünya devriminin zaferi olanaksızdır

İleri arasındaki ittifak biçimidir. Proletarya diktatörlüğü diyor Lenin: "...emekçilerin öncüsü proletarya ile emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki tabakası arasındaki (küçük-burjuvazi, küçük patronlar, köylülük, aydınlar vb.), ya da bu tabakaların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; bu ittifak, sermayeye karşı yönelmiş, sermayenin tam yıkılışını burjuvazinin direncinin ve canlanma çabalarının tamamıyla ezilmesini hedef almış, sosyalizmin kesin kuruluşunu ve sağlamlaştırılmasını amaçlamış bir ittifaktır."

Proletarya diktatörlüğü diyor Lenin: "...emekçilerin öncüsü proletarya ile emekçilerin proleter olmayan çok sayıdaki tabakası arasındaki (küçük-burjuvazi, küçük patronlar, köylülük, aydınlar vb.) ya da tabakaların çoğunluğu arasındaki sınıf ittifakının özel bir biçimidir; bu ittifak, sermayeye karşı yönelmiş, sermayenin tam yıkılışını, burjuvazinin direncinin ve canlanma çabalarının tamamıyla ezilmesini hedef almış, sosyalizmin kesin kuruluşunu ve sağlamlaştırılmasını amaçlamış bir ittifaktır."

Biliniz ki, Ekim Devrimi, Leninizmin bu ilkesini tamı tamına uygulamış ve doğrulamıştır. Troçkizm, Lenin'in bu teori ve pratiği ile çatışma halindedir. Hem de daha 1905'ten beri.

Ne diyordu Troçki 1905'te: "Kahrolsun Çar! Yaşasın İşçi Hükümeti." Anlaşılır ki, Troçki'nin bu şiar, köylülüğü bir yana koyar. Köylülüğün olmadığı bir rotaya takılır kalır l. emperyalist paylaşım savaşının başlarında, emperyalizm çağında yaşıyoruz ve emperyalizm "burjuva ulusla eski rejimi değil, proletarya ile burjuva ulusu karşı karşıya getirir" diyen de odur. "İktidar Mücadelesi" adlı makalesinde bu teörinin sonucu olarak köylülerin devrimci görevlerinin azalması gerektiğini, topraklara elkonulmasının önemini yitirdiği yargısına varır. Troçki'nin bu yargılarını ele alan Lenin, onu, köylülüğün önemini yadsıma ile eleştirir, bu teoriyi mahkûm eder. Onun için Lenin, "henüz karara varamamış köylü hareketini unutan" bir deneme olarak eleştirir Troçki'nin "Yaşasın İşçi Hükümeti" sloganını. Ve Troçki'nin bu sloganı için "işçi hükümetiyle ikt-

dediğinde, ezilen yığınardan kastettiği, her şeyden önce köylülüktür. Devrimde öylesine bir öneme haiz ki, Lenin, "öbür ülkelerde devrim olmadığı sürece, Rusya'da, sosyalist devrimi ancak köylü sınıfıyla bir anlaşma kurabilir" diyordu.

Ve işte Troçkizmin reddettiği, görmediği budur!

Bundan dolayıdır ki Lenin, Troçkizm için, köylü hareketini "atlamak"tır; "iktidarı ele geçirme oyunudur" der.

Her şeyden önce ve dosdoğruca sorulması gereken soru şudur: Devrimin hazırlanması, devrim ve sonrası döneminde kentin ve kırsal geniş emekçi yığınları kimi destekleyeceklerdir, kimin bağlaşığı olarak saf tutacaklardır. Burjuvazinin mi, proletaryanın mı?

Bu soru, Troçkizmi pek ilgilendirmez. Onda "saf" devrim; "katıksız" işçiler, "saf" evreler vardır. O devrimin hazırlanış mücadelesinin "saf"lığına

bütün "saf"lığıyla inanmıştır. Bu yanı, onu, devrimin yedeklerine karşı kayıtsız, güvensiz bir rotaya sokmuştur. Yedeklere karşı siyasal sektarizm özgünlüğüdür onun.

Oysa bu soru, iktidar mücadelesinde köylülüğün emekçi kitlesinin kimin yanını "saf" komşu olacağı sorusu, devrimin kaderi sorunudur, proleta ya diktatörlüğünün sağlanışı sorunudur. 1840-50'li yıllarda ve 1871'de, eğer devrimler başarısızlık halına mahkûm olmuşsa, başka şeylerin yanında önemli bir neden olarak köylülüğün proletarya değil, burjuvazinin yanında saf tutmasından ötürü değil midir? İşle Troçkizmin kötülüğü "atlayan" "sürekli" devrimi bu gerçekleri görmez. Oysa biliniz ki, proletarya diktatörlüğü, ittifakın yönetici gücünün proletarya olması koşuluyla sermayenin devrilmesi ve sosyalizmin kesin zaferi için proletarya sınıfıyla köylülüğün emekçi kit-

darı ele geçirme oyunu" diyor de Lenin'dir.

1905 gerilerde kalır. Troçki 1922 yılında "1905 Yılı" kitabına yazdığı önsözde der ki: proleter öncülüyle, köylülüğün büyük kitleleri arasında düşmanca çatışmalar olacaktır; proletarya ile köylülük arasındaki mevcut çelişkiler Sovyet iktidarının yıkımını hazırlayacaktır. Oysa bilinir ki, proletarya diktatörlüğünün temeli, proletarya ile köylülüğün emekçi kitlelerin ittifakıdır. Lenin'in Rusya'da sosyalist devrimi ancak köylü hareketiyle bir anlaşma kurabilir sözü boşuna değildir. Troçki, sömürülen emekçi yığınların proletarya öncülüğünde yönetilmesini değil, "halkın ezici çoğunluğunun köylülerden oluştuğu geri kalmış bir ülkedeki işçi hükümetinin çelişkileri" olarak görür bu kitleleri. Devrimin güçlerinin yedekleri arasında en yakın komşuları arasında sağlama teorisinin yerine, Troçki, gerekli güçleri sadece ve sadece "proletaryanın dünya devrimi alanından" sağlar.

İşte, tam bu ipe-sapa gelmez teorik didintilerin açıklandığı o ünlü pasaj: "İktidarı ele geçiren proletarya, yalnız devrimci mücadelesinin başlangıcında kendini destekleyen bütün burjuva gruplarda değil, yardımcılarıyla iktidara geldiği büyük köylü yığınlarıyla da çatışmaya düşecektir. Kırsal halkın ezici çoğunluğu oluşturduğu geri kalmış bir ülkede işçi hükümetinin durumundaki çelişkiler, ancak uluslararası ölçüde proletaryanın dünya devrimi arenasında çözümünü bulabilir." (abç)

Yeterince açık!

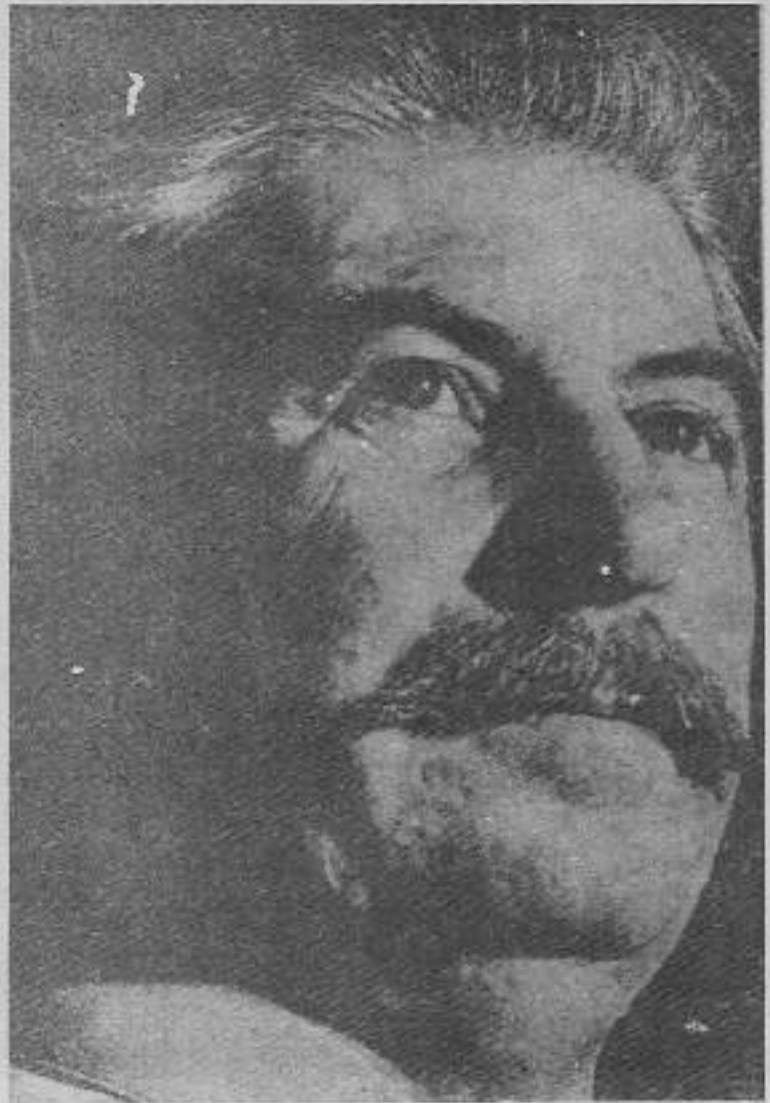
Troçki budur; köylülüğü "atlayan" onu proletaryaya karşı kamplara koyan teorisi böyledir.

Çözümü dünya devriminin zaferi ve dünya devrimi elanında arayan bir kafa, dünya devrimi hayali ve bekleyişi içinde sonunu da hazırlamak zorundadır.

Düzensiz bir katanın düzenli

Dahası:

Proletaryanın köylü bağlaşıkmını yönetmesi ve sosyalist esasın ortaklaşa kurulması Rusya'da olanaksızmış ve "Rusya'da sosyalist ekonominin gerçekten gelişmesinin ancak proletaryanın önemli Avrupa ülkelerindeki zaferinden sonra" gerçekleşebilemiş! Troçki zıme tam karşı Lenin soruna böyle yaklaşmaz: "... sosyalizmi günlük hayata soktuk ve burada yönümüzü belirlememiz gerekiyor. İşte günümüzün görevi budur. Bu görev, ne kadar güç olsa da daha önceki görevlerimizle karşılaştırıldığında ne kadar yeni olsa da ve bize bir yığın güçlükler çıkarabilse de - hep birlikte, yarı değilse de, bir-

kaç yıl içinde, bu görevi ne pahasına olursa olsun başaracağımıza ve NEP Rusya'sından sosyalist Rusya'nın doğacağına inancımı belirterek sözlerimi bitirmeme izin veriniz." (abç)

Bir de Troçki'yi dinleyelim: "Ama biz, politik ve askeri bakımdan, devlet olarak tutunabilirsek, gene de sosyalist bir toplumu yaratmış olmayız; evet, bunu başaramayız. ... Öbür Avrupa ülkelerinde burjuvazi iktidarda kaldıkça, biz, ekonomik tecrite karşı mücadelede, kapitalist dünya ile anlaşma olanağını araştırmak zorundayız, bu anlaşma ekonomimizin bazı yararlarını sarmada ve birkaç adım ilerlemede bize en iyi şekilde yardımcı olabilir, ama bir devletin ulusal sınırları içinde, tecrit edilmiş olarak sosyalizmin kurulmasını olanak olmadığına ... Rusya'da sosyalist ekonominin gerçekten gelişmesinin ancak proletaryanın önemli Avrupa ülkelerindeki

zaferinden sonra gerçekleşebileceğine açık bir kanıttır."

Tezlerin tezatlığı ortadadır.

Troçki, sosyalist inşayı dünya devrimi arenasında ele alırken; Lenin, devrimin kendi gücüyle ayakları üzerine dikileceğini esas mesele olarak ortaya koyar. Lenin sosyalist ekonominin esasını proletarya yönetiminde köylülükle birlikte kurmayı öngörürken, Troçki tam karşı cephede yer alarak, proletaryanın değil köylüleri yönetmesini, onlarla düşmanca çatışmalara gireceği kehanetinde bulunur.

Ve işte Troçki zıme karşı, Leninizm bayrağını dalgalandıran Stalin'in Troçki zıme karşısındaki durduğu zemin budur. O, yalnızca Leninizm yolunda ve onun bayraktandır. Leninizmi Troçki zıme "düzeltme" ve altirme değildir.

Köylülüğü proletaryanın yakın bir müttetiki olarak gözdardı eden, devrimci potansiyelini reddeden Troçki zıme, 1906

yıllarında, Lenin'in, burjuva devrimin zaferinden sonra orta köylülüğün bir bölümünün karşı-devrime yöneleceği ibaretili, somut koşullardan kopararak kendi "özgün tecrisine yamamaya kalktı. Sosyalist devrimin zaferinden sonra da, bu yargının kendi tezleriyle uyum arzettiğini tanıtlama işine girerek, haklılığını tanıtlamaya çalıştı.

Ama nafile!

Herkesçe bilinir ki; Bolşevizmin köylü sorununa ilişkin üç slen, üç taktiği vardı. 1903'ten 1917 Şubat'ına kadar geçen süreyi kapsayan **birinci aşamada: bütün köylülükte birlikte**, liberal-monaşist burjuvaziyi tecrit ederek, Çarığa ve Orta Çağ kalıntılarına karşı; 1917 Mart'ından 1917 Ekim'ine kadar geçen süreyi kapsayan **ikinci aşama: yoksul köylülükle birlikte**, orta köylülüğü tarafsızlaştırarak, burjuvaziye ve kulaklara karşı sosyalist devrim için; 1917 Ekim'inden sonraki dönem kapsayan **üçüncü aşama: yoksul köylülük ile birlikte orta köylülükle sağlam bir ittifak kurarak köyde ve kentte ekonominin kapitalist unsurlarına karşı sosyalist düzenin zaferi için**.

Troçkizmin bu üç ayrı aşamaya denk düşen üç ayrı plana rağmen, kendi teorisinin doğruluğunu tanıtlama işinde Lenin'i yardıma çağırması bir hayli garip kaçmıyor mu?

Ama bilinir ki; iç savaş yıllarında Eylül 1918'de kendini Butün Rusya'nın Geçici Hükümeti ilan eden ve 1918 Kasım'ına dek süren "Ufa Hükümeti" sırasında ve iç savaş koşullarında orta köylülüğün önemli bir bölümü devrimle, karşı-devrim arasında yalpaladı ve hatta Volga bölgesinde bir bölüm orta köylülük kulaklara ve karşı-devrime kaydı. Bunun başka türlü olması beklenebilir miydi?

Ancak, karşı-devrime önemli darbelerin vurulduğu, önemli zaferlerden sonra ve özellikle Sovyet iktidarının güçlenmesinden sonra, orta köylüler Sovyet iktidarına rafına dönmeye başladılar. Tam da böyle bir dönemde Lenin, Troçkiyi hiç de haklı çıkarmayan şu sözleri söyledi: "Orta köylülük **sağlam bir ittifak temeli yaratmak için kullanmamız gereken somut, ayrıntılı, köylerdeki çalışma denemesinin temeli üzerinde denenmiş başlıca kuralları ve yöntemleri etkinleştirmenin** sözkonusu olduğu sosyalist kuruluş dönemine girdik."

Yeterince açık ve anlaşılır diyor insan.

Troçki ve muhalefetin politik yanlışları, köylülüğün farklılaşması ve sanayileşme sorununda da kendini gösterir. Bu yanlışlar, onun, devrimin karakteri ve perspektifleri sorunundaki baş-

lıca yanlışlarının doğrudan uzantılarıdır.

Nedir bunlar?

NEP politikasının yürürlüğe sokulmasıyla birlikte, Sovyet kırında, özel küçük sermayenin geliştiğini ve bu yüzden de önderliğini Troçki'nin çektiği muhalefetin ayağa kalktı ve bu durumu teorilerinin haklılığının pratikte tanıtlanması olarak ele aldıkları bilinir.

Onların bu noktadaki yaygaralarına rağmen Stalin, durumun hiç de muhalefetin işaret ettiği kadar panik çıkaracak kadar vahim olmadığını şu sözleriyle tanıtlar: Bizde der Stalin, köylüler arasındaki farklılaşma kendine özgü biçimde oluyor. Üç noktalar birbirine ne doğru çekilirken, orta köylü durumunu güçlenerek koruyor. Olan budur. Hiç de muhalefetin paniği derocesinde değildir. Ayrıca belirtmeye gerek yok ki; a-) toprağın kamulaştırılması, b-) köylülerin büyük kooperatiflerde toplanması, c-) vergi politikası gibi yollarla mevcut farklılaşma belirli ve zorunlu bir seviyede ve ölçüler içinde kalıyor. Mevcut koşulların sınırlılığı farklılaşmayı sınırlı tutuyor.

Demek ki, köylerde özel küçük sermayenin gelişimi konusunda muhalefetin şirazesinden çıkması, yalnızca kuru bir güdüdür. Kuru güdüdür çünkü, ağır sanayinin gelişmesinde atılan bir adım, mevcut farklılaşmayı daha da dengeleyeceği, özel sermayenin her türlü süne karşı en etkili panzehir olacağı ekonomi-politiğin abc'sidir.

Ve demek ki; önderliğini Troçki'nin çektiği muhalefetin özel sermaye ve farklılaşma yüzünden çıkartıkları güdü, sosyalizmin kurulmasını imkansız gören teorilerinin yalnızca arka yüzüdür.

Sanayi ile tarım arasındaki ilişki sorununda da Troçki ve yandaşları, tarımı gözardı eden, köylüleri, proletaryanın sömürmesi gereken "sömürge" gibi gören, ürünün bol olmasının düzensizliğe yolaçmasından ürken tezleriyle orta yere çıkmışlardır. Güttükleri politika: sanayi ile tarım arasındaki iç çelişmeleri üç noktalara çekmek olan kapitalist yöntemi kullanmayı öngörmektedir.

Açıktır ki bu politika, "sanayi, ekonominin yönetici unsuru ise, tarımın, sanayimizin üzerinde gelişeceği temel oluşturduğunu kavrayamıyor" diyen Leninizmle aynı yoldaki Stalin'in doğru zemininin terk edilmesi sonucudur.

Sanayiye tek yanlı ağırlık veren, NEP ricat olarak damgalayan, tarımı gözardı eden, adım adım inşa çizgisi yerine inşayı kısa bir evreye sıkıştıran, mevcut dengeleri alt-üst eden Troçkizm ve muhalefetin sözkonusu yanlış-

larına karşı Stalin, hayalin doğruladığı, aradan geçen onca yıllık devrim pratiğinin tanıtladığı yolu izler.

Nedir bu yol?

Bu yol her şeyden önce, sanayinin tarımdan ayrılmaması, her iki dalın gelişmesinin sosyalist ekonomiyi rayına oturtan yoldur. Birini diğerinden koparmanın sosyalist ekonomideki uyumlu gelişme ve koordinasyonunu bozacağına ekonomi-politiğin bir ilk gerçekliği olduğu bilinmeyen bir şey mi? Bundan dolayıdır ki, Leninizm zemininde hareket eden Stalin, sosyalist sanayinin derinlemesine ve genişlemesine gelişebilmesinin, önemli unsur olan köylülerin maddi durumlarının sürekli olarak düzeltilmesine bağlıdır der. Bilinir ki, sosyalist sanayileşme, sanayileşmenin çıkarlarını, halkın çıkarlarıyla birleştirir, yığınların yoksullaşmasını değil, maddi ve kültürel durumlarının düzeltilmesini, iç çelişmelerin hafifletilmesini gerekli görür. Köylü kitlelerinin sosyalizme ilgi duymaları ve kooperatiflerde yığın halinde örgütlenmesi de bu yüzden değil midir?

Bu yüzden değil midir ki; "küçük ve çok küçük köylü çiftliklerini yavaş yavaş, ama sürekli bir biçimde; baskı yapılarak değil, örnekler vererek ve ikna yoluyla; toprağın komunal, kardeşçe ve kolektif bir biçimde işlenmesine dayanan, makina ve traktör kullanarak ve tarımın yoğunlaştırılması için bilimsel yöntemler uygulayan büyük ölçüde işletmelerde birleştirin" diyen Stalin'in direktifleriyle köylüler, büyük kooperatiflerle birleştirilmiş, sosyalist sanayi ile tarım birlikte sanayinin yöneticiliğinde sonuca ulaşmıştır.

Nedir ki, köylülüğü ve dolayısıyla tarımı gözardı eden Troçki, bu gerçeklere rağmen, sırf teorisinin haklılığını tanıtlamak için şu güdüncüklerle uğuldamaktadır.

Dinleyin bakın: "Bu koşullarda tarım ekonomisinin potansiyel çoğalması demek olan bol bir ürün, sosyalizme doğru ekonomik gelişme temposunu hızlandırmayan, tersine, ekonomimizi düzensizlendiren, kent ile köy arasındaki ve devletin kendi içindeki, tüketicilerle devlet arasındaki ilişkileri tekkıyeye sokan bir etmen olabilir. Pratik bakımdan, bol bir ürün-sınai ürünlerinin azlığı yanında, artan miktarda ev votka yapımında kullanılacak ve kentte, dükkanların önünde kuyruk'a başlayacak demektir. Politik bakımdan, bu, çiftçilerin dış ticaret tekeline karşı, yani sosyalist sanayie karşı mücadelesi anlamına gelecektir."

Demek ki Troçki, "bol ürün" değil, "düşük bir ürün" ile ancak sanayileşmenin gelişebileceği ve yoluna soku-

labileceği bir zeminde yol alıyor.

Görülüyor ki, her alanda bir çalışma halindedir Troçki, Leninizmle ve Stalin'le.

Çin Devrimi konusunu bilmeyen var mı?

Milyonlarca, onmilyonlarca köylülüğü harekete geçirmiştir bu devrim. Mao, işçi sınıfının, ideolojik, politik ve örgütsel önderliğinde köylülüğü devrimin temel gücü olarak ele almıştır. Troçkizm, bu gerçeği, bu Çin özgüllüğüne hesaba katmayarak, bir aydın küçümsemesiyle, devrimde, işçi sınıfına, Çin'in özgünlüğüne rağmen, fazlasıyla bir rol yükleyerek temel itici güç olarak görmüştür. Köylülüğü arka plana iterek devrimdeki önemini kavrayamamıştır. Tanımsal devrimi Çin'de anlamış gören Troçki'dir. Çin'de feodal köylülerin olmadığı, varsa bile, Çin kırında pek önem taşımadığı düşüncesi O'nundur ve bütünlüklü mantık silsilesinin doğrudan uzantısıdır.

Troçki ve muhalefetin temel hatası, farklı koşul ve ayrı çerçevede gelişen devrimler arasındaki ayrım çizgisini ve özgüllüğü anlamamaktır. Stalin'in sözleriyle, "Bu ayrımı yapmamak, bu ayrımı anlamamak, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ülkelerdeki devrimi bir tutmak demek, Marksizm yolundan, Leninizm yolundan çıkmak demektir; II. enternasyonal yandaşlarının yoluna girmek demektir."

Troçkizm, sömürge, yarı-sömürge ülkelerdeki devrim sorunlarını çözmede de açmazla örtünmüştür. Troçki ve muhalefetin temel hatası, farklı koşul ve ayrı çerçevede gelişen devrimler arasındaki ayrım çizgisini ve özgüllüğü anlamamaktır. Stalin'in sözleriyle, "Bu ayrımı yapmamak, bu ayrımı anlamamak, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ülkelerdeki devrimi bir tutmak demek, Marksizm yolundan, Leninizm yolundan çıkmak demektir; II. Enternasyonal yandaşlarının yoluna girmek demektir."

Nedir bu ayrım?

Bu ayrım her şeyden önce, ezen ülkelerdeki, emperyalist ülkelerdeki devrim ile sömürge ve bağımlı ülkelerdeki, ezilen ülkelerdeki devrim arasındaki farklılıktır. Emperyalist ülkelerdeki bur-

juvazi, ezilen ülke halklarını ezer, sömürür ve buralarda burjuvazi devrim sürecinin tüm aşamalarında karşı-devrimci olmaktan geri kalmaz. Ve buralarda kurtarıcı savaşımlı ögesi olarak ulusal öge ekektir. Sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimlerde ise durum farklıdır. Buralarda emperyalist baskı baş köşeyi işgal eder, bu baskının ucu ulusal burjuvaziye de yönelir. Dolayısıyla ulusal burjuvazi bu ülkelerde devrimin bir müttefiki olarak rol oynar. Bu ülkelerde kurtuluş için savaşımlı ögesi, ulusal öge, devrimin bir etmenidir.

Emperyalist bir ülkedeki liberal-burjuvazi, karşı-devrimin raylarına çökerken, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki ulusal burjuvazi, devrimci blokta saf tutar. Ezen ve sömüren kesimin tabutunu görmeyeceği emuz verir. Birincisiyle, devrimin tüm aşamalarında her türlü, blok, anlaşma sözkonusu yapılamazken, ikincisiyle, bir blok, bir anlaşma, bir ittifak mümkün ve gereklidir. Stalin'in sözleriyle "Sömürge ülkelerde, sömürgeci devrimin belli bir evresinde, burjuvazi ile geçici blok ve anlaşmalar, sadece kabul edilebilir şeyler değil ama kesinlikle zorunlu şeylerdir de."

İşte muhalefetin hatası, Çin Devrimi ile Rus Devrimi, sömürge ülke devrimleriyle, emperyalist ülkelerdeki devrim arasındaki ayrımı görmemesidir. Oysa Lenin "III. Enternasyonal sömürgeci devrimin ve geri kalmış ülkelerin burjuva demokrasileriyle geçici bir ittifak kurulmalıdır, ama onlara kaynaşmamalı ve en ilkel biçimde olaa da proleter hareketin bağımsızlığını bağnazlıkla korumalıdır" derken, hiç de Troçkist muhalefetin zemininde değil. Stalin'le uygunluk içindedir.

Onlar, Çin Devrimi sorununda, ne ÇKP'nin Kuomintang'la katılmasını, ne devrimin darbelerini esas itibarıyla emperyalizme yöneliği ve ulusal burjuvazinin desteklediği genel ulusal birleşik cephe devrimi yani Kanton dönemini, ne burjuvaziye karşı tutumu ve ne de Çin Devrimi'nin niteliği ve perspektifleri sorununu anlayamadılar. Ve gelişen tarihsel süreç, Troçki önderliğindeki muhalefetli ve daha tam söylessek karşı-devrimin bir aleti haline gelen Troçkizmi haklı çıkarmadı.

Troçkizmin "özgün" teorisi, Çin devrim pratiğinde de yankı uyandıramadı; yaşamın, pratiğin görüş açısına cevap vermektense azaktı kaldı.

Ve hayat ve toplumsal pratik ve devrimler bu teorinin yanından geçip gitti.

Anlaşılır ki, Troçki, devrimin hazırlanış, devrim ve sonrası tüm dönemde köylülüğün rol ve önemine sırtını dönmüş. Bu teori, onu, köylülüğe ve onla-

rin sorunlarına, tarımın sorunlarına karşı, geri ülkelerin sorunlarına karşı duyarsız ve uzak bırakmıştır.

Eğer, yakın geçmişte ve günümüzde devrimin fırtına merkezleri sömürge ve yarı-sömürge ülkelere ve devrim rüzganı buralardan egemenleri savuruyorsa ve eğer dağların doruklarında devrim buralardan bütün haşmetiyle doğruluyorsa bunda şaşılacak bir şey yoktur. Bu demektir ki, yaşanan tecrübe, Troçkizm'in aleyhine, Leninizm'in, Stalin'in ve Mao Zedung'un ışıklı yolunun lehine tanıklık ediyor.

Eğer bugün, aradan onlarca yıl geçmesine rağmen, Troçkizmin teorisi, pratikte hayat hakkı bulmamışsa, bu demektir ki, onun dünyayı yorumlama anlayış ve teorisi, dünyayı değiştirme, "mevcut duruma saldıran" mücadelesinin gerisinde kalmıştır. Troçkizmin teorisini baslememizi altındaki toprağı çakıp almıştır.

Köylülüğün devrimci barutunu yoksayan Troçkist mantık, koleleştirmiş sömürge ve bağımlı ülkelerdeki devrimlerde ve devrimci uyanıklarda da yankı bulamamış; katıksız devrim, katıksız işçiler, katıksız mücadele hayaliyle süteçleri ve onlarda mevcut çelişmelerin karmaşıklığı karşısında anahtar rolünü yüklenemeyerek teorik bir "işçilik" düzeyinde yalnızlığa mahkûm olmuştur.

Eğer bugün, aradan geçen onca yıla rağmen, Troçkizm, Asya, Afrika, Latin Amerika'da yankı uyandıramamışsa, hayat hakkı bulamamışsa, bu demektir ki, onun teorisi, gerçeklerin gücüyle çatışma halindedir.

1905'te rde "Kahrolsun Çar! Yağsın işçi Hükümeti!" diyen, 1922 yılında, proleter öncülüyle, köylülerin büyük kitlesi arasında düşmanca çatışmalar olacaktır diyen, devrimin güçlerini kendi ülkesi zemini üzerinde en yakın müttefikinde arama yerine, dünya devrimi arenasında arayan; sosyalist ekonominin kuruluşunun, ancak ve ancak önemli Avrupa ülkelerindeki devrimlerin zaferi sonrasına birakan bir mantık, elbette ki, emperyalizmin çevre-gerisindeki ezilen mazlum milliyetlerin ve ezilen halkların dünyasında yankı bulamaz. Ve elbette ki, teorisi, o ülke ger-

çeklerinin gerisinde derinlere gömülü kalır.

Onun "sa" proletar devrim teorisi, köylülüğü, proletaryanın bir müttefiki, bir başlağı olarak daima karşına alır. Oysa bilinir ki; Çin, Vietnam vb. devrimlerle tanıtanmıştır ki köylülüğün devrimci bir güç olarak hesaba katılmadığı, proletarya öncülüğünde ittifakın belirleyici bir gücü olarak görülmediği her geri ülke devrimi başarısızlıkla sonuçlanmaya, sonunu önceden hazırlamaya mahkumdur. Sömürge ve yarı-sömürgelerde köylülük ülke nüfusunun ortalama yansı ve hatta yer yer çoğunluğunu oluşturur. Önemli bir siyasal gücü oluşturan ve hatta çoğunluğu temsil eden, devrimden çıkarılan bu gücü hesaba katmadan, çok çok azınlıktaki, yüzde beş, onlarda seyreden bir işçi gücüyle harekete geçmek hangi mantıkla bağdaşabilir.

Emperyalizm-feodalizm-komprador kapitalizm gibi üç "büyük" dağ tarafından sömürülen ve bunlarla çatışma ve çelişme içinde olan böyle bir gücün tükenmemiş devrimci potansiyelinden yararlanmadan, onlara dayanmadan, onlardan devrimin ana ordusunu teşkil etmeden, onları öncünün gövdesi haline getirmeden salt "işçilik" hastalığıyla bezenmiştir Troçkizm.

Eğer, yakın geçmişte ve günümüzde devrimin fırtına merkezleri sömürge ve yarı-sömürge ülkelerse ve devrim rüzgânı buralardan egemenleri savuruyorsa ve eğer dağların doruklarında devrim buralardan bütün haşmetleriyle doğruluyorsa bunda şaşılacak bir şey yoktur. Bu demektir ki, yaşanan tecrübe, Troçkizmin aleyhine, Lenin'in, Stalin'in ve Mao Zedung'un ışık yolunun lehine tanıklık ediyor.

Pratik, ilkelere değil, ilkelere pratikten doğanlar, Troçkizmin teorisi, plan, buyruk, siyaset vb.'i pratikle uyumuyorsa, bunlar yanlış, çözüm getirci şeyler değil demektir; sökülüp atılmalıdır pratiğin önünden.

İstesek de, istemesek de, sevsek de, sevmesek de, köylülük irademizin dışında, bize rağmen -Troçki'ye rağmen- orta yerde duruyor. Tıpkı bize rağmen dünyanın dönmesi gibi. Köylüleri yok sayan, hesaba katmayan 1905 devriminde de bu böyleydi. Ve Lenin ona zamanında şu peygamberce sözleri söylemişti: "Yaklaşan devrimde sınıf ilişkilerini aydınlatmak devrimci bir partinin başlıca görevidir... Troçki, **Neşe Slava**'da, bu sorunu doğru çözmiyor; 1905 yılındaki 'özgün' teorisini vineliyor ve tam on yıl boyunca hayatın neden bu 'olağanüstü' teorinin yanından geçip gittiğini hiç düşünmüyor." Ama hayat Troçki'yi değil, Lenin'i doğrula-

dı. Köylüleri hesaba kattı hayat. 1917 Ekim'inde de, 1917 sonrası da, sosyalist inşada da.

Öyleyse, hayatın gerçeğidir: Köylülük!

Hayatın, özgölün, dünyanın gerçeğini yok saymak; onsuzluğu, ona rağmenliği savunmak!.. Evet, Troçkizm budur! Köylü gerçeği "olmazsa olmaz" gerçeğidir.

Sınıflar, sınıf mevzilenmesi ve sınıf çelişmelerinin niteliğini belirleyen şey, ekonomik-toplumsal statünün özgüllüğüdür. Bu özgüllüğün kendine özgü niteliğidir, süreçlerdeki sınıflar ve sınıflararası ilişkiyi belirleyen şey.

Troçkizmin program ve siyaseti objektif gerçekler arenasında değil, pratikle çelişmeli piramit üzerinde yükselir.

Sınıflar, sınıf mevzilenmesi ve sınıf çelişmelerinin niteliğini belirleyen şey ekonomik-toplumsal statünün özgüllüğüdür. Bu özgüllüğün kendine özgü niteliğidir, süreçlerdeki sınıflar ve sınıflararası ilişkiyi belirleyen şey, Troçkizmin "attığı" şey, bu mevzilenisteki çöplük gerçeğe sırtını dönmektir. İlişki ve çelişkileri objektif-reallitenin temeli üzerinde yorumlamak, anlamak, çözmek materyalist-diyalektiğin bir ilk gerçeğidir. Köylülük bize rağmen vardır ve hesaba katılmalıdır, iradeo-subjektivizmle bu olguya gözlerimizi kapayamayız.

İşte eğer, Troçkizm, dünyanın ezilenleri nezdinde yankı bulmamışsa, bu suç, Troçkist teoride aranmalıdır. Oysa Troçki'nin yıllarca karşında düşmanca yer aldığı ve Stalin'in kişiliğinde ve siyasetinde saldırdığı teori, bugün, milyonlara yol göstermeye, canlılığını korumaya devam ediyor.

Köylülük, yarı-sömürge, yarı-feodal ülkelerde temel güçtür; devrimin üzerinde yükseldiği piramittir. Bu alanda devrimin ana ordusunu köylülük oluşturur ve demokratik devrim bir bakıma da köylü devrimidir. Öncü ve egemen güç olarak proletaryanın en yakın komşusunun köylülük olduğu az mı tanıdıkları devrimin fırtına merkezleri kırlarda.

Devrimin fırtına merkezlerine seslenme teorisinden yoksun olan Troçkizmin bugün artık, Avrupa'nın arka sokaklarında kaderiyle baş başa kalan, müritlerinin dışında yankı yapmadığı, yapamadığı ortadadır.

Troçkizmi bugün artık, devrim reddetmiştir; hayat reddetmiştir.

Köylülüğü reddeden Troçkizmi, köylülük reddetmiştir.

Sonuç olarak, Lenin'in, diğer ülkelerde devrim olmadığı sürece, Rusya'da sosyalist devrimi, ancak, köylü sınıfıyla bir anlaşma kurabilir yargısı, hayat tarafından doğrulanırken; köylülükle yankı bulurken, Troçki'nin, proletarya iktidarı ele geçince, köylülüğün büyük kitleleriyle de düşmanca çatışmalarına girecektir tezinin üstünden hayat atlamıştır.

Evet, köylülük sorununda Troçki-Leninizm ve onun bayraktarı Stalin arasındaki polemğin özü budur.

Ve Troçkizm bu sorunda, köylülük sorununda işte böyledir!

ŞAŞILACAK ŞEY

acıyıp mahluklar azizim
görünüşe bakılırsa
besbayağı insan!

elleri yüzleri
gülüşleri yürüyüşleri
edebatları lakırdıları
fena halde benziyorlar insana
oyunsa
zorresi değil hiç biri
şapkalannı asar gibi vestiyere
öylesine duraksamasız
asavanyolar insanları
kasap çengellerine!

E.A. Yağan

Tüm tutuklulara, tutuklu yakınlarına, devrimci-demokrat kamuoyuna, aydın-
lara, insan hakları savunucularına ve tüm demokratik kurum ve kuruluşlara

ÇAĞRI

Egemen güçlerin; bir siyasi tutukluların, onlarca arkadaşımızın yaşamını yitir-
mesi, yüzlercesinin sakat kalmasının ve çekilen sekiz yıllık acının bedeli olarak el-
de ettiğimiz kazanımlarımızın gasbına yönelik her türlü provakasyonuna ve çağ-
daş, onur kırıcı bir nitelik taşıyan "Tek-tip Elbise"nin yeniden dayatılmasına karşı
sözleri, güçlerimizi birleştirerek tek ses, tek yumruk olmaya ve hep bir ağızdan hay-
kırmaya çağırıyoruz.

Tek-tip elbiseye ve kazanılmış haklarımızın gasbına;

Çağdaş cezaevi tüzük ve yönetmeliklerine, keyfi disiplin cezalarına ve infaz yak-
malarına;

İnsanlığımıza ve siyasal düşüncelerimize yönelik her türlü baskı ve uygulamala-
ra hep birlikte hayır diyelim.

Diyarbakır 1. Nolu Cezaevi Tutuklu Temsilciliği Adına
M.Sait ÜÇLÜ

İLERİCİ-YURTSEVER, DEVRİMCİ DEMOKRAT KAMUOYUNA ÇAĞRI

Bugün önemli bir insanlık sınavından geçiyoruz. Bir ulusun özgürlük mücadelesi, kimyasal silahlarla gerçekleştirilen vahşetlerle yok edilmeye çalışılıyor. Yok edilmek istenen sadece mücadele değil, bizzat bu ulusun kendisidir. Çocuk, yaşlı, kadın demeden savunmasız sivil halk, üzerine yağdırılan hardal, siyanür gibi gazlarla vahşice ve bütün dünyanın gözü önünde katledilmektedir.

Evet, Güney Kürdistan'ın (Irak Kürdistanı) yaşanan, bir soykırımdır. Egemen güçler, Kürt ulusunun yükselen özgürlük mücadelesi karşısında düştüğü çaresizlik sonucu, bu kez, bir bütün olarak Kürt ulusunu yok etmeye yönelmiştir. Bugüne değin insanlık, Vietnam dahil, hiçbir ulusal kuruluş savaşında kimyasal silahlar yoluyla gerçekleştirilen bu boyutta bir soykırımla, karşılaşmamıştır. Daha 16-17 Mart 1988'de Halepçe'de katledilen 5 bin Kürtün mezarlarında cimerler yeşermeden Kürt halkı bu kez daha örgütlü bir saldırıyla karşı karşıya kalmıştır.

İran ve Irak egemen güçleri arasındaki haksız savaşın son bulması, ateşkesin sağlanmasından sonra, bu gerici rejimlerden etkin militarist güçleri Kürdistan halkının özgürlük mücadelesine yöneltilmiştir. Buna rağmen yığılca direnen Peşmergelerle başedemeyen Saddam diktatörlüğünün eli kanlı faşist katilleri, hiç çekinmeden onbinlerce sürgün ve Peşmergenin üzerine kimyasal silahlar yağdırmaktadırlar.

İşte bunun sonucunda, kimyasal silahlardan korunmak için, Güney Kürdistan halkı onbinlerce çocuk, yaşlı ve kadınıyla TC Devleti sınırlarına yığılmış, iltica talebinde bulunmak zorunda kalmıştır. İlk başlarda iltica talebiyle birlikte, sığınma istemlerini bile reddeden ve Kürt halkını kimyasal silahlarla karşı karşıya bırakan siyasal iktidar, çok geçmeden gerçek yüzleri, suç ortakları açığa çıkar korkusuyla ve uluslararası kamuoyunun da baskısıyla, Kürt halkının TC Devleti'ne sığınmasına izin vermek zorunda kalmıştır. Fakat iltica talepleri büyük bir ikiyüzlülükle reddedilmiştir. Diyarbakır'da, Van'da ve daha birçok yerde bu toprakların gerçek sahipleri kendi ülkelerinde aç, susuz ve sefalet içindeyken, zorla göç ettirilirken ve buna karşın Afgan gericilerine ev, toprak, iş, maaş gibi her türlü olanağı hazırlayan TC Devleti, Güney Kürdistan'dan kaçmak zorunda kalan insanların iltica taleplerini bile reddetmiş, istemeye istemeye sığınma istemlerini kabul etmek zorunda kalmıştır. Bunun ortesinde de iktidarıyla, muhalefetiyle burjuvazinin tüm ve onların sesi, renklisiyle, renksizlikle tüm basın mutluluk tabloları oluşturmaya, "insaniyetten", "Türk kardeşliğinden", "dost ellerden", "şefkatten" dem vurmaya başlamışlardır. Hayır, insanlık bu kadar alçalamaz. Bu yalana, bu utanmazlığa, bu ikiyüzlülüğe bir "dur" denmelidir. Bu aldatmacaya karşı, her türlü suskunluğu, tavırsızlığı, sorunu kinamalarla geçiştirmeyi bütün nefretimizle protesto ediyoruz.

Yalancuların, ikiyüzlülerin gerçek yüzlerini açığa çıkaralım, maskelerini düşürelim.

Döktükleri timsah gözyaşlarıyla, suç ortaklığını gizlemeye çalışanlar, "dost ellerden", "insanca bakıştan", utanmazca dem vuranlar -daha düne kadar "TC Devleti içinde Kürt yoktur" deyip, bugün Güney Kürdistan'dan gelen Kürt halkı ile "kendi hudutlarında" yaşayan insanların "soydaş" olduklarını, "akraba" olduklarını, söylemektedirler. Diyoruz ki, takke düşmüş, kel görünmüştür.

Evet, onlar birbirleriyle soydaştır. Onların akrabaları yalnızca TC Devleti hudutları içinde değil. İran devlet hudutlarında, Suriye devlet hudutlarında da parçalanmış bir halkın çocuklarıdır bunlar. İşte kimyasal silahlarla yok edilmek istenen bu insanlar Kürt ulusunun karşı yakadaki akrabalarıdır. Bugün onlara kucak açmak isteyenler de onların "soydaşlarıdır."

"Şefkatten", "insanlıktan", "dost ellerden" dem vuran baskı, mecburi iskân ve toplu sürgünlerle Kürt ulusunun ayrıma hakkı başta olmak üzere kendi kaderini tayin hakkını, en temel ulusal demokratik istemlerini bile zorbalıkla karşılayanlara gereken cevabı vermek, insanlık onurunu katliamın suç ortaklarına teslim etmemek, acil bir görev olarak önümüzde durmaktadır.

Halepçe katliamında 5.000 kişinin toplu imhasının gerçekleştirildiği kimyasal silahları Türk tekelcileri aracılığıyla Irak'a taşıyanların, her fırsatta Güney Kürdistan topraklarına göz dikenlerin, Musul ve Kerkük'ü işgal senaryolarıyla kıvranıp duranların, "eskilyayı takip" adı altında defalarca maaş ve savunmasız Güney Kürdistan köylerini bombardımanlarla yakıp yok eden, onlarca Kürtü katledenlerin, utanmazca "dostluktan", "insanlıktan", "şefkatten" bahsetmelerine karşı mücadeleyi, onların çirkef yüzlerini deşifre ederek yükselteyim.

Saddam diktatörlüğüne karşı mücadele eden Kürt ulusunu desteklemek, onun her türden suç ortaklarının kanlı yüzlerini açığa çıkarmak insan olmanın gereğidir.

O halde bütün ilerici, yurtsever, devrimci-demokrat kamuoyunu, insanlık onuru taşıyan herkesi mücadeleye çağırıyoruz.

Güney Kürdistan'daki soykırıma son! Kürt ulusu üzerindeki baskı ve katliamlarına son! Kürt ulusunun K.K.T.H. engellenemez! Yaşasın proletarya enternasyonalizmi!

Yeni Demokrasi, Yeni Çözüm, Medya Güneşi, Emegün Bayrağı, Emek Dünyası, Güneşe Çağrı

Ölümünün 3. yıldönümünde **Sıdika Can**'ı saygıyla anıyoruz.

*Ey kahpe kanemci
tamamladım ilmiği
eşhedsiz kefensiz
sana mezar kazacağım
anamın ak saçıyla
seni boynundan asacağım.*

Oğulları adına Serdar Can